

Statsforvalteren i Trøndelag

Årsrapport 2025

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	5
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	5
2.2 Organisasjon og ledelse	5
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	6
3 Årets aktiviteter og resultater	7
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	7
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	7
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	8
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	9
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	11
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	11
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene	17
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	19
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	20
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	21
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	22
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	24
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	26
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	27
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	29
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	32
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	35
3.1.1.13 Andre oppdrag	40
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	43
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	43
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	44
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	45
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	46
3.1.2.5 Andre oppdrag	47
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	47
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	47
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	49
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	53
3.1.3.4 Andre oppdrag	58
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	58
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	59
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	59
3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven	73
3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	73

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	74
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	74
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	74
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	74
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	74
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	74
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	75
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	75
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	75
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	75
3.2.9 Landbruksdepartementet	75
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	75
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	117
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	118
3.6 Andre forhold	118
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	120
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	120
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	120
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	120
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	121
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	121
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	121
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	122
4.3 Fellesføringer 2025	123
4.4 Andre forhold	124
5 Vurdering av framtidsutsikter	125
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	125
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	125
6 Årsregnskap	126
7 Vedlegg	127

1 Statsforvalterens beretning

Dette er min siste beretning etter åtte år som statsforvalter, en jobb jeg tiltrådte da de to tidligere trønderske embetene ble ett. Dyktige ansatte og ledere, god dialog med oppdragsgivere og omgivelser samt og løpende utvikling og omstilling har bidratt til at vi i dag er et robust embete som i stort leverer godt på våre oppdrag!

Samtidig var 2025 nok et år med endringer og nye utfordringer. Et krevende og sammensatt samfunnsbilde, økte forventninger fra mange, flere fagfelt med stramme rammer ift. oppdragsmengden og et skjerpet sikkerhetspolitisk bakteppe er forhold som påvirker evnen til å løse våre samfunnsoppdrag. Vi vil samtidig rette honnør til DFDs arbeid med kartlegging med sikte på bedre balanse mellom ressurser og oppdrag; dette er viktig arbeid som har gitt økt innsikt og forståelse i forholdet mellom embetene og oppdragsgivere.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen øker behovet for veiledning og samordning, og klargjøring av roller. Selv om flere kommuner har begynt å innlemme krise og krig i risiko- og beredskapsarbeidet, er nivået fortsatt ujevnt, og mangelen på graderte kommunikasjonsløsninger gir et særlig sårbarhetsbilde. Trøndelags rolle som forsvarsregion og implikasjonene dette har for sivilsamfunnet blir stadig tydeligere, og forventningene til statsforvalterens samordning øker. Embetet har selv øvet, initiert arbeid med en ny ROS-analyse for fylket og jobber med oppgradering av eget planverk.

Samhandlingen med politiet, Forsvaret og andre regionale aktører er godt. I 2025 avholdt vi vårt første regionale Totalberedskapskurs for ledere i offentlig, privat og frivillig virksomhet, med meget gode tilbakemeldinger.

Kommuneøkonomien er fortsatt under press, og utfordringsbildet i kommunene forsterkes. Nær 1 av 4 kommuner i Trøndelag har en kritisk økonomisk situasjon, hvorav 2 er i ROB EK. Flertallet av disse deltar, etter initiativ fra bl.a. statsforvalteren, i KS' økonominettverk, et arbeid vi registrerer positive tilbakemeldinger på.

Mangel på fagfolk – ikke bare innen velferdstjenester, men også kritiske funksjoner om jurister og planfaglig kompetanse – gjør kommunene mer sårbare. Dette øker behovet for tydelig veiledning, forutsigbarhet og samordning fra statsforvalteren. Mange kommuner vil ha nytte av utvidet samarbeid også innen velferdstjenester, noe vi løfter frem i kommunedialogen. Noen deler av fylket har utviklet et godt grunnlag for et mer systematisk samarbeid, men vi opplever også at interkommunale samarbeid kuttet eller reduseres.

Den sterke veksten over tid i klage- og tilsynssaker, særlig på helse-, sosial- og barnevernsområdet, utfordrer vår kapasitet og presser oss til enda tydeligere prioriteringer. Statsforvalteren er på vårt beste når vi greier å koble kunnskapen vi erverver gjennom tilsyn og klagesaksbehandling, med kompetansehevende tiltak og god veiledning tilbake til kommuner og tjenester. Utviklingen de siste årene utfordrer evnen vår til å klare dette godt, selv om behovet i kommunene tilsier at vi burde ha vært mer til stede for dem.

Kommunebildene fremheves som et stadig mer viktig verktøy for dialog og prioritering av våre virkemidler og innsats mot kommunene, og vi understreker at videre utvikling bør prioriteres.

På planområdet er det positivt å registrere færre dispensasjonssaker. Samtidig er det fortsatt betydelige utfordringer knyttet til kapasitet og regelverksforståelse i kommunene på planområdet. Nasjonale og regionale hensyn ivaretas ikke alltid tidlig nok i planprosessen, noe som resulterer i flere innsigelser særlig innen støy, naturmangfold og mobilitet. Dette stiller krav til enda mer målrettet veiledning og tydeligere rolleforståelse mellom kommuner og statsforvalter. Det er et fåtall saker som sendes KDD for endelig avgjørelse, men flere av disse har lang saksbehandlingstid, noe som gir uforsigbarhet for kommunen.

Vi opplever av og til at nasjonale politiske signaler skaper forventninger på våre vegne opp mot kommunene, uten at nødvendige endringer skjer i f.eks. lover eller retningslinjer som gir mulighet til å følge opp. Lokale politikere forventer gjerne at vi skal agere på nasjonale signaler, selv om verken oppdrag eller handlingsrom er endret. Dette er ikke omdømmebyggende, verken for oss eller det systemet vi er en del av. Det er samtidig viktig at vi som embete vurderer om vi har riktig innslagspunkt når vi bruker våre virkemidler på ulike fagområder, herunder skaffer oss mer kunnskap om vi er på linje med andre embeter.

Statsforvalteren i Trøndelag har fulgt opp forventningene om å redusere egne klimagassutslipp, naturavtrykk og energibruk. I løpet av 2025 og tidlig 2026 er det klart at embetet er Miljøfyrtårnsertifisert – konkret gjelder det kontorene våre i Steinkjer, Trondheim, Snåsa og Røros. Dette innebærer kontinuerlig arbeid for å minimere miljøpåvirkning, fremme klimavennlige løsninger og skape økt miljøbevissthet internt og eksternt.

Embetet hadde et mindreforbruk på kr 4,7 mill., tilsvarende 2 % av driftstilodelingen. Dette skyldes bl.a. vakanser i forbindelse med rekrutteringsprosesser og lavere pensjonskostnad til SPK enn forutsatt.

Sykefraværet hadde i 2025 en gledelig nedgang fra 5,6 % i 2024 til 4,6 % i 2025. Kortidsfraværet er stabilt på 1,1 %, mens langtidfraværet er redusert. Turnoveren har dessverre økt i 2025 fra 3,9 % til 7,5 %. Selv om dette i nasjonal sammenheng er et lavt tall, er det for oss høyere enn vi har hatt de siste årene. Det blir viktig å følge med dette fremover for å sikre at vi beholder viktig nøkkelkompetanse.

Oppsummert: Statsforvalteren i Trøndelag er et embete med kompetente medarbeidere som leverer godt og med kvalitet. Økende saksmengde, press på kompetanse og høye forventninger, stiller fortsatt krav til at vi er omstillingsdyktige, jobber effektivt, gjør gode prioriteringer, bruker IKT smartere og sikrer et attraktivt arbeidsmiljø.

Takk for meg, og for godt samarbeid med DFD og øvrige oppdragsgivere gjennom min tid som fylkesmann og statsforvalter.

Steinkjer, 20. februar 2026

Frank Jenssen

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Statsforvalteren skal med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd.

Statsforvalteren fyller sin funksjon gjennom bl.a. følgende roller:

- Formidler av nasjonale mål og styringssignal til fylket
- Sektormyndighet på mange politikkområder
- Regional samordningsmyndighet for staten
- Rettssikkerhetsmyndighet
- Initiativtaker til gagn og beste for fylket
- Formidler av virkningene av styringssignal til sentrale myndigheter

Visjon

Trøndelag – et godt sted å bo, vokse og virke i for alle.

Verdigrunnlag

Våre verdier er nøkkelord som beskriver Statsforvalteren i Trøndelag og oss som jobber her: Hva som skal kjennetegne arbeidet vårt, hva som preger kulturen vår og hvordan vi ønsker at omgivelsene oppfatter oss.

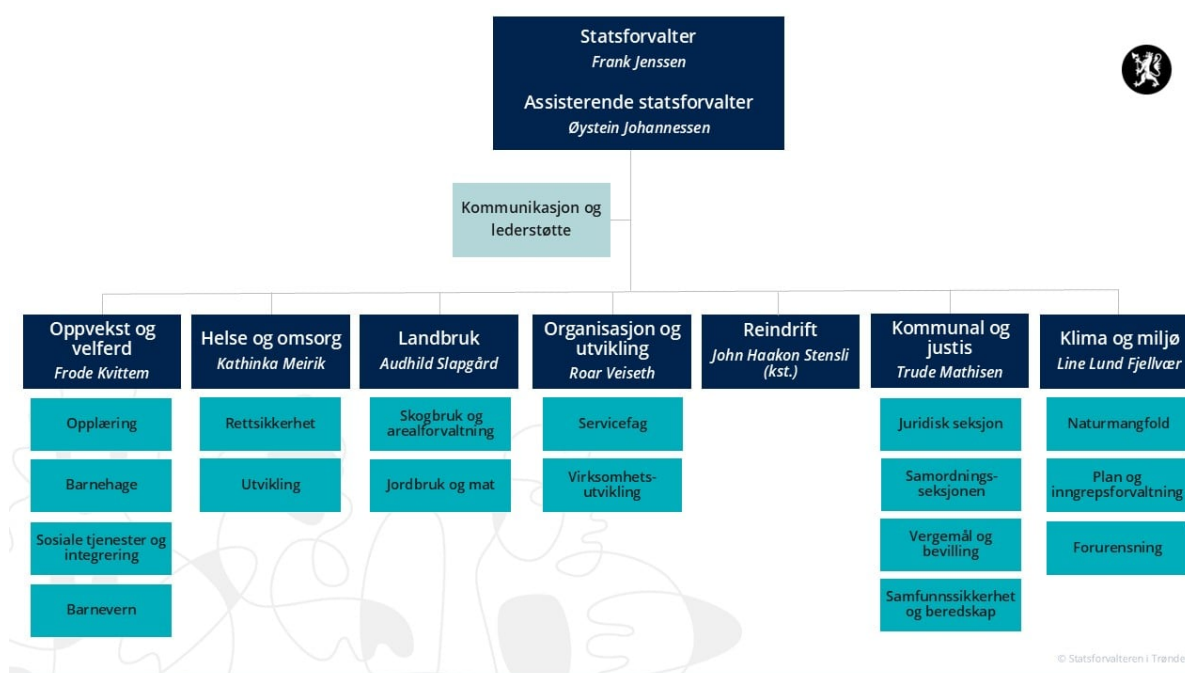
Engasjert og kompetent

- * Vi har god lokalkunnskap om utfordringer og muligheter i Trøndelag
- * Vi er oppdaterte innenfor våre fagområder
- * Vi er løsningsorienterte og positive til utfordringer og endringer
- * Vi jobber aktivt for at innbyggerne i Trøndelag får et godt tjenestetilbud, attraktive lokalsamfunn og et livsgrunnlag for fremtiden
- * Vi ligger i forkant, prøver ut nye løsninger og deler erfaringer og kompetanse med andre

Tydlig og etterrettelig

- * Vi bidrar til innbyggerens rettssikkerhet gjennom uhildet tilsyn, klagebehandling og annen saksbehandling
- * Vi arbeider for at offentlige goder er tilgjengelig i tråd med nasjonal politikk
- * Vi er tilgjengelige og praktiserer åpenhet
- * Vi bidrar til inkludering og likestilling for alle grupper i samfunnet
- * Vi gir god og tydelig informasjon tilpasset den enkeltes behov

2.2 Organisasjon og ledelse

Embetet har kontorer i Steinkjer, Trondheim, Snåsa og Røros med hovedsete på Statens Hus Steinkjer. I tillegg har vi p.t 10 nasjonalparkforvalterstillinger som sitter Røyrvik, Lierne, Røros, Rindal og Tydal.

Statsforvalteren hadde pr. 31.12.25 229 ansatte årsverk. Disse er fordelt på 158 årsverk kvinner og 71 årsverk menn.

Embetet ble ledet av statsforvalter Frank Jenssen og assisterende statsforvalter Øystein Johannessen.

Embetet var organisert i 7 fagavdelinger, i tillegg til embetsledelsen. Avdelingsledelsen bestod av:

- Kommunal- og justisavdelingen: Direktør Trude Mathisen
- Helse- og omsorgsavdelingen: Fylkeslege Kathinka Meirik
- Oppvekst- og velferdsavdelingen: Direktør Frode Kvittem
- Klima- og miljøavdelingen: Direktør Line Lund Fjellvær
- Reindriftsavdelingen: kst. Direktør John Haakon Stensli
- Landbruksavdelingen: Direktør Audhild Slapgård
- Organisasjon- og utviklingsavdelingen: Direktør Roar Veiseth

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser noen av de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Trøndelag. Tallene er i hovedsak hentet fra tabellene i kapittel 7, hvor det også ligger flere nøkkeltall og mer utfyllende forklaring til tallene i tabellen nedenfor.

Nøkkeltallet *Lønnsutgifter per årsverk* fremgår ikke av tabellene i Kap.7. Nøkkeltallet viser ikke bare den faktiske årslønnen til ansatte i snitt, det innehar også lønnskostnader på blant annet overtid, reisetid, pensjon, gruppelev, arbeidsgiveravgift og fratrekk for NAV-ytelser. Økningen fra 2024 til 2025 skyldes i hovedsak at vi hadde utbetaling av lønnsoppgjør 2024 i 2025. Nøkkeltallet *Samlet tildeling alle poster* fremgår av bevilgningsrapporten i årsregnskapet.

Definisjon av hva nøkkeltallet *Lønnsutgifter per årsverk* skal inneholde er fra Veilederen til statsregnskapet. Øvrige nøkkeltall er tatt ut i henhold til felles brukerveiledninger på HR og økonomi for embetene.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap. 4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap. 3.4. Se også ledelseskommentaren til årsregnskapet.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2025	2024
Antall ansatte	262.0	252.0
Utførte årsverk	229.7	230.3
Turnover (%)	7.5	3.9
Sykefravær (%)	4.6	5.6
Samlet tildeling alle poster	609 231.9	581 829.7
Driftsutgifter	241 581.1	220 273.5
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	2.0	2.9
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	81.6	81.6
Lønnsutgifter per årsverk	1 017.9	942.7
Husleie	22 158.7	22 472.3
Journalposter (totalt)	151 504.0	139 930.0

Tall i 1000 på 'samlet tildeling alle poster', husleie, driftsutgifter og lønnsutgifter. Se også utvidet informasjon om nøkkeltall i kap.7 Vedlegg. Lønnsutgifter per årsverk fremgår ikke av kap.7. Budsjettavvik (%), driftsutgifter (brutto) og lønnsandel av driftsutgifter (%) er knyttet mot vårt driftskapittel 1520.01.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

På reindriftsområdet skjer dialogen med kommunene i hovedsak i forbindelse med kommuneplanarbeid og konkrete arealsaker. Mange saker avklares gjennom en tydelig og god dialog, men det har vært nødvendig å fremme innsigelse i noen saker. Deltakelse på møter med kommuner, og mellom kommuner og næring, har prioritet. Effekten av at vår deltakelse er ofte stor, og mange avklaringer blir gjort i tillegg til den opprinnelige problemstillinga. Vi opplever det som en utfordring at noen kommuner mangler kompetanse om reindrift, og vi ser behov for å iverksette tiltak for å bedre dette fremover.

Forvaltningsoppgaver rettet direkte mot reindriftsnæringa foregår stort sett digitalt, enten mot den enkelte reieneier, mot sjetandelen eller mot reinbeitedistriktet. Veiledning og forvaltning av reindriftens areal- og ressursgrunnlag krever mye kapasitet. Embetet vektlegger god dialog med øvrige statsforvaltere og de kommunene som reindrift utøves i. Vi har i 2025 videreført dialogen med øvrige statsforvaltere om saker som berører reindrift, der vi bidrar med reindriftsfaglige vurderinger. Vi ser fortsatt forbedringspotensiale i dette samarbeidet og jobber videre med dette.

Det brukes mye ressurser på å forsøke å dempe konflikter internt i reindriffta, men virkemidlene strekker ofte ikke til. Arealpart bidrar også til økte forstyrrelser hos reinen, reduserte muligheter for tilpasning av flokkstrukturen og derigjennom økte driftsutgifter.

Økt ansvar og selvstyre har medført utfordringer i enkelte distrikter, dette kan hindre ønsket utvikling og nyskaping hos enkeltutøvere. Reindriftsutøverne mangler gode veiledere og rådgivere innen reindriftsfaglige tema etter mønster fra andre primærnæringer. Vi ser behov for å bidra til å styrke selvstyret i de distriktene som har utfordringer.

Kunnskapsformidling og dialog mellom næring og forvaltning sikres også gjennom reindriftskonferanse, distriktsledermøter og jevnlig nyhetsbrev til næringen og kommunene. Disse oppfattes å ha god effekt. Nasjonal politikk formidles også gjennom disse kanalene.

På landbruksområdet legger vi stor vekt på å formidle, konkretisere og følge opp den nasjonale politikken. Vi har tett og jevnlig dialog med kommunene gjennom ulike arenaer, og i vårt samarbeid vektlegger vi både lovforvaltning, gjeldende regelverk og det kommunale handlingsrommet.

For å sikre god praksis og likebehandling tilbyr vi blant annet fagwebinarer og sender ukentlige informasjonsbrev til de kommunale landbruksavdelingene. Disse kanalene bidrar til å styrke kommunenes kompetanse, skape felles forståelse og gi oppdatert faglig støtte. Vi arrangerer også en årlig landbrukskonferanse der samtlige kommuner møter, dette er en god faglig arena.

Effekten ser vi igjen i kommunenes saksbehandling, i hvilke temaer som løftes frem til diskusjon, og i etterspørselen etter våre fagpersoner på ulike områder. Dette viser at tiltakene våre treffer behovene i fylket og bidrar til god forvaltning og praksis lokalt.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap har regjeringens sikkerhetsstrategi (2025) har bidratt til økt oppmerksomhet om planlegging for krig. Selv om implementeringen i kommunene foreløpig er begrenset, forventes revisjon av FylkesROS Trøndelag og aktiviteter i Totalforsvarsåret 2026 å gi vesentlig bedre planforutsetninger og styrket beredskapsarbeid.

I 2025 ble ingen statlige innsigelser avskåret. Dette viser at tett dialog i plansaker bidrar til at innsigelser er i tråd med rundskriv H-2/14 og i hovedsak løses lokalt. Sakene som sendes til KDD for endelig avgjørelse har ofte lang saksbehandlingstid, som gir stor uforutsigbarhet for kommunene. Statsforvalterens rolle som formidler av nasjonale forventninger vurderes å ha hatt god effekt.

Utfordringsbildet for kommunene er ytterligere forsterket i 2025: økonomi, tilgang på fagfolk og utenforskap. Dette bidrar å sette politikk og forvaltning under press for å sikre at helhet og langsiktighet blir ivarettatt – og følgelig påvirket iverksetting av nasjonal politikk. Etter kommunevalget i 2023 kom det mange nye kommunestyrerepresentanter og ordførere, og i samme periode har det vært utskifting av 40 prosent av kommunedirektørene i fylket. I tillegg observerer vi at viktige interkommunale samarbeid noen steder kuttes pga. av økonomisk hensyn.

Kommunebildene har etablert seg som et sentralt og effektivt verktøy for dialog med kommunene. Verktøyet bidrar til økt forståelse av nasjonal politikk, og gir grunnlag for målrettet oppfølging av enkeltkommuner og en mer helhetlig virkemiddelbruk på tvers av fagområder og embeter, som Statsforvalteren må ha større fokus på fremover. Dette er særlig viktig i lys av store utskiftninger i politisk og administrative ledelse i kommunene samt økt press på kommunenes økonomi og kapasitet.

Statsforvalteren har i 2025 arbeidet målrettet for å sikre at nasjonal klima- og miljøpolitikk er kjent og iverksatt i Trøndelag. Gjennom tilsyn, veiledning og behandling av utslippstillatelser har vi bidratt til reduksjon av utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer til luft, vann og grunn, i tråd med nasjonale føringer. Arbeidet på forurensningsområdet har hatt god måloppnåelse og dokumentert miljøeffekt.

Innen avløpsområdet har det vært et betydelig etterslep som følge av manglende oppfølging av dagens regelverk. I 2025 er arbeidet med å oppdatere tillatelser styrket, men flere renseanlegg er fortsatt overbelastet, og videre utbygging kan bli krevende. Tett oppfølging og økte ressurser og nasjonal veiledning på området er avgjørende for å sikre gjennomføring.

Statsforvalteren har lagt betydelig innsats i å øke kommunenes og sektormyndighetenes forståelse av pliktene etter naturmangfoldloven. Dette har bidratt til økt kvalitet i plan- og byggesaker og bedre etterlevelse av nasjonal naturpolitikk, samtidig som behovet for innsigelser reduseres. Det er fortsatt behov for fokus på dette.

Vi opplever en økt oppmerksomhet på å unngå omdisponering og nedbygging av natur og karbonrike arealer i samfunnsdebatten, men fremdeles

planlegges det på en måte som ikke reduserer klimagassutslipp eller arealbeslag. Oppfølgingen av nasjonal politikk for naturrestaurering er styrket ytterligere i 2025 gjennom økt kompetanse, dedikerte ressurser og større restaureringsprosjekter. Statsforvalteren har restaurert 18 myrer i Trøndelag ved å tette igjen over 17 kilometer grøfter, noe som bidrar til gjenoppretting av naturlig hydrologi og økosystemfunksjoner. Tiltakene gir raskt målbar effekt gjennom tilbakekomst av arter og bedre naturtilstand. Samarbeidet med Statens naturoppsyn er godt.

Klima- og miljøhensyn i planlegging har hatt særskilt oppmerksomhet i 2025. Statsforvalteren har fulgt opp nasjonal politikk gjennom høringsuttalelser, veiledning og aktiv bruk av nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet samt klima og energi. I tillegg er kommunene veiledet gjennom konferanser og webinarer, blant annet om støy og vannforskriften. Dette bidrar til økt kompetanse, bedre planlegging og bedre bomiljøer og vannmiljø i fylket.

For å formidle nasjonal politikk til faglinjene for barnehage, skole, barnevern, sosiale tjenester og integrering anvendes mange av våre allerede etablerte digitale møtearenaer. Dette gjøres siden de oppleves som effektive og funksjonelle for å sikre at informasjon når ut, og sektor responderer med at dette oppleves som nyttig og klargjørende. Møtene har vært rettet mot ulike faglinjer og ulike nivå i kommunene. Eksempler på slike arenaer er sektormøter med skoleeier/barnehagemyndighet, frokostprat om integrering og fredagsprat med Statsforvalteren. I tillegg har vi også prioritert å gjennomføre samlinger fysisk med regioner for å sikre både informasjon om og refleksjoner og dialoger rundt sentrale problemstillinger i ny politikk og lovverk. Disse arenaene muliggjør erfaringslæring og gjør tjenestene enda bedre rustet til å iverksette lovendringer og nye fokus. Dialogmøter med tjenestene prioriteres også, og de framstår som effektfulle for å skape en god samlet helhetsforståelse i kommunene. Webinar er også et virkemiddel som stadig oftere anvendes, og da med god respons fra sektor. Mange deltar og gir tilbakemeldinger om at dette er med på å sikre kjennskap til og kunnskap om lovverk, veiledere eller sentrale problemstillinger som ofte kan ha relevans også på tvers av fag- og tjenestelinjer.

Vi opplever samlet sett at vi gir god og tydelig informasjon om politiske satsinger og prioriteringer innen helse- og omsorg. Dette gjør vi blant annet gjennom samlinger og konferanser i samarbeid med flere regionale aktører, kompetansesentre og helsefelleskapene, samt ved å holde jevnlig Teams-møter med kommunale ledere i helse- og omsorgstjenestene. I tillegg tilbyr vi webinarer på utvalgte fagområder.

Vi har lagt særlig vekt på å formidle de skjerpede kravene til tverrfaglig samarbeid for utsatte barn, unge og deres familier. Dette arbeidet gjennomføres i et tett samarbeid mellom helse- og omsorgsavdelingen og oppvekst- og velferdsavdelingen.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Statsforvalteren har i 2025 lagt vekt på å styrke samordningen mellom statlige aktører, regionale myndigheter og kommunene for å sikre helhetlige løsninger på klima- og miljøområdet. Nettverk klimatilpasning Trøndelag ble i 2025 besluttet videreført til 2030, basert på god intern forankring og positive tilbakemeldinger fra kommunene og partnerne. Nettverket er en viktig arena for tverrsektorielt samarbeid. Dialogmøter og besøksrunde i 2025 viser at mange kommuner er godt i gang med klimaomstillingsarbeidet, samtidig som særlig små kommuner har utfordringer med kapasitet og prioritering. Det er likevel en positiv utvikling ved at stadig flere kommuner arbeider mer systematisk med klimatilpasning.

Arbeidet med vannforvaltning er styrket i 2025 gjennom frigjøring av ressurser til kunnskapsgrunnlag, overvåking, tiltak og samordning på tvers av sektorer. Det er gjennomført dialogmøter med fylkeskommunen, NVE, Fiskeridirektoratet, Statens vegvesen og Miljødirektoratet. Dette har bidratt til bedre samordning og et styrket faglig grunnlag inn i ny planperiode, samt positive effekter for tilstanden i vannforekomstene.

Vi er bekymret for utviklingen i Trondheimsfjorden, der tilstanden fra Tautra og innover nå er i moderat tilstand. Arbeidet her har derfor økende prioritet. Statsforvalteren og prioritering av midler og virkemiddelbruk fremover vil være viktig. Utbygging av bløtbunnsområder er et spesielt obspunkt med flere større saker som har hatt fokus i år. Samarbeidet med fylkeskommunen om vannforvaltning fungerer godt og vi deltar aktivt i Trondheimsfjordprosjektet, som i 2025 har hatt hovedfokus på overvåking.

Innen motorferdsel i utmark har Statsforvalteren hatt en tydelig samordningsrolle mellom Statens naturoppsyn, politiet og kommunene, blant annet gjennom felles dialogmøter og kommunewebinarer. Også svenske myndigheter i Jämtland har deltatt i dialogen. Dette har gitt bedre koordinering og mer enhetlig oppfølging av regelverket.

Jevnlig dialog med Trøndelag fylkeskommune og NVE har bidratt til bedre miljøhensyn i vassdragene. Kunnskapen om søknadsplikt for tiltak i vassdrag er økende, noe som gir grunnlag for å stille miljøvilkår. Det samme gjelder oppfølging av kantvegetasjon. Samtidig ser vi behov for tettere oppfølging av vilkår i tillatelser og mer aktiv bruk av sanksjonsmuligheter knyttet til vannressursloven §11 der dette er nødvendig.

Gjennom risikobasert forurensningstilsyn og regionale tilsynsaksjoner har Statsforvalteren bidratt til bedre etterlevelse av regelverk og økt kunnskap om krav og forventninger. Tilsynene oppleves i stor grad som veiledende og nyttige av både kommuner og virksomheter, og bidrar til god måloppnåelse. Det regionale samordningsarbeidet, der Arbeidstilsynet har koordineringsansvar, har ikke vært aktivt det siste året.

Til tross for godt forvaltningsarbeid i verneområdene er utviklingen for sjøfugl fortsatt svært bekymringsfull. Dette er et område hvor regionale virkemidler alene ikke er tilstrekkelige, og hvor det er behov for tydelig nasjonal oppfølging. Statsforvalteren har i 2025 styrket samordningen med relevante sektormyndigheter, særlig innen vannforvaltning og håndtering av akutte miljøhendelser. Dialog om oppdrettsrømminger og behovet for nasjonale rutiner har bidratt til mer enhetlig praksis. I verneprosesser legges det vekt på tidlig involvering av kommuner og statlige aktører for å sikre forutsigbarhet og bedre helhetsløsninger. Samtidig har begrenset kapasitet i verneområdeforvaltningen vært en utfordring, med risiko for tap av verneverdier blant annet

som følge av fremmede arter og ulovlige inngrep. Prioritering av ressurser viser likevel en positiv utvikling.

Samarbeidet med Mattilsynet på rowiltområdet fungerer godt, blant annet gjennom faste møter før og etter beitesesongen og løpende informasjonsdeling gjennom sommeren. Dette bidrar til bedre koordinering og mer effektiv håndtering av arbeidet.

På landbruksområdet er det generelt sett god samhandling med andre regionale statsetater. Partnerskapet for landbruk fungerer også meget bra i Trøndelag. Det er et velfungerende samspill mellom Statsforvalterens landbruksavdeling, øvrige avdelinger internt og relevante eksterne aktører. Vi har også gjennomført det årlige dialogmøte med Mattilsynet, økt dialog med Mattilsynet gjennom året vil være hensiktsmessig.

Vi har hatt mindre dialog med Mattilsynet i 2025, trolig som følge av færre hendelser enn i 2024 der direkte kontakt var nødvendig (CWD-øvelse samt dialog om sykdomsutbrudd). Samtidig har vi ikke fått innkalling til årlig dialogmøte slik vi fikk i 2024. Mattilsynet har vært under omorganisering, og det kan tenkes at noen av de faste dialogpunktene ble påvirket av dette.

I fjorårets rapport nevnte vi problemstillingen med praksis rundt CWD-testing og håndtering av slakteavfall i tamreinlagene, som slår ulikt ut og påfører enkelte tamreinlag relativt store ekstrakostnader. Vi er ikke kjent med om det foregår et arbeid for å finne løsninger på dette, utover at Landbruksdirektoratet nylig etterspurte mer informasjon.

I 2025 har arbeidet vært sterkt rettet mot sikkerhetspolitisk krise og krig. Samarbeidet med politiet og Forsvaret/HV-12 er styrket, blant annet gjennom et felles totalberedskapskurs over tre dager. Kurset har gitt toppledere i samfunnskritiske etater økt kompetanse og bedre forutsetninger for videre planlegging og samhandling. Kommuner implementerer i noen grad sikkerhetspolitisk krise og krig i sine planer og ROS-analyser. Det er registrert økt sikkerhetsklarering av nøkkelpersonell og noe bedre integrering av sikkerhetspolitisk krise og krig i kommunale planer og ROS-analyser. Manglende graderte kommunikasjonsløsninger er fortsatt en stor utfordring.

Erfaringer og læring fra hendelser styrker regional samhandling og gir grunnlag for utvikling av beredskapsplanverk. Vi nevner spesielt kvikkleireraset ved Nesvatnet i Levanger som kan gi viktig læring om sårbarhet, roller og samvirke ved brudd i kritisk infrastruktur. En nasjonal hendelse som dette med brudd både på E6 og jernbane gir store nasjonale konsekvenser for næringsliv, befolkning, og nødetater.

På planområdet har målrettet veiledning gitt tydelig effekt. Antall dispensasjonssaker er redusert fra 727 i 2024 til 658 i 2025, samtidig som bruken av forenklet endring av reguleringsplan har økt. Dette vurderes å være et direkte resultat av økt veiledning og bedre interne rutiner. Fysiske befaringer ved høring av kommuneplanens arealdel har vært nyttige, men effekten er foreløpig usikker.

Innen helse- og omsorgsområdene har vi igangsatt – og vil videreføre – flere tiltak for å styrke samordningen av statens oppfølging av kommunene. Vi etterstreber god samordning med andre regionale samarbeidende aktører slik at vi opptrer som en samlet aktør ovenfor kommunene. Målet er å bidra til bedre helhet, sammenheng og forutsigbarhet i statens samlede oppfølging av kommunene.

I 2025 har helse- og omsorgsavdelingen prioritert å styrke den interne samordningen med andre avdelinger, med særlig vekt på grenseflatene mot Oppvekst og utdanning- og Kommunal og juridisk avdeling.

Innenfor oppvekst og velferd erfarer vi gjennom tilsyn, behandling av rettighetsklager, dialogmøter og annen kontakt med sektor at det fremdeles er utfordringer med at ulike aktører ikke alltid klarer å samordne seg. Det er derfor jobbet med å styrke den interne samordningen i embetet for å kunne understøtte helhet og sammenheng i tjenestene, og det er et fokus på dette i møte med tjenestene. Statsforvalteren i Trøndelag erfarer at effekten av rollen som samordningsmyndighet er god gjennom våre etablerte strukturer. Trøndelag har 2 årlige etatsledermøter for å sikre at alle statlige aktører er kjent med hverandre. Etter en prosess som startet i 2024 undertegnet etatene i 2025 en egen erklæring «Sammen rundt barn og unge i Trøndelag». Hensikten med den er å tydeliggjøre etatenes felles samfunnsansvar for å bidra til at barn og unge gis gode oppvekstvilkår og en meningsfull hverdag. For å operasjonalisere erklæringen har velferdsnettverket, bestående av lederne for alle velferdsetatene i regionen, jobbet med tiltak. Både UDI, Kriminalomsorgen, Husbanken, politiet, Nav, Bufetat, KS og Trøndelag fylkeskommune deltar sammen med SF her. I tillegg til velferdsetatene er de nasjonale og regionale kompetansesentrene viktige aktører opp imot mange av avdelingens oppdrag. Statsforvalteren i Trøndelag har faste møtepunkter med kompetansesentra, både på leder- og utføremivå. Vi har også andre strukturer for løsning av tverretattlige og tverrfaglige oppdrag, og eksempler på dette er etablerte strukturer for samarbeid med Husbanken og Nav Trøndelag. Både Velferdsnettverket, møtearenaen med regionale kompetansesenter og andre mindre etablerte strukturer for tverrfaglig og tverretattlig samhandling bidrar til samordning og koordinering inn mot kommunene.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivarett på en enhetlig måte

Klagesaksbehandling etter jord- og konsesjonsloven bidrar til en helhetlig praktisering av regelverket i fylket. Kommunene får utøvd skjønnet dette regelverket åpner for til å ivareta sine lokale utfordringer, samtidig som at borgernes rettssikkerhet ivaretas.

Deltakelse i fylkesovergripende nettverk for landbruksjuristene bidrar til felles forståelse av jord- og konsesjonsloven og likhet i skjønnsutøvelsen. Effekten av dette er at nevnte lover praktiseres mer likt.

For å praktisere reindriftsloven tilnærmet likt i

ulike embetene, har reindriftsforvaltningen også i 2025 samhandlet om flere fagområder. Dette er ressursbesparende, men mer enhetlig forvaltning øker

også rettssikkerheten til enkeltutøvere. Et nytt, digitalt fagsystem (tidligere kalt ReinDigi) har kommet på plass og bidrar også til å øke rettssikkerheten.

Systematisk veiledning innen kommunalrett, offentlighetslov og plan- og bygningsrett har bidratt til økt bevissthet i kommunene om økonomistyring, habilitet, åpenhet og betydningen av oppdaterte planer.

Mange kommuner har utfordringer med kompetanse og kapasitet på planområdet, og i en del tilfeller er det en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven. Vi erfarer at det kan være krevende for omverden å forstå eller å skille mellom våre roller som sektormyndighet, innsigelsesmyndighet og rollen som klageinstans innenfor området arealforvaltning. Bemerkninger omkring vår myndighetsutøvelse som klageinstans og sektormyndighet blir ofte feilaktig knyttet til forhold omkring vår utøvelse av rollen som innsigelsesmyndighet. Det er behov for å styrke embetets omdømmebygging og tydeliggjøring av oppgaver, roller, myndighet og ansvar knyttet til våre oppgaver ovenfor kommuner og regionale aktører.

Vi erfarer også i 2025 større fokus på bruk av lovlighetskontroller i kommunene og flere saker/problemstillinger knyttet til innsyn/åpenhet i forvaltningen. Sakene kan være omfattende og komplekse. Dette i tillegg til at flere plan og byggesaker bringes inn til behandling hos sivilombud og domstol. Dette arbeidet er ressurskrevende.

Vi erfarer at det nye systemet for saksbehandling av saker etter lov om fri rettshjelp har stort rom for forbedringer. Det er grunnet dette ekstra ressurskrevende å utføre løpende saksbehandling på området fri rettshjelp.

Nye søknader og framtidfullmakter til stadfestelse innenfor Vergemål viser en vesentlig økning i antall aktiviteter i årene fra 2022. Etter en nedgang i nye søknader i 2023, har antallet igjen økt med nærmere 100 søknader til 2025. SFTL hadde i 2025 tre ganger så mange framtidfullmakter til stadfesting som vi hadde i 2022. SFTL har ikke økt personalressursen til disse oppgavene tilsvarende. Samtidig har behandlingen av nye søknader blitt mer kompleks og tidkrevende som følge av en lovendring i 2023. Dette skiller seg også fra andre sakstyper, der ny teknologi har gjort det mulig å forenkle saksbehandlingen, f.eks. digital innhenting av kontoutskrifter ved kontroll av vergerapporter.

Nasjonale og viktige regionale interesser skal som hovedregel være ivare tatt før planer sendes på høring. Slik er det fortsatt ikke alltid, noe økt antall innsigelser (økning i meklinger) fra regional stat viser. Støy, areal- og mobilitetshensyn samt naturmangfold er de vanligste årsakene til innsigelser i reguleringsplaner. Statsforvalteren har veiledet kommunene, men effekten er fortsatt begrenset. Jordvernet er skjerpet, og de fleste kommunene følger dette godt opp. Klager på dispensasjonsvedtak gir i enkelte kommuner effekt i form av forståelse for både nasjonale/regionale faghensyn, samt dispensasjonsbestemmelsens begrensning. For noen kommuner har vi fortsatt en vei å gå når det gjelder formidling av dette.

Vi følger nøye med på Helsetilsynets arbeid for å samordne praksis i embetene. I saksbehandlingen benytter vi veiledere fra både Helsetilsynet og Helseinspektoratet for å sikre faglig riktige og ensartede avgjørelser. For tilsynsarbeidet legger vi Helsetilsynets nasjonale tilsynspolicy til grunn. Vi har styrket bruken av kvalitetsindikatorer som er utviklet for å bidra til harmonisering og systematikk i tilsynsaktivitetene.

Medarbeidere i helse- og omsorgsavdelingen deltar aktivt i fagfora i regi av Helsetilsynet, blant annet forum for rettighetsklager og forum for makt og tvang. Internt har vi etablert egne fagteam for å sikre enhetlig praksis og høy kvalitet i saksbehandlingen. Vi arbeider også kontinuerlig med forbedring av måler og arbeidsprosesser. Dette har gitt resultater i form av et større antall saker behandlet pr medarbeider i avdelingen. Økningen i klagesaker har imidlertid vært større, med netto resultat økt saksbehandlingstid.

Som tidligere rapportert ser vi samtidig at økende saksmengde og manglende ressurser utfordrer vår evne til å ivareta rettssikkerhetsoppgavene på helse- og omsorgsområdet. Denne utfordringen er tiltakende. Dette utgjør en reell risiko for svikt i håndteringen av prioriterte oppgaver.

Statsforvalteren har i 2025 hatt særlig oppmerksomhet på rettssikkerhet gjennom likebehandling, forutsigbar saksbehandling og enhetlig praksis innen klima- og miljøforvaltningen. Veiledning fra Miljødirektoratet og deltakelse i nasjonale kurs og fagfora, herunder IED-møter, har vært viktige virkemidler for å sikre felles forståelse av regelverk og praksis. Dette bidrar til lik tilsyns- og saksbehandlingspraksis mellom embetene og reduserer risikoen for ubegrunnede forskjeller.

Innen motorferdsel i utmark viser kommunedialogen at det fortsatt er ulike tolkninger av regelverket mellom kommunene og Statsforvalteren. Gjennom generell og konkret veiledning, klagebehandling og omgjøring av ugyldige vedtak bidrar Statsforvalteren til økt etterlevelse og mer ensartet praksis. Det er fortsatt et betydelig veiledningsbehov i kommunene på dette området. Veiledningsmaterieill utviklet i regi av Statsforvalteren i Troms og Finnmark har vært et nyttig bidrag til å styrke felles forståelse av regelverket.

Antallet klagesaker knyttet til vedtak om skadefelling på rovvilt er fortsatt høyt. Særlig i perioder med stor saksmengde, som i forkant av og under kalvingstid for rein, har dette tidvis gitt kapasitetsutfordringer. Dette har i enkelte tilfeller begrenset muligheten for rask justering av praksis. Statsforvalteren arbeider med å styrke rutiner og prioriteringer for å sikre korrekt og ensartet saksbehandling også i perioder med høy belastning.

Statsforvalteren har lagt vekt på likebehandling og enhetlig praksis i saksbehandling innen naturforvaltning, herunder verneprosesser og behandling av tillatelser. Arbeidet med å tydeliggjøre rutiner for fisketillatelser ved rømming og sikre konsistent forvaltningspraksis mellom fylker bidrar til økt rettssikkerhet og mer forutsigbar myndighetsutøvelse. I større vernesaker er vurderingene gjort i tråd med gjeldende faglige og juridiske standarder, og det er lagt vekt på ryddige prosesser med god dokumentasjon og forsvarlig klagebehandling.

Innenfor oppvekst og velferd følger vi opp både Helsetilsynets arbeid for å samordne praksis i embetene, og de prosessene som Udir har knyttet til tilsyn. Fagavdelingen benytter veiledere fra både Helsetilsynet og Udir for å sikre faglig riktige og ensartede avgjørelser. I tillegg har vi et samarbeid i region Nord som benyttes til å diskutere og reflektere rundt handlingsrom. I tillegg har vi iverksatt en rekke tiltak for å sikre bedre regelverksforståelse og etterlevelse. For å oppnå økt forståelse og ivaretagelse av rettssikkerhet vurderes det som sentralt å veksle mellom felles tiltak og tilpassede tiltak (metodikk, målgruppe/deltakere mm). Statsforvalteren har mange digitale og fysiske arenaer med fagledere hvor rettssikkerhet er et sentralt tema. Det er også gjennomført samlinger i regioner på skole og barnehage for å sikre nødvendig forståelse av lovverk, og statsforvalteren deltar også på alle

ledermøter i Nav Trøndelag og i barnevernledernetverket i fylket. Alle disse innsatsene vurderes som effektive tiltak for å understøtte ivaretagelse av rettssikkerhet. Gjennom veiledning knyttet til tilsyn sikres også fokus på rettssikkerhet, og dette vurderes som en hensiktsmessig innsats for å bidra til ivaretagelse av rettssikkerhet.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Selv om fokuset på jordvernet har økt, og vektlegges i større grad tidlig i planprosessene, utfordres jordvernet, klima og naturmangfold i flere av kommuneplanens arealdel vi har hatt på høring. Klare føringer og forventninger fra nasjonalt nivå gjør kommunikasjonen fra Statsforvalteren tydeligere. Det er forventninger, særlig fra distriktskommuner, om en differensiering, noe Statsforvalteren søker å praktisere. Statlige planretningslinjer bidrar i denne avveiningen. Kommunene i Trøndelag har fokus på denne målsettingen, og jobber aktivt med dette. Statsforvalteren legger målet til grunn i dialog og veiledning, både generelt og i enkeltsaker, noe som har effekt for de kommunale prosessene. Målet er tema i høringsuttalelser til arealsaker.

Vi ser at folkehelse og barn og unges interesser i stor grad er ivare tatt i samfunnsplanleggingen, men at det kan være utfordrende å sikre gode bomiljøer som legger tilrette for inkludering, livskvalitet og er helsefremmende arealplanleggingen (reguleringsplan). Dette gjelder særlig i forfettingsområder. Vi er inne tidlig i alle planprosesser og henviser aktivt til helsedirektoratets systematiske folkehelsearbeid.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, fastsatt ved kgl.res. av 20.06.2023, Statlige planretningslinjer for klima og energi, fastsatt ved kgl.res. av 20.12.2024 og Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, fastsatt ved kgl.res. av 24.01.2025.

Nasjonale og viktige regionale interesser blir i stor grad vist til i planer som sendes på høring. Det er likevel slik at hensynet til disse interessene ivaretas i varierende grad i vedtatte planer, noe som gjenspeiler seg i antallet planer som blir møtt med innsigelse fra regional stat i fylket. Hensynet til støy, SPR-AM, naturmangfold og hensynet til vann og vassdrag i planer er temaene det fremmes flest innsigelser til. Statsforvalteren har i møte med enkeltkommuner, kommunebesøk samt i nettverkssamlinger veiledet innenfor temaet, men erfarer at effekten ikke har slått helt til.

Kommunene blir både på samlinger, ved folkevalgtopplæring og gjennom høringsuttalelser gjort oppmerksomme på Nasjonale forventninger, nye føringer og brev. Felles brev fra kommunal- og distriktsministeren og landbruks- og matministeren om jordvern og økte forventninger mht tilbakeføring har gjort at Statsforvalteren har kunnet være tydeligere på dette. Dette har hatt effekt, mye av utfordringene nå er store planreserver i gjeldende planer samt gamle og utdaterte reguleringsplaner. Mange kommuner gjør nå et stort arbeid mht planvask, og vi ser at det skjerpede jordvernet vektlegges i dette arbeidet.

Selv om vi erfarer bevissthet i kommunene om forventningene til planleggingen, og statlige planretningslinjer, er det ofte politiske ønsker som utfordrer disse og som ofte begrunnes med behovet for lokal tilpassing. Gjennom dialog og veiledning og gjennom høringsuttalelser øker bevisstheten. Riktig bruk av virkemidlene gir oss grunnlag for dialog om framtidrettede løsninger. Fortsatt er det en veg å gå, spesielt på naturmangfoldområdet. Å skaffe til veie nok kunnskap, og hensynta naturmangfold i tilstrekkelig grad, og vurdering av konsekvenser er forbedringsområder i de fleste kommuner. Å ikke sette av mer areal til utbyggingsformål enn nødvendig, er også en utfordring som kommunene bør møte i større grad.

Betydningen av karbonrike arealer er vektlagt, og flere styrende dokumenter omhandler betydningen av å unngå nedbygging av myr. Vi viser spesielt til brevet fra klima- og miljøministeren og kommunal- og distriktsministeren 8. oktober 2025. Statsforvalteren formidler disse forventningene til kommunene i planprosessene. Vi erfarer økt bevissthet og ansvarlighet omkring dette i kommunene, noe som er viktig, da Trøndelag har mye myr. Effekten er redusert nedbygging av myr, noe som er positivt i klimasammenheng.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Kommunene oppfordres til aktiv bruk av regionalt planforum for å få faglige innspill tidlig i planprosessen og drøfte områder som kan bli konfliktfylte, men erfarer at denne muligheten benyttes i mindre grad i året som har gått enn tidligere. Enkelte kommuner er mer aktive brukere enn andre og det er også ulikheter med hensyn til når i prosessen planforum gjennomføres, og hvor konkrete planforslagene som presenteres er. Vår erfaring er at de regionale statlige etatene i stor grad deltar aktivt på møtene, og at dette bidrar til bedre planprosesser.

Vi søker kontinuerlig å være tidlig, tydelig og forutsigbar, - og prioriterer over alt å delta i dialog når kommunene ønsker det. Erfaringen fra flere

gjennomførte befaringer ved behandling av kommuneplanens arealdel i 2025 er gode. Vi mener effekten er noen færre innsigelser, samt trolig også større forståelse for noen av innsigelsene.

Vi erfarer at flere kommuner samarbeider om planarbeidet både gjennom å ha interkommunale plankontor, men også ved oppgavesamarbeid. Dette legger til rette for mer robuste fagmiljøer, noe som er positivt, spesielt i distriktskommunene.

Generelt opplever vi at mange kommuner har for få ressurser til planlegging.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Nasjonale og viktige regionale interesser blir i middels grad ivaretatt av kommunen. Kunnskapen til disse er i stor grad god i kommunene, men avveininger mellom ulike lokale hensyn og nasjonale hensyn, hvor de lokale i stor grad vektlegges, medfører at nasjonale hensyn ivaretas i middels grad. Gjennom konkrete og tydelige uttalelser til planer i en tidlig fase kan Statsforvalteren bidra til at kommunen i enda større grad ivaretar disse.

Jordvern hensynet er innskjerpet og Statsforvalteren opplever at de fleste kommunene i middels eller betydelig grad har tatt dette innover seg. Det settes ikke lenger av så mye nytt jordbruksareal til utbyggingsformål. Det viktigste tiltaket fremover er å tilbakeføre jordbruksarealer avsatt/regulert til utbyggingsformål i gjeldende planer. Mange kommuner er godt i gang med denne planvasken.

Kommunene ivaretar nasjonale og regionalt viktige miljøverdier i middels grad. Et mangelfullt kunnskapsgrunnlag er en hindring i så måte, det samme er mangelfulle konsekvensvurderinger. Kryssende interesser, der ønsket næringsutvikling velges framfor naturverdier, er også en årsak.

Statsforvalteren har også i 2025 hatt særlig fokus på helsefremmende bo- og nærmiljø med utgangspunkt i veileder om systematisk folkehelsearbeid inn mot kommunens planarbeid. Gjennom våre uttalelser har vi søkt å styrke det boligsosiale arbeidet og "bo trygt hjemme"-reformen også i arealplanleggingen. Vi ser at våre innspill blir ivaretatt i varierende grad. For bykommunene/tettstedsutvikling er det lagt særlig vekt på å sikre god bokvalitet med fokus på tilgang til grønnstruktur, leke- og uteoppholdsarealer og sosial bærekraft. Vi gir tidlig innspill på at arealplanleggingen må kommunene sikre integrering og mangfold både i alders- og befolkningssammensetning og at barn og unges interesser blir ivaretatt.

Vi erfarer at særlig i fortettningsområder kan det være utfordrende å sikre sosial bærekraft og helsefremmende bomiljøer. Bokvalitet blir ofte utfordret med høy utnyttelsesgrad. Særlig i pressområder ser vi at det planlegges ofte for en svært høy andel små ett- og toroms leiligheter og høy utnyttning som går på bekostning av andre viktige hensyn for folkehelse og barn og unge - som tilgang til gode uteoppholdsarealer og annen offentlig grønnstruktur.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet.

Statlige innsigelser er godt begrunnet i nasjonale og regionale viktige interesser. Regionalt planforum er en god arena hvor dette formidles på en tydelig måte. Hensynet til lokalt selvstyre vurderes også å være godt ivaretatt. Det er samordnet statlige innsigelser til 18 planer som er sendt på høring i 2025, mot 13 planer i 2024. Det er ikke foretatt avskjæringer av andre statlige etaters innsigelser i 2025. Gjennom tett dialog med regionale/statlige myndigheter i konkrete plansaker sikres det at innsigelsene er i tråd med rundskriv H-2/14.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Det er formidlet forventninger til utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyser gjennom alle brev til oppstart i arealplaner. Disse forventningene er også formidlet i konferanser og møter.

Statsforvalteren vurderer at kommunene ivaretar vår bistand gjennom at kravet om risiko- og sårbarhetsanalyse er ivaretatt i nesten alle arealplaner. Kommunene er litt mer usikre når de skal endre en vedtatt plan, det hender vi må etterspørre ny eller oppdatert risiko- og sårbarhetsanalyse. Kvaliteten på analysene varierer, i enkelte tilfeller er det dårlig sammenheng mellom analysene og planens virkemidler. Vi gir i mange tilfeller faglige råd.

Ved oppstart kommuneplan gir vi råd om at helhetlig ROS skal ligge til grunn for kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, vi vurderer at dette ikke bestandig er fulgt opp. I hovedsak er kommunene likevel oppmerksomme på samfunnssikkerhet i overordnet plan.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

Rapportering på pkt 7.3.4

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Kommunene ivaretar det boligsosiale hensynet i middels grad i samfunnsplaner og arealplaner. Vi legger til grunn at kommunen i sitt boligsosiale arbeid særlig skal legge til rette for "rett bolig til rett tid" ut fra en boliganalyse som viser hvilke boliger det er behov for og at kommunen sikrer tilstrekkelig tilgang til boliger for eldre og vanskeligstilte.

Vi ser at det er lite synliggjøring av kunnskapsgrunnlaget knyttet til boligbehov for vanskeligstilte i kommunenes oversiktsdokument og at det ofte er en svak kobling mellom samfunnsplanens strategier, arealstrategi og arealplan. Statsforvalteren ser også at intensjonene i samfunnsplan og overordnet arealplan ikke nødvendigvis videreføres i reguleringsplaner.

Statsforvalteren erfarer at enkelte kommuner har utfordringer med å ha tilstrekkelig tilrettelagte boliger for mennesker med redusert boevne (ROP) og andre vanskeligstilte.

Det fremstår som at kommunene i Trøndelag planlegger godt for å øke tilgangen til tilpassede boliger for eldre, med fysisk nærhet til viktige funksjoner og tjenester.

Tiltak og effekt:

Statsforvalteren er i oppstartsvarsel til planprosesser tydelig på at boligsosiale hensyn må ivaretas i tråd med nasjonale forventinger kap. 3. Vi opplever at det øker bevisstheten, men at det fortsatt er forbedringspotensiale og mulighetsrom for kommunene.

Det er fremdeles en tendens til at oversikten over tilgjengelige boliger svares ut med en oversikt over tomtereserven. Dette har ikke endret seg merkverdig etter gjennomføring av webinar knyttet helhetlig boligsosialt arbeid, hvor føringer i lov om boligsosialt arbeid og samfunns- og arealplanlegging inngikk som en del av webinarret.

En tettere kobling mellom planarbeid og Statsforvalterens tilsyn og utviklingsarbeid innenfor boligsosialt arbeid, har gitt oss mulighet til å gi tydeligere tilbakemeldinger til kommuner som har særlige utfordringer.

Statsforvalterens eget forbedringspotensiale:

Vi ser at vi må være enda tydeligere på veiledning til kommunene på hvordan arealplanlegging kan bidra til å opparbeide tilgang til boliger for vanskeligstilte. Mer direkte dialog med kommunene om bruk av overordnet plan, herunder også arealplan, som verktøy i det boligsosiale arbeidet, vil supplere uttalelsene som gis til planer på høring hos Statsforvalteren som sektormyndighet. Vi kan også bli enda tydeligere på at kommunene må ha detaljert kunnskap om boligbehovet i befolkningen, og særlig for de vanskeligstilte på boligmarkedet jf. overfor.

Vi ser også at vi, til tross for at vi jobber med intern samordning knyttet til løsning av oppdrag på det boligsosiale feltet, kan styrke oss ytterligere på dette. Husbanken har også kompetanse om boligsosial planlegging og kan fremover gi viktige kompetansebidrag til kommunene. Statsforvalteren i Trøndelag har et formalisert og godt samarbeid med Husbanken. Dette vil bli videreført i 2026.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

På overordnet plannivå (samfunnsdelen) er det sjelden at sektor- og fagspesifikke hensyn knyttet til kompetansetilgang og rekruttering blir løftet frem. I stedet vektlegges kommunens samlede behov. I den helhetlige samfunnsplanleggingen må mål og strategier i samfunnsdelen følges opp i kommunedelplaner, sektorplaner og temaplaner. Kommunene gjør dette på ulike måter og i varierende grad.

Kommunenes grunnlagsmateriale omtaler i større grad enn tidligere forhold knyttet til kompetanse—både det å beholde og det å rekruttere nødvendig kompetanse. Dette kobles ofte til demografiske utfordringer og forventede endringer i tjenestebehov.

Små kommuner med svak befolkningsutvikling er særlig oppmerksomme på betydningen av stedsutvikling for å beholde og tiltrekke seg nye innbyggere, og dermed også nødvendig arbeidskraft. I Trøndelag deltar to regioner i bygdeveksttaler, hvor rekruttering er et sentralt tiltaksområde i begge.

For mange kommuner er det fortsatt krevende å koble arealplanlegging til framtidige tjenestebehov. Kommunene planlegger ofte for spredt utbygging for å gjøre det attraktivt å bosette seg i kommunen. Dette kan på sikt skape økt press på helse- og omsorgstjenestene. Vi gir derfor tidlig tilbakemelding i

høringsprosesser om at slike problemstillinger må ivaretas i det overordnede planverket.

Regional koordinatorkompetanse og strategisk kompetansearbeid

Gjennom den regionale koordinatorkompetansen på helseområdet følger vi kommunene systematisk opp innen strategisk kompetanseutvikling og virkemiddelbruk. Dette tiltaket videreføres i 2026, og elementer fra Bo trygt hjemme er integrert i arbeidet. Effekten er økt bevissthet og bedre kobling mot overordnet planarbeid, samt styrket koordinering på tvers.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Kommuner i pressområder ivaretar i betydelig grad de statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, og de statlige planretningslinjene for arealbruk og mobilitet, som trådte i kraft 24.01.2025. I områder med svært høyt arealpress er vår erfaring at utbyggere legger opp til høyere utnyttingsgrad enn det kravene i kommuneplanen angir. I en rekke tilfeller utfordrer dette bokkvaliteten. Både gjennom veiledning til kommunene og ved bruk av innsigelser har Statsforvalteren bidratt til at det er satt fokus på sosial bærekraft i disse pressområdene. I mindre tettsteder er det også viktig med effektiv arealbruk. Selv om vi opplever at det er noe mindre forståelse for det her, erfarer vi likevel at det nytter å påvirke gjennom dialog, uttalelser til planer etc.

Byvekstavtalen for Trondheimsområdet tar opp i seg innholdet i disse statlige planretningslinjene i betydelig grad. Den stiller store krav til valg av utbyggingsmønstre. Vi ser også at flere av de litt større stedene legger opp til fortetting/transformasjon av sentrumsområder – og at det her er et stort potensial. Rapportering på arealindikatorer i byvekstavtalen viser at boligbyggingen i stor grad skjer i henhold til disse statlige planretningslinjene.

De fleste kommuner ivaretar retningslinjen i middels eller betydelig grad i planprosesser. Retningslinjen ivaretas i mindre grad gjennom dispensasjonspraksisen. Vi erfarer en del saker som omhandler fradeling til bolig i spredtbygde strøk, med bilbasert transport som resultat. Statsforvalteren har frarådet og varslet klage i noen slike saker i 2025. Det er en nedgang i denne typen saker, noe som gir positiv klimaeffekt.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Statsforvalteren spiller inn temaet i tidlig fase i forbindelse med revidering av arealdeler. Vi har inntrykk av det i større grad enn før avklares aktuelle deponiområder i overordnet plan.

Ved permanent eller midlertidig omdisponering av dyrka jord har ivaretagelse av jordressursen gjennom en matjordplan etter hvert blitt en selvfølge. Å finne gode mottaksarealer ved permanent omdisponering er nok den største utfordringen, særlig i pressområder, men Statsforvalteren har inntrykk av at også kommunene ser nytten av tidlige avklaringer av mottaksareal. Både vi og kommunene har nytte av [Veilder til matjordplaner i Trøndelag](#), men vi er likevel glad for at Landbruksdirektoratet har satt i gang et arbeid med en nasjonal veileder for å ivareta jordressursen ved omdisponering, slik at det blir en lik praksis på tvers av fylkesgrenser.

For å redusere masseoverskuddet i utbyggingsprosjekt i Trondheim ser vi en dreining mot forslag om å unngå parkeringskjellere. Dette kan i så fall ikke kompenseres med bakkeparkerings, men heller begrensninger i parkeringsdekningen.

Massehåndtering ivaretas i planleggingen i middels grad. Statsforvalteren bidrar gjennom å sette fokus på massehåndtering i arealsaker, og vi legger vekt på at temaet må tas opp tidlig i planprosessen. Det settes fokus på gjenbruk av masser framfor uttak av jomfruelige masser, og det legges vekt på å se over kommunegrenser for å oppnå god massehåndtering. Det pågår regionvise samarbeid for å oppnå bedre massehåndtering i flere regioner i fylket (Trondheimsområdet og Innherred).

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Vår vurdering er at strandsoneretningslinjene følges opp i middels grad i fylket. Strandsonehensyn vurderes i alle saker som er til behandling; både plansaker og dispensasjonssaker, og vi praktiserer differensiert forvaltning. Antallet dispensasjonssaker med betydning for strandsoner er høyt. Det gjelder strandsoner både mot sjø og vassdrag. Virkemidlene (innsigelser til plan og klage på dispensasjonssaker) brukes der det er nødvendig for å

ivareta verdiene som strandsonen representerer. Vi erfarer økende press på strandsonen mot vassdrag. Effekten av vårt arbeid på dette området er at viktige deler av strandsonen ivaretas av hensyn til naturmangfold, landskap og friluftsliv. Vi ser at det er potensiale for mer dialog med kommunene om bærekraftig bruk av strandsonen, pga ulikt syn på presset på strandsonen mellom oss og kommunene.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl.res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader og veilederen Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land.

Vi har særlig fokus på temaet i forbindelse med uttalelser til oppstart av kommuneplanens arealdel og til arealstrategier i kommuneplanens samfunnsdel i kommuner med stort press på utmarka. Kommunene har i liten grad fastsatt langsiktig utbyggingsgrense mot fjell og utmark. Vi erfarer liten vilje i kommunene til å sette "endelige" grenser i utmarka. Utbygging til fritidsformål er i noen kommuner et viktig marked for lokale aktører, noe som kan gjøre det vanskeligere å sette ned foten lokalt. Vi har flere områder som anses som pressområder

Vi registrerer likevel at kommunene i større grad enn tidligere har fokus på temaet, bl.a. gjennom å tilbakeføre områder som ikke er utbygd men avsatt til fritidsformål - til LNFR-formål. Dette skjer gjennom planvask i forbindelse med overordna plan.

De tilbakemeldingene vi gir til kommunene har ført til at fokuset på å bevare beiteinteressene har blitt tydeligere i høringsuttalelser fra både beitelag, grunneiere og eksisterende hytteeiere i områder med press - hvor det ønskes ytterligere utbygging. Her er tålegrense, beiteinteresser og ønske om bevaring av urørt natur og utmark argumenter som brukes mot videre utbygging.

Effekten av Statsforvalterens arbeid er at nedbygging av utmark bremses, og at urørte områder i større grad ivaretas for framtida.

Samtidig kan de grepene som nasjonale forventninger og retningslinjer legger opp til med fortetting og utvikling av eksisterende fritidsboligområder likevel medføre en indirekte, negativ påvirkning på reindriftsinteressene. Vi anser derfor ikke disse grepene som tilstrekkelige for å ivareta reindriftsinteressene i et langtidsperspektiv. Vi ser behov for tydeligere føringer om hvor den øvre grensen skal settes for den totale utbyggingen i reindriftsarealene, særlig i definerte pressområder.

Ivaretagelse av jordbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

De fleste kommunene ivaretar føringene for jordvernet i middels eller betydelig grad. Flere kommuner er svært restriktive i omdisponeringsspørsmål, men fortsatt er det en del som foreslår nedbygging av dyrka mark til ulike formål. Her er det gjerne litt ulike holdninger mellom administrativt og politisk nivå.

I 2025 fremmet Statsforvalteren innsigelser i 14 reguleringsplaner og til 4 kommuneplaner, der innsigelsen helt eller delvis er begrunnet med jordvern.

I de aller fleste tilfeller endres planene slik at innsigelsene imøtekommes. Det kan også være at kommunene kommer med tilleggsopplysninger som gjør at innsigelsen frafaller. Få saker går til meklings. En sak som gikk på jordvern, men også andre hensyn, ble avgjort av Kommunal- og distriktsdepartementet i 2025. Etter en samlet vurdering godkjente ikke KDD detaljreguleringen for Voll massetipp i Melhus kommunene.

Statsforvalteren er tydelig i tilbakemeldingene til kommunene på at lista for å vurdere omdisponering ligger veldig høyt, og oppnår med dette å begrense omfanget på utbyggingsforslagene. Vi ser likevel at det foreslås noe nedbygging, både gjennom plan og dispensasjon, men dette resulterer i de fleste tilfeller i innsigelse eller klage (avhengig av samfunnsinteresse og alternativvurderinger). Generelt erfarer vi at mye av omdisponeringen som rapporteres gjelder områder som har vært planavklart i KPA over tid.

KOSTRA-statistikken som kom i 2025, viste at det var i Trøndelag det ble omdisponert mest dyrka jord i 2024. Hele 641 dekar ble omdisponert. Den store omdisponeringen dette året skyldes først og fremst samferdsel (særlig E6) og bolig, der blant annet detaljreguleringsplan for boligområdet Gimsøya i Melhus gjorde stort utslag på omdisponeringstallet. Bondelaget anmodet KDD om å benytte den adgangen departementet har til, på eget initiativ, å gripe inn i saker som strider mot nasjonal politikk, men departementet overprøvde ikke Melhus kommunes avgjørelse.

Vi er i ei slags "brytningstid" for jordvernet der omfanget av tilbakeføring av jordbruksarealer avsatt til utbyggingsformål i overordna planer vil ha stor betydning for omdisponeringsstatistikken framover. Statsforvalteren er tydelig i vår kommunikasjon med kommunene på at dette forventes. Vi regner også med at samferdselsprosjekter som E6 også fremover vil gjøre stort utslag på omdisponeringsstatistikken.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
- 903	- 327	1 063	349	- 279	- 3	413	- 93	66	- 243

Omdisponeringsstatistikken i Trøndelag har over tid vært på et høyt nivå. Noen år peker seg ut spesielt, noe som bl.a. skyldes kampflybasen på Ørlandet, flere store samferdselsprosjekter og et kalkbrudd. I 2024 var det i Trøndelag det ble omdisponert mest dyrka jord. Hele 641 dekar ble omdisponert, mot 398 dekar i 2023. Det ble omdisponert ca. 40 % hver til formålene bolig og samferdsel, mot 35 % til bolig og 30 % til samferdsel på landsbasis. Ellers for Trøndelag ble ca. 9 % omdisponert til næring, og resten til øvrige utbyggingsformål, samt grønnstruktur. (NB: eks -254 betyr at omdisponeringen økte med 254 daa).

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift).

Det er store og verdifulle jordbruksarealer avsatt/regulert til utbyggingsformål i gjeldende planer. Kvaliteten på kommunens gjennomgang av tidligere avsatte/regulerte utbyggingsarealer blir bedre og bedre. Trøndelag fylkeskommune har utarbeidet Arealregnskap for Trøndelag, som er et hjelpemiddel når vi og kommunene prøver å få oversikt. Det er imidlertid fortsatt et noe nytt verktøy, samt at en del reguleringsplaner er så gamle at de ikke er digitalisert.

Det er en økende forståelse både i forvaltningen og blant folkevalgte for tilbakeføring av jordbruksarealer fra utbyggingsformål til LNFR-formål. Blant annet har de nasjonale forventningene og felles brev fra to statsråder til alle folkevalgte i kommunene bidratt til dette. Temaet blir også tatt opp som dialogtema i kommunebilder som utarbeides ved Statsforvalterens kommunebesøk, og generelt i vår veiledning av kommunene. Kommunene har også blitt mer bevisst på at arealplaner kan endres og oppheves uten at kommunen risikerer å bli erstatningsansvarlige.

Vi spiller inn dette med tilbakeføring i tidlig fase når kommunene ruller sine arealplaner, og vi registrerer at areal tilbakeføres i langt større grad enn tidligere.

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning

Statsforvalteren opplever at kommunene i middels grad ivaretar nasjonale føringer på reindriftsområdet. Føringerne er av generell karakter om ivaretagelse av arealgrunnlaget for reindrifta, og legger opp til en skjønnsvurdering både hos oss som reindriftsmyndighet og kommunene av hvor grensen går for inngrep i reindriftsarealene.

Ivaretagelse av reindriftsarealene i konkrete saker kan gå på bekostning av utviklingsønsker og -behov i kommunene, noe som kan gi uenighet og vanskelige avveininger. Det er flere tilfeller der administrasjonen i kommunen har gjort gode vurderinger mht. reindrift, men der politiske vedtak har endret på dette.

Det er fremmet innsigelse til 3 kommuneplanforslag i 2025 begrunnet i reindriftsinteresser. I ett av disse tilfellene ble våre innsigelser imøtekommet, mens de andre fortsatt er i prosess. I tillegg er det fremmet innsigelse til 6 reguleringsplanforslag. Flere av disse planene gjelder fritidsbebyggelse i det vi anser som pressområder, bl.a. i Trollheimen.

Det har vært meklet om 1 kommuneplan i 2025 (Rennebu). Det ble da inngått enighet i mekingen, der kommunen imøtekom krav om øvre ramme for antall fritidsboliger i flere store, videreførte områder for fritidsbebyggelse.

Vi opplever at kommunene i varierende grad legger opp til god dialog med reindrifta. Enkelte kommuner legger åpenbart ned innsats for dialog og medvirkning, med et ønske om å bruke denne kunnskapen til å hensynta reindriftsinteressene i planleggingen. Andre kommuner virker å gjøre dette i mindre grad.

Vårt inntrykk er at fylkeskommunen har godt fokus på involvering av reindrifta. Regional plan for arealbruk (RPA) har tydelige føringer om planlegging i viktige arealer for reindrifta. Vi bruker ofte disse retningslinjene som en støtte i våre uttalelser til kommunal planlegging.

Vi informerer om konsultasjonplikten og hensikten med denne i tidlig fase av planer. Vi opplever likevel fortsatt i enkelte saker at dette ikke er tilstrekkelig hensyntatt. Det kan være utfordrende med mange saker i omløp, der oppfølging av konsultasjonplikten i alle relevante saker vil være arbeidskrevende, særlig for reinbeitedistriktene som må forholde seg til flere kommuner og tidsfrister.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Prosentandel distrikter med godkjente regler/planer	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler	11	11	100 %	0
Distrikter med godkjente distriktsplaner	15	14	93 %	0

For bruksregler er Femund vinterbeitedistrikt tatt med. For distriktsplaner er i tillegg reinlagene medregnet. I tillegg har Rendalen renselskap driftsplan (2021). Det er ikke et krav etter reindriftsloven, men i hht. gitt konsesjon. Aarjel Njaarke har fortsatt ikke vedtatt distriktsplan, og beitebruksreglene er opphevet av jordskifteretten.

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)**Rapportere på**

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16

Vår vurdering er at kommunene i middels grad ivaretar føringene i T-2/16. De største utfordringene er når det planlegges utbygging som berører naturmangfold med viktig regional eller nasjonal verdi. Det er også utfordringer rundt kunnskapsgrunnlaget som omhandler naturmangfold, og naturmangfoldsvurderingene som kommunene er forpliktet til å gjøre som beslutningstaker. Dette omfatter også vurderinger av samlet belastning, noe som kommunene oppfatter som krevende. Klima- og miljøavdelingen har også i 2025 hatt ekstra fokus på naturmangfoldloven, noe vi vil fortsette med. Vi har forsterket veiledningen om klima- og miljøhensyn i plan, ved å holde faginnlegg på konferanser og arrangere kommunewebinarer (støy og vann i plan).

Vi har tro på at dette gjør kommunene i bedre stand til å hensynta naturmangfold. Effekten av Statsforvalterens innsats i 2025 er at nasjonalt og viktige regionale miljøverdier ivaretas for framtiden.

En tendens over noe tid har vært at større arealbeslag legges til produktive skogarealer. Vi har styrket uttalelsene våre mht skog og boniteter, - og følgelig skogens betydning for verdiskaping og klima. Med et sterkt skjerpet jordvern ser vi at skogen og naturmangfold gjerne blir taperen ved ny arealbruk.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene**Beredskap**

Oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene gjennomføres gjennom tilsyn, øvelser, møter, råd og veiledning på en analytisk helhetlig måte hvor fks. tilsynene gjennomføres i de kommunene som vi mener har størst sannsynlighet for å ikke innfri kravene til lov og forskrift i kommunal beredskapsplikt. Det er fortsatt avvik i flere av kommunene men gjennomgående inntrykk et at uønskede hendelser håndteres på en god måte når noe oppstår. Det har vært tre større uværshendelser i fylket i 2025 med store strøm- og e-kom bortfall. I tillegg hadde vi et større kvikkleireskred i august med brudd på E-6 og Nordlandsbanen med store samfunnsmessige utfordringer. Det er tatt et initiativ for å samordne læringspunkter fra hendelsen i løpet av første halvår 2026.

Vi ser fortsatt at det er et forbedringspotensiale mellom arealplanmiljøene og beredskapsmiljøene i kommunene for å kunne implementere sikkerhetspolitisk krise og krig i arealplan arbeidet i kommunene.

Utfordringer på sikkerhetspolitisk krise og krig er et relativt nytt moment som vil utfordre kommunene i stor grad fremover. Fokuset på Totalforsvarsåret 2026 forventes å løfte dette temaet gjennom møter og planarbeid. Fortsatt avsettes det for lite ressurser i mange kommuner innen arbeidet med samfunnsikkerhet- og beredskap. Beredskapsarbeid vil bli svært utfordrende fremover og kommunene må legge inn større ressurser i dette arbeidet samt utvikle gode regionale samarbeidsrutiner for å løse de utfordringene som kommer.

Landbruk

Høsten 2025 fikk prosjektet Resiliens på tvers – Sirkulær økonomi og beredskap i matsystemet i Jämtland og Trøndelag innvilget finansiering gjennom Trøndelag Fylkeskommune og Interregmidler for perioden 15.8.2025-14.08.2028.

Prosjektet har som mål å styrke matsikkerheten i Trøndelag og Jämtland ved å koble lokale ressurser og kunnskap på tvers av landegrensen. Man utvikler gjennom prosjektet blant annet ny innsikt i hvordan vi kan bygge økt robusthet i matsystemet ved å tenke øst-vest i samarbeid mellom regionene. SINTEF leder den norske delen av prosjektet. På svensk side har Hushållningssällskapet Jämtland en tilsvarende rolle. Statsforvalteren i Trøndelag er en av partene i prosjektet, og har ansvar for arbeidspakke 3 som skal utvikle samarbeidet mellom kommuner, næringsliv og akademia for styrket matberedskap. Arbeidspakken skal også utvikle beslutningsgrunnlag og regionale beregninger som synliggjør matberedskapen i Jämtlands og Trøndelags regioner. Både Landbruksavdelingen og Kommunal- og justisavdelingen v/seksjon samfunnsikkerhet og beredskap er involvert i arbeidet med prosjektet hos Statsforvalteren.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Være pådriver og veileder om kommunenes samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, og gi råd om hvor dette ansvaret kan øves og følges opp i kommunenes beredskapsplanlegging.

SFTL er ukentlig i kontakt med mange kommuner for veiledning og støtte i samfunnssikkerhets og beredskapsarbeidet. Det er gjennomført 7 tilsyn på kommunal beredskapsplikt og helseberedskap i 2025. Det gjennomføres kvartalsvise teamsmøter med beredskapskontaktene samt en årlig kommunesamling. Videre så er også gjennomføring av to LRS øvelser viktige samt vår felles øvelse SODD hvor alle kommuner inviteres, 35 kommuner deltok på denne i 25. I tillegg er beredskap også tema på dialogmøtene med kommunene som statsforvalteren og hans ledergruppe gjennomfører med 10 kommuner årlig. Den samlende innsatsen mot kommunene ansees å ha gitt god effekt for beredskapsarbeidet generelt og konsekvensene av den sikkerhetspolitiske situasjonen for kommunene, er bevisstgjort og vi ser at dette begynner å vises i analyser og planverk i flere av kommunene. Håndteringen av uværshendelsene i Trøndelag siste år viser at samfunnssikkerhet og beredskap har fokus i kommunene da det aller meste håndteres godt. Ikke minst håndteringen av Amy i oktober som utfordret kommunene i sørdelen av fylket viste at beredskapen var god, hendelsene håndtert godt og kartleggingen av læringspunkter etter Amy ytterligere vil heve beredskapen.

Beredskap for å håndtere kriser i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Operative beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde

I 2025 ble det avholdt 1 møte i beredskapsutvalget. Det var innkalt til 2 møter, men på grunn av lavt oppmøte ble møte nr 2 utsatt til 2026. I tillegg har representanter for beredskapsutvalget deltatt på årlig møte for beredskapsutvalgene i Alta.

Utvalgene, som består av Mattilsynet, reineiere og Statsforvalteren, fungerer godt. Vi mener mandatet er fulgt opp på en god måte. Statsforvalteren har i sine nyhetsbrev orientert om beredskapsutvalgene og deres arbeid. Statsforvalteren deltar i Landbruksdirektoratets beredskapsteam som jevnlig har digitale møter gjennom vintersesongen. Vi har også deltatt med bidrag til Landbruksdirektoratets utarbeidelse av app for bruk i beredskapsutvalgene.

Det var i 2025 ingen henvendelser knyttet opp mot mulige beitekriser i vårt forvaltningsområde, og det ble heller ikke erklært beitekriser noen steder hos oss i løpet av 2025.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Kontrollere at kommunene har planer for beredskap hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Storm

I 2025 ble det rapportert etter tre større skogskadehendelser, alle som følge av storm. Stormene medførte vindfelling av større og mindre omfang, spredt ut over hele fylket. Det første uværet i januar medførte skader særlig i Innherredsområdet, mens sist under stormen Amy større skader i sørdelen av fylket. Knyttet til sistnevnte hendelse er det i samarbeid med Statsforvalteren i Møre og Romsdal og Landbruksdirektoratet etablert en støtteordning for opprydding av furu vindfall. Det mener vi vil ha den effekt at oppryddingsgraden økes betydelig

Statsforvalteren har i etterkant av hendelser med kraftig vind/storm hatt tett dialog med kommuner, næringa og store grunneiere om status på vindfall. Dette har gjort at vi har hatt god kjennskap til omfang av skader etter slike hendelser.

Brann

Etter en lengre periode med varmt og tørt vær ble det noen tilfeller med skogbrann i juli, men det er ikke registrert større skader etter disse.

Biller

Barkbilleovervåkingen er gjennomført som normalt, fangstene er samlet sett noe lavere enn året før, og Trøndelag er fortsatt grønn i NIBIO sin fareklasser-vurdering for stor granbarkbille.

Beredskap

Som følge av et spisset oppdrag mhp. skogberedskap i kommunene har vi satt fokus på de årlige regionmøtene med kommunene. Skogbrukssjefene i kommunene fikk i denne forbindelse i oppdrag å sjekke om skogbrann og storm var innarbeidet i kommunens ROS-analyser. Dette mener vi har bidratt til å øke kommunenes oppmerksomhet rundt disse oppgavene. Det synes at de fleste kommuner har skogbrann i sine ROS-analyser. Kommunale beredskapsplaner knyttet til §§ 9 og 10 i skogbruksloven forekommer nok i liten grad. Vi mener at det ikke er hensiktsmessig at hver kommune har beredskapsplaner for sopp- og insektsskader. Dette bør i større grad løses på regionalt nivå. Vi skal i 2026 fortsette å veilede kommunene i sitt beredskapsarbeid, og vil i større grad bistå med utarbeidelse av ROS-analyser og tiltaksplaner knyttet til skogskadehendelser.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Det er stor forskjell på kommunene i fylket med hensyn til hvor godt plan- og bygningsloven, prosesser og saksbehandling på planområdet håndteres. Manglende kompetanse og kapasitet er for flere kommuner fortsatt en utfordring. Gjennomsnittlig alder på KPA og KPS i kommunen er henholdsvis 7,5 år og 4,1 år, noe som er en forbedring siden 2024. En del kommuner har KPS og/eller KPA som er svært gamle, som indikerer at kommunene i middels grad har oppdaterte overordnede planer. Det er flere kommuner enn foregående år som rapporterer at det mangler kobling mellom KPS og økonomiplan. Gjennomsnittlig alder på kommuneplanens samfunnsdel er redusert fra 5,1 til 4,1 år fra 2024 til 2025. Dette indikerer at det har hatt effekt at vi blant annet ved kommunebesøk som gjennomføres årlig, har presisert behovet for å ha oppdaterte overordnede planer.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

Det er stor variasjon mellom kommunene når det gjelder alder på overordnede planer. Flere kommuner har oppdaterte KPS, kun ett fåtall med planer som er 10 år eller eldre. For KPA er det flere kommuner som har eldre planer enn 10 år. Ut fra dette vurderes det at kommunene i middels grad har oppdaterte planer (KPA og KPS). Viktigheten av at kommunen har oppdaterte planer formidles ved alle kommunebesøk Statsforvalteren gjennomfører. Nedgangen i alder på KPS tilsier at dette har hatt effekt.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

Vi behandlet 34 klager på reguleringsplan, hvorav 6 klagesaker ble tatt til følge. Vi har hatt en gjennomsnittlig behandlingstid på klagesaker reguleringsplan på vel 4 måneder.

Dette skyldes primært begrenset med ressurser. Vi har mistet erfaren medarbeider på området og har hatt permisjoner og vakanser på saksområdet. Det tar lang tid å bygge ny kompetanse på dette saksområdet. I tillegg til kan klager på reguleringsplaner være omfattende med lang historikk og kompliserte planrettslige problemstillinger.

Fra 1. mai 2026 regner vi med at vi har fullt mannskap på plass hos oss. Vi har frem til nevnte tidspunkt vakanser og personer ute i permisjon på saksområdet. Vi har kontroll på restansene.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

Vi prøver bestemmelsene til kommuneplaner når plansaker kommer på høring, og ved klagesaksbehandling av reguleringsplaner. Vi vurderer at kommunene samlet sett i middels grad har god juridisk kvalitet på sine bestemmelser.

Vi har ikke ressurser til å gjøre en detaljert juridisk gjennomgang av alle reguleringsplaner som kommer på høring. Vi prioriterer kommuneplaner.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

Konsekvenser av planer og tiltak for miljø og samfunn vurderes i noe økende grad i planer. Det er positivt med den veiledningen som Miljødirektoratet gir på dette området. I enkelte saker er det tvil om nødvendigheten av konsekvensvurderinger, og spørsmål blir stilt der det ikke blir utført KU. Vår vurdering er at forskriften følges opp i middels grad. Vi ser behovet for å fortsette dialogen med kommunene om konsekvensvurderinger, og bruke virkemidler for å oppnå forbedring. Effekten av arbeidet er at beslutninger i arealsaker blir bedre begrunnet.

Vi har hatt eksempler fra saker i vår rolle som klageinstans, at vedtak har blitt opphevet som ugyldige, grunnet mangelfull vurdering av KU-forskriftens krav til utredning.

Konsekvensutredningsforskriften er tydelig på at der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det

aktuelle reinbeitedistriktet vurderes. Dette følges i liten grad opp av kommunene,

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Statsforvalteren i Trøndelag har sammen med Kartverket i Trøndelag fremdeles stort fokus på plandata og føring av planregister. Det er fremdeles noe forsinkelser fra planforslag sendes på høring og til kartdelen av planregisteret er oppdatert, men det virker som flere kommuner som er ajour med føring av eget planregister (har ikke tallgrunnlag som understøtter dette). I 2025 har det vært en del usikkerhet knyttet til fremtidig deling av plandata ettersom det tidlig ble signalisert at Kartverkets nasjonale planbase skulle legges ned. Fra 1. januar 2026 har Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) ansvaret for formidling og distribusjon av arealplaner og det blir spennende å se om dette vil påvirke kommunenes evne til å synkronisere ut eget planregister til nasjonale tjenester.

Statsforvalteren er representert i PTU (Plan -og temadatautvalget i NorgeDigitalt). PTU har fremdeles fokus på å heve kvaliteten på kommunenes planregister.

Kartverket er en viktig samarbeidspartner i det regionale arbeidet med oppdaterte planregister. De har årlige FDV-møter (forvaltning, drift og vedlikehold) med kommunene der de blant annet har fokus på oppdatering av planregisteret.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vi har videreført vårt arbeid med kompetanse i 2025 etter samme modeller som de siste årene. Dette innebærer at vi som tidligere har gjennomført dialogmøter med ledelsen i kommunene, gitt tilbakemelding på praksis gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og råd og veiledning samt gjennomført opplæringswebinar. Vi deltar på fagdager etter forespørsler fra kontorene og gjennomfører opplæring i sosialtjenesteloven i forbindelse med oppfølging av tilsyn i de kontor der vi har sett at dette har vært et behov. Det gode samarbeidet vi har med Nav Trøndelag om kompetansearbeidet er videreutviklet, og i 2025 gjennomførte vi flere felles digitale kompetanseaktiviteter.

Vi erfarer at kompetansebygging om de sosiale tjenestene er et kontinuerlig og langsiktig arbeid. Vi vurderer likevel at de ulike tiltakene og opplæringsstilbudene vi gir har god effekt på kunnskapen om sosialtjenesteloven, og bidrar til å forankre tjenestene i kommunen og kontorene. Vi har sett en økning i andelen stadfestede rettighetsklager de siste årene, og vi vurderer at dette kan ha sammenheng med de ressurser som er lagt inn i kompetansearbeidet.

Økningen i sosialhjelpsutgifter utfordrer den økonomiske balansen i kommunene, og den økte pågangen utfordrer Nav-kontorene både med tanke på ressurs og praksis. Den fremste utfordringen i forvaltningen av sosialtjenesteloven pr nå er etter vårt syn ikke manglende kompetanse, men krevende rammevilkår. Sosialtjenesteloven er en forvaltningsteknisk krevende lov å forvalte, og de saksbehandlingssystemer som foreligger er ikke optimale verken for saksbehandling eller styring. Med tanke på utviklingen i antall mottakere og i utbetalinger, kommunenes og Navs rammebetingelser, det vi vet om tilgang til arbeidskraft fremover mv., så ser vi at det er behov for å ta grep som kan skape forenkling og digitalisering. Etter vårt syn er det nå på tide å foreta en gjennomgang av sosialtjenesteloven.

Alle Nav-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle Nav-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Etter vår vurdering har Nav-kontorene i fylket god kunnskap om sosialtjenesteloven, og vi vurderer at dette har sammenheng med vårt kontinuerlige arbeid med kompetanse, der vi årlig tilbyr en rekke ulike og varierte opplærings tiltak. Vi mottar hvert år svært mange henvendelser med spørsmål om veiledning til regelverk, og spørsmålene er i økende grad spesialiserte. Slik har det også vært i 2025. Dette er etter vårt syn en god indikator på økt kunnskap og bevissthet om regelverket. Det samme gjelder statistikken for resultat av klagesaksbehandling, som viser at vi stadfester stadig flere av rettighetsklagene vi har til behandling.

Av tiltak i 2025 som vi vurderer har hatt særlig positiv effekt, vil vi trekke frem følgende:

- Basiskurs i økonomisk rådgivning med god deltakelse fra andre/samarbeidende tjenester
- «Fredagsprat med Statsforvalteren» - fortsatt godt besøkt og en god arena for opplæring, nyhetsformidling og dialog/spørsmål/svar
- Opplæring i prosjektleidelse for prosjektleidere som mottar tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene

Gjennom tilsyn, behandling av rettighetsklager og dialog med kontorene ser vi en del utfordringer knyttet til forvaltningen av tjenestene. Etter vårt syn skyldes dette i større grad utfordringer i rammevilkår og innretning av regelverk enn kunnskap om loven.

I forbindelse med vårt oppdrag om å understøtte bostettingsarbeidet i kommunene kartla vi i 2024 kommunenes kapasitet i de ulike tjenestetilbudene som ble truffet av flyktningetilstrømmingen. Kartleggingene ble gjort kvartalsvis, og baserte seg på kommunenes egne vurderinger av kapasitet. Resultatene viste ved samtlige rapporteringspunkt at Nav-kontorets kapasitet til å bistå i integreringsarbeidet var den tjenesten kommunene vurderte som aller mest kritisk/utfordrende med tanke på kapasitet. Den økte pågangen har ifølge kommunene ført til at ansatte ikke lengre har tid til å følge opp mottakere, og i

stor grad blir sittende å fatte vedtak. Vi er også bekymret for at ressursknapphet fører til at den enkelte bruker/familie ikke blir kartlagt godt nok. Dette kan få følgefeil for vurdering av hjelpebehovet, både med tanke på oppfølgingsbehov og ved utmåling av økonomisk stønad.

Ressurssituasjonen i enkelte Nav-kontor har videre medført utfordringer knyttet til restanser, både i behandling av ordinære søknader og i behandling av klagesaker. Ett kontor har også hatt utfordringer med å håndtere nødhjelpssøknader i tide, og har fått særskilt oppfølging fra oss knyttet til dette i første halvår 2025. Videre ser vi at ressurssituasjonen gjør det krevende for enkelte Nav-kontor å følge opp nødvendige kvalitetsprosesser, særlig ved sykefravær.

I tillegg til det som er nevnt over, så ser vi noen gjentakende utfordringer i regelverksetterlevelsen. Dette er utfordringer vi har påpekt tidligere, og også fulgt opp kontorene på. Vi ser en utvikling i positiv retning, men vurderer likevel at det er mer å gå på når det gjelder følgende:

- Tilstrekkelig kartlegging av hjelpebehov
- Tilstrekkelige konkrete og individuelle vurderinger i forbindelse med vurdering og beslutning av økonomisk stønad
- Oppfølging i forbindelse med gjentatte søknader om nødhjelp bruk av individuell plan
- Sosialfaglig oppfølgingsarbeid (§ 17 ut over økonomisk råd og veiledning)
- Systematisk kvalitetsarbeid og gjennomgående internkontroll

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall Nav-kontor som har deltatt på tilbudt opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	21	21

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Statsforvalteren vurderer at kommunene har varierende kompetanse og kapasitet til å møte framtidige helse- og omsorgsutfordringer. Selv om ikke alle kommuner har integrert dette tydelig i sine planer, ser vi en generell bevissthet om behovet for langsiktig planlegging. Flere kommuner har etablert mål og strategier for kompetanse, kvalitet og kapasitet, men noen utsatte kommuner har ikke kommet i gang med nødvendig omstilling for å håndtere demografiske endringer.

På bakgrunn av den samlede situasjonen er Statsforvalteren bekymret for kapasitet, kvalitet og utviklingskraft i helse- og omsorgstjenestene. Mange kommuner rapporterer om økning i unge brukere med psykiske helseplager og sammensatte behov, samtidig som rekruttering av helsepersonell er utfordrende. Høyt sykefravær i helse- og omsorgstjenestene gjør det krevende å sikre tilstrekkelig kompetanse i bemanningen. Selv om det er en bedring i tilgangen til fastlege ser vi at noen kommuner fortsatt har utfordringer med å rekruttere og beholde.

Kommunenes økonomi presset ytterligere av økte kostnader knyttet til BPA-ordningen og ressurskrevende brukere. Rekrutteringsutfordringer medfører betydelige merkostnader gjennom innleie, overtid og ulike bonusordninger. Kommunene har de siste årene også løftet frem rettigheter knyttet til BPA som en betydelig utfordring, og vi ser en økning i klager både på BPA og på øvrige omsorgstjenester. Behovet for avlastning og tjenester til barn og unge øker, og det er fortsatt utfordringer knyttet til kompetanse i tjenestetilbudet til personer med utviklingshemming, blant annet dokumentert gjennom mange søknader om dispensasjon fra utdanningskrav.

Det er stor variasjon mellom kommunene i Trøndelag når det gjelder bruk av velferdsteknologi og digitale løsninger. Det finnes tilgjengelige responssenterløsninger og felles anskaffelsesavtaler, men kommunene velger ulike tilnærminger og viser betydelig variasjon i digital modenhet.

Statsforvalteren støtter kommunenes utviklingsarbeid med heltidskultur og tjenestestyrte bemanningsplanlegging, og flere kommuner arbeider med innovative løsninger for arbeidstidsordninger og oppgavefordeling.

De to helsefelleskapene i fylket har hatt en positiv utvikling de siste to årene, og kommunene framstår nå som mer likeverdige samarbeidspartnere enn tidligere. Vi ser at samhandlingsmidlene er et godt verktøy for å bedre samhandlingen.

Samlet sett er det store forskjeller i kapasitet, kvalitet og kompetanse i fylket. Det er behov for fortsatt satsing på omstilling, helsefremming og forebygging for å styrke kvalitet og pasientsikkerhet i sektoren.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenestene for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulik språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivaretatt i planleggingen.

Kommunene viser i både kunnskapsgrunnlag og planlegging etter plan- og bygningsloven til en økende andel eldre innbyggere, økt press på helse- og omsorgstjenestene, samt utfordringer med å rekruttere og beholde nødvendig personell. I Trøndelag ser vi en tydelig trend der demografiutfordringene løftes fram i arbeidet med planstrategier og samfunnsplaner. Her omtales behov knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene, så vel som i andre sentrale kommunale tjenester.

Vi ser også at flere kommuner begynner å integrere demografiutfordringene i sin overordnede arealplanlegging. Statsforvalteren gir både skriftlige tilbakemeldinger og innspill i dialog tidlig i planprosessene, der vi understreker betydningen av at arealplanleggingen brukes aktivt for å møte framtidens demografiske utvikling. I våre uttalelser viser vi blant annet til boligsosialloven, og peker på at behov for boliger for eldre og vanskeligstilte bør inngå i kunnskapsgrunnlaget for arealplanen, sammen med vurderinger av tjenestekapasitet og bærekraft. Vi ser at dette har hatt en viss effekt, men vurderer det som viktig å videreføre veiledning tidlig i planprosessene.

Gjennom flere ulike kontaktpunkt med kommunene har vi hatt gode drøftinger om kapasitet og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Det er noe varierende hvorvidt alle kommuner har nedfelt dette i sine planverk men vi opplever at det er en bevissthet om morgendagens utfordringer og behovet for langsiktig og helhetlig planlegging for å sikre god kapasitet og kvalitet.

Statsforvalteren vurderer likevel at kommunene i varierende grad har kompetanse og kapasitet til å ha en helhetlig tilnærming til sine fremtidige helse – og omsorgsutfordringer. Noen av de mest utsatte kommunene vurderer vi ikke har startet omstillingsarbeidet for å møte demografiutfordringene i tilstrekkelig grad. Vi ser at flere kommuner drøfter fremtidsbildet og har mål og strategier i samfunnsplan for kompetanse, kvalitet og kapasitet i tjenestene.

Som rapportert i neste punkt er samarbeidet i helsefelleskapene godt og dette legger et godt grunnlag for å jobbe videre også med de demografiske utfordringene.

Helsefelleskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterens bidrag fører til at helsefelleskapene utvikler seg som mer likeverdige partnerskap, og dermed til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Det har vært en betydelig utvikling i begge helsefelleskapene de siste to årene. Kommunene fremstår i større grad enn tidligere som likeverdige aktører i samarbeidet, selv om det er forskjellig utgangspunkt i de to helsefelleskapene i Trøndelag. Begge helsefelleskapene har arbeidet systematisk med å samordne pasientforløp på flere områder. Vi ser at samhandlingsmidlene har vært et godt virkemiddel for bedre samhandling.

Statsforvalteren deltar så langt som mulig i alle møtene, både på administrativt nivå og i partnerskapsmøtene. Vi oppfatter det som en viktig samhandlingsarena også for oss.

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene.

Statsforvalteren vurderer implementeringen av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring som et viktig oppdrag. Forskriften løftes jevnlig frem i våre tilbakemeldinger til kommunene både i tilsynssaker og i planlagte tilsyn. Kvalitets- og forbedringsarbeid er også et sentralt tema i våre ulike møtepunkter, blant annet gjennom samarbeidet med USHT og andre kompetansemiljøer om konferanser, opplæringstiltak og fagutvikling innen forvaltning og pasientsikkerhet.

Vi ser at kommunene i varierende grad arbeider systematisk med kvalitetsforbedring. Kompetente og stabile ledere er avgjørende for dette arbeidet, og vi er bekymret for de økende utfordringene kommunene har med å rekruttere og beholde ledere i helse- og omsorgstjenestene. I mange kommuner er presset på daglig drift så stort at det blir lite rom for evaluering, læring og utviklingsarbeid, noe som hemmer kvalitet og forbedringskapasitet over tid.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

1. Er man nærmere delmålet?

Ja, samlet sett har utviklingen i 2025 brakt oss nærmere delmålet om bedre tilstand i naturen. Det er dokumentert forbedringer i verneområder, i restaurerte våtmarker og i bekjempelsen av fremmede organismer. Samtidig er enkelte resultater påvirket av ytre forhold, som begrenset fremdrift i nye verneprosesser og utfordringer knyttet til anadrom fisk. Det overordnede bildet viser likevel at innsatsen har vært målrettet, og at naturtilstanden styrkes i flere prioriterte områder.

2. Går utviklingen i riktig retning sett i et flerårsperspektiv?

Utviklingen går i hovedsak i riktig retning. Over flere år har det vært en tydelig styrking av arbeid med skjøtsel, restaurering og bekjempelse av fremmede organismer, og effekten av denne langsiktige innsatsen blir stadig mer synlig. Samtidig er det naturtyper og artsgrupper som utvikler seg negativt. Særlig gjelder dette sjøfugl, hvor bestandene fortsetter å gå ned til tross for målrettet forvaltning av viktige leveområder. Det er også negativ utvikling knyttet til villaks og sykdom hos elvemusling, der Statsforvalterens mulighet til å påvirke utviklingen er begrenset. På områdene der embetet har virkemidler – som

skjøtsel, våtmarksrestaurering og vannforvaltning – er det fortsatt en klar og positiv trend.

3. I hvilken grad kan utviklingen tilskrives Statsforvalterens innsats?

En betydelig del av den positive utviklingen kan tilskrives Statsforvalterens innsats. Systematisk arbeid med skjøtsel, kunnskapsinnhenting, styrket oppfølging av vannforvaltning og målrettet innsats mot fremmede arter gir dokumenterte resultater. Effekten er størst innen områder der Statsforvalteren har direkte ansvar og kan prioritere innsats. Der utviklingen går i negativ retning – som villaks og massedød hos elvemusling – skyldes det i hovedsak forhold utenfor embedets virkemiddelbruk, selv om Statsforvalteren bidrar med tiltak innenfor sitt handlingsrom. Samlet sett vurderes Statsforvalterens bidrag som vesentlig for den positive retningen innen hoveddelen av delmålet.

Status og effekt i vannforvaltningsarbeidet - arbeid med mulig forskrift om regionale miljøkrav

Statsforvalteren er fortsatt i prosess med vurdering av innføring av forskrift om regionale miljøkrav. Vi hadde som målsetning at vi skulle fatte beslutning om det blir forskrift i Trøndelag innen utgangen av 2025, men på grunn av forsinkelse i leveranse av fagrapport om avlastningsbehov fra NIVA/NIBIO vil vi ikke komme i mål med arbeidet før mot slutten av 2026.

Vi ser imidlertid at informasjonsarbeidet som ble gjennomført i 2025 har hatt positivt effekt på tiltaksgjennomføringa. Det er riktignok søkt på ordninga "ingen jordarbeiding om høsten" i 2025 i forhold til 2024, men dette skyldes en betydelig økning i høstkomareal høsten 2025. Summen av direktesådd høstkom og ingen jordarbeiding om høsten gir økning i andel komareal i stubb eller med plantedecke på ca 4 %. Det er også økning i antall meter grasdekte vannveier og grasdekt kantsone.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Status og effekt i arbeidet med nytt vern og forvaltning av eksisterende verneområder

I eksisterende verneområder er måloppnåelsen generelt god, og skjøtselstiltak gjennomført av Statsforvalteren og innkjøpte tjenester har bidratt til tydelig forbedret naturtilstand. Fremover er det behov for å videreføre og styrke prioriteringen av skjøtsel der naturverdiene er mest truet. Samtidig er utviklingen i sjøfuglbestandene svært bekymringsfull. Til tross for et sterkt fokus på å ivareta verneområder med sjøfugl som verneformål, fortsetter bestandene å gå ned. Det haster derfor med å styrke vernet av kritiske økologiske funksjonsområder gjennom hele livssyklusen, herunder mattilgang (bløtbunnsområder og tareskog), hekkeområder, overvintringsområder og myteområder.

Froan - Sularevet: Statsforvalteren har fokusert på kartlegging og innhenting av ny kunnskap, for å sette forslag til vernegrenser som skal brukes i KU. Arbeid med KU blir dermed utsatt til 2026/2027.

3.1.4.1.6

Har igangsatt arbeid med dialog med grunneiere, kommune og andre berørte interesser, vurdert kunnskapsgrunnlag og bestilt evaluering i tråd med kommunens krav, med mål om formell oppstart av verneplanarbeidet i 2026. Måloppnåelse og effekt av egen innsats vurderes totalt sett til god, arbeidet går i riktig retning, men progresjon har vært noe påvirket av ytre faktorer. Gjennomføring av planlagte tiltak innen tilmålt tid er viktig for god måloppnåelse i 2026.

3.1.4.1.9 - supplerende vern

Lav til middels måloppnåelse i forhold til det konkrete oppdraget (oppstart av nye områder og tilrådninger) i 2025. I tillegg til to tilrådninger er det i 2025 lagt ned betydelig innsats i forarbeid til oppstart og høring i flere områder i 2026. Vi er fornøyd med egen innsats og måloppnåelse i 2025 når det gjelder å utforme en "rigg" for god fremdrift i 2026.

3.1.4.1.10 - skogvern

På grunn av overordnede forhold, har det ikke blitt tilrådt skogområder for vern i områder omfattet av reinbeitedistrikter i 2025. Dette gjelder majoriteten av tilbudene i Trøndelag. Måloppnåelsen vurderes derfor til lav med kun ett vedtatt naturreservat i 2025. Arbeidet før formell verneprosess har fortsatt som normalt. Forutsatt at omstendighetene ikke vedvarer, legger vi til grunn at verneprosesser vil gå som normalt i 2026 og fremover.

3.1.4.1.13 - supplerende vern - Nasjonalpark

Har meldt oppstart for utvidelse av Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Fristen med å sende innspill var 31. august 2025. Har ikke sendt ut oppstartsmelding for utvidelse av Blåfjella-Skjækerfjella/Låarte-Skæhkere nasjonalpark. Har avklart at naturreservatene Arvasslia, Berglimyra og Klumplifjellet/OhtjenJuananjohke, Storfloa og den delen av Sanddøldalen som ligger i Lierne kommune skal foreslås innlemmet i Blåfjella-Skjækerfjella/Låarte - Skæhkere nasjonalpark. På grunn av at en grunneier har sagt nei er det ikke meldt oppstart for innlemming av Grøvelsjøen naturreservat i Femundsmarka nasjonalpark.

Status og effekt i arbeidet med restaurering i natur

Gjenåpning og vedlikehold av vannspeil i gjengrodd våtmark i verneområder har bedret hekkeforholdene for truede fuglearter. Endringsbehov er åpning av vannkanaler i flere verneområder.

Effekt av Statsforvalterens arbeid med trua arter

Handlingsplan elvemusling: Massedød på Hitra fortsetter. Fortsatte tiltak fra 2024 samt satte i gang nye tiltak i 2025 med mål om å redde muslingen i dette området.

Status og effekt i vannforvaltningsarbeidet

På vannforvaltningsområdet har det vært prioritert å følge opp både kunnskapsgrunnlaget, tiltak der Statsforvalteren er virkemiddeleier, samt å bidra til samordning mot andre statlige sektormyndigheter i 2025. Effekten av dette er bedre naturtilstand. Det har vært økt ressursbruk innenfor vannforvaltning sammenlignet med 2024, som forberedelse til neste planperiode for regional vannforvaltningsplan. Arbeidet med at kunnskapsgrunnlaget (databasen Vann-nett) er oppdatert kan økes ytterligere. Det er fortsatt noe å gå på når det gjelder tiltak der Statsforvalteren står som virkemiddeleier i Vann-nett, slik at Statsforvalteren kan være en pådriver for at andre sektorer tar sitt ansvar i vannforvaltningen i enda større grad. Vi prøver å opprettholde den økte innsatsen på vannforvaltningsområdet i 2026.

Andre arter med negativ utvikling

Sykdom på elvemusling bekymrer, men har så vidt vi vet enda ikke sprett seg til nye vassdrag.

Anadrom fisk

For laks går utviklingen i feil retning.

En større rømming fra oppdrettsanlegg og mye rømt laks i elvene samtidig med innsig av villaks. Effekten av fisketillatelsene Statsforvalteren gir i etterkant av slike rømminger vurderer vi som lav til moderat, i og med at det kun er en liten andel av rømt fisk som fanges igjen.

Vi trenger en standardisert rutine rundt håndtering av rømminger og har vært i dialog med Fiskeridirektoratet om dette. De gir tilbakemelding på at Statsforvalteren i ulike fylker er lite koordinert i håndtering av rømminger. Miljødirektoratet bør derfor ta en nasjonal rolle for å koordinere en slik rutine nasjonalt, sammen med teamet i Fiskeridirektoratet som er spesialisert på å håndtere rømminger (rømminger håndteres ikke lenger regionalt i Fiskeridirektoratet).

Statsforvalteren ser at trykket på fisketillatelser til ulike formål er stort og har strammet inn på rutiner for å lette på trykk på anadrom laksefisk.

Statsforvalteren har få virkemidler til å redusere de negative effektene som rømming fra oppdrettsanlegg har på villaks.

Status og effekt i arbeidet med å bekjempe fremmede organismer

Fjerning av fremmede treslag i og utenfor verneområder gir klar forbedring av tilstanden. Fjerning av hagelupin og kjempespringfrø i fem utvalgte vassdrag har på tre år gitt varig økning av leveområdene for truede insekter som elvesandjeger og stor elvebreddeleder, og minket invasjonstrykket av fremmede planter inn i naturreservater. I gjennomsnitt middels måloppnåelse siden den varierer mellom enkelte lokaliteter fra god til dårlig. God effekt av egen innsats, spesielt i områder med streng prioritering og kontinuitet i arbeidet. Endringsbehov fremover er for nye arter som krever metodeutvikling.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Måloppnåelsen for arter og naturtyper er totalt sett middels.

For arter, slik som laks, villrein og elvemusling, er vi lenger unna målet nå enn tidligere. For Trøndelag er det igangsatt restaureringsforsøk uten at vi vet effektene av dette pr. dags dato. For villrein er det vedtatte tiltaksplaner som ikke er iverksatt enda.

Sett i et flerårsperspektiv går utviklingen i riktig retning for de artene og naturtypene som prioriteres for tiltak og der tiltak involverer få sektorer. Tiltak som berører næringsinteresser, energi og sammensatte brukerinteresser er tyngre å gjennomføre. Arter som er avhengig av slike tiltak er for eksempel laks, villrein og elvemusling. Her går utviklingen helt klart i feil retning.

Statsforvalterens innsats på prioriterte arter, arter innenfor oppfølgingsplan trua natur og naturtyper med handlingsplan har samlet sett gitt positiv effekt i form av økt kunnskap, nye tiltak og økte leveområder i 2025.

For å oppnå målet må det selvstendige ansvaret for å hindre tap av naturmangfold økes bredt i alle sektorer i landet; nasjonalt, regionalt og lokalt

Effekt av Statsforvalterens arbeid med trua arter

Trønderorvmose: Det har de siste årene pågått årlige prosjekter for kunnskapsinnhenting om og overvåking av artene. Blant annet har det blitt funnet nye lokaliteter for arten, og det er fortsatt sannsynlig at det finnes ytterligere forekomster som ennå ikke er kartlagt. Genetiske analyser viser at det ikke finnes genetisk variasjon hos arten. Arten har så langt ikke blitt observert med sporofytter, og dermed seksuell reproduksjon. Det er lite sannsynlig at arten sprer seg til nye lokaliteter med sporer, men at den sprer seg vegetativt. God måloppnåelse, men fortsatt behov for kartlegging og overvåking.

Trønderlav: Har testet ut transplantering av arten inn i Gartlandselva naturreservat i Grong kommune. Foreløpige resultater tyder på at det var vellykket, men det prosjektet må følges opp i 2026 for å vurdere endelig resultat.

Elvemusling: Avvik - Deler av elven Slira, i Inderøy kommune, har blitt påvirket som pga. hogst og et stort antall musling er antatt tapt. Statsforvalteren har anmeldt saken.

Elvesandjeger: Det ble kartlagt elvesandjeger ved Altaelva, Gaula, Folla, Glomma og Vågåvatnet i 2025. I 2024 ble det flyttet larver fra den eneste kjente lokaliteten i Altaelva (Tippen-Grøttelandet) til en annen egnet lokalitet (Patomella). I 2025 ble det registrert at arten har etablert seg ved Patomella. Elvesandjeger har også i løpet av 2024/2025 kolonisert en annen sandbanke oppstrøms for Tippen-Grøttelandet. Dermed er det tre delbestander ved Altaelva. Ved de øvrige vassdragene viser kartleggingen et blandet bilde av utviklingen. Det er generell tilbakegang på kjente lokaliteter ved Gaula og Glomma. Ved Folla ser det stabilt ut og ved Vågåvatnet er bildet blandet, med noen lokaliteter som er gått ut og noen hvor det har vært kraftig økning i antall larver. God måloppnåelse, men fortsatt behov for kartlegging og overvåking.

Svartkurle: God måloppnåelse oppnådd gjennom nødvendig skjøtsel av lokaliteter med svartkurle. Effekt av innsatsen er at arten ikke skygges ut av lauvoppslag, og at svartkurle beskyttes i blomstrings- og frøsettingstiden mot beitedyr (særlig sau). Endringsbehov er opplegg for reetablering på lokaliteter der den antas utgått.

Oppfølgingsplan for trua natur

Bedret kunnskapen om utbredelse og økologi for artene elfenbenslav, kalksteinslørsopp, safransnyltepute og granfylltav. Uttestingen av transplantering av elfenbenslav inn i Kongsvold Botaniske Fjellhage i 2024 ser ut til å ha lyktes, men må følges opp videre i 2026. Hvis det lykkes vil effekten være flere individer og økt sannsynlighet for overlevelse.

Olivinskog: Startet kartlegging av olivinfuruskog ved Raudfjellet i Snåsa kommune. Vi har ennå ikke mottatt sluttrapporten, men feltarbeidet har gitt interessante artsfunn med sjeldne og rødlistede arter. Behov for supplerende kartlegging i 2026.

Sibirstjerne: Måloppnåelse om bevaring av sibirstjerne er god i PLF ved Aursunden. I tillegg er utplanting av sibirstjerne utført på ny lokalitet ved Rien der planten ikke vil berøres av vassdragsregulering, og overvåkningsopplegg for naturalisering er etablert. Enda et nytt habitat for mulig utplanting i 2026 ble oppsøkt. Ny genetisk bestand ivaretas av grunneier, og genanalyse er påbegynt. Planlagte tiltak for 2025 ble gjennomført grunnet egen innsats og samarbeid med NTNU.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå målene satt i St. Meld. 18. Ein forbetra tilstand for villrein

Tilstand 2025:

Snøhetta - antatt i dårlig tilstand (rød).

Knutshø - antatt i dårlig tilstand (rød).

Det er ikke gjort konkrete tiltak for å forbedre tilstanden til gul. Det er et urealistisk mål at områdene skal ha minimum gul tilstand ved neste klassifisering etter kvalitetsnormen med mindre virkemidler utvikles videre, finansiering operasjonaliseres og tiltak settes ut i live. Statsforvalteren har lyst ut en stilling for å følge opp tiltaksplanene i henholdsvis Snøhetta og Knutshø villreinområder.

Effekten av ivaretagelse av villrein gjennom kommunale arealplanprosesser bidrar til å unngå forringelse av villreinens leveområder. Her har Statsforvalteren strammet inn opp imot høringsuttalelser.

Villreinnemnda

Avvik: Grunnet en betydelig økning i saksmengde for villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø har nemnda kun hatt midler til å ivareta nemndas oppgaver til og med september. Statsforvalteren i Trøndelag tok regningen for resten av året for en minimumsdrift av nemnda.

Her er utviklingen i antall protokollførte saker de siste årene:

2017: 16 saker

2018: 26 saker

2019: 27 saker

2020: 32 saker

2021: 40 saker

2022: 29 saker

2023: 54 saker.

2024: 57 saker. Selv om sekretær siler ut saker underveis så ble budsjettet brukt opp i september og nemndsarbeidet ble lagt ned.

2025: 70 saker. Gikk tom samtidig for midler i september, selv med en minimumsdrift. Statsforvalteren dekket resten av året.

Her er utviklingen i den økonomiske tildelingen til nemndsarbeidet:

2017: 400 000 + 100 000

2018: 500 000
2019: 500 000
2020: 500 000
2021: 500 000
2022: 550 000
2023: 550 000
2024: 550 000
2025: 564 000

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Gjennom strengere krav i tillatelser til drift av forurensende virksomheter og økt tilsyn bidrar vi til at miljøtilstanden i fylket blir bedre og man er med det nærmere delmålet.

Det er store utslipp fra akvakulturnæringen med påvirkninger på bla. sårbart naturmiljø. Forskriftsregulering av næringen har så langt ikke gitt noen positiv gevinst for miljøet, men vi antar at dette på sikt kan friggi ressurser som kan brukes til tilsyn.

Vi har satt større fokus på avløp og kravstilling til IED-bedrifter er i god rute. Det er for tidlig å si noe om effekten av innsatsen vår her, men både kommunene og større virksomheter jobber med å få på plass bedre rensing og dermed mindre utslipp.

Forurensning fra jordbruket

Statsforvalteren har hatt økt fokus på informasjonsarbeid rettet mot jordbruket med sikte på å øke tiltaksgjennomføringen som kan bidra til redusert avrenning fra jordbruket. Statsforvalteren har særlig prioritert informasjonsarbeid mot næringa i kommunene rundt Trondheimsfjorden, hvor det er størst andel av komproduksjon. Arbeidet har gitt god effekt, og økt tiltaksgjennomføring på de fleste områder, men noe ulik grad av oppslutning i de ulike kommunene.

Statsforvalteren er ikke kommet i mål med utredning om det må innføres regional forskrift, på grunn av forsinket leveranse av rapport om bl.a. avlastningsbehov fra NIVA/NIBIO. Den store utfordringen i Trøndelag er at eutrofi i første rekke er en utfordring i mindre vannforekomster, og at vi ikke har full oversikt over arealbruken i nedslagsfeltet til disse. Det er derfor krevende å beregne både avlastningsbehov og hvilken effekt ulike tiltak vil gi i det enkelte nedslagsfelt.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Statsforvalteren følger opp Trondheimsfjordprosjektet, der fylkeskommunen er prosjekteier. Vi deltar i både arbeidsgruppa og styringsgruppa. Vi har bidratt til å igangsette et delprosjekt som omhandler grunne områder, bløtbunn og tiltak i Trondheimsfjorden. Vi har også i 2025 jobbet med forbedring av kunnskapsgrunnlaget. Effekten av dette er forbedret kunnskapsgrunnlag på vannområdet i Trøndelag.

Vi driver løpende saksbehandling av høringssaker nydyrking og tiltak i vassdrag (inkl kantvegetasjon). Effekten av dette er gode miljøbidrag. Vi har veiledet kommunene, og erfarer at kommunene er mer treffsikre nå mtp hvilke nydyrkingssaker som sendes til Statsforvalteren på høring.

Vi har gitt tre nye tillatelser til utslipp av kommunalt avløpsvann etter ny mal. Både Selbu og Orkland kommuner har fått krav til sekundærrensing, fosforfjerning og krav til prøvetaking av nitrogen. Høringen renseanlegg i Trondheim har fått ny utslippstillatelse etter en klagerunde i Miljødirektoratet.

Utredning om det er behov for forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket:

Statsforvalteren er i gang med å utrede om det er aktuelt å innføre forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i kommunene Trondheim, Malvik, Stjørdal, Frosta, Levanger, Verdal, Inderøy, Steinkjer, Indre Fosen, Orkland, Skaun og Melhus.

I Malvik og Skaun er oppslutningen om "ingen jordarbeiding om høsten" tilnærmet over 90% og det er lite sannsynlig at forskrift innføres i disse to kommunene. Det er også økende tiltaksgjennomføring i de øvrige kommunene, både i antall foretak som gjennomfører tiltak og i antall dekar/meter.

Konklusjon mht forskrift forventes innen utgangen av 2026.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	3 498	88	0	206

Det er gitt generell frist utsettelse til 2033 for måloppnåelse mht. påvirkningene av løp og landbruk, så vi forholder oss til fristen 2033. Antall vannforekomster i Trøndelag vannregion er 3586 (3249 naturlige og 337 SMVF). 88 vannforekomster vil ikke oppnå god økologisk tilstand. Trekker man fra de 88 vannforekomstene med reduserte miljømål fra totalt antall vannforekomster, forventes 3498 vannforekomster å oppnå miljømålet innen 2033. Statsforvalteren er i gang med å utrede om det er behov for å innføre forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket for å oppnå god økologisk tilstand i vannforekomster med for høye næringskonsentrasjoner som følge av blant annet avrenning fra jordbruket. På grunn av forsinkelser i leveranse av rapport fra NIVA/NIBIO er vi ikke kommet i mål med arbeidet. Derfor er tallet 0 for antall vannforekomster der det er fastsatt regionale forskrifter.

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

Det generelle bildet er at økonomien i trønderiske kommuner fortsatt anstrengt. Den negative trenden fra foregående år fortsetter. Antall kommuner med negativt netto driftsresultat endret seg fra 21 i 2023 til 25 i 2024-regnskapet. I løpet av 2025 er det synliggjort at mange sliter med å få inntekter og utgifter i balanse, og mange vil dra med seg utfordringene videre inn i 2026. Trenden er også at vi har fått større inntektsforskjeller mellom kommunene, og dermed større variasjoner.

Per 2025 er det to trønderiske kommuner på ROBEK-lista. Det er ytterligere åtte kommuner hvor Statsforvalteren er særlig bekymret for kommuneøkonomien, og som i 2025 har fått tettere oppfølging.

Årsakene til de tøffere økonomiske tidene er sammensatte. Økte priser, høy gjeld og høyt rentenivå forklarer noe av situasjonen, samtidig som vi har registrert en høy utgiftsvekst innen helse, omsorg, barnevern og sosialhjelp. Kommunene har hatt noen gode økonomiske år, særlig i perioden 2020-2022, noe som kan ha bidratt til at nødvendige grep er blitt utsatt og problemer skjøvet foran seg. De store demografiske endringene forsterker omstillingsbehovet ytterligere. Vi registrerer at mange kommuner er i omstillingsprosesser, men at disse i for stor grad forblir på papiret. Når de mest krevende og inngripende beslutningene skal fattes, ser vi at det ofte mangler politisk vilje til å gjennomføre tiltakene, til tross for grundige utredninger og tydelige omstillingsplaner. Det er krevende for kommunene å omstille seg raskt nok til endret befolkningssammensetning og nye behov, og samtidig gjennomføre nødvendige strukturendringer. Utfordringer knyttet til kompetanse og kapasitet forsterker de økonomiske utfordringene. Trykket på omstilling og god økonomistyring må derfor holdes opp over tid.

Det politiske landskapet endret seg i mange kommuner etter valget i 2023, med en høy andel nye politikere i kommunestyrene. Samtidig har kommunesektoren stått i en periode med stramme økonomiske rammer og økt behov for omstilling. I flere kommuner i Trøndelag har dette sammenfalt med endringer i administrativ toppledelse, og utskiftninger av kommunedirektører. Hyppige lederskifter kan påvirke kontinuitet og gjennomføringsevne i økonomistyringen, særlig i perioder hvor det er behov for prioriteringer og langsiktige omstillingstiltak. Erfaringene fra 2025 kan indikere at samspillet mellom politisk og administrativt nivå har vært særlig krevende i enkeltkommuner, blant annet der politisk ledelse har vært relativt ny. Dette understreker viktigheten av å holde fram for kommunene en felles forståelse for utfordringene den enkelte kommune står overfor.

Vi har holdt presentasjoner om kommuneøkonomi i 12 kommunestyremøter i 2025, og har også deltatt i kommunenes budsjettkonferanser/stategisamlinger etc. Statsforvalteren har også vært med i "Nettverk for kommuner i økonomisk ubalanse" i regi av KS. Vi har gitt innspill til KS om hvilke kommuner i Trøndelag som skulle delta i dette nettverket. Syv av de ti kommunene som vi er mest bekymret for, ble med i nettverket i 2025.

Statsforvalteren vurderer fortløpende alle kommunene i fylket gjennom arbeidet med Kommunebildet. Kommuneøkonomien overvåkes ved analyse av nøkkeltall fra KOSTRA og ved årlig bunnlinjekontroll av budsjetter/økonomiplan og årsregnskap.

Både gjennom vår generelle veiledning og i oppfølgingen av enkeltkommuner har vi vektlagt betydningen av langsiktig planlegging og felles virkelighetsforståelse. Dette har blitt formidlet i kronikker, kommunebesøk, kommunebilder samt i mange presentasjoner for kommunestyre. Vi har også gitt uttalelser til kommunenes samfunnsplaner, med budskap om at kommunen må opparbeide seg tilstrekkelig økonomisk handlingsrom.

Kommunene med mest sårbar økonomi har blitt prioritert i vårt veiledning- og oppfølgingsarbeid. Dette er nærmere opptalt under punkt 3.1.5.1.1.1. Her er det utarbeidet en egen "handlingsplan for de "røde" kommuner hvor vi er mest bekymret for kommuneøkonomien.

Kommunene er generelt fulgt opp ved veiledning både gjennom brev, vårt fagnettverk, KOMØKforum, og ved deltagelse i møter. KOMØKforum er et nettverk hvor vi gjennomfører digitale møter samt ei fysisk samling over to dager hvor vi inviterer alle økonomisjefer og medarbeidere. Dette er en god måte for Statsforvalteren å nå ut til alle med nyheter og dagsaktuelle tema. Deltakerne får også etablert et godt faglig nettverk hvor de kan dele erfaringer og søke råd.

Videre har Statsforvalteren besvart innkomne spørsmål fra kommunene og deltatt på kurs- og konferansevirksomhet, herunder digitale møter i forbindelse med statsbudsjett og kommuneproposisjon.

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

Kommunene med størst økonomisk sårbarhet er prioritert i vårt veilednings- og oppfølgingsarbeid. I 2025 gjelder dette særlig ti kommuner.

Vi har utarbeidet en strategi for bruk av pedagogiske, juridiske og økonomiske virkemidler, med mål om å styrke kommunenes økonomistyring. Strategien skal samordne interne tiltak og legge til rette for en helhetlig og målrettet innsats overfor de aktuelle kommunene.

Kommuner i økonomisk ubalanse er kategorisert i tre faser, basert på alvorlighetsgrad. For hver fase er det definert egne tiltak, og alvorlighetsgraden avgjør hvilke virkemidler som tas i bruk. Gjennom kontinuerlig kartlegging kan vi løpende tilpasse oppfølgingen etter hvilken fase kommunen befinner seg i.

For disse kommunene er det etablert faste kontaktpersoner, noe som gir bedre forutsetninger for tett oppfølging av den økonomiske utviklingen og en strukturert dialog, primært med kommunedirektør og økonomisjef.

Tiltakene er virkemidler vi også tidligere har brukt, og som også delvis er lovpålagt. Vi har imidlertid søkt å systematisere arbeidet bedre og gjøre bruken av virkemidlene mer målrettet. Oppfølgingen omfatter blant annet gjennomgang av kvartals- og tertialrapporter, dialogmøter både digitalt og fysisk, samt deltakelse i møter med administrativ og politisk ledelse. Videre inngår oppfølging knyttet til ROBEK og tildeling av skjønnsmidler.

I oppfølgingen har vi lagt særlig vekt på betydningen av langsiktig planlegging, et felles kunnskapsgrunnlag og arbeid for en felles virkelighetsforståelse. I 2025 har vi blant annet holdt presentasjoner om kommuneøkonomi i flere kommunestyremøter, samt deltatt i budsjettkonferanser og strategisamlinger i kommunene.

Økonomisk stilling inngår som kriterium ved fordeling av skjønnsmidler, blant annet ved vurdering av kompensasjon for utgiftskrevende forhold. I 2025 har sju kommuner også mottatt støtte til deltakelse i KS' nettverk for kommuner i økonomisk ubalanse. Gjennom nettverket har kommunene arbeidet med styrket kunnskapsgrunnlag og analyse, forbedret budsjett- og økonomistyring, tydeligere rolleforståelse mellom folkevalgte og administrasjon, samt forventningsavklaring og omstilling i egen organisasjon. Statsforvalteren har også deltatt som observatør i dette nettverket.

Siden utfordringsbilde er svært sammensatt, er det krevende å peke på effekt/resultat av våre tiltak. Basert på erfaringene fra 2025, ser vi likevel flere muligheter for videreutvikling og endring. Vi trekker fram følgende seks forhold:

- Spesielt gjennom oppfølging av ROBEK-kommuner, har vi sett betydningen av å jobbe mer tverrfaglig. Demografiske endringer, og kompetanseutfordringer krever store endringer i kommunens tjenester. Det krever også tverrfaglighet og samordnet oppfølging fra vår side.
- Arbeidet med godt kunnskapsgrunnlag og analyse, spesielt som bidrar til "å ha langlysa på", bør vektlegges og forsterkes. Vi erfarer at felles virkelighetsforståelse er en viktig forutsetning for at kommuner skal ta nødvendige grep.
- God kommunikasjon er viktig for skape forståelse for endring og dempe forventninger hos innbyggere. Gode eksempel på vellykket innbyggerdialog er viktig å fomidle.
- Vår oppfølging framover vil kreve enda større grad av differensiering jf. vår strategi som bygger på ulike nivåer av alvorlighetsgrad. Vi har gode erfaringer med å jobbe i nettverk. Vi ser nå på ulike løsninger hvordan grupper av kommuner kan jobbe videre med økonomisk omstillingsarbeid. Herunder nettverk for bærekraftig kommuneøkonomi i samarbeid med KS.
- Et annet punkt er interkommunalt samarbeid. For å øke det økonomiske handlingsrommet, samt møte utfordringene med kapasitet og kompetanse og en mer aldrende befolkning, vil dette kreve større grad av samarbeid mellom dagens kommuner.
- Arbeidet med å bedre det økonomiske handlingsrommet henger tett sammen med fornying og innovasjon. Vi må legge til rette for mer omstillingsdyktige kommuner, og for at det skal bli enklere for kommuner "å stjele gode ideer og løsninger" fra andre, se for øvrig punkt 7.3.6.1.1 om arbeidet med fornying og innovasjon.

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

Status kommuner mer merforbruk

Kommunene Røros og Røyrvik er registrert i ROBEK. For begge kommunene har det akkumulerte merforbruket økt fra regnskapsåret 2023 til 2024. Kommunenes prognoser for 2025 indikerer imidlertid at den økonomiske ubalansen i driften er i ferd med å avta. På nåværende tidspunkt kan vi likevel ikke konkludere med at det akkumulerte merforbruket er redusert. For Røyrvik kommune utgjorde det akkumulerte merforbruket ved utgangen av 2024 om lag 19 prosent av brutto driftsinntekter.

Oppfølgingen av ROBEK-kommunene har vært en prioritert oppgave i 2025. Røyrvik kommune har hatt tette oppfølging, blant annet gjennom flere dialogmøter med Statsforvalteren. Også i dette arbeidet benyttes en kombinasjon av juridiske, økonomiske og pedagogiske virkemidler, i tråd med vår strategi for oppfølging av kommuner i økonomisk ubalanse.

Ytterligere tre trønderske kommuner avla regnskap for 2024 med merforbruk, der merforbruket i alle tilfeller var under tre prosent av brutto driftsinntekter.

Statsforvalterens rolle og virkemidler

Arbeidet med å snu den økonomiske utviklingen i disse kommunene skjer innenfor rammen av den strategien Statsforvalteren har utarbeidet, og som er nærmere omtalt under rapporteringspunkt 3.1.5.1.1.1.

Det er imidlertid krevende å vurdere årsakssammenhenger, effekter og konkrete resultater av dette langsiktige arbeidet. Statsforvalterens bidrag utgjør kun én av flere faktorer som påvirker den økonomiske utviklingen i kommunene. Vi kan gi faglige anbefalinger, bidra med analyser av demografisk

utvikling og understreke betydningen av langsiktig planlegging, men det er de folkevalgte som må ta de avgjørende beslutningene.

Vi vil likevel trekke fram enkelte prosjekter og aktiviteter som vi mener har hatt positiv betydning, uten at det er mulig å fastslå en direkte og entydig sammenheng mellom tiltak og økonomisk effekt.

Erfaringer fra kommuner i omstilling

Levanger kommune har over tid gjennomført et godt og systematisk arbeid. Kommunen deltar i nettverk for bærekraftig kommuneøkonomi, og har parallelt arbeidet med et prosjekt for bærekraftig ressursforvaltning. Kommunen har delt sine erfaringer i flere sammenhenger og viser til gode resultater. Prosjektet er støttet med skjønnsmidler.

Røyrvik kommune har mottatt skjønnsmidler til arbeid med å styrke kunnskapsgrunnlaget for økonomiske beslutninger. Statsforvalteren har i tillegg vedtatt en strammere låneramme for kommunen som ROBEK-registrert. Det er tegn til at kommunen er i ferd med å snu en svært negativ økonomisk utvikling, og de største endringene er gjennomført innen helse- og omsorgssektoren. Dette er dokumentert i en rapport fra BDO, som også peker på behov for ytterligere tiltak.

Kommuner som har deltatt i KS-nettverk har fått tett og systematisk oppfølging i arbeidet med å oppnå en mer bærekraftig kommuneøkonomi. Deltakelsen har bidratt til et styrket kunnskapsgrunnlag, blant annet knyttet til budsjettprosesser, bruk av KOSTRA-data og samspillet mellom administrativ og politisk ledelse. Statsforvalteren har gitt skjønnsmidler til kommunene for å muliggjøre deltakelse i nettverket.

Økonomisk omstilling er et langsiktig arbeid

Erfaringer både fra Levanger kommunes omstillingsarbeid og fra oppfølgingen av ROBEK-kommuner viser at det tar tid å rette opp betydelige økonomiske ubalanser. Tiltakene gir ikke umiddelbare effekter, og resultater må vurderes over flere år.

Statsforvalterens juridiske virkemidler, herunder lovlighetskontroll av budsjettvedtak og lånerammer, er i hovedsak avgrenset til det enkelte budsjettår. Det understreker betydningen av at oppfølgingen også skjer gjennom råd og veiledning med et langsiktig perspektiv. Kommunenes tiltaksplaner må brukes aktivt som styringsverktøy for å snu en negativ økonomisk utvikling og gradvis gjenvinne økonomisk handlingsrom.

Behov for flere virkemidler

Statsforvalteren ser at en særskilt oppfølgingsordning for kommuner med store og vedvarende økonomiske utfordringer, jf. anbefalingene fra Generalistkommuneutvalget, kan være hensiktsmessig i tilfeller der dialog, veiledning, tilsyn og annen bistand ikke gir tilstrekkelig effekt. En slik ordning kan bidra til å sikre rettssikkerheten for kommunens innbyggere og ivaretagelsen av grunnleggende tjenester.

Videre erfarer vi at innmeldingskriteriet i kommuneloven § 28-1 bokstav d, som gjelder kommuner med akkumulert merforbruk utover tre prosent av brutto driftsinntekter, bidrar til at kommuner med alvorlige økonomiske utfordringer fanges opp tidligere. Denne lovhjemmelen fungerer etter vår vurdering godt, ved at kommunene raskere blir registrert i ROBEK og dermed underlegges de særskilte bestemmelsene som følger av en slik registrering.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Statsforvalteren har gjennom flere år aktivt benyttet KOSTRA-data som grunnlag for dialog med kommunene, så også i 2025. Vi vil her særlig nevne vår bruk av KOSTRA-data i våre kommunebilder og i våre presentasjoner av status i fylket. Vi må også trekke fram samarbeidet med Trøndelag fylkeskommune om statistikkportalen Trøndelag i Tall. Vi opplever at det er stor interessen for å se sammenlignbare tall fra andre kommuner (kostragrupper). Statsforvalteren har deltatt i Nettverk for kommuner i økonomisk ubalanse i regi av KS. Her har KOSTRA vært et gjennomgående tema som vi oppfatter at kommunene har hatt stor interesse for og nytte av.

Gjennom aktiv bruk og synliggjøring av KOSTRA-data har vi bidratt til å gjøre KOSTRA mer kjent og lettere tilgjengelig, og anser dette som et av de viktigste tiltakene for å bedre kvaliteten i tallene. I møter med kommunene har vi også vist til KOSTRAforskriften og KOSTRA-veilederen, og oppfordret kommunene til å sette seg inn i disse. Vi vil fortsette å arbeide målrettet med å informere og oppfordre kommunene til å bruke KOSTRA aktivt som et kunnskapsgrunnlag for videre utvikling.

Vi ser av vår gjennomgang av kommunenes budsjett og økonomiplan at kommunene aktivt bruker KOSTRA-data som styringsverktøy. Gjennom vår gjennomgang av regnskap, budsjett og økonomiplan for 2025 og så langt for 2026 har vi funnet at kommunene aktivt benytter økonomiske nøkkeltall, informasjon om demografi, kommunale tjenester mm. I tillegg har de fleste kommuner vedtatt måltall som styringsverktøy, og knyttet dette opp mot nøkkeltall i KOSTRA.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Statsforvalteren har bidratt til:

* Et sterkere, regionalt samarbeid om nye, landbruksbaserte næringer

- * Økt kunnskaps- og erfaringsdeling «de gode hjelpere» imellom, og samlet sett bedret utnyttelse av ressursene regionalt
- * Bedre oppfølging av gründer (markedshagedyrkere, mobilisering generelt) i samarbeid med andre aktører i partnerskapet.
- * Lagt grunnlag for bedre strategiske valg og vurderinger, samt bedre måloppnåelse (som følge av styrket samarbeid).
- * Styrket kommunene i rollen som «koblingsaktør» og næringsutvikler (på landbruksområdet).
- * Rekruttering og økt mangfold i landbruksnæringen gjennom nye produkter og tjenester (mobilisering).
- * Styrka omdømme og bedre markedstilgang for lokale landbruksprodukter (Bybonden i Trondheim og Trøndelag, Trøndersk matfestival, bærekraftige offentlige kjøkken).
- * Økt interesse og engasjement for næringsutvikling innen landbruket i regionen.
- * Vi har bidratt til å synliggjøre mulighetsområder innen landbruket, lokalt og regionalt, samt bidratt til å få i gang ulike satsinger i regionen.
- * Initert og fulgt opp satsinger og prosjekter som har styrket utviklinga og bidratt til økt verdiskaping og landbruk over hele fylket.
- * For økologisk landbruk har innsatsen bidratt til økt kunnskap og synliggjøring av økologisk landbruk til forbruker og næring. Det totale økologiske arealet i Trøndelag er stabilt og ligger rundt 95 000 daa inkludert karensareal. Dette utgjør i underkant av 6 % av totale jordbruksarealet i fylket. Det nasjonale mål er at 10 % av jordbruksarealet skal være økologisk innen 2032, og samtidig skal det stimuleres til økt omsetning og etterspørsel i markedet.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Trøndelag har en allsidig arealbruk og et sterkt produksjonsmiljø med både ulike husdyrproduksjoner og planteproduksjoner godt representert, og vi har ei beitenæring som utnytter utmarka aktivt. Det drives aktivt landbruk over hele fylket, sjøl om nedgangen i antall bruk merkes tydeligere i de mest sårbare delene av fylket. Trøndelag har godt over 23 % av all matproduksjonen i Norge. Vi bor midt i matfatet der vi har et veldig godt samspill mellom de som produserer volum og de som produserer i mindre skala og får til spesialiteter.

Landbruksavdelinga jobber for å videreføre de sterke sidene ved det trønderske landbruket i samarbeid med næringa og partnerskapet. Vi mener vår innsats gir positiv effekt spesielt ved at vi bidrar til å initiere og følge opp satsinger og prosjekter som styrker utviklinga

Pr. i dag har Trøndelag som eneste fylke i landet komplette verdikjeder innen jord, skog, reindrift og havbruk. Vi ser imidlertid at dette ikke er noe vi kan ta for gitt, og Statsforvalteren vil bidra for å synliggjøre viktigheten av å beholde dette i fylket. Videre arbeider vi for å lette overgangen fra bås til løsdrift på melk, for at vi i størst mulig grad skal klare å opprettholde både antall bruk og volum i denne sektoren.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

SF følger opp kontrollene gjennom kommunedialogen flere ganger i året og i egne brev til kommunene. For foryngelseskontrollen har vi valgt å lage retningslinjer for gjennomføringen med 4 ulike frister.

I år har vi i tillegg til løpende oppfølging, sendt brev til samtlige kommuner med status over foryngelseskontroll, resultatkartlegging og NMSK kontroll, der kommuner med mangler i NMSK kontroller kan bli fulgt opp gjennom egne forvaltningskontroller. Brevet har hatt god effekt på oppfølging i 2025, men vi ser at det fortsatt er store etterslep fra tidligere år og felter som av ulike årsaker har fått utsatt frist for foryngelse.

I 2025 har vi god måloppnåelse;

Resultatkartlegging 135 av 135 felt er gjennomført.

I foryngelseskontroll inngår 245 felt. 9 av disse (inklusive 3 lokale felt) er ikke ferdigstilte og har status ny, sendt egenmelding eller puring eller status avsluttet etter kontroll.

Felter som har status avsluttet etter kontroll er felter som er overført fra resultatkartleggingen og som må følges opp videre. Status her er altså misvisende, og skyldes manglende funksjonalitet i ØKS.

Det er i ØKS et stort antall av felter fra tidligere år som har status OK, bør følges opp. I Trøndelag er antallet 475. **Stikkprøvekontroll av flere av feltene viser at foryngelse ikke er registrert i ettertid og at foryngelsesplikten i mange tilfeller ikke følges opp i kommunene.** SF vil i 2026 følge opp kommunene tettere med veiledning for å bedre foryngelsen på feltene. SF vurderer foryngelseskontroll-modulen i ØKS som lite praktisk for kommunal forvaltning.

Kommunene har gjennomført 225 tilskuddskontroller noe som er 9,4% av alle saker som har mottatt tilskudd i 2025.

I forhold til tabellene under er det lite hensiktsmessig med resultater pr 30/11, når kommunenes frist for ferdigstillelse er 1/1. Det er først ved årsskiftet det kan gis et riktig bilde av gjennomføringen og om effekter av kontrollene. Samme ble påpekt i fjor.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall sluttført pr. 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	135	135	107
Foryngelseskontroll	245	124	121

13 av 245 felt i foryngelseskontrollen er lokale felt lagt til av kommunen.

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	4	3
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Høy	Middels
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2026	4	4

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Kommunene forvalter de økonomiske tilskuddsordningene i skogbruket det vises til. I denne rapporteringen kommenterer vi disse ordningene med vekt på de tre rapporteringskravene i tabellen nedenfor. Når det gjelder tabellene nedenfor har vi begrenset mulighet til å svare korrekt på disse. Vi gjennomfører forvaltningskontroll av et utvalg kommuner hvert år, vi kan ikke med sikkerhet si hvordan forvaltningen har vært i de andre kommunene. Det er også slik at det alltid er mulighet for forbedringer i både forvaltning og resultatoppnåelse i en kommune. Tabellene må derfor fylles ut på bakgrunn av en ren skjønsmessig vurdering. Derfor stiller vi oss fortsatt undrende til nytten av denne type rapportering.

Infrastruktur:

Etter en lang og målrettet satsing på skogsbilveier i fylket har vi mange søknader om tilskudd til skogsveg. Det er derfor knapphet på midler. Vi har lyktes med å få til et regionsamarbeid mellom kommunene om disse vegmidlene. På grunn av stor etterspørsel er det de beste vegprosjektene som får støtte. Tilskudd til veg fungerer slik sett bra, men vår største utfordring for å få bygget flere veier er knapphet på midler. Vi har derfor valgt å be kommunene redusere støttenivået for at de knappe midlene kan strekke til flere vegprosjekter.

Kommunene prioriterer noe midler til driftstilskudd i vanskelig terreng. Vi har store volum i bratt terreng som krever taubane. Her har lyktes dårlig fordi vi mangler entreprenørkapasitet på taubane. Det er imidlertid konkrete planer for oppbygging av taubanekapasitet i Trøndelag i 2026. Vi forventer derfor økt aktivitet på taubane i 2026. For å kunne tildele taubanetilskudd der driftene kommer holder vi igjen en taubanepott på fylket som løpende fordeles aktuelle kommuner etter behov og løpende dialog. Dette er en praksis som er ønsket av skognæringa og kommunene.

Statsforvalteren i Trøndelag planlegger å opprettholde satsingen på skogsveg gjennom Skogsatsing Trøndelag.

Effekten av vårt arbeid med infrastruktur er høyere vegtetthet som gir senket driftskostnad og bedre atkomst til hogstmoden skog. Når det gjelder satsing på taubane er effekten at vi får verdiskaping fra skogressurser som ellers ikke vil bli utnyttet.

Ressurskartlegging:

Vi er godt i gang med et ressurskartleggingsprosjekt sammen med Innlandet som skal vise hvor skogen står. Prosjektet vil både kunne synliggjøre hvor store ressurser som står i bratt terreng og hvor skogen faktisk står. Dette håper vi på litt lengre sikt kan resultere i en økt satsing på hogst i bratt terreng. Nibio gjennomfører analysen.

Skogkultur:

I 2025 er det en økning på ungsogpleie, slik at aktiviteten er den høyeste siden 2017. Spesielt har vi hatt god effekt av samarbeid med skognettverkene og næringsaktørene innen ungsogpleie.

Tildelingen av skogkulturmidler er uforandret fra 2024 og er ikke tilstrekkelig til å dekke behovet. Vi har derfor måtte redusere tilskuddssatser, hovedsakelig på planting. Utplantingstallet for gått noe ned i 2025 sammenlignet med 2024. Om fallet skyldes redusert tilskudd er vanskelig å si.

Skal skogkulturaktiviteten opprettholdes er det nødvendig med større tilførsel av tilskuddsmidler, i og med at prisene på skogkultur fortsetter å øke.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	28	28	28
Skogkultur	35	35	35
Miljøtiltak	0	0	0

Statsforvalteren i Trøndelag har i flere år gitt tilbakemelding om at denne tabellen ikke er egnet til å gi et korrekt bilde av status i kommunene. Vi har ikke grunnlag for å gi en årlig vurdering av alle kommunene. Vi gjennomfører forvaltningskontroll av et utvalg kommuner hvert år, så de kunne vi sagt noe om. På stort gjør kommunene en tilfredsstillende forvaltning, men vi finner i alle kontroller et forbedringspotensialet.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Det ble gjennomført seks regionvise teammøter med kommunene i starten på året for å understreke behovet for en tilpasset virkemiddelbruk. På vårparten hadde vi tre fysiske regionmøter med kommunene hvor virkemidler var ett av flere tema. Vi oppnådde en fin økning i ungskogpleien i 2025. Dette skyldes en målrettet satsing av både kommuner, statsforvalter, skogpådrivere og skognæringsaktørene som har jobbet mot et felles mål.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Statsforvalteren i Trøndelag satsar gjennom et samarbeid med Trøndelag Fylkeskommune, kommunene og Skognæringa i Trøndelag på vegplanleggere, vegpådrivere og skogpådrivere gjennom prosjektet Skogsatsing Trøndelag. Dette resulterer i mange gode vegprosjekter som bygges med god kvalitet. Statsforvalteren i Trøndelag har sammen med Skognæringa Kyst, WoodWorks og Trøndelag Fylkeskommune arrangert et møte behovet for midler til utbedring av flaksehalsar på offentlige vegar. Dette ble gjennomført i tilknytning til Kystskogbrukskonferansen.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Slike saker oppstår når det oppstår spesielle miljømessige utfordringer som ikke kan løses på annen måte. Vi er ikke kjent med at det er jobbet spesielt aktivt med å jobbe frem slike tilskuddssøknader i kommunene. Vår befatning med ordningen har vært veiledning ved saksbehandling ved behov.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Virkemidler og tiltak bidrar til å nå de reindriftspolitiske målene

Statsforvalterens arbeid med å forsøke å stimulere til økt verdiskaping i reindrifta, har de siste årene vært nedprioritert. Vi har i hovedsak besvart henvendelser og gitt veiledning til utøvere og andre aktører innenfor fagområdet ved behov. Rådgivningsaktiviteten har derfor i begrenset grad bidratt direkte til økt produksjon og verdiskaping. Samtidig legger Statsforvalterens øvrige oppgaver – herunder lov- og tilskuddsforvaltning, arealforvaltning, håndtering av rovilt- og sykdomstap, samt konfliktdempende tiltak – viktige rammebetingelser for å opprettholde og videreutvikle produksjon og verdiskaping i næringen.

Ressursregnskapet for reindriftsnæringen viser at de høyeste gjennomsnittlige slaktevektene finnes i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde (RBO), i Trollheimen sijte og hos tamreinlagene. Dette tyder på gode beiteforhold og en driftspraksis som gir høy tilvekst og god dyrekondisjon, blant annet gjennom tilpassing av reintall, beitebruk og slaktestrategi. Høye slaktevekter gir økt kjøttutbytte per dyr og styrker dermed den økonomiske verdiskapingen.

Innen reindriftsfaglige tema som optimalisering av flokkstruktur og effektivisering av produksjonen, har veiledningsaktiviteten vært begrenset. Dette er områder hvor næringen i dag mangler et mer systematisk rådgivnings- og veiledningstilbud. Samtidig ser vi at flere utøvere viser interesse for økt verdiskaping gjennom videreføring av reinkjøtt, og Statsforvalteren har her bidratt med noe veiledning.

Verdiskaping utover kjøttproduksjon er fortsatt begrenset. Årsakene synes å være sammensatte. Manglende tro på utsikter til tilfredsstillende økonomisk inntjening er trolig en av hovedårsakene.

For å styrke måloppnåelsen er det behov for tettere kontakt mellom Statsforvalteren som førstelinjemyndighet og reindriftsutøvere. Vi ønsker å involvere tidligere og mer aktivt i satsinger som omhandler økt slaktevolum, økt grad av videreføring og målrettet markedsføring, slik at rådgivning og virkemiddelbruk i større grad kan understøtte ønsket utvikling i næringen.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Vi mener miljøvirkemidlene bidrar for å nå målet om bærekraft. Miljøvirkemidlene ivaretar kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner/-miljø, friluftsliv, og gir redusert næringsavrenning og erosjon til vann og vassdrag, redusert bruk av plantevernmidler og redusert utslipp av klimagasser til luft.

Grad av måloppnåelse

Målet om biologisk mangfold blir ivaretatt både gjennom miljøtilskuddsordningene og utvalgte kulturlandskap. Interessen for ordningene er økende.

Kulturlandskap og kulturminner ivaretas i stor grad. Setersatsinga i fylket er viktig. Vi følger tilskuddssatsene fra jordbruksavtalen. Antallet setrer i drift har gått litt ned siste år. Vi tror høye tilskudd begrenser nedgangen.

I det pågående arbeidet med vurdering av å innføre vannforskrift regner vi med å komme nærmere målene om god vannkvalitet. Vi har fortsatt for mye areal som pløyes om høsten, men er på rett vei, litt over 60 % av arealene ligger i stubb. Ordningene i RMP og SML brukes bra og øker. For SML søkes det om nesten dobbelt så mye som ramma.

Vi regner med at tapet av klimagasser til luft og næring til vassdrag er betydelig redusert på grunn av god oppslutning om ordningene for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel. Fangvekstarealet er ikke på ønska nivå bør økes. vi vurderer om tilskuddssatsene må økes ytterligere.

SF sitt bidrag:

Statsforvalteren har i 2025 satt konkrete miljømål fram mot 2030:

- 80 % av komareala skal ligge i stubb over vinteren eller ha grønt plantedekke

- alle komforetak skal ha grasdekt vannvei i dalsøkka med størst erosjonsrisiko

- 20 % av komareala skal ha fangvekst

Disse måla, sammen med vårt aktive informasjonsarbeid for kommuner, foretak og rådgivinga, mener vi er viktig for økt miljøinnsats.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

De ulike miljøtilskuddsordningene er prioritert ut fra "Regionalt miljøprogram for Trøndelag 2023-2027" og instruks fra direktoratet. Vi har fortsatt stor satsing på ordninger som gir redusert avrenning til vann og redusert tap av klimagasser.

Regionalt miljøtilskudd til jordbruket (RMP)

Det er svak stigning i areala som ikke høstpløyes eller har grønt plantedekke over vinteren. 57 % av komareala omsøkes ordninga "ingen jordarbeiding om høsten", dette er litt lavere enn i 2024. 7 % av komarealet er direktesådd med høstkorn, hvorav det meste etter lett høstharving. Med antatt doubling av høstkomarealet er vi fornøyd med at arealet stubb ikke er redusert mer. Om lag halvparten av høstkomarealet sådd høsten 2025, direktesås eller sås etter lett høstharving.

Ordningene "grasdekt vannvei" og "grasdekt kantsone øker jevnt, men bør fortsatt økes.

Vi ønsker økt bruk av ordninga fangvekster og har de siste åra økt tilskuddet uten at det har gitt særlig effekt, kun 3 % av komarealet har fangvekst, målet er 20 %. Vi vurderer å øke tilskuddet ytterligere og med maksimal arealgrense per foretak.

Vi er fortsatt bekymra for setringa, selv med relativt høge tilskudd så ser denne ut til å gå ned, eller i beste fall stagnere. Målet er økning i setringa.

Arbeidet med klimaplaner går for seint, ca 200 planer i 2025 fikk RMP-tilskudd Tilbudet om rådgiving er på plass, men etterspørselen er for liten. Vi har brukt en god del ressurser på informasjonsarbeid, men dette ser ikke ut til å være nok.

Ordninga "hekke og beiteområder for fugl" er stigende. Her har vi hatt godt samarbeid med Klima- og miljøavdelinga og Birdlife med utforming av ordninga. Ordninga gir positiv omtale.

OBB: Trøndelag har økning i antall sau i ordninga "organisert beitebruk". Denne økinga skyldes at det har kommet 3 nye beitelag og at det totale sauetallet i fylket har gått litt opp. Rovdyrutfordringa er fortsatt krevende i flere beiteområder. Trøndelag hadde den høyeste tapsprosent på voksne søyer i 2025, 4,2 prosent, mot landet på 3,2 %. Det var dokumentert tap til bjørn over store deler av fylket. Store tapstall av søyer gjør avlsarbeidet krevende. og utfordrer dyrevelferden. Samarbeid gjennom organisert beitebruk er svært viktig for den enkelte bonde og for dyrevelferd.

Klima og miljømidlene (KMP) blir i økt grad brukt til tiltak for å nå målene om bedre vannkvalitet. Dette gjelder økt satsing på informasjonsarbeid og mindre utredninger.

Vi mener prioriteringene vi og kommunene gjør bidrar til god effekt av ordningene.

Framover ønsker vi økt bruk av ordningene for bedre vannmiljø slik at målene for god vannkvalitet kan nås.

Ordningene under jord og jordhelse er nye og vi forventer at det vil ta litt tid før de får særlig omfang.

SMIL: Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) har fortsatt stor etterspørsel etter tilskudd til tiltak for redusert tap av jord og næring til vann. Vanntiltak blir også prioritert høgt av oss og av kommunene. Kommunene tildeles ramme jf hovedinstruksen. 79 % av midlene går til tiltak mot forurensning, 6 % til kulturlandskapstiltak og 9 % til kulturminner og kulturmiljø, 6 % til biologisk mangfold og 1 % til utslipp til luft.

Tilskudd til tiltak i beiteområder: Over halvparten av midlene til elektronisk utsyr. Vi mener det er rett å prioritere dette høgt siden det letter tilsynet betraktelig, særlig i rovdyrutsatte områder. Resten av midlene prioriteres i hovedsak til sperregjerder og sankeanlegg.

Dreneringstilskuddet har fått økt etterspørsel etter at satsene ble økt. For 2025 hadde vi også større søkning om midler enn ramme. Hele fylkesramma ble brukt opp innen fristen. Ramma må økes om vi skal klare å holde aktiviteten oppe.

Utfordringer på miljøområdet

For å øke tiltakene innen SMIL og drenering er det største hinderet at den økonomiske ramme er for liten, hadde den vært større ville flere gode tiltak blitt gjennomført.

Vi må fortsatt ha god informasjon om miljøordningene og miljømål. I informasjonsarbeidet må både forvaltning og rådgiving bidra. Alle nivå må også bli flinkere til å vise og få fram effekt av gode tiltak. Økte tilskudd vil være effektivt for økt tilslutning.

Ordningene under jord og jordhelse er nye og vi forventer at det vil ta litt tid før de får særlig omfang. Ordninga "bruk av biokull" trenger en avklaring om

hvor viktig ordninga bør være i klimasatsinga.

Endringer framover

For regionale miljøtilskudd ville vi fått høgere tilslutning om tilskudda hadde vært høgere. Reduksjon i antall foretak og større foretak kan i en del tilfelle gå på bekostning av miljøgode tiltak.

Vi har siste året for kommunene hatt økt fokus på å variere tilskuddsprosenten i investeringsordningene (SMIL, tilrettelegging i beiteområder og UKL) slik at vi får størst mulig miljøgevinst for hver innsatt krone. Dette arbeidet fortsettes.

Kompostordninga trenger regelverksavklaringer mot EU-forordning og hvilke krav som stilles til kompost og hva som defineres som egenprodusert.

Grønt kompetansesenter Mære Skjetlein har satt i gang et prosjekt for å få bedre oppslutning om klimaarbeidet. Statsforvalteren er aktiv i dette prosjektet.

Status for arbeidet med regional forskrift

Statsforvalteren er fortsatt i prosess med vurdering av innføring av forskrift om regionale miljøkrav. Vi hadde som målsetning at vi skulle fatte beslutning om det blir forskrift i Trøndelag innen utgangen av 2025, men på grunn av forsinkelse i leveranse av fagrapport om avlastningsbehov fra NIVA/NIBIO vil vi ikke komme i mål med arbeidet før mot slutten av 2026.

Vi ser imidlertid at informasjonsarbeidet som ble gjennomført i 2025 har hatt positivt effekt på tiltaksgjennomføringa. Det er riktignok søkt på ordninga "ingen jordarbeiding om høsten" i 2025 i forhold til 2024, men dette skyldes en betydelig økning i høstkomareal høsten 2025. Summen av direktesådd høst Korn og ingen jordarbeiding om høsten gir økning i andel komareal i stubb eller med plantedecke på ca 4 %. Det er også økning i antall meter grasdekte vannveier og grasdekt kantsone.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	0 %
Kulturlandskap	12 %
Biologisk mangfold	18 %
Kulturminner og kulturmiljøer	10 %
Avrenning til vann	31 %
Utslipp til luft	26 %
Jord og jordhelse	3 %
Plantevern	1 %
Miljøavtale og klimarådgiving	1 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Statsforvalteren har bidratt aktivt til dette målet gjennom informasjonsarbeid veilednings- og informasjonsmaterieill og gjennom informasjonsmøter med kommuner, og organisasjoner og gardbrukere direkte. Disse tiltakene vil vi fortsette med.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	50	51	53	55	58	63	63

I 2025 var det omlag sammen andel av PT-søkeme, som søkte RMP. Vi registrerer at det fortsatt kommer nye søkere på RMP, men dette balanseres mot foretak som går ut av næringa.

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Stort sett har det vært en positiv utvikling i omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP de siste fem år. Jord og jordhelse har og hatt en positiv utvikling. Bruk av biokull har en liten oppgang i 2025 etter nedgang i 2024. Oppgangen skyldes trolig økt salgsframstøt fra produsentene og lettere tilgang, som hadde en midlertidig nedgang i 2024. Biologisk mangfold hadde positiv utvikling fra 2021-2024. En liten nedgang i 2025 skyldes periodesk vedlikehold av AR5 i en kommune, og derfor kraftig reduksjon i markslaget innmarksbeite.. Kulturminner har gått litt opp og ned, men i sum en nedgang. Klimarådgiving hadde litt nedgang i 2025.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Gjennomføringen av SMIL-tiltak hadde en svak nedgang i 2022, ellers har det vært en positiv utvikling både i gjennomførte tiltak og utbetaling av tilskudd i løpet av de siste 5 årene.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Utførte tiltak og utbetalte tilskudd over KMP gikk noe ned fra 2021 til 2023. Dette skyldes delvis at Trøndelag ble tildelt lavere ramme i 2022 og 2023. Fra 2023 til 2025 har både gjennomførte tiltak og utbetalte tilskudd økt for hvert år.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Utførte tiltak og utbetalte tilskudd har økt hvert år i de siste fem årene i ordninga "Tiltak i beiteområder". For drenering var det en liten nedgang i 2022, men økning i utbetalinger i årene etterpå. Det var noe lavere antall gjennomførte tiltak i 2024 i forhold til 2023, noe som kan skyldes endring i satser, som medførte økte utbetalinger per tiltak.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Statsforvalteren arrangerer webinarer, og møter med kommunene gjennom året der vi informerer om ordningene, samt at vi har utstrakt veiledning både overfor kommunene og foretak over telefon. I tillegg deltar Statsforvalteren på en rekke møter som kommunene har for næringa der vi informerer om ordningene. Ut over dette har vi hatt nyhetsoppslag i media (TV, aviser, facebook) med fokus på utvalgte tiltak og ordninger.

Veiledning av ny gjødselsbrukforskrift (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal tilby kommunene veiledning om ny gjødselbrukforskrift og bistå Landbruksdirektoratet i å videreutvikle veiledningsmaterieell og støttesystemer for gjødselbrukere og kommuner.

Kommunene, faglag, bønder og tilhørende næringer har fått god informasjon fra statsforvalteren om gjødselbrukforskrifta. Statsforvalteren har hatt informasjonsmøter i nesten alle kommunene i Trøndelag. Statsforvalteren har bidratt aktivt i dialogen mellom embetene og landbruksdirektoratet om tolking og informasjon om forskrifta.

Vi mener kommunene nå langt på veg kan veilede om gjødselbrukforskrifta. Kommunene har fått relativt lite informasjon om gjødselvereforskrifta, denne forskrifta er Mattilsynets ansvar.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Det er fortsatt variasjon i fylket når det gjelder tilgang på kvalifiserte lærere som oppfyller kompetansekravene for tilsetting og undervisning. I enkelte deler av fylket er situasjonen særlig utfordrende, og disse kommunene er samtidig ekstra sårbare for høy turn-over.

Kommuneøkonomi danner bakteppet for mange av henvendelsene vi får. Brudd på lærernormen og manglende vikarbruk tærer på de ansatte, og flere kommuner melder om økt sykefravær. For barnehagene er det også vanskelig når det er mangel på barnehagelærere og lav tilgang på vikarer generelt.

Mange kommuner i Trøndelag benytter seg av den statlige videreutdanningen, Kompetanse for kvalitet. Vi håper det nye helhetlige systemet (SKK) gir kommunene den nødvendige fleksibiliteten til å prioritere fagområder der behovet faktisk er størst, og at de ser de ulike virkemidlene i systemet i sammenheng. Det er meldt om bekymring knyttet til hvordan kommunene skal greie å innlemme ansatte i private barnehager, pga. trang kommuneøkonomi.

Lærereutdanningene melder om lave søkertall, samtidig som det er stort behov for rekruttering til læreryrket. Vi vet samtidig at kampen om arbeidskraft mellom sektorer vil øke. I tillegg til å rekruttere og videreutdanne, må sektoren også arbeide systematisk med å utnytte og utvikle den samlede kompetansen i organisasjonene. Dette krever god ledelse på alle nivå. Samtidig ser vi at mange kommuner er for små til å klare dette alene. I arbeidet med det nye helhetlige systemet for kompetanse- og karriereutvikling har vi derfor sett på strukturer og organisering i fylket. En god infrastruktur legger til rette for både tjenestesamarbeid og profesjonelle læringsfellesskap /lærende organisasjoner. Vi samarbeider også tettere med Statsforvalterens kommunalavdeling, blant annet gjennom mer målrettet bruk av skjønnsmidler til regionene. Dette er viktige grep for å styrke bærekraften i kommunal tjenesteyting og kvalitetsarbeid.

Vi mener både barnehager, skoler og kommuner trenger støttefunksjoner – som ressurslærere, utviklingsveiledere og nettverkskoordinatører. Slike funksjoner kan gi strukturer som gjør kvalitetsarbeid til en del av ordinær virksomhet, fremfor at det blir prosjekt- og tiltaksstyrt. Dette er også bakgrunnen for at vi i 2025 har lagt betydelig arbeid i å styrke regionene.

Det er fortsatt slik at en betydelig andel av den individuelt tilrettelagte opplæringen gjennomføres av ansatte uten relevant kompetanse. Kompetansekravene i opplæringsloven er ikke nye, men vi får fortsatt mange spørsmål om dem – særlig når elever har omfattende behov og vedtak med mange timer.

Ett av hovedmålene i Kompetanseløftet har vært å styrke kompetansen i laget rundt barn og elever. De tre siste årene har vi gjennomført en spørning i PP-tjenestene for å få oversikt over opplevde kompetansebehov i henholdsvis barnehager, SFO, skoler - og PP-tjenestene selv. Skoler etterspør særlig støtte og veiledning fra PPT når det gjelder tematikkene utfordrende atferd og bekymringsfullt skolefravær. Barnehagene etterspør mest støtte innen atferd og språk. I skolene er det også økende behov for veiledning knyttet til psykisk helse, minoritetstematikk (språk, traumer, lærevansker) og matematikkvansker. Vi ser samtidig en dreining mot at barnehagene og skolene ønsker veiledning inn mot voksenrollen i møtet med barnet/eleven, egnet tilrettelegging, foreldreveiledning og hvordan det tverrfaglige samarbeidet kan koordineres bedre for å gi et helhetlig lag rundt elevene.

PP-tjenestene selv rapporterer å ha god fagkompetanse innenfor de høyfrekvente spesialpedagogiske tematikkene. De beskriver «strekk i laget», både mellom kommuner og virksomheter – og innad i den enkelte virksomhet. Derfor understreker de behovet for solid prosesskompetanse for å få det tverrsektorielle laget til å virke sammen.

PPT peker videre på kapasitetsutfordringer, og at det fortsatt er et stykke igjen før praksis fullt ut samsvarer med intensjonene i det forsterkede mandatet.

I Trøndelag har vi hatt et felles kompetansetiltak, Inkluderende praksis i barnehager og skoler, der målet er å styrke veiledningskompetansen i PP-tjenestene gjennom samarbeid med veiledere fra UH. Veilederne kommer fra barnehagelærerutdanning, lærerutdanning og Statped. En nylig evaluering viser økt bevissthet og refleksjon i personalgruppene, men foreløpig få konkrete utslag i praksis. Tiltaket har imidlertid bidratt til utvikling av et nytt studieemne ved Dronning Maud Minnes Høgskole: *Spesialpedagogisk veiledning og rådgivning*. Vi opplever at innholdet treffer behovene PP-tjenestene beskriver når det gjelder samarbeid med og støtte til barnehager og skoler. Det er krevende å utvikle ansatte i andre virksomheter, særlig når man både skal ivareta rollen som sakkyndig og samtidig være samarbeidspartner. PPT ligger heller ikke i styringslinjen, og er avhengig av en ledelse som prioriterer organisasjonsutvikling.

Kompetanse og kapasitet til å lede lærende organisasjoner kan være den viktigste kvalitetsfaktoren i sektoren. For å utvikle barnehager og skoler slik at barn og elever lærer, trives og utvikler seg, må alle nivåer ha god kompetanse – og samarbeidet mellom dem må være preget av tillit og systematikk. Med Stortingsmelding 34 løftes behovet for en mer praktisk skole og et større handlingsrom i læreplanen. For å skape meningsfulle skoledager må læreren ha god kjennskap til eget fag og fagets læreplan.

Det har vært stor oppmerksomhet rundt lærernes kompetanse, men vi mangler god oversikt over skolelederes kompetanse. For skoleeiere finnes ingen tilsvarende målrettet videreutdanning. Vi forventer at dette kan inngå i lederutviklings-tiltaket i det nye systemet, som nå ligger til vurdering hos KD. Slik vi ser det, er kommuneledelse en kritisk faktor, og dagens økonomiske situasjon skaper økt spenning mellom politiske og administrative nivåer.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

I Trøndelag har vi siden oppstarten av både den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling (Dekom) og den regionale ordningen (Rekom) hatt to separate samarbeidsfora. Da ny forskrift for den felles tilskuddsordningen ble innført, og Kompetanseløftet kom til, videreførte vi denne strukturen, men behandlet saker knyttet til Kompetanseløftet og andre felles problemstillinger i et samlet forum for barnehage, skole og øvrige målgrupper.

Innenfor Dekom, Rekom og Kompetanseløftet er det etablert langsiktige kompetanseutviklingsplaner i alle kompetansenettverk. Dette gir forutsigbarhet både for sektor og universitetene og høyskolene (UH).

Samarbeidsforum tildeler årlig midler direkte til UH for å sikre partnerskap og utvikling av tiltak i tråd med behovene i kompetansenettverkene. Utviklingspartnere fra UH deltar i analyse, prioritering, planlegging og evaluering på eier- og nettverksnivå. I tillegg finnes tiltaksnivå-partnerskap mellom UH og virksomheter.

I Kompetanseløftet var utgangspunktet et annet. Sektor hadde allerede etablerte partnerskap gjennom Dekom og Rekom, og de fleste nettverk valgte å videreføre disse for å unngå fragmentering og unødig ressursbruk. Vi har derfor hatt en mindre aktiv rolle i å koble sammen sektor og UH, men har fulgt utviklingen tett – både i samarbeidsforumet og i møter med UH og nettverkskoordinatorene. Samarbeidsforum har også brukt økonomiske virkemidler i begrenset grad for å støtte koordinering og styrke samarbeidet i og mellom nettverkene og UH.

For noen nettverk overlapper partnerskapene i Dekom/Rekom med partnerskap i Kompetanseløftet; for andre gjør de ikke det. I forbindelse med Kompetanseløftet valgte enkelte nettverk nye UH-partnere. Dette har i flere tilfeller bidratt til faglig vitalisering og nye perspektiver. For andre nettverk har kontinuitet vært viktig. Uansett har vi vektlagt behovet for god samordning.

Vi ser nå at partnerskapsidéen har begynt å feste seg. Kompetansetiltakene er lokalt forankret, og UH inngår som likeverdig partner allerede i den innledende analysedelen. Dette er et sentralt kvalitetskriterium som vi kontinuerlig følger opp. Mange partnerskap fungerer godt, men i noen er det fortsatt spor av «bestiller–utfører»-logikk. Vi ser også et strekk i laget – mellom kommuner, mellom nettverk og mellom målgruppene i ordningen. Utviklingspartnere fra UH har en viktig rolle i å bidra til felles forståelse av ordningens intensjoner.

For å være en god partner for sektor må UH ha både relevant fagkompetanse, god prosesskompetanse og solid kjennskap til nasjonale føringer. Det er variasjon i disse kvalitetene, noe som gir ulik grad av støtte til nettverkene. Til tross for at det fortsatt er variasjon, ser vi at samarbeidsstrukturene og -

kulturen er betydelig forbedret de siste årene.

I starten av Kompetanseløftet var det tydelig at UH-aktører i tiltakene primært kom med spesialpedagogisk kompetanse, men hadde begrenset innsikt i barnehager, skoler, PPT og kommunestrukturer, samt lite erfaring med arbeidsplassbasert kompetanseutvikling. Her har fylket hatt en positiv utvikling. Fellestillaket Inkluderende praksis i barnehager og skoler, med tett samarbeid mellom Statped, PPT, barnehage- og lærerutdanningene, Statsforvalteren og SEPU, har vært en viktig drivkraft for denne utviklingen. Vi står nå langt bedre rustet også i lokale tiltak innenfor Kompetanseløftet.

De to fellestillakene i Dekom – Begynneropplæringstiltaket og God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK20 – har også hatt god effekt. Her samarbeider tre nasjonale sentre tett med Statsforvalteren og sektor. Statsforvalterens deltakelse sikrer at kunnskap fra klagesaker, tilsyn og veiledning bidrar til å knytte kompetansetiltakene til øvrige oppgaver for eiere og skoler. Dette ser vi som en del av vår samordningsrolle. I enkelte partnerskap har vi også måttet gå inn som en aktiv tredjepart, særlig når tiltak krever regelverkskompetanse eller når samarbeidet har utfordringer.

I Rekom har fellestillakene MIB (menn i barnehagen) og samisk språk og kultur god effekt. I MIB- tiltaket samarbeider UH og Statsforvalter med sektor, for å rekruttere og beholde menn i barnehagen. Ansatte menn i barnehagen har bl.a. vært ute i 8.klassene i fylket, på rekrutteringsrunde, samt at det har vært ei fysisk samling for alle menn i barnehagene i Trøndelag, nettopp med mål om å ta vare på og beholde ansatte. Det er i dette fellestillaket en koordinator i liten stilling. Det at noen som er engasjert og dyktig koordinerer arbeidet er en av suksesskriteriene. Derfor ønsker vi også å få til dette for fellestillaket Samisk språk og kultur. Samsnakk, refleksjonsverktøy for å heve kompetansen for barnehagene på det samiske området, er ferdig utviklet og utdelt til alle 500 barnehager i fylket. Effekten av verktøyet vil vi først få innsikt i, i år og årene fremover. Dette, sammen med inspirasjonsdager, som vi gjennomførte på 3 ulike lokasjoner i fylket i oktober -25, mener vi hever, og har hevet kompetansen til de ikke-samiske barnehagene i fylket. UH er en viktig bidragsyter i dette arbeidet også, og Statsforvalteren er den som trekker i trådene og holder arbeidet i gang.

Gode strukturer og møtearenaer er avgjørende, både i samarbeidet og internt hos aktørene. Statsforvalteren ser særlig behov for kontinuerlige avklaringer og justeringer i partnerskapene for å håndtere uforutsigbarhet og turn-over. Samtidig må vi erkjenne at manglende kontinuitet i partnerskapene er en utfordring vi må leve med.

I 2025 er kompetansenettverkene i betydelig større grad i dialog med UH for å identifisere relevante fagmiljø og inngå avtaler basert på lokale vurderinger før beslutninger tas. Nettverk med tydelig regionstruktur og dedikerte koordinatorene lykkes best, og disse koordinatorene bidrar til kapasitetsbygging hos eierne.

Statsforvalteren mener det fortsatt er nødvendig med særlig oppmerksomhet mot kommuner, barnehager og skoler med lav kapasitet og kompetanse. Samarbeidsforum peker på behovet for modigere prioriteringer og enda bedre innrettede tiltak mot eiere og virksomheter som ikke enkelt klarer å nyttiggjøre seg tilbudene. Forestillingen om lokal kompetanseutvikling som en «rettighet» lever delvis videre. Vi står likevel langt bedre nå enn ved omleggingen til lokal kompetanseutvikling, og tiltakene treffer i større grad lokale behov. Men sektoren og UH må fortsatt våge mer. Vi tviler på at UH står tett nok på de barnehagene og skolene som strever mest.

Veien videre må innebære økt søkelys på prioritering – både hos eierne, og i kompetansenettverkene og UH-institusjonenes rolle som støtte i analyse, prioritering, strategiske valg og planlegging. Vi har høye forventninger til det nye helhetlige systemet, og ser fram til å følge denne problemstillingen videre.

Oppsummert har Statsforvalteren og samarbeidsforaene lagt til rette for kompetansetiltak i partnerskap, i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov. Samtidig gjenstår utfordringer knyttet til UH-institusjonenes støtte og kapasitet, og "strek i laget" i sektor. Dette krever tett og systematisk oppfølging fra Statsforvalteren. Vi ønsker de foreslåtte endringene i rammeplanen for lærerutdanningene velkommen, og mener at forventninger til partnerskapsamarbeid i styringsdokumentene for lærerutdanningen, er et premiss for å sikre gode partnerskap.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

PPT og øvrige relevante støttetjenester er inkludert i planlegging og gjennomføring av tiltak i Kompetanseløftet. Dette kommer frem av beslutningsgrunnlag, langsiktige kompetanseutviklingsplaner og årsrapporteringene. PPT har en nøkkelrolle i Kompetanseløftet og regnes i Trøndelag som en sentral samarbeidspartner for både barnehager og skoler. Samtidig kan små tjenester oppleve kapasitetsutfordringer når de forventes å delta i mange tiltak og på flere arenaer.

I Trøndelag valgte vi fra starten av i Kompetanseløftet, felles satsinger på kompetanseområder som angikk både barnehage, skole og PPT. Nesten alle PP-tjenestene deltok i opplæringen av refleksjonsverktøyet Inkluderingsanalysen. Mange brukte dette aktivt i samarbeidet med barnehager og skoler i oppstarten av Kompetanseløftet. Dette fellestillaket ble senere videreført i tiltaket Inkluderende praksis i barnehager og skoler. PPT er hovedmålgruppe for dette tiltaket. I 2025 deltok fylkets minste nettverk, Indre Namdal, og det største, Trondheim/Malvik, med alle sine PPT-ansatte.

Målet har vært å styrke PPT sin rolle som samarbeidspartner for barnehager og skoler. Veilederteamene fra UH består av fagpersoner fra barnehage- og lærerutdanningene, og representanter fra Statped og PPT-ledernettverket har også bidratt. UH-veilederne er viktige samarbeidspartnere for PPT-ledernettverket. Fellestillaket finansieres med en mindre andel av midlene og går parallelt med de lokale tiltakene i nettverkene. Vi forventer synergieffekter inn i de lokale tiltakene, særlig fordi sentrale veiledere fra de tre trønderske UH-miljøene arbeider i både fellestillaket og de ordinære

nettverkene, og fordi PPT selv deltar i tiltak på tvers av sektorene.

Vi har merket oss av henvendelser om regelverksveiledning, at tverrfaglig samarbeid i større grad anses som naturlig. Når det gjelder kompetansetiltak, opplever allikevel fortsatt enkelte PP-tjenester at de kun er inkludert «på papiret», og ikke som reell målgruppe eller samarbeidspartner. Dette begrunnes gjerne med at de ikke deltar i analyse- og planleggingsfasene.

I to av elleve nettverk er det igangsatt utviklingstiltak som også omfatter SFO. Ellers inkluderes fagarbeidere og assistenter i skole og SFO i liten grad i kompetansetiltak, og de deltar sjelden i skolens samarbeidstid. De utgjør likevel en viktig del av laget rundt barn og elever, men har ofte lavere formell kompetanse. Her vil vi følge med på utviklingen.

PPT har vært en drivkraft i kompetansenettverkene siden starten av Kompetanseløftet. Vi har tett dialog med PPT-ledernetverket. PPT-ledernetverket samarbeider tett, og har i fellesskap med UH-veiledere utarbeidet en langsiktig plan for faglig utvikling. De har jobbet grundig med tolkningsfellesskap knyttet til ny opplæringslov, spesielt rundt PPTs mandat, rolle og arbeid med inkluderende praksis. I spørreundersøkelsen for 2025 melder PPT at noen kompetansetiltak fungerer best i samarbeid med andre PP-tjenester eller som rene PP-tiltak, mens andre tiltak egner seg best i samarbeid med barnehager eller skoler. For små tjenester kan dette være krevende kapasitetsmessig, og flere opplever å stå i en «spagat».

I 2024 startet vi veiledning av sektoren om ny opplæringslov, og arbeidet fortsatte inn i 2025. Vi besøkte alle nettverk minst én gang, og PPT har hatt en naturlig plass i samlingene. Vi forventer deres deltakelse også i andre veiledningsaktiviteter, som i tilsyn eller i enkeltsaker. Selv om Kompetanseløftet som egen ordning fases ut, vil vi ivareta intensjonene blant annet gjennom å videreføre PPT-representasjon i samarbeidsforumet og gjennomføre den årlige spørreundersøkelsen for å følge utviklingen.

Spørreundersøkelsen gir oss et godt bilde av PPTs vurderinger av sektorens behov. Skoler og barnehager etterspør oftest veiledning knyttet til krevende atferd (barnehage og skole), bekymringsfullt fravær (skole) og språk/atferd (barnehage).

Undersøkelsen er svært verdifull i dialogen med UH, som må planlegge for nødvendig kompetanse i både etter- og videreutdanningstilbudene. Enkelte UH-miljøer har vært tilbakeholdne med å ta fatt i de spesialpedagogiske utfordringene. Dette kan skape avstand til de behovene som oppleves som mest presserende ute i kommunene.

Vi erfarer en mer lyttende UH som er mer lydhøre for sektors behov. Vi mener også at det tidligere nevnte fellestiltaket kan bidra til å bygge gjensidig forståelse, og gi UH-veiledere innsikt i erfaringer og praksis gjennom samarbeid med Statped. Statped har solid kompetanse på tilrettelegging og bruk av verktøy og hjelpemidler for elever med særskilte behov. I slike tiltak oppstår kompetanseoverføring på en naturlig måte – ikke som konstruerte eller instrumentelle prosesser.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

I 2025 har vi hatt fire kommuner med i ordningen i vårhalvåret som avsluttet ordningen våren 2025. Høsten 2025 har vi hatt med to kommuner og et kompetansenettverk bestående av tre kommuner. Disse er nå inne i forfasen.

Som nevnt i tidligere års rapportering, mener vi kombinasjonen mellom veiledere fra sektor og UH fungerer godt som støtte for kommunene og kompetansenettverket. Sektorblikket bidrar inn mot en praktisk skole- og kommunehverdag, mens UHs forskningsbaserte blikk er viktig for å tolke og forstå ved hjelp av modeller eller teoretiske forståelsesrammer. Statsforvalteren er også en samarbeidspartner, og har deltatt på enkelte samlinger ute i kommunene. For uttrekk 2025 har Statsforvalteren valgt å være tettere på, og har deltatt på de fleste møter mellom kommuner, kompetansenettverk og veiledere.

Statsforvalteren har sammen med veilederne, arrangert samling for alle kommuner og veiledere, samt gjennomført statusmøter i januar med kommunene og veilederne deres (via Teams). Sistnevnte tiltak har vært viktig for oss for å få kjennskap til kommunens ståsted etter 2,5 års gjennomføring av oppfølgingsordningen - samt å bidra til at kommunene sammen med sine veiledere legger en plan fra overgangen fra prosjekt til ordinær drift. Ved avslutningssamlingen for uttrekk 2022 ble representanter fra de kommunene som ble med i uttrekk 2025, invitert inn for å høre erfaringer og for å få en enda bedre forståelse for hva oppfølgingsordningen er.

Det er interessant å observere at de fire kommunene i uttrekk 2022, ikke ville ha vært aktuelle for å bli trukket ut i uttrekk 2025. Noen av de hadde stor forbedring sammenlignet med hvor de var når de ble trukket ut i 2022. Dette tyder på at oppfølgingsordningen har hatt en effekt for å få til et forbedret læringsmiljø og læringsutbytte.

For uttrekk 2025 ble det gjennomført en grundig prosess første halvdel av 2025 for å identifisere aktuelle kommuner i ordningen. To kommuner var selvsagte i ordningen på grunn av meget lave resultater i indikatorsettet. Det at vi valgte ut et kompetansenettverk bestående av tre kommuner henger sammen med at vi vurderte at det å jobbe med et nettverk ville gi synergier på tvers av kommuner, og på sikt gjøre at de ville stå sterkere sammen. I bakgrunnen hadde vi med oss rapporten fra Generalistkommuneutvalget, og deres anbefalinger om større tverrkommunalt samarbeid. Alle tre kommunene hadde forbedringspunkter med tanke på målepunktene i indikatorsettet og på skolemiljø, men ikke helt de samme. Det ble gjennomført individuelle møter med alle fem kommunene først, der det ble invitert inn bredt, både administrativt og politisk, for å sikre info til alle ledd og en god forankring.

Alle kommunene takket ja til å delta, og Statsforvalteren skaffet deretter veiledere som vi mente passet til kommunene og nettverket. Nettverket består av de ansvarlige for skolene i de tre kommunene og en ekstern veileder. Her har vi derfor valgt å være ekstra tett på med to personer fra Statsforvalteren.

Foreløpig har forfasen gått bra for alle, og vi har truffet med veilederne sin kompetanse opp mot behovene. Det at Statsforvalteren har vært tett på har vært en sikring for gode prosesser og innramming. Det er spesielt interessant å se hvordan tre kommuner i en kompetanseregion kan få effekt ut av ordningen. Dette da det vil ha noe å si for hvordan man skal bruke oppfølgingsordningen i fremtiden, og vil også forhåpentligvis være med på å øke kommunenes samlede kapasitet og kapabilitet.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging/spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (opplæringsloven §11-4 flg.) og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehageeiers og lokal skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehageeiers og lokal skolemyndighets kompetanse ved behov.

Barnehage

Utgangspunktet for prioriteringer

For å kunne gjøre bedre risikovurderinger har vi i 2025 sendt ut en spørring til kommunene om disse prioriterte områdene. Av 38 kommuner var det 25 kommuner som svarte. Flertallet av kommunen har ikke mottatt henvendelser som gjelder det psykososiale barnehagemiljøet, og flertallet har ikke oversikt over hvor mange henvendelser barnehagene får. De kommunene som svarer at de har mottatt henvendelser, skriver at de fleste er fulgt opp gjennom veiledning eller tilsyn. Antall henvendelser som gjelder saker der barn krenker barn er flere enn henvendelser om at voksne krenker barn. De fleste kommunene svarer at de har oversikt over/kunnskap om at barnehagene har oppdatert kompetanse på psykososialt barnehagemiljø. Kommunene har mottatt svært få klager på spesialpedagogisk hjelp. Antallet klager på tilrettelegging (barnehageloven § 37) er høyere.

Tiltak og virkemiddelbruk

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2025 prioritert barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp i vårt arbeid. Dette har vi gjort gjennom ulike kompetansehevende tiltak som tema i møter med barnehagemyndighetene, ressurser på hjemmesiden og gjennom å ha gjort de nasjonale kompetansepakken kjent. Det er etablert et samarbeid i Region Nord, og det er planlagt samlinger med tema psykososialt barnehagemiljø for barnehagemyndighetene, eiere og ansatte i barnehagene i 2026.

Innenfor REKOM er det er flere barnehager som har inkluderende praksiser/trygt og godt barnehagemiljø som tema for sine tiltak i tilskuddsordningen. Disse tiltakene er lokalt forankret og foregår i et partnerskap med UH. De er kollektiv kompetanseutvikling med hele personalet, og følger således retningslinjene. I tillegg er det flere barnehager som har utvikling av lederrollen som tiltak, som blant annet vil gjøre de enda bedre i stand til å ta tak i og lede andre i relasjonsarbeid og utvikling av et godt psykososialt barnehagemiljø. Vi ser at vi trenger ansatte som er trygg i rollen sin, og barnehager som løfter opp tematikken og som jobber med ulike temaer innenfor psykososialt barnehagemiljø. Tilbakemeldingene fra sektor er at dette er tema som er ferskvare, og som må minnes om og løftes opp hele tida. Vår rolle som Statsforvalter blir å sikre fokus på dette i møte med sektor, samt å etterspørre kompetanseheving og følge med via ROS-arbeidet vårt.

Flere kommuner deltar i Læringsmiljøprosjektet og vi følger disse kommunene tett. Vi ser at deltakelse i prosjektet har positiv effekt for de barnehagene som deltar.

Vurdering av effekt

Vi erfarer at dette er tema både barnehagemyndighetene og barnehagene er opptatt av, og som det jobbes jevnt over godt med. Mange av kommunen har systemer for ROS-vurderinger og er (som barnehagemyndighet) tett på barnehagene. En utfordrende kommuneøkonomi og rekrutteringsutfordringer gjør arbeidet mer krevende, og det er fortsatt behov for å jobbe mer systematisk med det psykososiale barnehagemiljøet. Eksempel på dette er bl.a. å sikre at det utarbeides en aktivitetsplan og hvordan begrepet krenkelse forstås. Det er fortsatt et behov for å styrke kommunenes forvaltningskompetanse slik at det fattes gyldige vedtak om spesialpedagogisk hjelp.

Skole

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2025 prioritert skolemiljø og individuell tilrettelegging i vårt arbeid. Det er vanskelig å skille kompetanseutvikling fra arbeidet med regelverk og rettsikkerhet, og vi viser derfor til resultatområde 3.3.3.1.8.1. Støtte og veiledning som gis innenfor våre rettsikkerhetsoppgaver, fungerer samtidig som et bidrag til kompetanseutviklingen i kommuner, skoler og PP-tjenester.

Vi tar også med oss vår kunnskap om regelverksforståelse og regelverkssetterlevelse inn i arbeidet med kompetanseutvikling. I rollen som sekretariat for samarbeidsforum for Dekom og Kompetanseløftet er det viktig å bidra til en helhetlig situasjonsforståelse av tilstanden i sektoren. Representantene i forumet har god oversikt over egen region eller organisasjon, og vårt bidrag til det samlede kunnskapsbildet er sentralt for prioriteringer, planlegging og strategiske valg i fylket. Vi bruker både statistikk og kvalitative kilder, som den årlige spørringen til PP-tjenestene, følgeforskning fra Oslomet og NTNU Samfunnsforskning, samt partnerskapenes egne rapporteringer. Selv om prioriteringene i dette oppdraget ikke skal overstyre rammene for lokal kompetanseutvikling, mener vi at vårt bidrag sikrer et godt og balansert kunnskapsgrunnlag. Dette bidrar til at barn i sårbare situasjoner – innen skolemiljø og spesialpedagogikk – blir prioritert. Erfaringene våre tilsier at dette har hatt, og fortsatt har god effekt.

Den årlige spørringen til PP-tjenesten er en sentral del av fylkets samlede situasjonsforståelse. PP-tjenestene beskriver hvilke områder barnehager, skoler og SFO oftest etterspør støtte på, samt egne kompetansebehov. Denne informasjonen sammenstilles med vår kunnskap fra klagesaker, tilsyn, tolkningsspørsmål og veiledning. Slik får vi et tydelig bilde av risiko og behov for støtte. Dette kunnskapsgrunnlaget bruker vi både i vår egen planlegging og i valg av virkemidler, og det er samtidig viktig for samarbeidsforumets prioriteringer og planlegging for hele fylket. Det er interessant å se at PP-tjenestene etterspør kompetanse ikke bare innen faglige områder, men også innen organisasjonsutvikling, prosessledelse og regelverk. Flere melder også at de ønsker Statsforvalteren som partner i lokal kompetanseutvikling, sammen med UH-sektoren og Statped.

Gjennom partnerskapenes planlagte og pågående tiltak ser vi at temaene skolemiljø og individuell tilrettelegging i stor grad er dekket. Samtidig er det interessant å merke seg hvordan tiltak som ikke umiddelbart fremstår som knyttet til disse temaene, likevel viser seg å berøre dem når vi går nærmere inn i innholdet. I flere tiltak har vi blitt invitert inn som bidragsyttere, særlig der kompetansebehovet ligger i skjæringspunktet mellom fag/pedagogikk og regelverk.

Innenfor Kompetanseløftet er både skolemiljø og spesialundervisning naturlige prioriterte områder. Vi vil likevel understreke at dette ikke bare handler om individuelle rettigheter, men også om det forebyggende og inkluderende perspektivet som skal ligge til grunn for all opplæring.

3.1.1.13 Andre oppdrag

3.1.8.1 Kommunedialog

Statsforvalterne skal prioritere kommunedialogen for å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser, jf. kap. 2. Kommunebildet er et viktig verktøy for statsforvalterne som anbefales brukt i dette arbeidet. Verktøyet understøtter kommunedialogen og bidrar til vurderinger av kommunenes risiko- og sårbarhetsfaktorer, slik at statsforvalternes virkemidler kan brukes og tilpasses til det beste for kommunene og deres innbyggere. Aktiv bruk og erfaringsdeling om bruken av verktøyet vil bidra til å styrke kommunedialogen på tvers av embetene.

3.1.8.2 Vold og overgrep, krisesenter

Statsforvalterens vurdering og bidrag til at kommunene ivaretar sitt ansvar for å avdekke og forebygge vold og overgrep

Vi vurderer at Statsforvalterens oppmerksomhet og arbeid med å forebygge vold og overgrep- både på barn/unge- og voksenfeltet, bidrar til økt forståelse og handlingskompetanse i tjenestene, samt befolkningen for øvrig når det gjelder å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep.

Statsforvalteren har i samarbeid med regionalt nettverk om æresmotivert vold, negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse hatt fokus på disse temaene i tråd med Riksrevisjonens rapport «*Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot vold i nære relasjoner*».

Kommunene

har selv gitt tilbakemelding om at de mangler kunnskap og kompetanse innen dette området, noe som kan føre til at saker ikke blir avdekket og at voldsutsatte ikke får den hjelpen de skal ha. Vi har hatt fokus på fenomenforståelse og handlingskompetanse i konferanser og webinar.

Vi vektlegger fremdeles viktigheten av handlingsplanarbeid mot vold i

nære relasjoner i kommunedialogen, samt systematikk i arbeidet. Kommunene gir fortsatt tilbakemelding på at lovverket om juridiske plikter oppleves som utfordrende å forstå, spesielt når ulike sektorer med ulikt lovverk skal samhandle. Dette gjelder særskilt avvergingsplikt og taushetsplikt. Vi har arrangert webinar om lovbestemmelsene på tvers av avdelingene for å gi ansatte i tjenestene bedre kunnskap når det gjelder forståelse av lovverket.

I tråd med opptrappingsplanen har Statsforvalteren fokus på TryggEst

modellen, hvor vi sitter i Trondheim kommunes faggruppe om TryggEst. Vi har arrangert konferanse og seminar og oppfordret kommunene til å bli TryggEst kommuner, da TryggEst er en god modell som hjelper kommuner med å beskytte risikoutsatte voksne gjennom forebygging, avdekking og håndtering av vold og overgrep.

Når det gjelder forebygging av vold og overgrep mot barn og unge har vi faste dialogmøter med kommunene gjennom året. Her vektlegger vi dialog om behov kommunene har for kompetanseheving på området, eksempelvis emosjonell vold og barn som skader andre. Vi formidler fortsatt de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen» til kommuner og fylkeskommunen og oppfordrer barnehager og skoler å ta de i bruk.

Statsforvalterens vurdering av kommunenes plikt til å sikre et helhetlig krisesentertilbud, med tilsyn som virkemiddel

Det vurderes at gjennomførte oppfølging på krisesenterområdet i 2025 har bidratt til økt oppmerksomhet og kunnskap om kommunenes ansvar for å sikre et forsvarlig krisesentertilbud. Videre vurderes det at prioriterte aktiviteter i 2025 har styrket Statsforvalterens kunnskapsgrunnlag for å bidra til fremtidige målrettede tilsyn. Dette gir et godt grunnlag for å bidra til et helhetlig krisesentertilbud av god kvalitet med et velfungerende system for internkontroll.

Statsforvalteren har i 2025 arbeidet for å styrke et helhetlig og kvalitativt godt krisesentertilbud i fylket, med særlig oppmerksomhet på områder med risiko for svikt. Det er ikke gjennomført tilsyn med kommunenes plikt til å ha et krisesentertilbud dette året, og det er heller ikke mottatt klager på tjenesten. I stedet har Statsforvalteren prioritert tett dialog, herunder råd og veiledning, med de tre krisesentrene i fylket gjennom møter, fagkonferanser og stedlige besøk. Vi vurderer at dette er et viktig supplerende virkemiddel med mål om å bidra til et forsvarlig krisesentertilbud.

Våre stedlige besøk på krisesentrene har gitt oss et solid kunnskapsgrunnlag om praksis, utfordringer og variasjoner i krisesentertilbudet.

Statsforvalteren har gjennom årets arbeid identifisert flere sårbare områder, dog med noen variasjoner og ulikheter mellom sentrene og kommunene. Dette omfatter:

- Krisesentertilbud til menn
- Krisesentertilbud for personer med rus- eller psykiske helseutfordringer
- Variasjon i hvilken grad kommunene følger opp brukere med særskilte behov. Manglende «kriseboliger», svake eller manglende oppdaterte rutiner og samhandlingsutfordringer ble også trukket frem som risikofaktorer.
- Variasjon mellom kommunenes oppfølging i reetableringsfasen. Dersom brukerne ønsker oppfølging og kontakt med krisesentrene i etterkant av utflytting, så gis dette. Imidlertid fremstår det som en risiko at kommunene i ulik grad sikrer forsvarlig oppfølging i en slik sårbar periode etter utflytting fra krisesenteret.

Ut fra gjennomførte informasjonsinnhenting fremstår det som barn blir godt ivaretatt under opphold på sentrene, med fungerende løsninger for skoleoppfølging (bruk av nærskole, besøk av lærer på senteret, digital/fjernundervisning mv.). Å sikre et barnehagetilbud er imidlertid beskrevet å være mer krevende å etablere.

Statsforvalteren ser behov for å på nytt fremheve behovet for at kommunene pålegges å ha handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Kommuner med slike planer viser gjennomgående bedre systematikk og forankring av krisesentertilbudet. Det fremstår å være særlig sårbart i mindre kommuner.

Krisesentrene beskriver at tilsyn bidrar til økt bevissthet og bedre etterlevelse av kommunenes plikter, noe som understreker betydningen av tilsyn som virkemiddel. Ovennevnte kunnskap vil være sentralt i planleggingen av risikobaserte tilsyn i 2026.

3.1.8.3 Styring og ledelse av barneverntjenesten

Samlet vurderer vi at prioriterte aktiviteter i 2025, har understøttet en videreutvikling av ledernetverkene på barnevernsområdet. Videre har det gitt en helhetlig og strukturert tilnærming til lederfaglig utvikling blant barnevernsledere i kommunene og barneverntjenestene. Tiltakene og satsingene ses i sammenheng og styrker de allerede etablerte strukturene for samarbeid og kvalitetsutvikling i barnevernet. Stimuleringsmidlene er benyttet for å muliggjøre deltakelse på opplæringsprogrammet og tilknyttende barnevernledersamlinger, herunder ledermøter i de fem etablerte læringsnettverkene.

Både læringsnettverkene og barnevernledernetverket er godt etablert, og vi erfarer at deltakelse i møter i nettverkene fortsatt prioriteres høyt av barnevernlederne. I 2025 har hovedtyngden av aktivitet vært knyttet til de fire fysiske samlingene i regi av Agenda Kaupang og opplæringsprogrammet Internkontroll og forbedringsarbeid. Programmet ble gjennomført med to kull i fylket, hvor også teamledere/nestledere deltok i tillegg til barnevernlederne. Tre tjenester trakk seg av ulike grunner fra programmet. Det betyr imidlertid at fortsatt 19 av 22 tjenester har deltatt og gjennomført opplæringsprogrammet.

Møtene i barnevernledernetverk ble i 2025 lagt i forlengelse av opplæringsprogrammet for klynge 2 (som har lengst reisevei). Dette for å sikre effektiv ressursbruk og for å redusere behovet for separate reiser. Programmet har fått svært gode tilbakemeldinger fra deltakerne. Flere av læringsnettverkene gjennomfører møter i de ulike læringsnettverkene i tilknytning til samlingene. Vi erfarer at både møtene i læringsnettverkene og barnevernledernetverket er en svært viktig arena for videre teamutvikling, samarbeid og erfaringsutveksling, og ikke minst lederstøtte.

Tilbudet og den felles satsningen er gjort kjent for administrativ og politisk ledelse i kommunene, ved at det både er samarbeidet med KS regionalt og presentert i kommunedirektørutvalget.

Vi finner det også relevant å benevne at vi har valgt å integrere deler av barnevernledernes arbeid med egenkontroll på undersøkelsesområdet (Landsomfattende tilsyn) med satsingen på styring og ledelse, og på denne måten legge ytterligere til rette for en helhetlig og ressurseffektiv, men ikke minst praksisnær tilnærming for barnevernslederne med mål om utvikling og styrking av sin ledelse og styring av barneverntjenesten. Det at opplæringsprogram tilbys i egen region har stor betydning for kommunenes og ledernes mulighet for deltakelse. Alle fylkets tjenester har deltatt i det landsomfattende tilsynet. Se også mer om dette i årsrapportens pkt. 7.3.2.6 om kvalitet og risiko i barnevernet.

Det vises for øvrig til tidligere innsendt årsrapport for belastningsfullmaktene 2025.

3.1.8.4 - Forvalte stimuleringsmidler, læringsnettverk, dialogmøter og øvrige kompetansetiltak

Det vurderes at etablerte nettverksarena, herunder barnevernledernetverket og læringsnettverkene har en sentral og betydningsfull rolle i barneverntjenestenes drift, men også utviklingsarbeid innenfor barnevernssektoren. Det vurderes at prioriterte og gjennomførte aktiviteter i 2025, har styrket de allerede etablerte læringsnettverkene i regionen, og at nettverksstrukturen bidrar til økt lederstøtte. Videre har den eksisterende strukturen bidratt til ytterligere erfaringsutveksling og fagutvikling internt og mellom de ulike læringsnettverkene. Strukturen bidrar i tillegg til at ressurser utnyttes mer effektivt, bl. a ved at informasjon og kompetansehevende tiltak kan tilbys innad i nettverkene, og at barnevernledere kan representere barnevernledergruppen i ulike arbeidsgrupper.

I hele kompetansestrategiperioden er det lagt vekt på å gi barnevernlederne et tydelig ansvar og betydelig myndighet i beslutningsprosesser knyttet til fordeling av stimuleringsmidler, prioritering av tiltak, utviklingsarbeid og internkontrollarbeid. Denne tilnærmingen har vært et bevisst strategisk valg for å sikre at beslutninger forankres nærmest praksisfeltet, og at lederne inntar en aktørrolle i utviklingen av tjenestene. Det vurderes at nettverksarenaene har styrket forståelsen av barnevernledernes felles ansvar, samt bidratt til å utvikle en felles forståelse og tillitsbasert kultur der alle tjenester bidrar til å utvikle et mer robust og kvalitetorientert barnevernsarbeid i hele Trøndelag. Videre har arbeidet bidratt til økte felles prioriteringer, styrket faglig samarbeid i

utviklingsprosesser og bedre ressursutnyttelse.

Det vurderes at

det er behov for en videreutvikling av samarbeidet, med mål om å etablere et tettere og mer forpliktende samarbeid med kompetansesentrene. Dette for å styrke ledelsen av pågående og kommende utviklingsprosjekter. Det er allerede igangsatt konkrete tiltak for å sikre dette i 2026. Det vurderes behov for at aktiviteten i læringsnettverket i enda større grad bidrar til utvikling av tiltak, i tillegg til kompetanseheving, erfaringsdeling og lederstøtte.

Som følge av høy aktivitet gjennom deltakelse i opplæringsprogrammet i Internkontroll og forbedringsarbeid, og egenkontroll på tema undersøkelser, var det ingen nye tjenester som i 2025 startet opp med Tjenestestøtteprogram. Det gis mange tilbud om utvikling og kompetanseheving til kommunene og barneverntjenestene, og vi erfarer at det er behov for å prioritere, for å unngå "konkurrerende" tiltak og prosesser.

To tjenester fikk tilbud om Veiledningsteam i 2025. Disse to inngikk interkommunalt samarbeid fra 1.1.2026, og Veiledningsteam skal bistå i oppstarten. Målsetninger og struktur på samarbeidet mellom vertskommune og Veiledningsteamet vil bli lagt i januar 2026.

Det vises for øvrig til tidligere innsendt årsrapport for belastningsfullmaktene 2025.

3.1.8.5 Rekruttere fosterhjem i familie og nettverk

Det samlede bildet fra 2025 viser at det fortsatt er betydelig grunn til bekymring for barn som blir værende i midlertidige omsorgssituasjoner, og at utfordringene knyttet til rekruttering av fosterhjem i familie og nettverk består. Kartlegging viser at kommunene fortsatt trenger mer konkret støtte, tydeligere forventninger og bedre verktøy for å lykkes i kartlegging og rekruttering i barnets nærmiljø. Samtidig vurderer vi at gjennomførte aktiviteter på etablerte arena for dialog og utvikling, har styrket samarbeidet mellom fylkets kommuner og Bufetat, og bidratt til å enes om en målrettet plan for økt felles innsats om familie- og nettverksplasseringer. Statsforvalteren vurderer derfor at det er lagt et godt grunnlag når innsatsen skal videreføres og forsterkes i 2026, med særlig vekt på å styrke kommunenes kompetanse, systematikk og samarbeid med Bufetat for å sikre mer forutsigbar og stabil omsorgssituasjon for barn.

Det vil redegjøres noe mer detaljert om innsatsen i teksten nedenfor.

Som nevnt over, er det vårt inntrykk at det er en omforent forståelse av at det fortsatt er grunn til høy bekymring for barn som blir boende i midlertidige omsorgssituasjoner. Det vurderes derfor som helt essensielt at en makter å etablere arenaer for konstruktiv dialog om hvordan man både kan møte og løse utfordringene. Vi erfarer at det er flere arena for dette i Trøndelag, og da særlig det godt etablerte barnevernledernetverket.

Bufetat har deltatt på to av barnevernledersamlingene i 2025, hvor samarbeid mellom kommune og Bufetat er tematisert, både på systemnivå, i enkeltsaker og når det gjelder kompetanseutvikling.

Ved inngangen til 2025 ble det vurdert at det var behov for å få en oppdatert oversikt og mer kunnskap når det gjelder familie- og nettverksplasseringer i region Nord. I dialog med Statsforvalteren i Nordland, Troms og Finnmark, Møre og Romsdal ble det besluttet å gjennomføre en Forms-kartlegging for å få bedre kunnskap om omfanget av familie- og nettverksplasseringer, og hva tjenestene selv vurderer å ha behov for av støtte på området rekruttering i familie og nære nettverk. Resultatet av kartleggingen viser at det er variasjoner mellom kommuner og tjenester om hva de vurderer de har behov for. Følgende går blant annet frem: behov for kurs og veiledning som kan iverksettes innen kort tid når aktuelle familier melder seg, bistand til kartlegging og utredning av potensielle familier, og implementeringsstøtte for økt bruk av familieråd og bruk av nettverksmodell. Kartleggingen har vist at det fortsatt er behov for å bidra inn i dialogen mellom kommuner og Bufetat, for å legge til rette for at kommuner i enda større grad lykkes med å rekruttere fosterhjem i det enkelte barns familie og nettverk.

Statsforvalteren har i 2025 bidratt i Bufetats webinarrekke "Familieråd over en kopp kaffe", der familieråd i undersøkelsesfasen, akutt og i fosterhjemsarbeidet var tema, samt bruk av familieråd for å rekruttere fosterhjem i barnets familie og nettverk. Invitasjonen ble sendt til alle barneverntjenestene i region midt (Trøndelag og Møre og Romsdal), og det var godt oppmøte. Det ble også gitt positive tilbakemeldinger i etterkant. Statsforvalteren vurderer at det er relevant å tematisere behovet for rekruttering av fosterhjem i nettverk på flere nivå i kommunene, og dette er tatt opp i flere dialogmøter med barneverntjenester og kommuneledelse.

I 2023 ble det gitt stimuleringsmidler til den interkommunale barnevernvakta i tidligere Nord-Trøndelag for å utvikle akutt familieråd i akuttsaker. Som en del av dette etablerte Bufetat en bakvaksordning, som bidro til å sikre egne familieråds koordinatører etter behov. Prosjektet ble avsluttet i løpet av 2025. Erfaringene har medført at barnevernvakta har familieråd som et prioritert område. I den akutte fasen kan barnevernvakta utarbeide en situasjonsbeskrivelse og spørsmål, slik at barneverntjenesten senere kan ringe Bufetat for å få koordinator og gjennomført familieråd. NTNU har fulgt

Statsforvalteren vurderer på

bakgrunn av dialog og mottatt informasjon at det er behov for en tydeliggjøring og konkretisering av hva kommunene skal gjøre i en kartleggingsfase for å kunne identifisere og vurdere aktuelle fosterhjem i familie og nettverk. Dette er tematisert med aktuelle aktører og vil videreføres i vårt planlagte arbeid for 2026. Det vurderes med andre ord, at det fortsatt er viktig å prioritere innsats for å stimulere til økt rekruttering i familie, nettverk og nærmiljø.

Avslutningsvis finner vi det relevant å benevne at rekruttering av fosterhjem fortsatt og over tid er krevende. Vi har eksempler på kommuner som i samarbeid med Bufetat har arbeidet godt med annonsering/markedsføring og informasjon, uten at dette har gitt resultater. I aktuelle kommune var arbeidet godt forankret i både administrativ og politisk ledelse.

Det vises for øvrig til tidligere innsendt årsrapport for belastningsfullmaktene 2025.

3.1.8.6 Bygdevekst

Vårt embete har også i 2025 hatt en aktiv rolle i oppfølgingen av pilotkommunene i bygdevekstsatsingen. I fylket gjelder dette Indre Namdal (Namsskogan, Røyrvik, Lierne og Grong) samt piloten mellom Rindal og Holtålen.

Statsforvalteren vurderer at arbeidet har kommet godt i gang og at kommunene nå jobber systematisk med flere av satsingens delmål. Tett oppfølging gjennom fellessamlinger og avklaringsmøter har sikret god forankring, tydelige roller og bedre samordning.

Vi vil trekke frem bruken av «mulighetsdialoger» som har vist seg særlig verdifull. Denne dialogformen skifter fokus fra utfordringer til muligheter, tydeliggjør handlingsrommet og styrker både kunnskap, eierskap og engasjement hos partene. Den har også bidratt til bedre samhandling og økt gjensidig forståelse mellom kommunene og statlige aktører.

Samlet viser erfaringene at satsingen fremmer mer målrettede prosesser, sterkere samarbeid og økt fokus på utvikling i regionene/kommunene. Dette er spesielt viktig for sårbare kommuner, der gevinsten av godt koordinert utviklingsarbeid er stor. Statsforvalteren ser også at denne satsingen styrker og forsterker øvrige utviklingsløp og tiltak som vårt embete rettet mot disse kommunene.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Statsforvalteren i Trøndelag vurderer måloppnåelsen på dette delmålet som god. Gjennom ulike tiltak, internt mellom fagområdene, rettet mot kommunene og samordning av regionale aktører, vurderer vi at vi bidrar i utviklingen av gode og helhetlige tjenester til barn og unge.

Tverrfaglig samhandling rundt barn, unge og deres familier har vært et satsingsområde for Statsforvalteren i Trøndelag over år. Statsforvalteren erfarer at vi er nærmere delmålet og at utviklingen har gått og går i riktig retning. Etter Statsforvalterens vurdering har kommunene i fylket en stadig større bevissthet rundt og forståelse for viktigheten av å gi gode og helhetlige tjenester til utsatte barn, unge og deres familier. Kommunene etterspør veiledning på tvers av våre fagområder. Samtidig er det krevende å samhandle på tvers. Det er krevende med tanke på holdninger og kultur, og ikke minst å etablere de nødvendige rutiner, arenaer og forankringer. Dårlig kommuneøkonomi og bemannings- og rekrutteringsutfordringer kan føre til at tverrfaglig samhandling nedprioriteres og at siloene forsterkes og kun de absolutte må-oppgavene prioriteres. Når tilgang på ressurser blir knappere er det desto viktigere å jobbe sammen slik at sjansene for å lykkes med tiltak øker.

Gjennom aktiviteter rettet mot kommunene, samarbeid med regionale aktører og kompetansemiljøer og et kontinuerlig arbeid for å bedre samhandlingen internt vurderer Statsforvalteren at vi har en viktig rolle og er en bidragsyter i den utviklingen vi har sett de senere årene. Gjennom de aktivitetene vi har gjennomført i 2025, vurderer vi at innsatsen gir effekt gjennom å øke kunnskapen og spre erfaring kommunene imellom - både for å sikre god intern samordning, være en tydelig pådriver for et godt samarbeid og koordinert innsats i kommunen og mellom relevante aktører.

For mer utfyllende rapportering vises det til særreporteringen i pkt. 7.3.2.10

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kvalitetssikret, kunnskapsbasert og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

I 2025 har Statsforvalteren i Trøndelag vært en pådriver for et kvalitetssikret, kunnskapsbasert og samordnet tjenestetilbud i kommunene for utsatte barn og unge og deres familier. Dette har vi gjort gjennom ulike kompetansehevende tiltak, erfaringsdeling kommunen imellom og hatt et særlig fokus på forankring i kommunenes ledelse. Vi har sett flere av oppdragene våre i sammenheng og med en felles målsetning om å styrke kommunenes arbeid for mer helhetlige og koordinerte tjenester til de barn, unge og familier som trenger det. For å lykkes med dette må kommunene i større grad samhandle på tvers av sektorer og fagområder og sette tjenestemottakerne i sentrum.

Gjennom nettverk som Velferdsnettverket og Kompetansesenternetverket og faste samarbeidsstrukturer med blant andre KS og Trøndelag fylkeskommune, bidrar vi til samarbeid og koordinert innsats mellom regionale aktører. I tillegg er jevnlig møter med sektor, på alle våre fagområder og på tvers av disse, viktige arenaer for å bistå kommunen med å se sammenhenger i nasjonale og regionale satsinger og føringer.

Statsforvalteren i Trøndelag har deltatt i et Stimulab-prosjekt knyttet til Livshendelsen Alvorlig sykt barn i 2024 og 2025.

Plikten til samarbeid i velferdslovgivningen, lovkrav om plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsproblemer, nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge, nasjonalt forløp barnevern, tverrfaglig helsekartlegging og FactUng er gode grep med mål om bedre hjelp til barn og unge. Vi erfarer imidlertid at det fortsatt er krevende for kommunen og iverksette koordinert, samordnet og tidlig nok hjelp. Kommunesektoren opplever fortsatt utfordringer med å vri ressursinnsatsen mot forebyggende tiltak, samtidig som akutte behov og tiltaksutvikling innenfor den enkelte sektor skal ivaretas.

Etter vår vurdering har tiltakene vi har gjennomført i 2025 hatt effekt samtidig som vi stadig må utforske hvilke virkemidler som er mest hensiktsmessige.

For mer utfyllende rapportering vises det til særreporteringen under pkt. 7.3.2.10.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi vurderer at det er god måloppnåelse knyttet til at tilsyn skal være samordnet. Vi ser at det over tid har vært en positiv utvikling.

Vi har over mange år jobbet systematisk med samordning av statlige tilsyn. Samarbeidet med andre statlige tilsynsmyndigheter og sekretariatene for kontrollutvalg fungerer godt. Statlige tilsynsmyndigheter har imidlertid fortsatt ulik planleggingshorisont. Dette gjør at ambisjonen om at vi skal ha full oversikt over alle tilsyn tidlig på året, krevende å nå.

Det er høy bevissthet om at tilsyn skal bidra til læring og endring. Vi erfarer imidlertid at tilsyn ikke nødvendigvis fører til nødvendig og varig endring. Vi ser at utviklings- og kvalitetsarbeid er krevende på flere tjenesteområder og i flere kommuner.

Følgende tiltak mener vi bidrar til størst effekt:

- tilrettelegging for god dialog og samarbeid med kommunene i tilsynsprosessen
- vektlegging av styring og ledelse, herunder betydningen av gode analyser for å avdekke årsaker til svikt
- tilby opplæring og veiledning som en del av kommunens forbedringsarbeid
- prioritere oppfølging til tjenestens praksis er endret og i tråd med regelverket

Vår vurdering er at god dialog og samarbeid i forkant og underveis i tilsyn har ført til økt forståelse og enighet for funnene vi gjør, noe som bidrar til å understøtte kommunens forbedringsarbeid. Fokus på internkontroll bidrar på sin side til at iverksatte tiltak i større grad får varig virkning i tjenesten.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Vi har et internt tilsynsforum med representanter fra avdelingene som jobber med samordning og utvikling av tilsyn. Dette forumet har møter ca. hver sjettede uke.

I tillegg har vi dialog og har hatt møte med andre tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariatene for å samordne og koordinere tilsynsaktiviteten rettet mot kommunene.

Vi bruker den nasjonale tilsynskalenderen aktivt. Statlige tilsynsmyndigheter har noe ulik planleggingshorisont for tilsyn, slik at det ikke er mulig å få en fullstendig oversikt over planlagte tilsyn med kommunene før året starter. Vi opplever likevel ikke at det skaper store praktiske utfordringer.

Vi har ikke hatt spesielle problemstillinger rundt samlet tilsynsbelastning for enkeltkommuner i 2025. Men kommunene får tidlig på året et brev om tilsyn hvor de blir oppfordret til å se på Tilsynskalenderen og gi beskjed om det er tilsyn som kommer på uheldige tidspunkt. Vi forsøker å tilpasse etter tilbakemelding fra kommunene.

Vi antar at god samordning av tilsyn over tid har gitt færre tilfeller hvor kommunen opplever at det kommer mange tilsyn innenfor samme tidsperiode. At det stadig legges mer vekt på læringseffekten av tilsyn, øker også nytteverdien for kommunene, og dermed også hvordan de opplever tilsynsbelastningen.

Det er i denne sammenhengen relevant å trekke frem at oppdragsgiver er tydelig på at tilsyn skal vedvare til praksis er endret, med mål om økt effekt. Dette krever oppfølging over en lengre periode enn det tilsynsmyndigheten tradisjonelt har gjort tidligere. Dette ses på som positivt og nødvendig. Samtidig vil dette medføre økt ressursbruk hos oss og kommunen, og som kan ha betydning for den totale tilsynsbelastningen i den enkelte kommune. Det bør derfor vurderes om dette skal synliggjøres når nye tilsyn planlegges og samordnes.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Oppvekst og Helse:

Nøkkelen for å treffe godt med både tilsyn og øvrige virkemidler, er å ha ferske risikobilder, god kjennskap til sektor og høy bevissthet rundt hva som vil være riktig virkemiddel til hvilken tid. Motivasjon og endringsvilje etableres bedre når kommunen opplever at vi treffer behovet godt. Å se virkemidler i sammenheng synes også å være virkningsfullt. Eksempelvis får vi tilbakemeldinger fra kommuner hvor vi har gjennomført tilsyn, at de lærer mer når tilsynet følges av veiledning.

Vi opplever at veiledning i forkant av innsending av dokumentasjon i tilsyn, og gjennomføring av intervju, kan være viktig for å skape trygghet omkring tilsynsprosessen - samt at vi raskere får etablert riktig regelverksforståelse. Målet med tilsyn er alltid læring, og forbedring - aldri å finne flest mulig feil.

Vi benytter tilsynshjemmelen fleksibelt, og gjennomfører i økende grad andre tilsynsaktiviteter - og færre av de planlagte tilsynene. Fordelen med disse hendelsesbaserte tilsynsaktivitetene er at vi agerer raskt og timet, og at vi kan tilpasse omfanget av aktiviteten, og avslutte prosessen med en gang vi vurderer at risikoen er borte/lav. Kommunene og fylkeskommunen er positivt innstilt til denne formen for oppfølging av risiko i sektor. Vi erfarer at det å bruke ulike tilsynsaktiviteter, gjør at vi kommer raskere på banen. Tilsynet times godt med hensyn til utfordringer skoleeierne står i - og tilsynet blir stort sett opplevd relevant, og motivasjonen er større for endring.

Vi opplever også at kompetanseutviklings tiltak blir særlig virkningsfulle når vi kobler innhold fra tilsynsfunn eller gjengangerfeil i klagesaker.

Beredskap

Gjennom året har Statsforvalteren ved beredskaps-seksjonen gjennomført ti tilsyn i tett samarbeid med Helse og Omsorg. Den tverrsektorielle tilnærmingen har vist seg å være særlig nyttig, ettersom den gir et bredere faglig blikk og sikrer at kommunene får helhetlige vurderinger og råd.

I tilsynsprosessene har vi hatt et tydelig fokus på å støtte læring og forbedring. Gjennom dialog, veiledning og formidling av god praksis har kommunene fått økt forståelse for kravene i regelverket og bedre innsikt i hvordan de kan styrke egne rutiner og internkontroll.

Erfaringene fra året viser at systematiske og tverrsektorielle tilsyn bidrar til mer målrettet utviklingsarbeid i kommunene og styrker kvaliteten på tjenestene de leverer.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Jobbing med miljøstyringssystem internt hos Statsforvalteren har positiv effekt. Det er fortsatt en veg å gå mht å jobbe mer med klima på tvers internt hos Statsforvalteren. Vi legger til at klima er tema også i våre uttalelser til plansaker. Effekten av Statsforvalterens innsats er reduserte utslipp og bedre tilpasning til et endret klima.

Antallet som søker om klimaråd i jordbruket og får utarbeidet klimaplaner er på samme nivå som 2024 og arbeidet med klimaplaner i jordbruket går for seint. SFTL bruker fortsatt en god del ressurser på informasjonsarbeid, men dette ser ikke ut til å være nok. Det ser ikke ut til at økning i satser har hatt ønsket virkning, og det må ses på om andre virkemidler må settes inn.

Vi registrerer økning i omfang av drenering, utbedring av hydrotekniske tiltak og miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel. Dette er tiltak som fører til mindre utslipp av klimagasser til luft, og da spesielt miljøvennlig spredning med bruk av utstyr for nedfelling eller nedlegging av gjødsel. Begrensninger over drenering og SMIL er en utfordring for å få gjennomført nødvendige tiltak i Trøndelag. Det er også økende interesse for spredning av biokull på jordbruksareal.

Vi har jobbet aktivt med andre fagområder internt for å bidra til at klimahensyn ivaretas i alle sektorer og vi kom i gang med arbeidet med en klimasårbarhetsanalyse som grunnlag for revidert FylkesROS 2027

Statsforvalterens veiledningsarbeid for kommunene med drift av nettverk for klimatilpasning/klimaomstilling har positiv effekt. Nettverket har flere klimapartnere i tillegg til kommunene. Tilbakemeldingene fra kommunene peker også på at nettverket har betydning for klimaarbeidet hos dem. Det gjør at utviklingen går riktig veg.

Nettverk klimatilpasning har gjennomført samlinger om klimatilpasning og opptak og lagring av klimagasser i landbruket. Etter en spørreundersøkelse til ca 5000 gårdbrukere er [Klimafokus i Trøndersk landbruk | Statsforvalteren i Trøndelag](#) etablert. Dette er et felles løft for å styrke samarbeidet, samordne innsatsen og få fart på klimatiltakene og skal bidra til at flere gårdbrukere tar i bruk klimakalkulatoren, gjennomfører klimaråd og setter i gang tiltak som både er lønnsomme og praktisk gjennomførbare. Vi forventer at dette arbeidet på sikt vil bidra til at landbruket oppfyller Landbrukets klimaavtale innen 2030.

Nettverket har i samarbeid med SINTEF og andre aktører deltatt i [EU prosjekt SOTERIA](#) og har gjennomført både digitale samlinger og et arbeidsverksted med kommuner, forsikringsaktører, forskning og andre aktører. Dette har bidratt til økt bevissthet og dialog mellom aktørene om klimatilpasning i offentlige anskaffelser (forsikringer).

Nettverket har også, i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, hatt besøksrunde/dialogmøter med tilnærmet alle kommuner i fylket om status, utfordringer og planer innen klimaomstilling. Tilbakemeldingen fra dette viser også at det har vært en gledelig økning i antall kommuner som er i gang med et systematisk arbeid med klimatilpasning.

På samfunnsikkerhetsområdet veileder vi om klimatilpasning. Vi opplever at kommunene er blitt mer oppmerksomme på at de må ta klimahensyn, blant annet vises dette i overordnet ROS og i overordnede planer. Klimapåslag og klimatilpasning blir likevel noen ganger oversett i kommunenes ROS analyser til reguleringsplaner, vi gir da faglige råd.

Effekten over tid er at rådene blir fulgt opp av kommunene, og planene blir bedre tilpasset et endret klima. Vi veileder også kommunene om klimahensyn gjennom klimanettverket, i beredskapssamlinger, møter, tilsyn og ved konkrete henvendelser. Dette opplever vi at kommunene er blitt mer interessert i, og effekten med bedre tilpassede planer blir forsterket.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene er i gang med klimaomstilling, har redusert utslippene, og ivaretar klimatilpasning i planleggingen etter plan- og bygningsloven

Statsforvalteren har veiledet aktivt om de nye statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Retningslinjene er vurderingstema i saksbehandling av høringsuttalelser til arealplaner, og teamet er tatt opp på nettverksmøter. Effekten av arbeidet er bedre planer mht. dette temaet i Trøndelag. Vår vurdering er at måloppnåelsen nærmer seg middels.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Det ble utarbeidet et gradert vedlegg (B) til ROS Trøndelag 2023 som har vært førende for arbeidet innen dette feltet i de siste årene. Vi ser at de kommunene som reviderer sine planer til en viss grad også inkluderer utfordringer knyttet til den sikkerhetspolitiske situasjonen i sitt arbeid. Kunnskapsgrunnlaget for å ivareta dette på en god måte er fortsatt ikke på plass da direktiver på nasjonalt nivå bla. på sivilbeskyttelse, krigsutflytting mm. ikke er på plass. Signalene fra DSB om ulike veiledere på dette området mot kommunene samt arbeidet med SBS borger for at dette vil komme bedre på plass i løpet av 2026. Trøndelag er også svært viktig i en art. 5 situasjon hvor det er behov for vertlandsstøtte i mange kommuner og her er det vesentlig å koble militært planverk mot sivile strukturer på både lokalt og regionalt nivå. Dette arbeidet må intensiveres og prioriteres fremover og det er behov for økt innsats og ressurser til dette arbeidet. Regionale møter høsten 2025 har i stor grad bidratt til økt bevisstgjøring av denne delen av krisespekteret.

Revisjon av underliggende planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Forberedt på revisjon av underliggende planer til Nasjonalt beredskapssystem (NBS)

Revisjon av SBS ble gjennomført i 2025 og SFTL har brukt året til å sette seg inn i planverket og vil være regionalisert innen fristen 1. juli 2026. Det legges opp til stor involvering av relevante etater i løpet av første halvår. Revisjon av fylkesROS går parallelt med dette arbeidet.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Beredskapsplaner er øvet og oppdatert

Overordnet beredskapsplanverk for SFTL er rutinemessig oppdatert og kriseorganisasjonen øvet på sikkerhetspolitisk krise og krig høsten 2025.

Sivil-militært samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)**Rapportere på**

Styrket sivil-militært samarbeid regionalt

Embetet samarbeider meget tett med HV-12 og politiet om det siv-militære samarbeidet. Videre fokus er på etater som har samfunnskritiske funksjoner og oppdrag i vertlandsstøttefunksjonen. Spesielt havn og vei er relevante her. Samarbeidet med aktørene i Fylkesberedskapsrådet er sentralt i dette arbeidet. Årets faste møte ble avholdt i HV-12 sine lokaler og det ble også besøk til et av US Marines forhåndslager. Vi mangler fortsatt et godt plangrunnlag for den sivile planleggingen for vertlandsstøtte og det er behov for mer innblikk i de detaljerte militære planene for innsetting av allierte i Trøndelagsområdet i de respektive kommunene. Dette forventes å komme på plass i 26.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)**Rapportere på**

Tilrettelegge for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

Vi har hatt flere hendelser i 2025 som har synliggjort behovet for robuste infrastrukturleveranser knyttet til ressurs- og forsyningssituasjonen. Spesielt viser tre uværs hendelser og et kvikkleireskred i løpet av året at vi er sårbar for bortfall av kraft, e-kom, vei og jernbane. Det er gjennomført mange samordningsmøter i Fylkesberedskapsrådet og kommunene vedr. dette som har bevisstgjort regionalt og lokalt ledd viktigheten av forebyggende planlegging og nødvendigheten av gode beredskapsplaner for slike hendelser. Dette bevisstgjør også etatene behovet for gode planer for en sikkerhetspolitisk krise og krig. Arbeidet med en ny revidert ROS Trøndelag (den 6 i rekken!) sikrer også godt samarbeid gjennom kontakt og workshops. Regionale møter med kommunene ble gjennomført i 25. Det er også gjennomført GAP analyser i primærhelsetjenesten som vil være et godt kunnskapsgrunnlag for planleggingen fremover.

3.1.2.5 Andre oppdrag

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Kontinuerlig kontakt og dialog samt tilbud om kompetanseheving til kommunene innenfor jord- og konsesjonsloven, bidrar til en felles forståelse for de rettslige rammene som skjønnet skal utøves innenfor. Publisering av avgjørelser fra direktorat og departement i kanaler rettet mot kommunal landbruksforvaltning, bidrar til kunnskap om rettsområdet og en praktisering i tråd med nasjonale myndigheters forståelse av regelverket.

Landbruksavdelingen og Reindriftsavdelingen jobber begge kontinuerlig med å videreutvikle og oppdatere våre system for internkontroll. Arbeidet har en positiv effekt i forhold til å prioritere tiltak, og å sikre likebehandling og god kvalitet i saksbehandlingen.

På enkelte områder er det behov for å få avklart hvordan reglene skal praktiseres. Statsforvalteren i Trøndelag har i juni og juli i 2025 rettet henvendelser til hhv. departement og direktorat om regler i husdyrkonsesjonsloven og konsesjonsloven uten å få avklaringer. Dette har konsekvenser både for borgerens rettssikkerhet og muligheten vi har til å ivareta nasjonale hensyn nedfelt i lovgivningen.

Reindriftsloven ble revidert i 2025, og vi ser at enkelte av endringene bør følges opp med veiledning fra forvaltningens side. Det er ellers en utfordring at distriktsplaner og bruksregler ikke er oppdaterte, og vi ser her behov for å drive både påtrykk og tilby god veiledning.

Forurensningstilsyn

Det er et stort behov for veiledning, både av kommuner og bedrifter men vi har ikke kapasitet til å imøtekomme alle forespørsler, og henviser ofte til egen hjemmeside.

Vi avdekker mange avvik på tilsyn. Retting av avvik fører til mindre utslipp og bedre miljøforhold. Antall avvik går ikke ned, noe som i stor grad kan forklares med at vi går på tilsyn til bedrifter vi ikke har vært hos tidligere/ikke hatt tilsyn med på flere år. Vi har gått mer og mer over til uvarsla tilsyn og har god erfaring med det. Vi er fornøyde med at tilsynsopplæringen fra overordnede myndigheter har blitt opp-prioritert igjen, men vi kunne godt ha ønsket oss flere kurs-plasser. Kunnskap og opplæring vil bedre kvaliteten på tilsynene våre.

Vi gjennomførte 52 forurensningstilsyn. På to flerdagstilsyn til to ulike akvakulturbedrifter fikk vi kontrollert miljøovervåking og internkontroll på til sammen 28 lokaliteter. Vår erfaring er at dette er en effektiv måte å føre tilsyn på. Vi deltok i den landsomfattende tilsynsaksjonen på avfall – ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og gjennomførte 25 tilsyn. Vi hadde brevkontroll på 5 betongbedrifter og har behandlet 225 egenkontrollrapporter.

Motorferdsel i utmark

Statsforvalteren arrangerer dialogmøter/forum sammen med Statens naturoppsyn og politiet med tema motorferdsel i utmark. I 2025 deltok også Lansstyrelsen i Jamtland med naturoppsynet og svensk politi. Tema var økt veiledning om regelverk på norsk og svensk side. Vi bruker en del ressurser på dialog og veiledning av kommunene, og har dratt nytte av veiledningsprosjektet som SF Troms og Finnmark har gjennomført. Gjennomgang av vedtak fra et utvalg kommuner er gjennomført, og det er gjennomført kommunewebinar. Effekten av Statsforvalterens innsats på motorferdselsområdet, er bedre regelverksforståelse i kommunene, og praksis i tråd med regelverket.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har hatt prioritet på å opprettholde kontroll på restansene på dette saksområdet. Det har vært utfordrende med vakanser og personer ute i permisjon på området.

I 2025 har vi behandlet 73 % av sakene innen 12 ukers- fristen. Gjennomsnittlig behandlingstid har vært 75 dager.

Det er en krevende øvelse med redusert mannskap, å opprettholde/balansere forsvarlige behandlingstider samtidig, på saksområdene klagesaker etter plan- og bygningsloven, offentlighetsloven og lovlighetskontroller. I tillegg til komplekse saker gående for domstol og sivilombudet.

Fra 1. mai 2026 regner vi med at vi har fullt mannskap på plass hos oss. Vi har kontroll på restansene.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-27 %	73 %	195	143

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi hadde ikke slike saker til behandling i 2025.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi hadde ikke slike saker til behandling i 2025.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi hadde ikke slike saker til behandling i 2025.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

Virksomhetenes tillatelser i tråd med IED (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Tillatelser til virksomheter omfattet av EUs industriutslippsdirektiv er oppdatert i tråd med skjerpede bransjekrav

Implementering av BAT-kravene i tillatelser har ført til mer like tillatelser og strengere og mer presise krav til virksomhetene. Dette gjør at utslippene blir mer kontrollerbare og det blir redusert forurensning. Vi arbeider kontinuerlig med dette, men gjennomføring av tiltak tar tid. Vi forventer derfor at full effekt av dette blir synlig fram i tid.

STS: Vi har en bedrift som er omfattet av STS og som har oppdatert tillatelse.

FMP: En bedrift er omfattet av FMP og tillatelse er gitt.

IRPP: Vi har en bedrift som har fått oppdatert tillatelse.

WI: Vi har en bedrift hvor tillatelsen er under oppdatering.

FDM: Av totalt 14 bedrifter er det seks som ikke har fått oppdatert tillatelse. Av disse er det fire som har vært på samråd og en som skal sendes til samråd. Alle skal få oppdatert tillatelse første halvdel 2026

WT: 12 av 19 bedrifter har oppdatert tillatelse. Vi har fått inn tre nye søknader på biogassanlegg. I tillegg vil et eksisterende anlegg få oppdatert tillatelse tidlig i 2026. De to sorteringsanleggene som gjenstår, vil få oppdatert tillatelse i 2026. Ett av anleggene må avklare videre drift.

SA: Av ni bedrifter har to oppdaterte tillatelser. Det er aktiv dialog med de resterende knyttet til avklaringer om renseløsninger for å innfri BAT-AEL eller om de søker om utsatt frist. Vi har fortsatt en realistisk målsetting om at alle skal få oppdaterte tillatelser innen fristen i 2027.

Vi har fire avfallsdeponi som er omfattet av IED. Prosessen med utarbeidelse av BREF-dokumentet er startet opp, men det er så langt ingen gjeldende BAT-konklusjoner.

Det er totalt registrert 46 anlegg i fylket som er omfattet av IED, dette er en økning på tre fra året før. Av disse er det 20 som mangler oppdatert tillatelse,

herunder de tre nye, fire deponi hvor det mangler BREF og fire anlegg som har vært til samråd og vil oppdateres 1.halvdel 2026. For de resterende ni er det en pågående prosess med å avklare status og oppdatere søknader, og her forventes det to til fire søknader om utsatt frist. Vi har fått forsterkninger rent ressursmessig og har økt farten på å saksbehandle IED-anlegg. Samtidig skal vi sikre fremdrift i arbeid med andre prioriterte saker og lovpålagte oppgaver.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Landbruk

Statsforvalteren jobber kontinuerlig med å arbeide for en effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Dette gjøres gjennom egen saksbehandling, kompetanseheving både internt og overfor kommunene samt gjennom forvaltningskontroller. Vi har erfarne medarbeidere på området med ulik fagkompetanse. I tillegg har vi god tilgang på bistand fra jurister på avdelingen.

Også i 2025 har vi fulgt opp arbeidet vi igangsatte i 2021 for å sikre at vi har et effektivt system for internkontroll knyttet til vår tilskuddsforvaltning på landbruksområdet, inkludert reindrift. Vi har de siste årene satt oss årlige mål for arbeidet med internkontroll. På landbruk har vi i 2025 hatt særlig fokus på implementering og dokumentasjon på egen avdeling. Vi har også vært en aktiv deltaker i arbeidet med internkontroll på embetet. Det er videre gjort et større arbeid knyttet til å gjennomgå hvordan vi internt arbeider med søknader om tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon. I år med utfordrende vær, genererer ordningen mange saker. 2025 er et slikt år, og vi drar nytte av denne jobben internt. Blant annet har vi gjennomført flere webinarer med fokus på dokumentasjon vi får fra søkerne og kommunene. Dette er blitt bedre og det sikrer en mer effektiv saksbehandling hos oss.

Å bestrebe en effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er et kontinuerlig arbeid i avdelingen, og vi opplever at vårt system for internkontroll nå er en mer integrert del av den daglige drifta av avdelingen. Vi opplever at arbeidet med internkontroll har en positiv effekt for prioritering og kvalitet i arbeidet vårt.

Reindrift

Reindriftsavdelingen jobber kontinuerlig med effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Dette gjøres gjennom egen saksbehandling, kompetanseheving både internt og overfor reindriftnæringen, samt gjennom forvaltningskontroller.

På grunn av stor utskifting i avdelingen har vi hatt et stort fokus på oppdatering av rutiner, inkludert kontrollrutiner. Vi har samarbeidet tett med reindriftsavdelingene hos SFNO og SFTF. 10% av tilskudd til siidaandeler og reinlag ble kontrollert i 2025 basert på regelverksgrunnlag og styringskrav.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	28
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	50
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	4
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	20
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	4
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	772201,83

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	2
Saker funnet i orden	2
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroll tidligpensjon 2024, gjøres i 2026 pga skattematene 175 stk i lista 36 stk. med kommentarer at ok f.eks. innvilga året før, samme år, eller listen sum 7 stk. kontrollert tidligere og funnet i orden 2 stk. kontrollert ved utsending av svar. Begge har svart og lagt med vedlegg som viser at alt er i orden. 130 uten næringsinntekt. I 2024 er det 175 mottakere av tidligpensjon. Vi har sett nærmere på 45 mottakere av tidligpensjon. 2 har fått tilsendt brev med krav om å sende inn forklaring på hvorfor de har næringsinntekt jord/skog. Næringsinntekt fra jord/skog var ikke i strid med vilkårene for å motta tidligpensjon. Innvilgede søknader i slutten av 2023 eller i løpet av 2024 vil vi se nærmere på neste år, hvis de fortsatt står oppført med næringsinntekt. De som på listen med «nye eiertilknytninger» er kontrollert og funnet i orden.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Resultat av kontroll tiltak
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Liste lagt ut fra Landbruksdirektoratet er kontrollert. Det ble ikke gjort noen funn som gjør at vi krever tilbakebetalt tidligpensjon for 2025.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. Søknadene er gode. Vi finner få feil, disse rettes opp. Begrenset effekt av kontrollen.
Tilskudd til veterinærreiser	Delvis	Ja	Kontrollregimet som har kommet på ordningen i Agros er fulgt opp. Vi bruker rapportene for veterinærreiser når vi utfører kontroll. Vi legger størst vekt på søknadsbeløp og utgangs- og endepunkt for reise i vår gjennomgang. Alle som blir trukket ut til maskinell kontroll blir kontrollert. En del saker, som er kommet inn for seint, er avslått. I tillegg går vi gjennom en del søknader og kontrollerer at oppgitte reiseavstander er riktige. Alle søknader fra nye veterinærer blir grundig gjennomgått.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdeking	Ja	Ja	Risikobasert kontroll på grunnlag av rapporter for året før som kommunene sender inn sammen med årets søknad. Disse rapportene blir gjennomgått. Kommunene rapporterer også hvis de ikke har brukt opp hele tilskuddet året før. De må også informere om hvilke tiltak de skal bruke tilskuddet til. Kontroll av søknader fra 2024 gjennomføres etter søknadsfrist i februar 2026.
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Delvis	Nei	Vi krever regnskapsrapport i alle saker og den kontrolleres. Begrenset effekt, vi finner noen feil som vi retter opp.
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Ja	Nei	Vi kontrollerer alle opplysninger og krever alle tall dokumentert i alle saker. God effekt, vi finner en god del feil som vi retter opp.
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Nei	Budsjettet for bruken av fylkesinntrukne rentemidler godkjennes av Ldir i ØKS. En del av midlene lyses ut offentlig. Sluttrapport med regnskap kontrolleres før utbetaling til tildelte prosjekter.
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	En sak trukket ut til kontroll.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Nei	Midlene fordeles etter innvilget ramme og vedtatte tilskuddssatser. Utbetales etter fakturert kostnad. Overføring av tilskudd til skogfondskonto kontrolleres av AB og EH. Utbetaling av tilskudd av kommune og 2.gangsgodkjenner hos SF.
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ja	Ja	Det er god effekt av kontrollplanen. 10% av søknadene ble tatt ut til kontroll i samsvar med ROS analyse og interne rutiner på tvers av embete.
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ja	Ja	Kontrollerer at alle vedlegg er med, og at saldo for kriseberedskap stemmer. God effekt, ser at det er noe utfordringer med å forstå kriseberedskapskonto.
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

Se kommentarer i tabell.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Trondheim	Kommunens arbeid med internkontroll på landbruksområdet. Produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket med fokus på vanlig jordbruksproduksjon, oppfølging av stoppmeldinger, bruk av rapportene mulige driftsfellesskap og avviksrapport, samt rutiner kommunen har for utarbeidelse av kontrollplan og risikobasert kontroll. Nærings- og miljøtilskudd i Skogbruket (NMSK) og skogfond med fokus på overordna retningslinjer, kontrollpunkter ved mottak og behandling av søknader, kommunens utøvelse av feltkontroller, foryngelseskontroller og resultatkartlegging, kommunens arbeid med veisaker, rutiner ved behandling av søknader om frigivelse og innbetaling av skogfond samt utbetaling av skogfond til vegvedlikehold.	I Trondheim kommune ble det konstatert 8 avvik og 3 merknader. En av merknadene er gitt fordi det er behov for å videreutvikle systemet for internkontroll. På produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket er det gitt avvik på manglende skriftlig vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, mangler ved kommunens avkortingpraksis, endring til søkers gunst og mangler ved gjennomføring av 10 % kontroll, kontrollplan og varsel om kontroll. På NMSK og skogfond er det gitt avvik på vegvedlikehold som overstiger 4 kr pr lm, ufullstendig ferdiggodkjenning av landbruksveger, manglende rutiner for vedlikeholdskontroll av vegger som mottar tilskudd og sviktende oppfølging av kommunale retningslinjer for driftstilskudd.	Det ble gjennomført et eget oppfølgingsmøte med kommunen knyttet til produksjonstilskudd der funnene i endelig rapport og tilbakemeldingen på funnene ble gjennomgått i fellesskap. Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 4.9.2025.
Oppdal	Kommunens arbeid med internkontroll på landbruksområdet. Produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket med fokus på vanlig jordbruksproduksjon, oppfølging av stoppmeldinger, bruk av rapportene mulige driftsfellesskap og avviksrapport, samt rutiner kommunen har for utarbeidelse av kontrollplan og risikobasert kontroll. Regionale miljøtilskudd i jordbruket (RMP) med fokus på kommunens rutiner for saksbehandling rundt uberettiget tilskudd og endring til søkers gunst, samsvar mellom søknad om produksjonstilskudd og søknad om miljøtilskudd, rutiner for utarbeidelse av kontrollplan og gjennomføring av risikobasert kontroll og rutiner ved avkorting av tilskudd. AR5 med fokus på kommunens rutiner på området og oppfølging etter periodisk ajourhold.	I Oppdal kommune ble det konstatert 9 avvik og 1 merknad. Merknaden er gitt fordi det er behov for å videreutvikle systemet for internkontroll. På produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket er det gitt avvik på manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, mangler ved kommunens avkortingpraksis, endring av søknad til søkers gunst, mangelfullt risikobasert utplukk til kontroll og mangler ved varsel om kontroll. På RMP er det gitt avvik for manglende vurdering av om vilkår for tilskudd er oppfylt, mangelfull avkorting ved feilopplysninger, manglende avkorting ved manglende gjødslingsplan og mangelfull risikovurdering for utplukk til kontroll. På AR5 er det gitt avvik på mangelfull oppfølging av rutiner og gjennomføring av omklassifisering av markslag.	Det er i endelig rapport bemerket at Statsforvalteren over lengre tid har hatt dialog med kommunen for å sikre en endring i praksis slik at klassifisering av markslagene blir riktige, og at Statsforvalteren framover vil følge ekstra med på om kommunen følger reglene for klassifisering av innmarksbeite. Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 15.08.2025. I forbindelse med avslutningen av kontrollen er det presisert at vi forventer at «usikre flater», som kommer fram under ajourholdet, blir avklart for søknadsomgangen 2026.

Midtre Gauldal	Kommunens arbeid med internkontroll på landbruksområdet. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) med fokus på kommunens rutiner for vurdering av om tiltaket er utover vanlig jordbruksdrift, rutiner knyttet til lokale målsetninger og strategier, vurdering av de miljørettslige prinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, utforming av vedtaksbrev og rutiner for kontroll. På regionale miljøtilskudd i jordbruket (RMP) med fokus på kommunens rutiner for saksbehandling rundt uberettiget tilskudd og endring til søkers gunst, samsvar mellom søknad om produksjonstilskudd og søknad om miljøtilskudd, rutiner for utarbeidelse av kontrollplan og gjennomføring av risikobasert kontroll og rutiner ved avkorting av tilskudd. AR5 med fokus på kommunens rutiner på området og oppfølging etter periodisk ajourhold.	I Midtre Gauldal kommune ble det konstatert 9 avvik og 1 merknad. Merknaden er gitt fordi det er behov for å videreutvikle systemet for internkontroll. På SML er det gitt avvik på feilaktig innvilget tilskudd til utstyr, mangler knyttet til bruk og oppfølging av vilkår og at kommunen har behandlet mangelfulle søknader (tiltak hvor det ikke er dokumentert at vilkårene er oppfylt). På RMP er det gitt avvik på manglende vurdering av om vilkår for tilskudd er oppfylt, at det ikke er vurdert skyld- og aktsomhet i vedtak om avkorting på grunn av feilopplysning i søknad, manglende avkorting ved manglende gjødslingsplan, mangler i varselbrev om kontroll og at det ikke er gjennomført tilstrekkelig antall stedlige kontroller. På AR5 er det gitt avvik på manglende oppfølging av periodisk ajourhold.	Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 15.09.2025.
Flatanger	Kommunens arbeid med internkontroll på landbruksområdet. Produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket med fokus på vanlig jordbruksproduksjon, oppfølging av stoppmeldinger, bruk av rapportene mulige driftsfellesskap og avviksrapport, samt rutiner kommunen har for utarbeidelse av kontrollplan og risikobasert kontroll. Sykdomsavløsning med fokus på kommunens rutiner ved søknader der foretaket er nyetablert, rutiner for å sjekke utgifter til de ulike typer avløsning som er oppgitt i søknad og rutiner for å sjekke jordbrukerens inntekter.	I Flatanger kommune ble det konstatert 7 avvik og 1 merknad. Merknaden er gitt fordi det er behov for å videreutvikle systemet for internkontroll. På produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket er det gitt avvik på manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, manglende vurdering av avkorting ved feilopplysning, mangler ved varsel om kontroll og mangler ved kontrollplan. På sykdomsavløsning er det gitt avvik på at inntekter til fradrag er ikke trukket fra, manglende dokumentasjon i søknader, manglende dokumentasjon på utgifter til avløser.	Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 07.10.2025.
Tydal	Kommunens arbeid med internkontroll på landbruksområdet. Sykdomsavløsning med fokus på kommunens rutiner ved søknader der foretaket er nyetablert, rutiner for å sjekke utgifter til de ulike typer avløsning som er oppgitt i søknad og rutiner for å sjekke jordbrukerens inntekter. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SML) med fokus på kommunens rutiner for vurdering av om tiltaket er utover vanlig jordbruksdrift, rutiner knyttet til lokale målsetninger og strategier, vurdering av de miljørettslige prinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, utforming av vedtaksbrev og rutiner for kontroll.	I Tydal kommune ble det konstatert 6 avvik og 1 merknad. Merknaden er gitt fordi det er behov for å videreutvikle systemet for internkontroll. På sykdomsavløsning er det gitt avvik på manglende dokumentasjon på fraværsårsak og mangler ved spesifisering av tidsperiode for utgifter til avløser. På SML er det gitt avvik på manglende vurdering av miljømessige prinsipper, at kommunen har behandlet mangelfulle søknader og innvilget tilskudd til saker som ikke faller inn under SML-ordningen, samt mangelfull begrunnelse og manglende bruk av vilkår i vedtaksbrev.	Det er i endelig rapport bemerket at kontrollen av SML viser at en del av avvikene vi fant ved forrige forvaltningskontroll, ikke er lukket. Vi skrev at vi ser alvorlig på dette, og oppfordret kommunen til å prioritere arbeidet med å videreutvikle arbeidet som gjøres med ordningen. Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 27.11.2025. Vi vil fremover ha økt oppmerksomhet på Tydal kommune sin saksbehandling av SML og skal legge en plan for videre oppfølging av kommunen i starten av 2026.
Hitra	Kommunens arbeid med internkontroll på landbruksområdet. Produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket med fokus på vanlig jordbruksproduksjon, oppfølging av stoppmeldinger, bruk av rapportene mulige driftsfellesskap og avviksrapport, samt rutiner kommunen har for utarbeidelse av kontrollplan og risikobasert kontroll.	I Hitra kommune ble det konstatert 4 avvik og 1 merknad. Merknaden er gitt fordi det er behov for å videreutvikle systemet for internkontroll. På produksjonstilskudd og avløser-tilskudd i jordbruket er det gitt avvik på manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon for sau, mangler ved kommunens avkortingspraksis, endring til søkers gunst, mangler ved gjennomføring av 10 % kontroll, kontrollplan og varsel om kontroll.	Kontrollen var med over fra 2024. Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 15.12.2025. I etterkant av avslutningen av kontrollen er det gjennomført et møte med kommunen om arbeidet med produksjonstilskudd og det videre arbeidet med å videreutvikle kommunens system for internkontroll.
Rennebu	Kommunens arbeid med internkontroll på landbruksområdet. Regionale miljøtilskudd med fokus på kommunens rutiner for saksbehandling rundt uberettiget tilskudd og endring til søkers gunst, samsvar mellom søknad om produksjonstilskudd og søknad om miljøtilskudd, rutiner for utarbeidelse av kontrollplan og gjennomføring av risikobasert kontroll og rutiner ved avkorting av tilskudd. AR5 med fokus på kommunens rutiner på området og oppfølging etter periodisk ajourhold.	I Rennebu kommune ble det konstatert 2 avvik og 1 merknad. Merknaden er gitt fordi det er behov for å videreutvikle systemet for internkontroll. På RMP er det gitt avvik på at det er innvilget tilskudd til tiltak hvor vilkår for tilskudd ikke er oppfylt, manglende varsel om kontroll og at det ikke er gjennomført tilstrekkelig antall kontroller.	Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 09.12.2025.
Melhus	Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK) med fokus på saksbehandling av tilskudd til skogsveger og særskilt gjennomgang av et veganlegg som ble ferdigstilt i 2024.	I kommune ble det konstatert 1 avvik. Avviket ble gitt for manglende godkjenning av byggeplan for veganlegg som vi kontrollerte.	Svarbrev etter endelig rapport er mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet med brev av 24.08.2025.
Lierne	Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK) med fokus på saksbehandling av tilskudd til skogsveger og særskilt gjennomgang av et veganlegg som ble ferdigstilt i 2024.	I kommune ble det konstatert 3 avvik og 2 merknader. Avvikene ble gitt for manglende system for internkontroll, manglende godkjenning av byggeplan for veganlegget som vi kontrollerte og manglende gjennomføring av vedlikeholdskontroller av vegger som har fått tilskudd.	Svarbrev etter endelig rapport er ikke mottatt innen fristen som var 25.11.2025. Bli purret på og fulgt opp i 2026.

Andre tiltak: kurs og webinarer, digital møteplass, årshjul tilskudd, kartlegging PT, kommunebilder og kommunebesøk, møter, ukentlig informasjonsbrev, tildelingsbrev til kommunene, kontroll med tilganger til fagsystemer. Det har vært en dreining de siste årene mot at opplæringen i større grad gjennomføres som korte webinar i stedet for heldagssamlinger. Det er enklere for kommunene å delta, både tidsmessig og økonomisk, og vi har godt oppmøte og får gode tilbakemeldinger på denne typen tiltak. De fleste kommunene har utarbeidet rutiner for arbeidet med produksjons- og avløsertilskudd. Kartlegging, kontroller og webinar viser likevel at praksisen for saksbehandling av søknader med feilopplysninger ikke er lik mellom kommunene. Noen følger hovedreglene beskrevet i rundskriv, mens noen bruker skjønn og rimelighetsvurderinger. Dette fører til at ikke blir likebehandling kommunene imellom.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	1	21 %	8	38

En kommune var med over fra 2024, Hitra. Kontrollen i Lierne er ikke avsluttet så den rapporteres i 2026.

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Det er to medarbeidere som har tilgang til brukeradministrasjon

Når vi får beskjed fra kommunene om nye brukere spør vi om det er noen som har sluttet, slik at vi får slettet de.

Det er leder som varsler oss om saksbehandlertilganger.

For de som skal ha godkjenner/anviseroller/endelig vedtak må det foreligge budsjett disponeringsmyndighet i kommunene.

Alle henvendelser fra kommunene blir arkivert i Elements.

Årlig gjennomgang av brukeradministrasjon for kommunene er gjennomført i oktober 2025. Den årlige gjennomgangen er viktig for å fange opp eventuelle brukere som har sluttet i løpet av året og skal slettes fra brukersystemet. Det er utarbeidet rutinebeskrivelser og risikovurderinger av ordningen

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelsen på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Sender forespørsel til hver kommune i Trøndelag med oversikt over gjeldende tilganger. Får svar fra alle kommuner og sletter brukere/tilganger som er ikke er aktuelle. ROS-analyse på området er sist revidert høsten 2025.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Årlig
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Ingen

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene har rutiner som sørger for at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

Statsforvalteren har også i 2025 hatt vurdering av grunnvilkåret "vanlig jordbruksproduksjon" som tema på forvaltningskontroller og som tema i opplæring av kommunene. Vi ser at flere kommuner bruker rapportene i eStil PT, men at det enda ikke er likebehandling mellom kommunene ift saksbehandlingen. Vi ser dette spesielt på sau og ammegeit. Også i 2025 varslet vi kommunen at vi kom til å følge ekstra med alle foretak som hadde varsel om lav melkemengde vår og/eller høst. Dette har resultert i at kommunene har hatt fokus på å skrive mer utfyllende begrunnelse i vurderingene.

For å få enda bedre effekt bør rundskrivene bli mer konkret på terskelverdier i alle produksjoner.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelsen på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Tema i forvaltningskontroller og i opplæring av kommunene. Ekstra fokus på melkeleveranser også i 2025.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Tiltakene har hatt god effekt. Vi ser at kommunen skriftliggjør vurderingene og det har blitt mer likebehandling mellom kommunene. Vi ser god effekt av at vi varslet ekstra fokus på melkeleveranser også i 2025.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2025.

SFTL har ikke fått oppdrag fra Landbruksdirektoratet om telling av rein i våre reinbeiteområder i 2025.

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner

Ett distrikt har fått opphevet sine beitebruksregler av jordskifteretten. Dette distriktet har ikke utarbeidet distriktsplan. De resterende reinbeitedistrikt og reinlag har vedtatt distriktsplaner og bruksregler. Distriktsplanene er offentliggjort på våre hjemmesider, og vi oppfordrer kommuner, fylkeskommuner og andre til å gjøre seg kjent med dem.

SFTL mener det er et behov for at distriktsstyrene blir kurset i forståelsen av hvordan selvstyret skal fungere, og dermed hensikten med / behovet for planene. Vi har påbegynt arbeidet med en gjennomgang av betydningen med distriktsplaner. Arbeidet med konkret veiledning vil bli gjennomført i 2026.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)

Rapportere på

Oppfølging av brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven

Det ble i 2025 gitt to pålegg om utdriving av rein fra områder uten beiterett. I tilknytning til ett av disse påleggene ble det også fattet vedtak om

tvangsmulkt. Dette vedtaket er påklaget til Reindrifststyret.

Meldinger om rein utenfor lovlig område ble i en rekke tilfeller fulgt opp med befaringer og kontakt med reindriffta. I et flertall av tilfellene fant vi ikke grunnlag for å pålegge utdriving, enten fordi driftsforholdene ikke gjorde det mulig å drive reinen bort og holde den på lovlig område, eller fordi reindriffta selv flyttet reinen innen rimelig tid. SFTL har de siste årene gradvis tilstrebet å være «tettere på» situasjonene, for blant annet å sikre dokumentasjon gjennom befaringer, samt tettere kontakt med både landbruket og reindriffta. Dette gir bedre grunnlag for vurderingen av mulige sanksjoner.

Det er utfordringer i flere områder med rein utenfor lovlig beiteområde. Dette er både knyttet til arealer utenfor reinbeitedistrikt eller avtaleområder, og til arealer med dyrka mark innenfor reinbeitedistrikt.

Utfordringene på de ulike stedene varierer noe fra år til år, noe som i hovedsak skyldes at driftsforholdene varierer med blant annet ulike vær- og snøforhold.

For områdene i Os kommune i Innlandet, der konfliktnivået har fremstått som særlig høyt, har departementet nedsatt det såkalte «Sameksistensutvalget», som skal foreslå tiltak som kan redusere utfordringene. SFTL har her deltatt i en av utvalgets referansegrupper, og har deltatt på flere møter med partene, samt gitt faglige innspill til utvalget. For det konkrete området dukket reinflokkene opp i slutten av november, og ble der ca omkring 6 uker, til snøforholdene gjorde det mulig å kontrollere og flytte flokkene. I denne perioden erfarte SFTL at reindriftnæringen gjorde en stor innsats for å holde reinen unna innmarka, noe som er krevende pga. manglende inngjerding. Utdrivingspålegg ble løpende vurdert, men ikke funne aktuelt så lenge forholdene var som de var.

Statsforvalteren har for andre områder vært i tett dialog med både reindriftnæringen og med landbruket for å forsøke å begrense utfordringene. Det har vært jobbet med forsøk på å få til bedre varslingsrutiner, etablering av spørregjerder og ikke minst inngjerding av innmark med statlige tilskudd der utfordringene er særlig store.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	0
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	2
Sum	2

Oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)

Rapportere på

Aktiv oppfølging av brudd på grensereinbeiteoven

Vinteren 2025 hadde Statsforvalteren i Trøndelag noe tilstedeværelse langs grensa i Røros for å følge opp grensereinbeiteoven. Dette med bakgrunn fra hendelser i 2022 og 2023 hvor Ruvhten sameby aktivt drev rein over grensa til Norge. Det ble i 2025 gjennomført noen tiltak på grensegjerdet for å gi det best mulig funksjonalitet. Snøen og føret forsvant tidlig i 2025, men det ble foretatt befaring med småfly. Det ble ikke registrert brudd på grensereinbeiteoven i forbindelse med dette. Det kan tyde på at økt synlig tilstedeværelse de siste par årene, herunder samtaler med svenske gjeter, har bidratt til å unngå brudd på grensereinbeiteoven.

Det kan ha forekommet brudd på grensereinbeiteoven i nordre del av Meråker kommune, men vi er usikre på omfanget. I dette området mangler det et funksjonelt grensegjerde. Behovet for dette er blant annet spilt inn i årets reindriftsforhandlinger.

Jfr. grensereinbeiteoven og forskrift om beiteområder for svensk rein i Norge, har Statsforvalteren i Trøndelag i 2025 ikke mottatt melding fra svensk reindrifft som lovlig kan beite i nærmere definert område i Røyrvik kommune.

Vi har generelt god oversikt over de strekningene av grensegjerdet som vi har vedlikeholdsansvar for. De delstrekningene hvor det er svensk ansvar har vi ikke inngående kjennskap til, men har sett steder hvor vi har grunn til å tro at det er manglende vedlikehold over tid. Dette gjelder blant annet en kortere strekning sør for Hydssjøen i Røros. Vi kommer til å følge med på disse strekningene framover for å se om vedlikehold blir utført.

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

Kommunene foretar relevante og gode vurderinger i sakene oversendt fra Mattilsynet. Det har i 2025 vært færre saker, og det er fortsatt en stor utfordring at forvaltningen får sakene tilsendt tett opp til fristene for endelig behandling av søknader om produksjonstilskudd. Saker vi har fått oversendt blir gjennomgått før fristen for endelig godkjenning. Det har også i år vært tema på møter for å løfte kvaliteten og sikre likebehandling mellom kommunene.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Vi vurderer at befolkningen generelt fortsatt har tillit til tjenestene. Overordnet sett får innbyggerne etter vårt syn ivaretatt sin rett til forsvarlige og

nødvendige tjenester. Vi ser samtidig av vår tilsynsaktivitet, resultater fra klagesaksbehandling samt øvrig informasjon fra dialog og systematisk ROS-arbeid at det er bekymring knyttet til en del tjenester og sektorer, og i noen tilfeller er vi bekymret for leveransen fra flere sektorer i samme kommune.

Etter vår vurdering skyldes utfordringene delvis at kommunene ikke er gode nok på systematisk arbeid med kvalitet, både i den enkelte tjeneste, men særlig på tvers av tjenester. Det tverrfaglige samarbeidet rundt barn/voksne/familier som trenger helhetlig hjelp fungerer fremdeles ikke godt nok. I tillegg ser vi at tjenestene er under økende press som følge av en utfordrende kommuneøkonomi. En rekke kommuner har også utfordringer med å rekruttere og beholde fagkompetanse i en eller flere sektorer, og dette utfordrer tjenestetilbudet og rettssikkerheten til innbyggerne.

I enkelttilfeller ser vi at kommunene har utfordringer med å lukke lovbrudd etter tilsyn. Det kan være sammensatte årsaker til dette, og vi registrerer at manglende retting ikke alltid har sammenheng med kommunens vilje til å rette opp.

Erfaringer fra tilsyn har vist at analyse og forbedringsarbeid, herunder å finne rotårsakene til svikt, kan være en ny og krevende øvelse for tjenestene. Det vurderes at det landsomfattende tilsynet i 2024 - 2026 på barnevernsområdet, som har bestått av tjenestenes egenvurdering av undersøkelsesarbeidet, har vært nyttig i så måte. I Trøndelag har alle tjenestene deltatt på det landsomfattende tilsynet og tilsynsaktiviteten har gitt tjenestene erfaring med forbedringsarbeid i tillegg til kunnskap om metoder og verktøy for oversikt over - og forbedring av egen praksis. Vi vurderer imidlertid at det er behov for å støtte og følge opp kommunene og barneverntjenestene i dette arbeidet, med mål om bedre effekt.

Manglende retting av lovbrudd kan ha store omkostninger for enkeltmennesker. Vi vurderer at det fortsatt er grunn til videre innsats og utvikling på dette området, herunder å se på tilsynets virkemidler.

Vi erfarer en økning i antall klage- og tilsynssaker på flere av våre områder. Siden sammenslåingen til Trøndelag har vi aldri mottatt flere klagesaker etter sosialtjenesteloven og barnevernsloven enn vi gjorde i 2025. Det har i tillegg vært en enorm økning i vedtak på bruk av tvang og begrensninger etter kap. 10 i barnevernsloven siste fem år. Økningen innebærer at det blir flyttet ressurser til dette området fra andre tilsynsaktiviteter.

Etter vårt syn har embetene en viktig rolle med å bidra til å ivareta rettssikkerheten til innbyggerne. Vi sitter på god fagkompetanse, har god oversikt over situasjonsbildet i fylket, jevnlig dialog med kommunene både på overordnet nivå, på ledernivå i sektorene og med ansatte i tjenestene. Vi evner og har forutsetninger for å se utviklings- og rettssikkerhetsarbeid i sammenheng. Vi er samtidig bekymret for at utviklingen i oppdragsmengde sammenholdt med de ressursene vi har til disposisjon ikke samsvarer på en måte som gjøre det mulig for oss å levere i henhold til forventningene.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Samtaler med barn som bor på barneverninstitusjon prioriteres høyt hos oss. Alle tilsyn gjennomføres på ettermiddag og kveld, og det sendes et eget brev til barna i forkant av de varslede tilsynene, i tillegg tar vi direktekontakt med barna som er til stede under det stedlige tilsynet. Vi jobber aktivt med å senke terskelen for at barna skal ta kontakt med oss gjennom å være tilgjengelig, samt sikre at de får god informasjon om vår rolle og hvordan de kan kontakte oss.

I 2025 har det vært en økning i antall barn som har bodd på barneverninstitusjonen på tilsynstidspunktet, og det er totalt sett gjennomført samtaler med flere barn sammenlignet med 2024.

Det er også gledelig at det er en liten økning i andel barn som ønsker samtale med oss under det stedlige institusjonstilsynet. I 2025 var det 60 % av barna og ungdommene som var til stede under tilsynsbesøkene våre/fikk tilbud om samtale, som takket ja til dette. Vi erfarer fortsatt at flere av de som har takket nei ofte har snakket med oss ved tidligere tilsynsbesøk. Særlig er dette aktuelt når barnet bor på institusjon over tid, og/eller at vi har tilsyn fire ganger i året.

Imidlertid er det viktig å tydeliggjøre at vi stadig gjennomfører flere samtaler med barn som bor på barneverninstitusjon utenom de stedlige tilsynene. Disse samtalene inngår ikke i ovennevnte statistikk. Barna har gitt uttrykk for at de vet hvordan de skal få tak i oss, dersom de har behov for det. Når barna tar direktekontakt med oss utenom de stedlige tilsynene, skjer dette som regel på mobiltelefon til de som har tilsynsansvar på den aktuelle institusjonen der barnet bor. Det finnes fortsatt ikke et egnet rapporteringssystem, der vi enkelt kan hente ut statistikk på denne type henvendelser. Det er uheldig.

Henvendelser fra barn og unge på barneverninstitusjon utløser ulik aktivitet hos oss, men vi erfarer fortsatt at det barn og unge kontakter oss om er relevante og viktige tema, som er nødvendig å følge opp i større eller mindre grad.

Vi mottar også henvendelser fra barn og unge på institusjon via «*Barnas barnevernklage*». Totalt sett opplevde vi en betydelig økning i mottatte henvendelser fra barn og unge via «*Barnas barnevernklage*» sammenlignet med 2024, og av totalt 42 henvendelser, var 17 av disse fra barn og unge på barneverninstitusjon.

Alle henvendelser fra barn generelt og på barneverninstitusjon spesielt, følges opp umiddelbart, senest neste virkedag. Vi har lav terskel for å reise ut til barneverninstitusjonene for å følge opp henvendelsen ved å møte barnet fysisk.

Høsten 2025 har vi justert våre rutiner og innført en praksis der vi skal vurdere å kontakte barnet og barneverninstitusjonen før vi sender ut vår avgjørelse på klage på bruk av tvang og inngrep i barnets rettigheter. Dette for å bidra til økt forståelse for våre vurderinger, samt forebygge misforståelser og risiko

for nye situasjoner som medfører bruk av innskrenkninger og fysisk maktbruk.

I løpet av 2025 har vi utarbeidet en informasjonsbrosjyre som skal gjøres tilgjengelig for alle som bor på institusjon. Brosjyren er snart ferdigstilt og klar for å tas i bruk. Selv om brosjyre kan fremstå som gammeldags i dagens digitale samfunn, ser vi at dette likevel etterspørres og kan være hensiktsmessig for å nå barna som bor på barnevernsinstitusjon.

Oktober 2025 ble det gjennomført et møte med proffer i Forandringfabrikken der temaet blant annet var hvordan vi skal tilrettelegge for at barn kan snakke trygt.

Det vises for øvrig til årsrapport 2025 for Statsforvalterens tilsyn med barnevernsinstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Trøndelag, oversendt til Helsetilsynet.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Statsforvalteren opplever at ressurstilgangen ikke samsvarer med de målkravene som forventes. Selv om det er satt igang flere effektiviseringsprosesser og at ansatte strekker seg langt.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	13 %	93 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	3 %	83 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	17 %	97 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	-20 %	60 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	-9 %	71 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

5 – Statsforvalteren utreder og avgjør, 0 saker

Resultatmål oppnådd

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	- 7 %	83 %
Helse/omsorg	90 %	- 29 %	61 %

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Statsforvalteren har normalt god kontroll på disse sakene, men merker økende sakstifang som er utfordrende gitt ressursituasjonen. Vi merker fortsatt forsinkelser i uttalelser fra spesialisthelsetjenesten

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 5 %	85 %

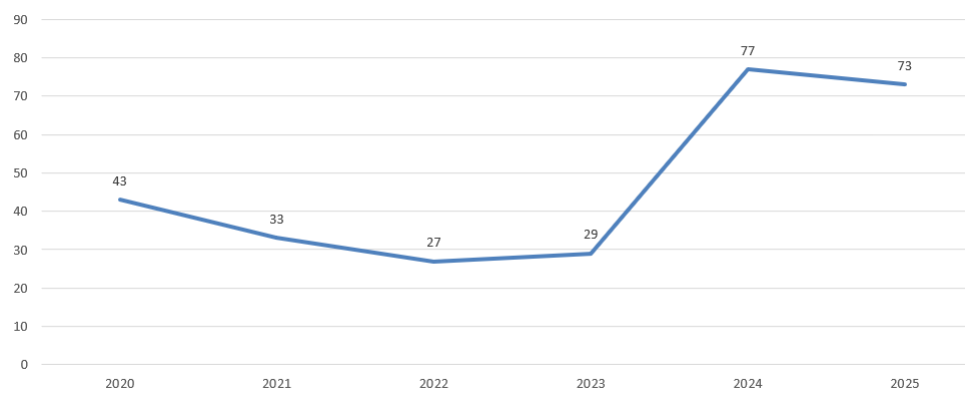
Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

93 % av klager på bruk av tvang og inngrep er behandlet innen én måned. I 2025 har vi mottatt og behandlet 68 klager på vedtak og avgjørelser om bruk av tvang. Dette omfatter 91 vurderte bestemmelser. Dette er en liten nedgang sammenlignet med 2024, men økningen siden 2023 ser ut til å vedvare.

Rettighetsklager

Det klages mest på følgende bestemmelser:

- Tvang i akutt faresituasjon barnevernsloven § 10-7
- Innskrenkninger i barnets rett til å bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonsområdet, herunder nekte barnet å forlate institusjonsområdet, barnevernsloven § 10-9 a og b
- Låse døren til institusjonen for barnet eller kreve at barnet har følge av institusjonsansatte utenfor institusjonen for å gjennomføre tiltak etter bokstav a, barnevernsloven § 10-9 bokstav b

- Innskrenkninger i barnets rett til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler og inndragning, barnevernsloven § 10-9 bokstav d

Det er gitt medhold i 37 % av klagene (vurderte bestemmelser).

Det vises for øvrig til årsrapport 2025 for Statsforvalterens tilsyn med barnevernsinstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Trøndelag til Helsetilsynet.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	3 %	93 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøvde og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Det er utarbeidet en tilsynsplan hvor vi registrerer alle tjenestemottakere som har vedtak om bruk av tvang og makt etter kap 9. Planen evalueres regelmessig og det settes dato og ansvarlige for å gjennomføre de lovpålagte tilsynene. I 2025 har vi gjennomført 5 tilsyn. Det ble påpekt lovbrudd i 2 tilsyn.

Resultatmål SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.5.8 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 285 poeng

Vi har gjennomført tilsynsaktiviteter mot kommunene tilsvarende 197 poeng. Ressurssituasjonen gjør at vi ikke er i stand til å gjennomføre så mye tilsynsaktivitet som kravet tilsier, fordi vi i henhold til prioriteringskriteriene fra Statens helsetilsyn må prioritere enkeltsaker foran planlagt tilsyn.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
285	-87	198

Resultatmål SFIN og SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.6.2 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 65 poeng

På spesialisthelsetjenesteområdet har vi ikke gjennomført tilsynsaktiviteter i fjor. Det var ingen aktivitet på Helsetilsynets landsomfattende tilsyn i Midt-Norge i 2025. I tillegg må vi i en situasjon med begrensede ressurser prioritere enkeltsaker foran planlagt tilsyn i tråd med Helsetilsynets prioriteringsveiledning.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
65	-65	0

Resultatmål SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.7.8 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 95 poeng

Ikke oppnådd.

Vi gjennomførte fire systemrevisjoner med brukerinvolvering i 2025. Det gir 10 + 3 poeng per tilsyn, til sammen 52 poeng.

Vi gjennomførte også fire egenrevisjoner. Det gir 3 poeng per tilsyn, til sammen 12 poeng.

Totalt har vi gjennomført tilsyn tilsvarende 64 tilsynspoeng i 2025. Det er klart lavere enn forventningen til oss og lavere enn det vi hadde planlagt med. Vi utsatte flere planlagte, hendelsesbaserte tilsyn og stikkprøvetilsyn, på grunn av ressurssituasjonen vår og restansesituasjonen vår.

Vi har i tillegg hatt oppfølging av to større hendelsesbaserte tilsyn som vi startet i 2024: Elements-sak 2024/13803 (individuell plan, samordning m.m.) og 2024/2666 (utmåling av sosialhjelp til store barnefamilier).

Aktivitetvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
95	-43	52

3.1.3.4 Andre oppdrag

CRPD

Statsforvalteren i Trøndelag har jobbet aktivt, målrettet og planmessig for at rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne skal bli oppfylt. Dette har vi gjort gjennom å gjøre FN konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne, veiledningsmateriale og kompetansepakkene som er utarbeidet av Bufdir kjent i kommunene, hos ulike samarbeidspartnere og internt. Vi har arrangert digitale nettverkssamlinger for kontaktpersonene våre i kommunen, utarbeidet en ressurside på hjemmesiden vår, inngått samarbeidsavtale med Likestillingssenteret KUN og deltatt i ulike fora der vi har fremmet kunnskap om konvensjonen. Statsforvalteren i Trøndelag deltar i prosjektets styringsgruppe og arbeidsgruppen som begge ledes av Bufdir. Arbeidet med CRPD er jevnlig tema i embedets ledergruppe. Vi erfarer at flere kommuner jobber godt med å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne får oppfylt sine rettigheter. Flere kommuner har spennende arbeid på gang, blant annet med å synliggjøre CRPD i planarbeidet, inkluderende språk og bildebruk og å spre kunnskap om CRPD hos ansatte og innbyggerne i kommunen. Vi har vi hatt et spesielt fokus på å spre kunnskap om konvensjonen i planarbeidet vårt, og vi ser at dette gir resultater i noen kommuner. I 2025 har vi hatt spesielt fokus på den regionale CRPD konferansen som ble arrangert i Trondheim 12. november. Videre har vi deltatt i prosjektet *Inkluderende språk og bildebruk* i samarbeid med Likestillingssenteret KUN og noen kommuner, vi har utarbeidet en språkveileder. Selv om flere kommuner jobber godt er det strekk i laget og behov for videre innsats på dette området. For noen kommuner er det krevende å ha ressurser til å følge opp alle nasjonale og regionale satsinger og føringer. Vi viser ellers til særreporteringen på oppdraget.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Antall søknader om opprettelse, endring og avslutning av vergemål, samt framtidsfullmakter til stadfestelse har økt også i 2025. Med lovendring i 2023 ble behandlingen av nye søknader mer kompleks. Personalressursen på saksområdet er ikke økt, og vi har ikke klart å finne nye måter å jobbe på som kompenserer for den økte arbeidsmengden. Vi innfridde derfor ikke målkrav om saks-behandlingstid for nye søknader om vergemål. Gjennom å utvikle nye rutiner og arbeidsmåter har vi innfridd på de andre områdene som er omtalt i tildelingsbrevet.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på
Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

SFTL har i 2025 hatt ei stabil personalgruppe, men har ikke innfridd krav om saksbehandlingstid på nye søknader om vergemål. Se forøvrig pkt. 3.1.3.5. om økning i antall saker og ressursfordeling.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål for voksne - 80% av vedtakene skal være fattet innen 90 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
71 %	80 %	- 9 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på
Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

SFTL innfridde målkrav. Dette var mulig pga. innleie av ekstra personell med midler fra perioden med vakante stillinger. Uten dette hadde vi ikke hatt ressurser til å løse oppgaven slik vi har gjort.

Vi mener fortsatt det ville vært en fordel om kontrollen ble gjennomført gjennom hele året. Det vil gjøre det enklere å planlegge bruken av egne ansatte gjennom hele året, og at vi opparbeider relevant kompetanse blant flere.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Av hensyn til ressursene i seksjonen prioriteres saksbehandling av nye vergemål fremfor saker med endring av verge, mandat eller lignende. Begrunnelsen er at personer uten verge ofte vil ha et sterkt behov for bistand, og at det haster å sørge for at de får dette. Til sammenligning vil personer som ønsker endring i et allerede eksisterende vergemål, i større grad få bistand til å ivareta sine interesser. Endring av vergemål er likevel en prioritert sakstype.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og det har vært en økning i antall verger har gjennomført e-læringskurs.

Data i PowerBI er ikke riktige, og vi har dermed ingen pålitelig informasjon på om vergene gjennomfører kurs slik som det forventes. Vi har også gjentatt ganger kartlagt at kurs som er gjennomført, ikke registreres. Feilen er gjennom året rapportert gjentatte ganger.

I samarbeidet med vergene undersøker saksbehandlerne om de relevante kursene er gjennomført. Dersom det i enkeltsaker stilles spørsmål om vergens rolleforståelse og respekt for vergehaver, skal det gjennomføres egne samtaler med vergen om dette.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Vergemål hvor personen ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Saker der vergehaver ønsker å si opp vergemålet vurderes ikke som komplekse eller tidkrevende, og kan derfor saksbehandles fortløpende. SFTL innfrir dermed dette målkravet.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Barnehage

Utgangspunktet for prioriteringer

Det er variasjon kommunene imellom hvorvidt barnehagemyndighetene og barnehageeierne forstår, formidler og etterlever regelverket.

Områder som utfordrer:

- Gjennom klagesaksbehandling og tilsyn ser vi at forvaltningskompetansen bør styrkes i flere av kommunene. Både når det skal fattes vedtak, hva vedtaket skal inneholde, tilstrekkelig begrunnelse og regler for endring av vedtak ser vi utfordrer vedtaksmyndighetene.
- Vi har hatt en økning i antall klagesaker etter barnehageloven med forskrifter fra 2024 til 2025, primært klagesaker etter barnehageloven § 37, § 53 og tilskuddsforskriften. Dette kan være tilfeldig, men det kan også være en følge av den krevende økonomiske situasjonen og bemanningsutfordringene mange av kommunene våre står i.
- Vi har avdekket lovbrudd i alle våre tilsyn med tema spesialpedagogisk hjelp og internkontroll og barnehagemyndighetenes risikovurdering, tilsyn og veiledning.
- Kravene i barnehageloven § 11 er ikke oppfylt i alle kommunene. Noen av kommunen har inngått interkommunalt samarbeid om myndighetsoppgaver. Det er noen kommuner, primært små, som velger å legge både myndighets- og eieroppgaver til samme person. Vår erfaring er at kommunene som barnehagemyndighet ikke forskjellsbehandler kommunale og private barnehager, uansett organisering.
- Vi mottar henvendelser om psykososialt barnehagemiljø.
- Vi ser spor av barnets beste-vurderinger i vedtak, men dette av varierende kvalitet.
- I BASIL-rapporteringen for 2024 ser vi en nedgang i andel ansatte med barnehagelærerutdanning, og en økning i antall barnehager under normkrav for pedagognormen. Vi oppfatter at denne utviklingen i stor grad skyldes rekrutteringsutfordringer og ikke manglende regelverksforståelse. Utfordringen med rekruttering og bemanning viser seg naturlig nok i barnehagetilbudet, og vi har kommuner som vi følger spesielt opp. Vi venter på statistikk for 2025 for å se om trenden fortsetter.

Tiltak og virkemiddelbruk

Tiltak som er iverksatt og som bidrar til at barnehagemyndighetene og eierne forstår, formidler og etterlever regelverket er

- Jevnlige digitale veiledningsmøter med barnehagemyndighetene
- Regionvise samlinger i 2024 der tema blant annet var spesialpedagogisk hjelp og arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet
- BASIL-samling. De fleste myndighetene deltar og gir tilbakemelding på at møtepunktene er nyttige
- I 2023 og 2024 arrangerte vi kurs i forvaltningsrett for ansatte som fatter vedtak på barnehage og opplæringsområdet. Kurset hadde et omfang på 21 timer over tre dager. Det var en enorm interesse for kurset og om lag 90 deltok. Vi forutsetter at kompetansehevingen vil ha effekt for

regleverksforståelsen og etterlevelsen

- Tilsyn følges opp til det er sannsynliggjort at regelverksbruddene er rettet
- I kommunebildene har vi i 2025 satt spesielt fokus på hvordan kommunene ivaretar kravet om likebehandling og uavhengighet som følger av barnehageloven § 11 og hvordan barnehagemyndighetene veileder og påser barnehageeierens arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet
- Vi følger kommunene som deltar i Læringsmiljøprosjektet tett. Statsforvalteren bidrar med kompetanseheving i regelverket
- Veiledning i klagesaksbehandling
- Vi prioriterer å svare ut henvendelse myndighetene og eiere har om regelverket raskt
- Noen av de regionale nettverkene deler erfaring og støtter hverandre om myndighetsoppgavene

Vurdering av effekt

Vi prioriterer veiledning, dialogen og jevnlig møtepunkt med sektor og vurderer at dette er med på å understøtte en bedre forståelse og etterlevelse av regelverket. Dette bidrar også til at terskelen er lav for å ta kontakt med oss for å etterspørre veiledning. Tilsyn følges opp til det er sannsynliggjort at regelverket etterleves. Etter vår vurdering har tiltakene effekt, men det er et kontinuerlig arbeid.

Opplæring

Vi ser at regeletterlevelse fortsatt utfordrer sektor, og det skyldes flere forhold. Sektor har utfordringer knyttet til regelverkets forvaltningsmessige innhold, og det er da skjønnsutøvelsen som er krevende. Det er mange kommuner og skoler som ikke klarer å se det handlingsrommet som regelverket faktisk har.

Når det gjelder utfordringer knyttet til å etterleve regelverkets pedagogiske intensjoner, er vår oppfatning at dette ikke nødvendigvis skyldes loven i seg selv, men kompetansen til å omsette disse til god praksis. Den faglige, skjønnsmessige vurderingen er ofte snever. Her ser vi at det er store forskjeller mellom kommuner og skoler. Statsforvalteren vurderer dette som en kritisk faktor. Vi har systematisert arbeidet med risikovurderinger, og fulgt opp forventningene om risikovurdering ved oppstart og ved slutten av året. Dette hjelper oss til å se hvilke områder og regioner/kommuner som bør prioriteres i arbeidet med veiledning. Ny opplæringslov har gitt behov for økt veiledning. Vi ser at sektor etter hvert tar til seg det nye regelverket. Vi prioriterer arbeidet med veiledning til sektor stort sett gjennom kompetansenettverkene slik at arbeidet blir ressurseffektivt og bidrar til at sektor bygger kapasitet i fellesskap.

Videre har vi ut fra risikovurderinger, og vår kjennskap til sektor, tilpasset vår virkemiddelbruk – og ser virkemidler i sammenheng. Med føringene hvor skolemiljø og spesialundervisning skal prioriteres, er det viktig at vi bidrar til at det store handlingsrommet i læreplanen løftes fram. Dette skal bidra til at alle elever er inkludert og får utviklet sitt potensiale.

Vi erfarer at skoler og skoleeiere i stadig større grad kjenner til og følger opp arbeidet med barn og unges rett til å bli hørt og kravet til å gjennomføre barnets beste-vurderinger. Vi ser likevel at saksbehandlingen knyttet til både barnekonvensjonen og forvaltningsloven ikke er tilfredsstillende hos flere skoleeiere.

Vi erfarer i store trekk at skoleeiere og skoler ønsker å etterleve regelverket. Det er likevel slik at enkelte kommuner ønsker å utfordre regelverket ut fra egne fortolkninger. Vi har det siste året brukt en del tid på å informere og veilede kommuner om f.eks. nærskoleprinsippet og hva dette betyr når det skal utarbeides lokale forskrifter.

Vi vurderer at flere kommuners økonomiske situasjon kan påvirke både valg av tiltak og hvordan elevens rettigheter oppfylles.

For fylket har vi en økning i samlet antall klager både på grunnskole og på videregående opplæring. Andelen klager som oppheves for grunnskolen er prosentvis lavere i 2025 enn året før. I 2025 ble ca. 20% av sakene opphevet, mens det i 2024 var 33%. Dette kan tolkes til å være en bedring i skoleeierens forståelse for og forvaltning av sakfeltet. Andelen klagesaker hvor eleven ikke får medhold i sin klage har gått opp fra 50% i 2024 og til 57% i 2025.

Vi erfarer at skoleeiere har brukt ny opplæringslov, som kom i 2024, til å gå inn ny opplæringslov for jobbe med forståelse av regelverket i fellesskap i egen kommune og i nettverk. Dette vil bidra til økt forståelse for den nye loven i profesjonsfellesskapene.

Vi har mange henvendelser om veiledning fra kommunenes side, og også mange fra foresatte. Vi opparbeider oss kunnskap om kommunenes og fylkeskommunens kompetanse på området både gjennom veiledningen, klagesaksbehandling og tilsyn.

Det er mange tilbakemeldinger fra kommuner som får tilsyn om at de ser behovet for, og at de ønsker at de kan få av veiledning før og eventuell oppfølging etter tilsynet for å sikre egen forståelse for regelverket. Vi tilbyr i de aller fleste tilsyn førveiledning, og vi erfarer at dette bidrar til at kommunene og skolene starter en vurdering av egen praksis før selve tilsynet gjennomføres. Også dokumentasjon og informasjon i intervju viser at det ofte er en pågående prosess for å sikre egen praksis opp mot regelverket. Kommunene som får tilsyn følges opp inntil regelverksbrudd er lukket, og dette oppleves fra oss som et effektivt grep for å sikre bedre regelverksetterlevelse.

Vi benytter ulike tilsynsaktiviteter i situasjoner hvor vi mottar bekymringsmeldinger om, eller hvor vi selv erfarer at vi er usikre på skoleeiere sin regelverksetterlevelse. Dette skjer både ved å ha møter med aktuelle skoleeiere, og ved at vi ber om skriftlig redegjørelsen på hvordan de sikrer regelverksetterlevelsen i egen kommune. Kommunene og fylkeskommunen er positivt innstilt til denne formen for oppfølging av risiko i sektor. Vi erfarer at det å bruke ulike tilsynsaktiviteter, gjør at vi kommer raskere på banene når vi ser at skoleeierne utfordrer regelverket. Dette har også en positiv effekt

for eleven saken angår siden forståelsen av regelverk rettes raskere enn ved et ordinært tilsyn.

Ut fra nytt regelverk mener vi å se en dreining av hvilke områder som utfordrer sektor mest. Vi får tilbakemeldinger som tyder på at kap 11 i ny lov er det som utfordrer regelverksforståelsen mest. Det er likevel slik at det fortsatt er på regelverket knyttet til skolemiljø vi får inn flest saker. Forståelse for regelverket har økt, men det er fortsatt vanskelig å gjennomføre arbeidet i praksis.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene tilsyn og veiledning målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og lokal skolemyndighet.

Barnehage

Utgangspunktet for prioriteringer

Statsforvalteren i Trøndelag arbeider systematisk med ROS-vurderinger gjennom året. Kunnskapen om regelverksetterlevelsen i sektor får vi gjennom:

- Statistikk (BASIL, KOSTRA)
- Klagesaksbehandling
- Tilsyn
- Henvendelser fra sektor (myndigheter, eiere, styrere, ansatte), foresatte/familiemedlemmer og andre
- Medieoppslag
- Gjennom arbeidet med REKOM og Læringsmiljøprosjekte
- Møter med sektor
- Spørring til sektor

Med bakgrunn i kunnskapen vi har gjennomfører vi jevnlig ROS analyser. ROS-analysen danner utgangspunktet for tilsyns-, veiledningsaktivitetene. I tillegg til ROS vektlegges nasjonale fokusområder som spesialpedagogisk hjelp og psykososialt barnehagemiljø i planleggingen.

Tiltak og virkemiddelbruk

Noen tema er aktuelle å veilede om til samtlige kommuner i sektormøtene, dette kan for eksempel være regelverksendringer, trender vi ser i statistikk, klagesaksbehandling og tilsyn. I tillegg vurderes det jevnlig gjennom året, og med bakgrunn i oppdatert kunnskap om sektor, behovet for veiledning eller tilsyn. Vi har stopp-punkter der prioriteringene endres ved behov. Vi vurderer fortløpende henvendelser der vi ser at regelverket ikke etterleves og vurderer hvilke virkemidler som er egnet, ut fra både kjennskapet til kommunen og alvorlighetsgraden. Vi er kjent med at flere kommuner har rekrutteringsutfordringer. I slike tilfeller vurderer vi at veiledning og etablering av desentralisert barnehagelærerutdanning har større effekt enn tilsyn. Vi mottar klager på spesialpedagogisk hjelp. I noen saker ser vi kommunen mangler rutiner eller kunnskap om regelverket. Her vurderer vi ofte tilsyn som det beste virkemidlet.

Vurdering av effekt

Vi vurderer at valgte virkemidler har ført til endringer. Det er viktig å følge opp et tilsyn over tid for å oppnå regelverksetterlevelse på det området det føres tilsyn med.

Når vi tar kontakt med kommunene og tilbyr veiledning, ber om redegjørelser eller avdekker regelverksbrudd i tilsyn, erfarer vi at kommunen jobber godt ved å ta tak i utfordringen eller rette lovbrudd. Samtidig ser vi at endring av praksis kan være krevende i noen kommuner, både på grunn av måten de har organisert seg på og ressursene og kompetansen kommunen har.

Opplæring

På opplæringsområdet benytter vi et bredt sett med kilder (kvalitative og kvantitative) for å skaffe oss innsikt i regeletterlevelsen i sektor - og vurderer oppfølging og velger hensiktsmessig virkemiddel.

Vi har fått god systematikk i det interne arbeidet vårt knyttet til å gjøre løpende risikovurderinger. Dette blir gjort i de ulike teamene. Hovedansvaret for å få et aggregert risikobilde gjennom året, ligger til seksjonens tilsynsteam. Disse løpende ROS-vurderingene sikrer at vi kan agere raskt underveis, og også gjøre justeringer i prioriteringer som var basert på tidligere risikobilde. Vi har også jobbet med å samordne innsatsen, gjennom 2-3 årlige stopp-punkt. Da deler vi informasjon, får en samlet oversikt – og prioriterer virkemidler. Dette sikrer bedre at vi bruker riktig virkemiddel til riktig tid, og kan tilpasse og gjøre løpende vurderinger for valg av virkemiddel til den enkelte kommune ut fra blant annet alvorlighet i risiko og kommunens kapasitet og kompetanse.

Det er tilsynsteamet i seksjonen som har det endelige ansvaret knyttet til situasjoner der tilsynshjemmelen benyttes. Men alle medarbeidere har oppmerksomhet på å fange opp risiko, og bidrar også i oppfølging – både i form av tilsyn, men også veiledning eller annen støtte.

De større stopp-punktene våre (2-3 årlige), er de punktene hvor vi gjør de mer strategiske valgene. Vi utarbeider tilsynsplan, og vi legger virksomhetsplan

ut fra Hovedinstruks og Tildelingsbrev. Vi planlegger med andre ord for et helt år. Prioriteringene sorteres i regelverksområder og kommuner, og deretter vurderes det best egnede virkemidlet. Dersom vi vurderer at det egnede virkemidlet er tilsyn, må vi også vurdere i hvilken rekkefølge tilsynene skal komme.

Den strategiske planleggingen er viktig, men vi trenger også å kunne håndtere risiko som kommer i løpet av året. I løpet av det siste året har vi brukt tilsynshjemmelen mer fleksibelt, raskere og mer tilpasset. Vi har hatt flere saker der vi har bedt om skriftlige redegjørelser, møter eller telefonsamtaler for å opplyse en sak i forbindelse med avdekket risiko. Vi følger disse sakene helt til vi vurderer at risikoen ikke er der lenger. I noen tilfeller har vi fattet vedtak om pålegg om retting, men alle sakene ender ikke slik.

Dersom det er tematikker som går igjen i henvendelser til oss, eller som vi mistenker at flere har brudd på regelverket, vurderer vi om veiledning og støtte til flere samlet kan være det beste virkemidlet. Vi møter gjerne regionene, enkeltvis eller samlet, legger ut informasjon på hjemmesiden eller bruker de faste digitale sektormøtene til å informere og veilede. De fysiske møtene er best egnet for dialog, caser og læringsprosesser. De digitale møtene er godt egnet for informasjon, påminnelser og oppmerksomhet. På disse sektormøtene er gjerne rundt 100 personer pålogget. At så mange logger seg på og deltar, vitner om at de opplever relevans og nytteverdi. Dette gir de også direkte tilbakemelding på.

2025 var det første hele året med ny opplæringslov. Overgang til nytt regelverk er en risiko i seg selv, og vi har derfor vurdert at vi har måtte vektlegge veiledning, støtteaktivitet og god forberedelse til etterlevelse av ny lov. Vi har hatt økt bevissthet omkring ulik veiledning og støtte til ulike målgrupper. Vi har prioritert områder for veiledning i ny lov ut fra områdene som er løftet fram som prioriterte områder i våre oppdragsbrev, skolemiljø og spesialundervisning. Dette harmonerer med vår egen kjennskap til risiko i sektor, og det som også går fram av PROBA-rapporten om de områdene som utfordrer kommunene og skolene mest i etterlevelsen av regelverket.

Det å være tett på og tilgjengelig for sektor erfarer vi er viktig for å kunne ha god kjennskap til risiko – og for å vurdere virkemidler og også effekt av virkemidler.

Ved årets slutt har vi god oversikt over risikobildet, og vi har planer for oppfølging og en bevisst virkemiddelbruk. Jevnlige har vi vurderinger rundt restrisiko; denne håndteres innenfor systematikken som er etablert i seksjonen vår. Vi har også kommuner som inngår i tiltak som f.eks Læringsmiljøprosjektet eller Oppfølgingsordningen (se også resultatområde 3.1.7.1.2.1). Disse kommunen er vi tettere på, og har muligheten for å følge opp mer tilpasset. Her må vi altså gjøre helt spesifikke vurderinger for å treffe godt på valg av virkemiddel. Dette får vi gode tilbakemeldinger på.

Oppsummert ser vi rollene våre i sammenheng, og ser at virkemidlene får større kraft og gir bedre effekt i sektor når oppgaver innenfor området for rettsikkerhet og utvikling får virke sammen. I både oppfølgingsordningen, kompetanseløftet og desentralisert ordning, har vi jevnlig møter med universitet og høgskole (UH) for å sikre at de også har riktig forståelse av relevante regelverksområder. Innenfor desentralisert ordning kan vi spesielt nevne samarbeidet vi har knyttet til fellestiltaket God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK20 og Begynneropplæringsiltaket. Fra PROBA-rapporten vet vi at kommunene ikke nødvendigvis har utfordringer med å forstå formuleringer i lovbestemmelsene, men at de strever med å finne gode og egnede praksiser knyttet til enkelte lovområder. Vi erfarer at en kobling mellom å klargjøre regelverk, og å støtte gjennom gode, kunnskapsbaserte eksempler fra UH, er nettopp det sektor trenger på et utvalg av regelverksområdene.

Risikovurdering på skolemiljøområdet gjøres på grunnlag av et bredt utvalg av indikatorer. Vi følger med kommunenes utvikling over tid, når det gjelder tall og statistikk relatert til temaet skolemiljø, "gjengangerskoler"/kommuner, bekymringsmeldinger og egen erfaring med skolens regelverksforståelse innen håndhevingsordningen. Omfanget av nye saker hos Statsforvalteren kan også være en indikator som regnes inn. Selv om vi gjerne skulle gjennomført flere tilsyn i 2025, har vi prioritert kommuner der vi er mest bekymret over skolemiljøet, og der vi har avdekket størst risiko for at elever ikke har det trygt og godt. Andre kommuner, der vi også har avdekket noe lavere risiko, blir fulgt opp gjennom veiledning og dialogmøter.

Oppfølging av restrisiko knytter seg i stor grad til regelverksforståelse- og regeletterlevelse, der vi ser et behov for å heve kompetansen hos kommuneledelse og skoleledelse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Dette beskrives nærmere under punkt 3.3.3.1.3.1

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Barnehage

Utgangspunktet for prioriteringer

Ved starten av 2025 så Statsforvalteren i Trøndelag følgende risikobilde:

- Flere henvendelser og klager om tilrettelegging og om det psykososiale barnehagemiljøet
- Usikkerhet rundt hvor godt regelverket rundt et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø etterleves
- Flere henvendelser og klager som omhandler finansiering av private barnehager. Vi erfarer at klagesakene er mer komplekse samtidig som regelverket er uklart og uavklart. Vi bruker mye tid på å orientere oss i regelverket, tolkningsuttalelser og svar gitt til ulike aktører som PBL og KS
- Strekk i laget når det gjelder forvaltningskompetanse og regelverksforståelse
- Flere barnehager i fylket som ikke oppfyller pedagognormen og som har dispensasjon fra utdanningskravet

- Flere kommuner som har bemannings- og rekrutteringsutfordringer
- Flere kommuner som har en utfordrende kommuneøkonomi
- Krysspress mellom individuelle rettigheter og arbeid med å skape gode og inkluderende fellesskap
- Noen kommuner organiserer seg på nye måter for å ivareta kravene i barnehageloven § 11, i noen kommuner er lovkravet ikke oppfylt

Tiltak og virkemiddelbruk

For å håndtere risiko har vi i 2025 valgt å føre tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll og risikovurderinger, tilsyn og veiledning via reglene i barnehageloven §§ 41 - 43.

I 2024 gjennomførte vi regionale samlinger med alle barnehagemyndighetene der regelverket om spesialpedagogisk hjelp og psykososialt barnehagemiljø var tema. I 2023 og 2024 gjennomførte vi kurs i forvaltningsrett for barnehagemyndighetene. Vi har i 2025 hatt jevnlig digitale møter med barnehagemyndighetene og veileder på aktuelle tema der vi får kunnskap om at det er en risiko for at kommunene ikke etterlever regelverket. Vi etterstreber å gi god veiledning gjennom klagesaksbehandling. I kommunebildene og i kommunebesøkene løfter vi frem områder der vi ser det er en risiko, både generelt og spesielt for den enkelte kommune. Eksempler på dette er kravet til likebehandling og uavhengighet og arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet, rekruttering og normene.

Vurdering av effekt

Ved slutten av 2025 ser vi om lag det samme risikobildet, i tillegg har vi hatt en økning i antall klagesaker etter barnehageloven § 53. Vi vil prioritere, i tillegg til FNT 2026, å føre tilsyn med barnehagemyndighetens risikovurdering, tilsyn og veiledning via bestemmelsene om et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Vi avslutter ikke de åpne tilsynene før det er sannsynliggjort at praksis er i tråd med regelverket. Vi har oppfordret noen kommuner til å søke om deltakelse i Læringsmiljøprosjektet for å få jobbet mer systematisk med det psykososiale barnehagemiljøet. I 2025 vil vi ha fokus på implementering av økonomiforskriften, og håper det nye regelverket er tydelig og at antall klagesaker går ned.

Opplæring

Ved årets start vurderte vi at det var risiko for brudd på regelverket i flere kommuner knyttet til flere regelverksområder og tema; skolemiljø, individuelt tilrettelagt opplæring, rett til videregående opplæring frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse, rett til opplæring for elever som bor i barnevernsinstitusjoner, læremorm, intensiv opplæring, skyss og samisk.

Vi har fulgt opp og håndtert risikoen ved bruk av ulike tilsynsaktiviteter og ved å gi veiledning. Valg av virkemiddel er gjort ut fra systematiske vurderinger og prosesser (som nærmere redegjort for i pkt. 3.3.3.1.1.1), og herunder ut fra en vurdering av hvilket virkemiddel, og ev. hvilken tilsynsaktivitet, som er best egnet til å gjenopprette regelverksetterlevelse raskt og effektivt. Vi erfarer at vi i stadig flere tilfeller bruker tilsynshjemmelen for å agere raskt og opplyse saker hvor det er risiko for brudd på regelverket. Metodehåndboken for tilsyn gir gode muligheter for å tilpasse og innrette tilsynsaktiviteter etter behov. Dette har ført til at noe risiko er håndtert ved planlagte "systemtilsyn", mens vi i hovedsak bruker andre tilsynsaktiviteter fortløpende gjennom året for å møte risiko. Dette i tillegg til at flere av kommunene i løpet av året er blitt anbefalt, trukket ut til, og har startet opp deltakelse i Læringsmiljøprosjektet og Oppfølgingsordningen. Ved årets slutt er det kun ett tilfelle av risiko som forelå ved årets start, som ikke ble fulgt opp i løpet av 2025. Dette grunnet kapasitetsutfordringer. Vi har imidlertid varslet at den aktuelle kommunen får tilsyn i 2026 på det aktuelle området.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

For å kunne være sikre på at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø, må vi først vite at det vi bidrar med, både skriftlig, muntlig og digitalt, har høy kvalitet og formidler lovverket både riktig og forståelig. Vi kan se nærmere på følgende områder:

1. Vedtak og veiledning gjennom håndhevingsordningen

I 2025 har vi skrevet vedtak gjennom håndhevingsordningen som vi mener gir god læringseffekt for skolene. I forbindelse med restanseprosjektet i 2024, ga Utdanningsdirektoratet (Udir) oss mange konkrete råd for å skrive kortere vedtak, samt med vekt på god struktur og klarspråk. Vi har fått vite av Udir at vedtakene våre har høy kvalitet.

Skolemiljøteamet har høsten 2025 gjort oss kjent med vedtak i skolemiljø saker fra Utdanningsdirektoratet. Dette ble gjort for å følge opp videre de rådene vi fikk gjennom restanseprosjektet. Vedtakene fra Trøndelag, samt andre embeter, har gitt oss ytterligere kunnskap om fortolkningen av lovverket innen håndhevingsordningen. Vi forstår at skolemiljøteamet i Trøndelag jobber ut fra en standard som ikke i vesentlig grad avviker fra Utdanningsdirektoratets føringer innen saksbehandlingen i håndhevingsordningen. Utdanningsdirektoratets vedtak er viktig bakgrunnskunnskap i vårt arbeid med å sikre at skolene får økt kompetanse om aktivitetsplikten. En vesentlig endring vi har gjort som følge av restanseprosjektet og gjennomgangen av Udir sine vedtak er å anvende og vise til regelverket i vurderingene, og ikke ha regelverket som et eget vedlegg. Vi mener dette har bidratt til mer klarspråk og bedre struktur i vedtakene.

Kommunikasjonen vi har med skoleeiere, skoleledere og eventuelt andre ansatte på skolene i hver enkelt sak, har vært viktig for å øke kunnskapen om et trygt og godt skolemiljø og aktivitetsplikten. I de fleste skolemiljø sakene gjennom håndhevingsordningen, finner vi at skolene oppnår en læringseffekt av å

få en gjennomgang av sine rutiner i skolens aktivitetsplikt og at det kan ha en forebyggende effekt i skolens videre arbeid i skolemiljø saker. Vi erfarer at skolene og kommunene gir tilbakemelding om læringseffekt og skjerpning av framgangsmåter, både i saker der skolen får oppfylt aktivitetsplikt og når vi finner brudd.

En praksis som vi har hatt i 2025, og som vi vet at skolene har satt pris på, er å i de fleste tilfeller tilby en muntlig gjennomgang av vedtaket når det kommer ut. I denne gjennomgangen inviteres rektor, skolemyndighet og eventuelt andre som er tett på saken, og de kan stille spørsmål til våre vurderinger. Dette gir muligheter for praksisnærhet i læringen, og gir oss mulighet til å nøste opp i mistolkninger av regelverket.

I kommuner der vi mottar flere skolemiljø saker fra skoler med omtrent samme utfordringer, legger vi merke til at vedtak gjennom håndhevingsordningen ikke har hatt tilstrekkelig læringseffekt. I slike tilfeller informerer vi skolemyndighet om dette. Dette bidrar også til å ansvarliggjøre kommunene til å jobbe forebyggende ved sine enheter i det videre arbeidet.

2. Bruk av digital informasjon som en del av veiledningen i dialogmøter

Vi vet at vår bruk av digital informasjon har vært viktig for å lære mer om aktivitetsplikten og tilstøtende, relevante tema, og at dette har bidratt til å øke skolenes kunnskap. Digitale foredrag og refleksjonsoppgaver er lagt tilgjengelig for bruk på våre nettsider. Vi har fått tilbakemelding om at mange skoler i fylket fortsatt bruker innholdet på nettsidene våre aktivt. Vi henviser også til nettsidene når det er aktuelle tema vi har informasjon om i foredrag, møter og veiledningssamtaler med skoleledere eller ansatte i skolen. Vi har også laget informasjonsfilmer som er spesielt rettet mot foresatte og elever. De digitale filmene og foredragene vi har laget, er informasjon som vi vet at også skolene benytter seg av, når de skal informere om elevens rettigheter.

Vi har revidert skolemiljø sidene til å omtale kapittel 12, men har valgt å beholde en del veiledningsmateriell, webinarer og filmer fra gammelt regelverk, innen tema som er universelle og fortsatt gjeldende. Vi deler også informasjon om samiske elevens rett til et trygt og godt skolemiljø på våre nettsider. Vi har laget tekst, bilder og lenker til informasjonssider (eksempelvis samehets.no) og tips om støtteordninger for samiske elever.

I 2025 har vi ikke hatt kapasitet til å produsere nytt veiledningsmateriell til foresatte, skoler og kommuner. Å lage slikt materiell er tidkrevende. Vi har kompetansen internt, men har ikke kunnet prioritere dette. Vi kan nok ikke prioritere dette i 2026 heller, men ønsker å prioritere vedtaksskriving i håndhevingsordningen.

3. Generell veiledning av skoleledere som tar direkte kontakt.

Skolemiljøteamet og ansatte i seksjon for opplæring har i de senere årene inntatt en mer aktiv rolle når det gjelder å oppfordre sektor til å kontakte oss angående informasjon og veiledning om regelverk. Dette har ført til at vi ofte mottar telefonsamtaler med skoleledere som har spørsmål om lovverk og elevens rett til å ha det trygt og godt. Denne delen av det forebyggende arbeidet er ikke systematisk, men det bidrar til grundig og god informasjon angående konkrete henvendelser eller situasjoner som skolene er opptatt av der og da. Vi tenker at dette i stor grad bidrar til å øke skolelederens kompetanse. Vi har i løpet av de siste årene merket en økning i henvendelser per telefon.

4. Eksempler på ulike stedlige og digitale foredrag, samt dialogmøter om hva som gir et trygt og godt skolemiljø:

- Dialogmøter to ganger i året med Trondheim kommune, som har ansvar for ca. 40% av elevene i Trøndelag. I 2025 har vi i tillegg hatt samme type dialogmøte med Steinkjer og Levanger. Møtene omhandler status i kommunene, forebyggende arbeid og regelverksforståelse. Dialogmøtene er videre et ledd i å følge opp restrisiko.
- Vi har videre hatt veiledningsmøter og foredrag med ulike problemstillinger innen skolemiljø for ansatte i kommuner. Eksempler på dette er regelverksdrøftinger med Trondheim kommune, Indre Namdal, Innherredsregionen (Steinkjer, Inderøy og Snåsa), Namdalsregionen, Region Sør-Vest og foredrag for privatskolene.
- Temaene i dialogmøtene har blitt valgt ut fra innspill og ønsker fra sektor, men også gjennom vår vurdering av behov for spesifikk informasjon om hvordan det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø kan drives. Vår kunnskap om deres behov baserer seg på våre egne erfaringer med skolemiljø sakene i regionen, samt informasjonen vi har i sektorovervåkingen.
- Vi har hatt dialogmøter med avdelinger som har tilstøtende tema, og som har bruk for regelverksforståelsen på skolemiljøområdet inn i sin kontakt med sektor, for eksempel Helse og omsorgsavdelingen (HEOM) hos Statsforvalteren i Trøndelag. Vi har også en felles tilsynssak med HEOM i 2025.
- Vi har hatt halvårlige møter med mobbeombudet og elev- og lærlingeombudene, der vi har drøftet utfordringsbildet innen regelverksforståelse i sektor og drøftet enkeltsaker vi har felles. Mobbeombudet har også deltatt i et møte med alle saksbehandlere i skolemiljøteamet, for å skape en felles forståelse.
- Vi har også deltatt på andre digitale møter for sektor i regi av seksjon opplæring og barnehage våren og høsten 2025, der mange deltakere fra hele fylket er representert, eksemplvis skoleeiere, rektorer og representanter fra andre instanser. Tema i disse møtene har også vært erfaringer fra nytt lovverk, støtteordninger og ulike problemstillinger.
- Tre-fire av våre saksbehandlere har deltatt i Region-Nord-samarbeid med tema skolemiljø. Dette har ikke bidratt til en direkte økt regelverksforståelse, men vi vil påstå at den har bidratt indirekte. Kunnskapen vi erverver i drøftinger med de andre embetene, deles med skolemiljøteamet, og kan videre brukes direkte i veiledning av sektor, samt saksbehandling. Vi har lært noe nytt av andre. Når vi øker eget kunnskapsgrunnlag, vil det gi en positiv gevinst til de vi viderefremidler informasjonen til.

Foredragene og møtene har inneholdt tema som er relevant for at skolene skal ha kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø:

- Statsforvalterens erfaringer med og anbefalinger i skolemiljø saker

- Opplæringslovens kap. 9 A og kap.12 - regelverksforståelse
- Håndhevingsordningen, saksgang og dokumentasjon
- Barns beste-vurderinger
- Sosial læring og inkluderende læringsmiljø.

I de tre siste årene har vi vært så hardt presset på saksbehandlingstid, at vi har nedprioritert en del dialogmøter, veiledningsmøter og foredrag. Vi hadde ønsket å ta initiativ til og nådd ut til enda flere, med mer. Når det er sagt, har vi gjort det beste vi kan for å få til noe systematisk utadrettet virksomhet ut fra forutsetningene. Punktene ovenfor viser at vi til en viss grad har nådd ut. Vi har blant annet opprettholdt halvårlege dialogmøter med skolemyndigheten i noen kommuner. Mye har handlet om å følge opp risiko, samt informert om nytt lovverk. I sum har vi hatt omtrent samme utadrettede virksomhet som i 2024, og der vi har jobbet smart i planleggingen av foredrag. Vi har snevret inn oppdragene til noen få faste personer i teamet, som ikke trenger så lang forberedelsestid.

Vi opplever å ha samme måloppnåelse i 2025 som foregående år, når det gjelder å drive et forebyggende arbeid om trygt og godt skolemiljø til skoleledere og skoleeiere i regionene våre. Samtidig som vi har jobbet mye med å redusere saksbehandlingstiden dette året, har vi også i noen grad prioritert utadrettet virksomhet.

Når vi ved årsslutt ser at vi har fått til en god utvikling innen saksbehandlingstid og utadrettet virksomhet, skal vi videre jobbe hardt for at det fortsetter i riktig retning. Vi ser fram til å fortsette å ha flere dialogmøter med erfaringsutveksling, drøfting av aktivitetsplikten, samt drøfte problemstillinger i farvannet mellom regelverk og praksis. Dette mener vi bidrar til å styrke kompetansen. Veiledningsmøtene har videre sørget for en annen kontaktflate mellom kommuner, enn de etablerte regionene de bruker innen annet samarbeid. Det resulterer også i at vi får flere henvendelser i etterkant, der det bes om veiledning. Vi ser fram til å ha flere stedlige veiledningsmøter og dialogmøter.

Oppsummert så mener vi at vår innsats har vært tilstrekkelig for å få oppfylt dette oppdraget i 2025.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Utgangspunktet for prioriteringer

Statsforvalteren i Trøndelag har i 2025 bidratt til at barnehagemyndighetene, barnehageeierne og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Vi erfarer at dette er et område som prioriteres i sektor, men at det fortsatt er behov for kompetanseheving. I spørringen til barnehagemyndighetene høsten 2025 kommer det frem at myndighetene mottar få henvendelser og klager. Barnehagemyndighetene følger opp henvendelsene med veiledning og/eller tilsyn.

Tiltak og virkemiddelbruk

Tiltak som er iverksatt for å heve kompetansen hos barnehagemyndighetene, eier og de som jobber i barnehagene er:

- Regelverket er gjennomgått i regionale samlinger i 2024 der barnehagemyndighetene fra alle kommunen har deltatt. Her har også kommunene delt erfaringer om hvordan barnehagene jobber med det psykososiale barnehagemiljøet og hvordan barnehagemyndighetene følger opp
- En del barnehager har valgt arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet som tema for kompetanseutvikling i kompetansestrategien
- Statsforvalteren har gjort kompetansepakkene til Udir kjent i sektor og vi har en egen temaside om det psykososiale barnehagemiljøet på vår hjemmeside. Her ligger det ressurser, blant annet en webinarserie vi har laget i samarbeid med Trondheim kommune
- I Trøndelag er flere kommuner med i Læringsmiljøprosjektet. Statsforvalteren er tett på kommunen i prosjektet
- Statsforvalteren i Trøndelag har veiledet både sektor og foresatte i saker som omhandler det psykososiale barnehagemiljøet
- Statsforvalteren i Trøndelag har ført tilsyn med risikovurderinger, tilsyn og veiledning via bhg.l. §§ 41, 42 og 43
- Det er opprettet en arbeidsgruppe i Region Nord-samarbeidet der temaet er det psykososiale barnehagemiljøet. Gruppen har i 2025 kartlagt hvilke ressurser som finnes og planlagt en webinarrekke der målgruppen er barnehagemyndighetene, eiere og ansatte i barnehagene. Webinarrekken lanseres i 2026.

I arbeidet vårt har Deloitte evalueringen om barnehagesektorens forståelse, implementering og etterlevelse av barnehageloven kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø samt spørringen vi har sendt sektor, vært relevante kunnskapskilder, i tillegg til vår kjennskap til kommunene i vårt fylke.

Vurdering av effekt

Vi vurderer at tiltakene har hatt effekt i barnehagesektoren. De tiltakene vi har gjennomført bidrar til økt kunnskap om regelverket, økt kompetanse og større oppmerksomhet om retten til et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Vår erfaring er at sektor er opptatt av at barn skal ha et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Noen myndigheter har ført tilsyn med dette som tema, og de fleste myndighetene veileder sine barnehager. Flere kommuner ønsker å delta i Læringsmiljøprosjektet og det jobbes jevnt over godt i prosjektet. Vi erfarer at barnehagemyndighetene som oftest er kjent med og raskt tar tak i saker der vi ber om redegjørelse på bakgrunn av henvendelser. Det er fortsatt behov for kompetanseheving og kunnskap om

hvordan rettighetene ivaretas i praksis.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Skolemiljøteamet har gjennom de siste årene gjort tilpasninger og endringer i våre rutiner, for å jobbe mest mulig effektivt innenfor de rammene vi har. Vi har tenkt enda mer på forenkling, struktur og oppgavefordeling i framgangsmåten. Selv om vi har gjort alt dette, har vi over tid hatt en høy gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Etter Restanseprosjekt i regi av Udir i 2024, reviderte vi rutinebeskrivelsen og jobbet etter denne i 2025:

- Skjermet saksbehandlingstid til vedtaksskriving - felles skolemiljøuker hver måned og individuell skjerming av enkeltdager.
- Overtidsbetaling for å skrive vedtak.
- Mer fleksibel bruk av hjemmekontor etter avtale.
- En nøye vurdering fra fagkoordinator av hvem som skal tildeles hvilke saker, for å sikre maksimal effektivitet.
- Sakene blir fortløpende fordelt. Saker kan bli omfordelt ved behov.
- Rektorene blir ikke muntlig kontaktet når det blir meldt en skolemiljøsak og vi sender innhentingsbrev. Vi overlater til dem å ta kontakt med oss dersom de lurer på noe. Innhentingsbrevet inneholder en kort informasjon om foresattes melding, slik at vi dokumenterer henvendelsen skriftlig til skolen, ikke muntlig, som vi gjorde før.
- Vi gir kun 1 uke svarfrist i innhentingsbrevet, for å signalisere at dette haster og er viktig.
- Vi skriver kortere vedtak. Vi gir kortere informasjon i «bakgrunnen for saken», gjengivelse av elevstemmen fra samtalen, samt vår vurdering av elevens beste.
- I 2025 har vi ikke sendt ut e-post til rektor, skoleeier og foresatte om at vedtaket nå kommer og at de kan ta kontakt.
- I 2025 har vi ikke tilbudt en muntlig gjennomgang av vedtaket med rektor og skoleeier, dersom de ikke etterspør det selv. Vi har heller ikke en muntlig gjennomgang av vedtaket med foresatte (og elev), dersom de ikke etterspør det selv. Høsten 2025 har vi imidlertid tilbudt en muntlig gjennomgang av vedtaket til skolen/skolemyndighet der vi har sett et behov for det, for å øke læringsutbyttet.
- Vi vurderer om elevstemmen er tilstrekkelig dokumentert i skolens dokumentasjon og om en elevsamtale er nødvendig. (I 2025 ble det konkludert med at elevsamtalen er nødvendig i samtlige saker).
- Vi har ikke ventet på foresattes kontradiksjon ut over det åpenbare tidsrommet de har krav på, dersom vi mener at saken er tilstrekkelig opplyst.
- Vi bruker fotnoter i vedtaket, slik at vedtaket blir kortere og mer oversiktlig.
- Samlet sett kommuniserer vi mer skriftlig, framfor muntlig.
- Fagkoordinator har snakket mye om kravet om 30 dagers saksbehandlingstid til skolemiljøteamet, og vi har stadige drøftinger på hvordan vi kan jobbe mest mulig effektivt for å nå dette målet.
- Oppfølgings- og avslutningsbrev skrives kortere, ved å skrive kortere vurderinger og oppsummere mer.
- Vi sender ikke ut e-post til foresatte, rektor og skoleeier om at vi har sendt ut oppfølgings- eller avslutningsbrev og at de kan ta kontakt lengre - det står i brevet.
- Høsten 2025 reviderte vi vedtaksmalen, der vi lot utdrag av regelverket bli en naturlig del av standardteksten og brukte fotnoter på resten. På den måten fjernet vi vedlegget om regelverk.

Vi reviderer fortløpende vår «Rutine for arbeid med skolemiljøsak hos SFTL» ut fra behovet for å effektivisere og våre erfaringer i arbeidet. Vi har blant annet endret litt på framgangsmåten og prioriteringer innen hver fase. Vi har videre revidert de fleste vedlegg og skjema som ligger lenket opp til rutinen.

Revideringen av rutinen i 2025 har bidratt til bedre systematikk og effektivitet. Den har gitt enda bedre forutsigbarhet for saksbehandlerne, enda flatere struktur i ansvarsfordeling, mindre sårbarhet i roller og ansvar, og mer effektiv bruk av ressurser (hoder og hender) i skolemiljøteamet. Saksbehandler 1 bruker kortere tid på å skrive når vedtakene nå er kortere, saksbehandler 2 bruker kortere tid på å vurdere, og godkjenning går også forttere.

Vi foretar fortsatt en skjønnsmessig vurdering av prioriteringen i rekkefølgen på saksbehandling i sakene. Dette kan blant annet bero på sakens alvorlighetsgrad, om det er et akutt behov for avklaringer, eller at sakens innhold er ekstremt på en måte som krever særlig rask behandling. Vi starter alltid opp sakene raskt og tar kontakt med melder innen fem virkedager, oftest bare tre virkedager. Vi får gode tilbakemeldinger på den raske responstiden fra melderne.

Når saksbehandler 1 har fått opplyst saken, drøftes saken raskt med saksbehandler 2 før saken skrives, noe som sikrer lik forståelse og dermed frigjør tid i den videre saksbehandlingen. Når vedtakene er klare godkjennes de av fagkoordinator samme dag, eller dagen etter.

Vi mener at målet om mer systematikk i arbeidet er oppnådd, og samtidig stadig kan forbedres. Grundig opplæring i rutinen vår er en forutsetning for å lykkes for nyansatte. Omstrukturering og mer effektiv saksbehandling har gitt resultater i løpet av 2025. Vi ser en forbedring i gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2025 etter restanseprosjektet i 2024. Selv om vi har forbedret saksbehandlingstiden i det siste året, er vi fortsatt ikke i mål. Vi har ambisjoner om å klare en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 30 dager, og ser at i enkeltsaker greier vi det. Med god hjelp fra Udir i restanseprosjektet og med god motivasjon i skolemiljøteamet, kan vi si at vi er på riktig vei. Vi er spente på året som kommer, for det er fortsatt noe ustabilitet i ansattegruppa og behov for interne omprioriteringer i seksjonen. I 2026 må vi derfor gjenvinne stabilitet i teamet, jobbe systematisk med rutinene vi har revidert, samt sørge for effektiv og motiverende oppgavefordeling.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra lokal skolemyndighet reduseres

I konkrete klagesaker har vi bemerket og opphevet vedtak med saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil, i tråd med fvl. § 41. I sakene viser vi til og veileder på krav i regelverket. Vi har også i noen tilfeller veiledet lokal skolemyndighet i etterkant av klagesaksbehandling. Dette på forespørsel. Utover kun klagesaker mottar vi mange henvendelser som gjelder saker om vedtak. I disse tilfellene har vi enten veiledet skolemyndighetene for å sikre riktig saksgang og forebygge saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil, eller fulgt opp konkret risiko for brudd på regelverket, enten etter opplæringsloven eller forvaltningsloven, med tilsynshjemmelen. På grunn av kapasitetsutfordringer har vi måttet prioritere saksbehandling av klager og oppfølging av risiko med tilsynshjemmelen, og derfor nedprioritert mer generelle og forebyggende veiledningstiltak overfor skolemyndighetene. Vi erfarer at det er en utfordring at skolemyndighetene delegerer vedtaksmyndighet til skolene siden de besitter en lavere forvaltningskompetanse. Dette, i tillegg til hyppige skifter av ansatte med delegert vedtaksmyndighet, gjør at det er et vedvarende behov for kompetansehevede tiltak. Vi vurderer at vi innenfor enkelte regelverksområder ser en bedring når det gjelder reduksjon av antall feil i vedtak. Eksempelvis opplever vi i større grad at hensynet til elevens beste blir vurdert, og at skolemyndighetene/skolene begrunner sine vurderinger i vedtak.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Utgangspunktet for prioriteringer

Statsforvalteren i Trøndelag arbeider systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres. Vi mottar mange henvendelser med ønske om veiledning fra barnehagemyndighetene gjennom året.

Tiltak og virkemiddelbruk

For å sikre at færre vedtak fra barnehagemyndighetene med saksbehandlings- og rettsanvendelses feil har vi iverksatt følgende tiltak

- Veiledning i klagesaker
- I konkrete klagesaker har vi bemerket og opphevet vedtak med saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil
- Veiledning i forbindelse med tilsyn. Vi har de siste årene ført tilsyn med temaet spesialpedagogisk hjelp og spesialpedagogisk hjelp og internkontroll med undertema fatte vedtak og gjennomføring. Dette for å bidra til at kommunene fatter vedtak i tråd med regelverket og at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har rett på. I tillegg har vi ført tilsyn med risikovurderinger, tilsyn og veiledning gjennom bestemmelsene om et trygt og godt barnehagemiljø.
- Erfaringsdeling etter tilsyn
- Kurs i forvaltningsrett for vedtaksmyndighetene
- Regionvise samlinger med alle barnehagemyndighetene
- Jevnlige veiledning både gjennom møter med sektor og når vi mottar henvendelser

Vurdering av effekt

Vi vurderer at tiltakene har hatt effekt. Flere kommuner har gjennomgått malene for vedtak om spesialpedagogisk hjelp og mange bruker Udir sine eksempelmalene. Vi erfarer også at flere kommuner gjør barnets beste vurderinger i sine vedtak, og noen viser en økt forståelse for de forvaltningsmessige prinsippene. Det er fortsatt strekk i laget.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den individuelle tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i grunnskolen får den individuelle tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven §11-4 flg.

Det er store forskjeller mellom kommunene i Trøndelag, hva gjelder regelverksforståelse og -etterlevelse hos lokale skolemyndigheter. I og med at det ofte er skifte i ansatte som jobber i kommunene, vurderer vi at regelverksforståelse er et kontinuerlig arbeid, både innenfor særlov og forvaltningslov.

Manglende forvaltningskompetanse er en vedvarende utfordring i kommunene (jf. også pkt. 3.3.3.1.8.1). Dette påvirker den individuelle tilretteleggingen som elever i grunnskolen får, både gjennom mangler i *vedtak* – og til dels *manglende vedtak* om individuell tilrettelegging.

Vi erfarer videre at mange kommuner har dårlig økonomi, og at dette særlig går ut over elever med enkeltvedtak. Gjennom ulike henvendelser og i klagesaker erfarer vi at elevene ikke får oppfylt sine rettigheter, på grunn av manglende ressurser hos skolen. Mange kommuner bryter også lærernormen. Når bemanningen ikke er tilstrekkelig, øker risikoen for at elever ikke får den tilretteleggingen de har krav på etter lov og vedtak. Vi ser en sammenheng mellom kommuner som bryter lærernormen, og henvendelser med bekymring for enkeltelevers rettigheter. Vi har derfor ført tilsyn med alle kommuner som brøt lærernormen skoleåret 2024/2025.

Videre erfarer vi at kommuner i noen tilfeller utsetter å fatte vedtak om individuell tilrettelegging, eller utsetter å henvise elever til PPT for sakkyndige vurderinger. Dette eksempelvis ved dysleksi, konsentrasjonsvansker eller sosiale utfordringer, med begrunnelsen at dette er noe skolene skal klare å håndtere. Situasjonen fører til at foresatte i en del tilfeller ikke når frem med sine bekymringer for barnas læringsutbytte, og at elever ikke får avklart om de har behov for og rett til individuell tilrettelegging.

I 2025 har vi erfart en økning i antall henvendelser og klager som gjelder individuell tilrettelegging. Grunnet kapasitetsutfordringer etter prioritering av restanseprosjekt på skolemiljøområdet i 2024, har vi hatt et etterslep av saker om individuell tilrettelegging. I 2025 har vi derfor prioritert klagesaksbehandling og oppfølging av risiko med andre tilsynsaktiviteter, foran generell veiledning overfor skolene og de lokale skolemyndighetene. Vi har likevel gitt regelverksveiledning til flere regioner i fylket, samt til flere skoler og enkeltkommuner på forespørsel. Vi har også prioritert å gi regelverksveiledning til PP-tjenestene i fylket. Vi erfarer at PPT er opptatt av riktig regelverksetterlevelse, og at PPT er ledende når det gjelder regelverksforståelse. Vi har erfart at det gir positive ringvirkninger og synergieffekt å prioritere veiledning av PPT, med tanke på kompetanseutvikling også i skolene og hos de lokale skolemyndighetene. Vi har på bakgrunn av dette også gitt midler til PPT knyttet til oppdrag om implementering av ny opplæringslov. Utover dette har vi oppdatert vår hjemmeside med generell regelverksveiledning, og laget en film om våre erfaringer knyttet til kapittel 11 i ny opplæringslov, som gir kommunene videre retning for hva de må jobbe mer med på området.

Ulike henvendelser både fra foresatte til elever med særlige behov, og fra ansatte i PPT, skoler, lokale skolemyndigheter og andre tjenesteytere, er besvart ved veiledning og/eller bruk av vår tilsynshjemmel. Gjennom regelverksveiledning på forespørsel fra foresatte til elever, har vi bidratt til at deres barn med behov for individuell tilrettelegging blir fulgt opp i tråd med regelverket, samtidig som vi har gjort foresatte kjent med deres klagerettigheter. Ved bruk av tilsynshjemmelen og andre tilsynsaktiviteter, har vi fulgt opp risiko for brudd på regelverket på en rask og effektiv måte (se nærmere beskrivelse omkring dette i pkt. 3.3.3.1.2.1). I disse sakene har vi bidratt til at elever i grunnskolen får den individuelle tilretteleggingen de har krav på, og at kommunene følger riktig saksgang. Vi har også gjennomført tilsyn med PPT sin saksbehandlingstid i saker om individuelt tilrettelagt opplæring, som er under oppfølging. Selv om tilsynet ikke er avsluttet, erfarer vi at tilsyn var riktig virkemiddel og at tiltaket har hatt effekt.

Samlet vurderer vi at tiltakene som vi har satt inn har fungert. Vi erkjenner likevel at det krever en kontinuerlig innsats og målrettet virkemiddelbruk, og at vi stadig må vurdere nye/andre tiltak for å imøtekomme et skiftende risikobilde på området.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Utgangspunktet for prioriteringer

Vi har mottatt klager på spesialpedagogisk hjelp i 2025. Gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og henvendelser ser vi at noen få barn ikke får det tilbudet de har krav på. Vi har gjennomført en spørring i sektor høsten 2025. Her kommer det frem at kommunen som barnehagemyndighet mottar svært få klager om spesialpedagogisk hjelp. Andelen meldte behov til kommunene om tilrettelegging etter barnehageloven § 37 og klager på vedtak etter denne er betydelig høyere. Klagen om tilrettelegging omhandler i størst grad antall timer barnet har fått innvilget et individuelt barnehagetilbud, og det er svært sjelden vi mottar klagesaker der barnet har fått avslag.

Tiltak og virkemiddelbruk

Statsforvalteren i Trøndelag har iverksatt ulike tiltak for å følge opp barnehagemyndighetenes arbeid for å sikre at barn får det tilbudet de har krav på.

- Gjennom å fatte vedtak i klagesaker
- Vi gir veiledning i regelverket når myndigheter, eiere, ansatte i barnehagene eller foreldre og andre tar kontakt
- Vi har i siste årene ført tilsyn med tema spesialpedagogisk hjelp og spesialpedagogisk hjelp og internkontroll, undertema fatte vedtak og følge opp og gjennomføre den spesialpedagogiske hjelpen
- Vi har veiledet barnehagemyndighetene om regelverket i regionale samlinger og delt erfaringer/resultat fra tilsynene

- Vi har laget en egen ressurside på hjemmesiden vår der det blant annet er en film med oversikt over barnas rettigheter

Vurdering av effekt

Statsforvalteren i Trøndelag har gjennom ulike tiltak bidratt til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på. Vi vurderer at tiltakene har effekt og at både foresatte, eiere og barnehagemyndighetene er mer bevisst barnets rettigheter. Vi erfarer at kommunene ønsker å ivareta barnas rettigheter og tar kontakt dersom de har behov for veiledning. Vi er også klar over at mange kommuner har en krevende økonomi og har bemannings- og rekrutteringsutfordringer. Dette kan påvirke barnas rettigheter. Det er viktig at foresatte er kjent med klageadgangen slik at vi kan vurdere om barna får det tilbudet de har krav på.

Individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får individuell tilrettelegging i tråd med opplæringsloven §11-4 flg.

Statsforvalteren har tidligere år hatt faste møter med seksjonen som har ansvaret for elever med vedtak om ITO i fylkeskommunen. I 2025 er disse ikke gjennomført, men det ble gjennomført flere møter med denne seksjonen i forbindelse med saker. Det ble også innhentet regelverksavklaringer fra Utdanningsdirektoratet. Videre blir det veiledet knyttet til skolemiljø saker som omhandler elever med ITO-vedtak. Vi har også fulgt opp opplysninger om risiko for brudd på regelverket knyttet til retten til fullføring av videregående opplæring for elever med ITO. Risikoen ble fulgt opp ved bruk av andre tilsynsaktiviteter (møter og skriftlige redegjørelser fra fylkeskommunen), og endte i vedtak med pålegg om retting. Fylkeskommunen rettet regelverksbruddet innen fristen for retting, og vi har avsluttet tilsynet.

Statsforvalteren vurderer at disse tiltakene samlet sett har god effekt. Dokumentasjon fra søknader om fritak fra vurdering i 2. fremmedspråk, viser likevel at det er betydelig med søkere som burde blitt henvist til utredning, og hvor det kanskje burde vært tatt vedtak om ITO. Dette er blitt tatt opp med fylkeskommunen, uten at man kanskje kan se en effekt av disse drøftingene.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S), inkludert læreplaner for modulstrukturert opplæring.

Vi erfarer fortsatt at mange skoler ikke ser det handlingsrommet som ligger i læreplanverket. Dette skaper utfordringer i arbeidet med å legge til rette for at alle elevgrupper skal oppleve mestring, mening og faglig utvikling. Når elever ikke lærer i fagene, påvirker det også trivsel og opplevelsen av meningsfulle skoledager. Det snakkes mye om hvordan trivsel kan fremme læring – men mindre om hvordan faglig læring bidrar til gode læringsmiljøer. Faglig og sosial læring må forstås i sammenheng, og læreplanverket er rammen for begge deler. For å få dette til å henge sammen, må både lærere og PPT kjenne og utnytte handlingsrommet i læreplanen.

Gjennom tilsyn med intensiv opplæring ser vi at skolene i for liten grad jobber i tolkningsfellesskapet om progresjonen og utviklingsstegene i læreplanen. Det er stor variasjon mellom lærere i når de blir bekymret for elevers læringsutbytte, og det er for lite arbeid i profesjonsfellesskapet med hva som faktisk gir best læring for elever med lavt utbytte.

Det er fortsatt slik at «tilfredsstillende utbytte» er innslagspunktet for vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring. Implementeringen av ny opplæringslov har gjort at sektoren igjen vurderer begrepet – og det skaper nye spørsmål knyttet til gamle problemstillinger: Hva er tilfredsstillende læringsutbytte i de ulike fagene, for den enkelte elev, i den gitte, ordinære konteksten? Tilfredsstillende utbytte kan ikke forstås uavhengig av læreplanen og realiseringen av den i praksis.

I klagesaker på standpunkt ser vi at lærere ofte mangler presist språk for å beskrive elevers kompetanse. Det kommer tydelig fram i saker fra videregående opplæring, som Statsforvalteren overtok ansvaret for i fjor. Når vi sammenligner grunnskole og videregående, finner vi høyere opphevingsprosent i videregående – og sakene handler i hovedsak om forståelsen av læreplanen og skolens vurderingspraksis. Dette peker tilbake på en for svak implementering av LK20. Vi er bekymret for at sektoren tar for lett på implementeringen av læreplaner, og vil understreke at faglig læring og bruk av læreplanen som arbeidsverktøy står sentralt i skolens mandat.

I Trøndelag har vi over flere år hatt fellestiltak gjennom den desentraliserte ordningen (Dekom). Ett av tiltakene, God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK20, har gitt dokumentert nytte for lærerne. Enkeltlæreres utvikling er positivt, men varig endring i praksis krever forankring hos ledelsen på både skole- og kommunenivå, og forpliktelser til mellomarbeid og erfaringsdeling på skolene. Dette arbeidet skal videreutvikles som del av den langsiktige planen innenfor kollektiv kompetanseutvikling i Trøndelag. Det meldes spesielt om behov for økt innsats på mellomtrinnet og interesse for å se arbeidet i lys av Stortingsmelding 34.

Statsforvalteren i Trøndelag har, i samarbeid med flere nasjonale sentre, utviklet webinarer for lærere som underviser i avgangsfag. Temaene var blant annet knyttet til oppgaveutvikling til lokalt gitt eksamen og vurdering av muntlig og muntlig-praktisk kompetanse. Begge deler forutsetter solid læreplanforståelse, og vi forventer at dette også påvirker praksis i klasserommene – ikke bare selve eksamenssituasjonen.

Det er tydelig at sektoren har et stort behov for støtte i tolkning, forståelse og operasjonalisering av læreplanen. Statsforvalteren bruker fortsatt mye tid på å veilede eiere, skoleledere, lærere, sensorer og PPT i læreplanverket. Da vi utviklet strategi for veiledning i ny opplæringslov, tok vi utgangspunkt i PROBA-rapporten og vår erfaring med sektoren. Vi valgte derfor å bruke LK20 som inngang også til lovveiledningen – en strategi vi videreførte i 2025.

Nyutdannede lærere har ofte begrenset generisk læreplanforståelse, og mangler dermed språk og verktøy for å utforske handlingsrommet i fagene. Vårt samarbeid med UH er derfor svært viktig for å påvirke både grunn- og videreutdanningene. Det mest integrerte samarbeidet skjer i Dekom-tiltakene, der vi jobber tett sammen med Matematikksenteret, Skrivesenteret og Fremmedspråksenteret, særlig innenfor lokalt gitt eksamen og standpunktvurdering. De kjenner fagene; vi kjenner regelverket. Ved å analysere typiske feil i klagesaker, får sentrene innsikt i hva lærerne trenger støtte på. De kan da rette tiltakene tydeligere inn mot praksisfeltets utfordringer, og de er trygge på at de også behersker regelverksforståelsen. Et eksempel på dette samarbeidet er – Vurdering for alle - modul 1 - Skrivesenteret.

Statsforvalteren har også veiledet lokal skolemyndighet i planlegging og gjennomføring av både lokalt gitt og sentralt gitt eksamen. I våre faste digitale sektormøter – for kommuner, skoler og andre aktører – har eksamen og standpunkt vært faste tema. Vi har i tillegg hatt egne møter for fylkeskommunen og de som har ansvar for vurdering, dokumentasjon og eksamen i videregående opplæring.

Vi gjennomførte også Udirs spørreundersøkelse om eksamen og risikovurdering, og tilpasset støtten ut fra resultatene. Oppsummert har vi støttet sektoren både teknisk, faglig (for eksempel gjennom webinarer) og i regelverk knyttet til eksamen. Eksamen i Trøndelag ble gjennomført uten store avvik, og de få avvikene som oppsto ble håndtert løpende.

Statsforvalteren er informert om innføringen av Læreplanverket for Kunnskapsløftet og modulstrukturerte læreplaner. Dette i forbindelse med nettverk for fylkeskommunene knyttet til innføringen, samt i forbindelse med YON. Fylkeskommunen har også informert YON om status for sitt arbeid med godkjenning av dokumentasjon etter § 5-11 og realkompetansevurdering. Statsforvalteren har også løpende kontakt med fylkeskommunen knyttet til regelverk. Samlet sett vurderer Statsforvalteren at fylkeskommunen jobber godt med dette. Klagesaker knyttet til dette fra desember 2024, viser at fylkeskommune har gode rutiner og god regelverkforståelse innen læreplanforståelse/vurdering, og realkompetansevurdering. Fylkeskommunen har blant annet egne kurs/samlinger knyttet til læreplanforståelse og vurderingsarbeid i denne sammenheng.

Når det gjelder de modulbaserte læreplanene (VOV og FOV), så er det løpende veiledninger med tanke på modulstrukturert opplæring, hvordan man skal håndtere innplasseringer og overganger mellom moduler, samt eksamensgjennomføring. Det har også vært to ledersamlinger der FOV og erfaringsdeling knyttet til dette har vært sentralt. Vi opplever en del usikkerhet ennå knyttet til FOV og praktiseringen, men at man har kommet lengre nå enn på samme tid forrige år.

Til slutt vil vi vise til vårt innspill til Fellesskoleutvalget. Her er vårt innspill i sin helhet: [Innspill-til-NOU-om-fellesskolen-Statsforvalteren-i-Trøndelag.pdf](#)

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

Ut fra de henvendelsene vi får er vi ikke spesielt bekymret for tilstanden i sektor. Vi ser at det kan være krevende å ha tid nok for ansatte i SFO til å arbeide med rammeplan og kvalitetsarbeid, samt se dette i sammenheng med skoletiden. Her er det nok store forskjeller. Vi har deltatt på tre samlinger med innlegg. To som handlet om kvalitetsarbeid SFO med tanke på kapittel 6 i rammeplanen, og en samlingen som var spisset inn mot det samiske i SFO. Et eget brev er sendt alle kommuner angående moderasjonsordningene i SFO i forbindelse med SFO i ferier. Dette er viktig å presisere da de er med på å sikre inkludering og likeverd, jamfør rammeplanen. Det er for øvrig få henvendelser knyttet til rammeplanen.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (opppl § 11-4 flg.)/spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettssikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av lokal barnehagemyndighets og skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke deres kompetanse ved behov.

Barnehage

Utgangspunktet for prioriteringer

Vi viser til rapporteringen under punkt 3.1.7.1.3.1.

Vi mottar klager på spesialpedagogisk hjelp og henvendelser om det psykososiale barnehagemiljøet.

Tiltak og virkemiddelbruk

Vi har prioritert barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp og dette har vært førende for arbeidet på rettssikkerhetsområdet. Dette har vi gjort gjennom:

- Valg av tilsynsystema. Vi har ført tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll og risikovurderinger, tilsyn og veiledning via bestemmelsene i barnehageloven §§ 41-43
- Vi følger opp henvendelsene vi mottar om at barn ikke har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø gjennom å ta kontakt med barnehagemyndigheten og etterspørre hvordan de følger opp saken
- Klagesaksbehandling
- Veiledningsmøter med sektor
- Veiledning når sektor tar kontakt
- De ovenfor nevnte områdene har vært tema i de regionale samlingene med barnehagemyndighetene
- Forvaltningsrettskurs
- Barnehagemiljø er tema Region-Nord-samarbeidet der vi har kartlagt hvilke ressurser som finnes og planlagt en webinarrekke i 2026 for barnehagemyndighetene, eiere og ansatte i barnehagene
- Vi informerer om regelverket på hjemmesiden vår
- Vi er tett på kommunene som deltar i Læringsmiljøprosjektet og bidrar med kompetanseheving om regelverket
- Barnehagemyndighetene i enkelte regioner samarbeider og utveksler erfaringer om myndighetsoppgavene

Vurdering av effekt

Vi vurderer at barnehagemyndighetene og -eierne har middels gode forutsetninger for å løse sine oppgaver på disse områdene, det er strekk i laget. Vi erfarer at dette er tema sektor er opptatt av og at vi kontaktes for råd og veiledning. Risikoen ligger primært i vedtaksmyndighetenes forvaltningskompetanse, kommunenes krevende økonomiske situasjon og bemannings- og rekrutteringsutfordringer. Flere av kommunene våre deltar i Læringsmiljøprosjektet og dette vurderer vi gir positiv effekt. Gjennom disse tiltakene vurderer vi at vi jobber målrettet for å styrke barnehagemyndighetenes- og eierens kompetanse på regelverksområdet.

Skole

Vi vurderer at både skoleeiernivået og skolene har varierende forutsetninger for å løse sine oppgaver knyttet til et trygt og godt skolemiljø og individuell tilrettelegging. Etter flere år med informasjon om regelverket og håndhevingsordningen, og omfattende veiledning til sektoren, ser vi likevel en positiv utvikling i hele Trøndelag. Vi ser at økt regelverksforståelse eksempelvis har bidratt til at skolene starter arbeidet med skolemiljø saker raskere, samt setter inn tiltak. Vi ser også at regelverket innenfor skolemiljøområdet praktiseres mer likt i kommunene. Dokumentasjonen vi mottar fremstår nå som mer ryddig og tydelig.

Samtidig opplever vi at både skolemiljø og individuell tilrettelegging er krevende områder for skolene å prioritere. Kommunene har begrensede ressurser – både når det gjelder personell, kompetanse og kapasitet. Selv om skolene ønsker å få til gode løsninger, strekker de ofte ikke til. Flere som har behov for individuell tilrettelegging, får ikke dette til riktig tid, eller vedtakene blir ikke gjennomførte. Skolemiljø sakene som meldes til oss er ofte svært omfattende, og mange av dem inneholder elementer av mangelfull individuell tilrettelegging. Tiltak som settes inn i skolemiljø saker blir ikke alltid gjennomført som planlagt, eller de avsluttes for tidlig. Når elever verken får tilstrekkelig tilpasset opplæring, eller den individuelle tilretteleggingen de har behov for, påvirker dette deres opplevelse av trygghet og trivsel. Sakene blir dermed både mer komplekse og vanskeligere å løse.

Vi ser også at forvaltningskompetanse er en vedvarende utfordring i kommunene. Til tross for at vi over flere år har prioritert dette området gjennom veiledning, tilsyn med vedtak om spesialundervisning (nå individuell tilrettelegging) regionale samlinger, klagesaksbehandling og kurs i forvaltningsrett, oppstår det stadig behov for nye kompetansehevende tiltak. Eksempelvis kommer det til nye ansatte, og risikoen for feiltolkninger er der. Samtidig ser vi en positiv utvikling: Vedtakene om individuell tilrettelegging holder gjennomgående noe høyere kvalitet i 2025 enn for bare få år siden. Vi erfarer blant annet at sektor er mer bevisst på at elever skal høres, og at de selv skal gjøre en konkret og individuell vurdering av elevens beste, og at den sakkyndige vurderingen brukes mer aktivt når det fattes vedtak.

Vi registrerer videre en positiv utvikling i å få oppfylt aktivitetsplikten i 2025, som kan ha sammenheng med våre prioriteringer om å veilede innen regelverket. Helt konkret finner vi at flere rettsanvendelsesfeil er redusert i skolens aktivitetsplikt etter kap. 12 i 2025. I løpet av 2024 fikk fire skoler/kommuner oppfylt aktivitetsplikten sin, mens i 2025 økte antallet til ni. Her kan lovendringen innen håndhevingsordningen også spille inn, siden vi kun vurderer tiltaksplikten gjennom håndhevingsordningen. Vi mener likevel at de fleste skolemyndighetene har bedret sine rutiner, framgangsmåter og standard skjema som brukes ved enhetene. Eksempelvis dokumenterer skolene ofte tiltaksplaner som skrives ut fra en fast mal for skolen eller kommunen, som oppfyller de formelle kravene i tråd med lovverket. Det samme gjelder for meldeskjema, varslings skjema, møtereferatmal og samtalelogger. Skjemaene inneholder ofte hjelpetekst, som kan bidra til bedre regeletterlevelse og færre rettsanvendelsesfeil. Vi erfarer videre at flere kommuner har revidert sine skjema, rutiner og framgangsmåter i løpet av 2025, etter kapittel 12 i ny opplæringslov.

Vi ser at veiledning og bruk av maler og framgangsmåter kan være til hjelp for skoleeiere og rektor, for å unngå rettsanvendelsesfeil. Et konkret eksempel på dette er at vi sender ut et hjelpeskjema som skoleledere kan benytte når de sender inn dokumentasjon gjennom håndhevings sakene. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger på at skjemaet i bruk bidrar til både struktur og oversikt, også fordi det er utarbeidet enkle hjelpespørsmål i hver kolonne. Dette bidrar derfor til å rette fokuset mot det som er vesentlig å dokumentere i tråd med lovverket, og hjelper samtidig også skolene til å forstå hva de ikke trenger å vektlegge.

Høsten 2025 har vi i noen grad valgt å invitere rektor og skolemyndighet til en muntlig gjennomgang av skolemiljøvedtakene via Teams. Samtalene har bidratt til å løfte fram aktuelle spørsmål og betraktninger omkring regelverket, og har i stor grad ført til engasjement og gode refleksjoner omkring rettsanvendelsen. Vi gjennomfører ikke slike samtaler uten at skolemyndighet er representert, med den begrunnelse at møtene skal ha en overføringsverdi til det systematiske arbeidet innenfor skolemiljøområdet på kommunenivå. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger fra rektorer og skolemyndigheten på disse samtalene, og de har etterlyst slike samtaler i perioder der vi ikke har kunnet prioritere dem på grunn av

saksbehandlingstiden. Skolemyndigheten har evaluert dette som nyttig og lærerikt, noe vi vurderer kan bidra til videre god rettsanvendelse.

Se også punkt 3.1.7.1.3.1 som gjelder for dette punktet også. Kompetanseutvikling og regelverkskompetanse henger tett sammen.

Etter risikovurderinger har vi tilbudt flere kommuner deltakelse i Læringsmiljøprosjektet. Vi følger opp kommunene som deltar, og deltar gjerne på arrangementer og styringsgruppemøter. Erfaringene våre viser at kommunene og enhetene som deltar, opplever god effekt, og at dette arbeidet bidrar til å bygge kompetanse og kapasitet lokalt.

Vi ser at kommuner og skoler i for liten grad benytter handlingsrommet som ligger i læreplanen. Det er uklart om dette primært skyldes manglende kompetanse eller begrensede ressurser. Flere skoler praktiserer et snevrere handlingsrom enn nødvendig, noe som fører til at undervisningen i mindre grad tilpasses elevgruppen. Dette kan igjen medføre at elever i slike læringsmiljø får økt behov for individuell tilrettelegging.

I klagesaker om individuell tilrettelegging ser vi at problemstillingene ofte strekker seg utover kun regelverket om tilrettelegging. Sakene berører gjerne også bestemmelser i loven. Eksempelvis kan sakene dreie seg om problemstillinger knyttet til skolemiljø, skolefravær, fritak fra opplæringsplikten, privat hjemmeundervisning, helse m.m. Vi er bekymret for at de mest sårbare elevene mister flere rettigheter når de uteblir fra skolen; retten til opplæring, retten til helsehjelp, retten til klassetilhørighet m.m. Elever som bor i barneverninstitusjoner er videre en elevgruppe som vi vurderer at det er knyttet risiko til, knyttet til om de får oppfylt sine rettigheter til opplæring på sin nærskole, samt rettigheter til individuell tilrettelegging.

Vi vil også gjøre oppdragsgiver oppmerksom på vår bekymring knyttet til opprettelse og plassering av elever i ulike spesialklasser og -avdelinger/skoler, samt spørsmål knyttet til rapportering om dette i GSI. Etter gjeldende lov skal vi ikke ha offentlige spesialskoler, men likevel erfarer vi at slike spesialtilbud finnes i flere kommuner. Vi erfarer at denne praksisen og plasseringen/tilsøkningen av elever til disse tilbudene, ikke er i tråd med opplæringsloven (spesielt kap. 11, § 2-6 og § 14-2) eller forvaltningsloven. Vi følger opp opplysninger om slike skoletilbud med våre virkemidler, og særskilt tilsynsaktiviteter, men vi opplever at vi "svømmer motstrøms" og liten nytte av å gjøre kommunene oppmerksomme på regelverket. Noen kommuner søker oss for informasjon om hvordan de kan opprette slike tilbud innenfor lovens rammer. Vi oppfatter at opplysninger om tilstanden i skolene i dag, mulig kan tilsi et behov for enkelte skoletilbud som i utgangspunktet er mer tilrettelagte for enkelte elever og elevgrupper. Imidlertid ser vi at dagens tilstander opererer utenfor rammene av gjeldende lov, og det blir da også misvisende og uheldig at kommunene skal rapportere om slike tilbud i GSI.

Gjennom vårt arbeid i kompetansenettverket, tett på PPT og veiledning observerer vi at atferdsutfordringer i form av reguleringsvansker, neurodivergente tilstander, psykisk helse m.m utfordrer sektor, sammen med bekymringsfullt skolefravær.

Årets elevundersøkelse 2025 viser at gutter får vedtak om individuell tilrettelegging gjennom hele skoleløpet, og at omfanget øker med alderen. På 10. trinn mottar gutter omtrent dobbelt så mye individuell tilrettelegging som jenter. Denne kjønnsforskjellen er stabil gjennom hele grunnskolen. Jenter får relativt lite individuell tilrettelegging på småskoletrinnet, men behovet øker utover i skoleløpet, med høyest andel på 8.–10. trinn. Denne utviklingen bekymrer oss av flere grunner. For det første kan en spørre seg om satsingen på tidlig innsats og intensiv opplæring ikke har hatt ønsket effekt. For det andre reiser det spørsmål om skolen i tilstrekkelig grad er tilpasset elevenes faktiske behov – både når det gjelder læringsmiljø, struktur og pedagogisk praksis. Det er også grunn til å spørre om jenter får nødvendig støtte tidlig nok, eller om deres utfordringer i større grad blir synlige først når kravene øker i ungdomsskolen.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte lokal skolemyndighet i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

Statsforvalteren har fått informasjon i forhold til status knyttet til dette arbeidet. Denne informasjonen ble gitt i sammenheng med møte i YON, og i forbindelse med nettverksmøte i regi Udir og Hkdir.

Videre har Statsforvalteren hatt løpende dialog knyttet til regelverk, og innhentet regelverksavklaringer fra Utdanningsdirektoratet. Vi opplever at dialog har god effekt i forhold til regelverksetterlevelse i denne sammenheng. Klagesaker i 2025 viser at fylkeskommunen har rutiner og retningslinjer som bidrar til regelverksetterlevelse. Statsforvalteren har gitt veiledning også i denne sammenheng, noe vi mener har god effekt.

Statsforvalteren har ikke mottatt klager på realkompetansevurdering fra kommunen i 2025. Dialog med og informasjon fra kommunen viser at det er behov for informasjon og regelverksavklaringer opp mot enkelte kommuner.

Vi har delt informasjon om støttemateriell og etterutdanninger knyttet til realkompetansevurdering. Det vi muligens ser er at begrepet realkompetansevurdering må avklares tydeligere. Dette da RKV nå gjennomføres oftere, spesielt i kommuner med tanke på innplassering i rett modul FOV. Det vil si at forskjellen mellom kartlegging og realkompetansevurdering nok må tydeliggjøres ut mot sektor.

Oppfølging av fullføringsretten (fra kapittel 3.3.3.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte fylkeskommunen i å følge opp retten til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse for elever og voksne

Statsforvalteren har i 2025 gjennomført flere møter med fylkeskommunen, innhentet regelverksavklaringer fra Utdanningsdirektoratet, og gjennomført

tilsyn. Fylkeskommunen har rettet påpekt regelverksbrudd. De har også endret sine rutiner og informert ansatte om hva som er riktig tolkning av regelverket. Statsforvalteren opplever at dette samlet sett har hatt god effekt, og vil bidra til å sikre at elever og deltakere får oppfylt retten sin.

3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven

Vi veileder kommunene på integreringsloven, og opplever økende etterspørsel og behov for veiledning. Vår digitale møtearena for ledere og ansatte i flyktningstjenestene og voksenopplæringene i fylket – «Frokostprat med Statsforvalteren på integreringsområdet» har blitt en populær og godt besøkt arena. I løpet av året har også ledere og ansatte i Nav-kontorene i fylket blitt invitert til å delta. Dette har vi gjort for å understøtte økt tverrfaglig kunnskap og forståelse, fordi det har vært etterspurt fra Nav og fordi vi ser det som vesentlig å understøtte en tidlig og god kobling mellom Nav og flyktningstjenestene for å lykkes i bosettings- og integreringsarbeidet lokalt.

Vi deltar i arbeidsgruppe ved IMDi om regelverksendringer, og holder innlegg på aktuelle regionale arenaer som faglig forum for kommunalt arbeid med integrering - og andre regionale konferanser om bosetting og integrering. Dette gjøres i samarbeid med UDI, IMDi, fylkeskommunen, Nav og faglig forum for kommunalt arbeid med integrering.

Kommuner og fylkeskommuner har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner som er involvert i arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter.

Vi har dialog med kommunene om bosettingsarbeidet gjennom den ordinære kommunedialogen, kommunebildene og i dialogmøter/partnerskapsmøter med kommune/Nav.

Vi har ikke hatt noen oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet.

Vår vurdering er at kunnskapen om regelverket er både varierende og til dels mangelfull. Stadig endringer i regelverket og flere parallelle regelverk som gjelder for ulike grupper flyktninger gjør at dette oppleves krevende for kommunene.

Vår oppfatning, i hovedsak basert på funn i klagesaker og tilsyn, er at forvaltningskompetanse er blant de største utfordringene i regelverksforståelsen. Henvendelsene vi får fra kommunene spenner over en rekke tema som vergemål, bosetting, opplæring, ulike deler av integreringsloven og -forskriften.

Alle kommuner har fått tilbud om opplæring i form av deltakelse på arenaen "Frokostpraten", og gjennom veiledning knyttet til direkte henvendelser.

3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

I 2025 har bosettingsarbeidet i Trøndelag vært preget av både muligheter og utfordringer. For å sikre at kommunene følger anmodningene og gjør bosettingsplasser tilgjengelige, har vi benyttet en rekke virkemidler. Gjennom året har vi veiledet kommunene om integreringsloven og bosettingsprosessen. Kartlegging av tjenestekapasitet gjennomført av fylkeskommunen (delt med oss) har gitt et godt kunnskapsgrunnlag, og den er brukt i anmodningsprosessen og kommunebildene. Den digitale arenaen «Frokostprat med Statsforvalteren» har blitt en populær møteplass for ledere og ansatte i flyktningstjeneste, voksenopplæring og NAV, og i 2025 ble det gjennomført tre slike møter med økt tverrfaglig deltakelse. I tillegg har vi gjennomført fire dokumenttilsyn for å sikre etterlevelse av regelverk og kvalitet i bosettingsarbeidet.

Vi har jevnlig dialog om bosettingsarbeid og integrering gjennom den ordinære kommunedialoger, kommunebildene og oppfølging av ulike prosjekter. Prosjektene omfatter blant annet arbeid for å få flyktninger i jobb, oppfølging av familier med flyktningsbakgrunn, forebygging av utenforskap og lignende.

Kartleggingene og dialogene viser et sammensatt og variert situasjonsbilde i kommunene. Flere kommuner gir uttrykk for at det er krevende å dimensjonere tjenester rettet mot flyktninger, særlig når behovene endrer seg raskt og tjenestene må bygges opp eller ned. Dette gjelder spesielt mindre kommuner. Som følge av dette registrerer vi at flere kommuner har tatt initiativ til å etablere samarbeidsstrukturer innen bosetting og integrering, herunder inngåelse av formelle samarbeidsavtaler. SF er en viktig støttepartner i dette arbeid.

I 2025 har statsforvalteren etablert flere samarbeidsarenaer med ulike aktører, blant annet med Ffif, IKVO og UDI, samt videreutviklet et enda tettere samarbeid med fylkeskommunen og NAV Trøndelag. Videre samarbeid og kunnskapsdeling på tvers av aktører vil være avgjørende for å møte framtidige behov på en helhetlig og bærekraftig måte.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 3.3.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Vi har jevnlig dialog om bosettingsarbeid og integrering gjennom den ordinære kommunedialogen, kommunebildene, dialogmøtene med Nav kontorene og oppfølging av ulike prosjekter. Prosjektene omfatter blant annet arbeid for å få flyktninger i jobb, oppfølging av familier med flyktningbakgrunn, forebygging av utenforskap og lignende.

I 2025 har vi fått styrket våre ressurser med en ny stilling til å jobbe helheltig med Integrering, og vi ser at dette gir økt effekt med tanke på samarbeid med regionale aktører for å lykkes med bosetting og integrering.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Evaluering av Nettverk for klimatilpasning er gjennomført blant annet gjennom digital besøksrunde med alle kommunene samt i partnergruppa. Konklusjonen er at nettverket har bidratt til at kommunene får gjort mere ved å delta i nettverket og måloppnåelsen er god. Nettverket videreføres i samme format fremover.

På beredskapsområdet er det gjennomført evalueringer på tre ekstremværehendelser pga. sterk vind som utfordret fylket i 2025. Alle tre var varslet og det ble store utfall av kraft og e-kom i samtlige. Ingen liv gikk tapt. Januarstormen i norddelen av fylket forårsaket strømbortfall til ca. 40 000 abonnenter mens "AMY" i oktober tok strømmen fra omlag 60 000 i sørdelen av Trøndelag. Erfaringene viser at man er svært avhengig av strømforsyning for bla. å ha kommunikasjonsmuligheter på telefoni og operative alarmsystemer i bla. hjemmetjenestene som utfordrer kommunenes beredskapsplaner. Læringspunktene for kommunene er først og fremst å ha alternative kommunikasjonsløsninger og opprette informasjons-/møtesteder i kommunene hvor innbyggerne kan få hjelp når det er behov for dette.

I august gikk det er stort kvikkleireskred ved Nesvatnet i Levanger kommune som tok både E-6, Nordlandsbanen og noen kommunale veier. Hendelsen fikk store konsekvenser for trafikken nord/sør og omkjøingsalternativene på primært fylkeskommunale veier ble en stor utfordring. Statsforvalteren anmodet DSB om en overordnet ekstern evaluering av denne hendelsen men løsningen ble at SFTL tar ansvar for å sammenfatte læringspunktene fra de ulike aktørene som var involvert, i løpet av første halvår 2026.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Ingen avvik

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Det har over tid vært utfordrende å imøtekomme oppdragene på BFD-området. I all hovedsak vurderes det at dette kan tillegges økt saksmengde og omfang på oppgaver, samtidig som det ikke er tilført tilstrekkelige ressurser. Vi vurderer å ha god oversikt over risiko, og det foretas systematiske prioriteringer basert på ROS-analyser. Ved avvik iverksettes det alltid avbøtende tiltak, og det foretas stoppunkter med nye vurderinger i perioden. Det er imidlertid likevel av betydning å understreke at manglende tilstrekkelig tilsynsoppfølging kan medføre en risiko for at svikt på barnevernsområdet ikke avdekkes. Videre vil det også ha betydning for grad av involvering i tilsynets oppfølgingsfase. Svikt i barnevernssektor kan ha alvorlige konsekvenser for de som trenger tjenestene.

Tilsyn med barneverninstitusjoner

I likhet med i 2024, har vi i 2025 gjennomført 85 % av planlagte forskriftsfestede institusjonstilsyn. Det har imidlertid vært en økning (10%) i antall tilsyn som omfattes av det forskriftsfestede volumkravet, noe som innebærer at det har vært gjennomført flere tilsyn enn året før.

Det vises for øvrig til vår årsrapport til Helsetilsynet, der det gis en mer inngående beskrivelse av vår gjennomføring av institusjonstilsyn i 2025, herunder prioriteringer og oppfølging ut over stedlig tilsyn.

Tilsyn med sentre for foreldre barn

Det er ikke mottatt klager eller gjennomført tilsyn med sentre for foreldre barn i 2025.

For å styrke kunnskapsgrunnlaget og sikre et bedre grunnlag for videre risikovurderinger og ROS-analyse, ble det besluttet å invitere sentrene til et felles dialogmøte. Det vurderes at møtet bidro til økt kunnskap og grunnlag for å vurdere aktivitet kommende år.

Basert på tilgjengelig informasjon og dokumentasjon fremstår begge sentrene som veldrevne, med stabile leder- og ansattgrupper og høy faglig kompetanse. Risikoen for svikt vurderes som lav, og dette hensyntas når innretning for videre oppfølging i 2026 skal planlegges.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Vi har et avvik knyttet til behandling av tilsynssaker etter behandlingsmåte 5, der saksbehandlingstiden er noe for lang.

Vi har gjennomført tilsynsaktiviteter i tråd med orienteringen i prioriteringsbrevet datert 3. september 2025. Det foreligger likevel et avvik fra volumkravet for planlagte tilsyn, både innen kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Videre har vi for lang saksbehandlingstid av rettighetsklager som gjelder de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Det er iverksatt tiltak, og vi vil fortsette å prioritere dette området i 2026.

Vi gjennomførte fem stedlig tilsyn når det gjelde bruk av tvang og makt etter helse og omsorgstjenesteloven kap. 9. Vi har prioritert saksbehandlingen av overprøvinger, noe som har medført at vi ikke har hatt tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre flere tilsynsbesøk. Vi ligger å vidt under målkravet for saksbehandlingstid for de overprøvde vedtakene. (85% innen 3 mnd)

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vi har i 2025 behandlet 71 % av nye søknader om vergemål innen 90 dager, dvs. et avvik på 9 %.

I perioden 2023 - 2025 har antall søknader om opprettelse, endring og avslutning av vergemål, samt framtidfullmakter til stadfestelse økt. Kravet til individuelle vurderinger i opprettelses- sakene har økt siden lovendring i 2023. Hovedendringen var at det som en hovedregel skal gjennomføres samtaler med den enkelte som er aktuell for vergemål. Det finnes ingen digitale løsninger som ivaretar de individuelle vurderingene, og samtidig forenkler saksbehandlingen.

Personalressursen på saksområdet er ikke økt i takt med saksmengde. Dersom saksmengden fortsetter å øke, må vi vurdere om ressurser som per i dag brukes til andre oppdrag, f.eks. til kontroll av vergerapporter, skal omprioriteres. Dette vil da med stor sannsynlighet resultere i at frist for kontrollene ikke innfris.

For øvrig ingen avvik på JD område.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

HI, oppgave 5.1.4.1 vannforvaltning: Statsforvalteren i Trøndelag har mangler i måloppnåelsen på følgende punkter: Selv om ressursbruken innenfor dette området har økt hos oss i 2025, er det fortsatt behov for ytterligere innsats innenfor kunnskapsgrunnlaget, tiltak og samordning i vannforvaltningen.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Vi har i 2025 behandlet 73 % av klagesaker byggesaker etter plan- og bygningsloven innen 12-ukers fristen. Klager på reguleringsplaner har hatt en gjennomsnittlig behandlingstid på vel 4 måneder. Det har på nevnte saksområder vært utfordrende med vakanser og personer ute i permisjon. Vi regner med å ha fullt mannskap på plass igjen ved utgangen av 1. tertial. Vi har kontroll på restansene.

For øvrig ingen avvik på KDD område.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av

- i hvilken grad opplæringen statsforvalteren har gjort med hensyn til Kompetansekassen for kvalifiseringsprogrammet, har bidratt til å styrke kompetansen i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet i Nav-kontorene og på hvilken måte.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av Nav-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogram.

Kompetansekassen

Gjennom Gullrekka (felles kompetansetiltak for hele landet arrangert av Statsforvalterne i Trøndelag, Innlandet, Vestland og Rogaland) samt i løpende råd og veiledning, har vi hatt et systematisk og godt fokus på Kompetansekassen som verktøy for Nav-kontorene.

Vi erfarer at den brukes i større grad enn før, og at flere opplever den som nyttig hjelpemiddel i daglig arbeid. Veiledere og ledere bruker den som

oppslagsverk, i forbindelse med opplæring, finne tips til innhold i program samt inspirasjon.

Vi vurderer at vårt arbeid har bidratt til å øke kompetansen i Nav-kontorene på kvalifiseringsprogram, men ser samtidig at ikke alle bruker den eller utnytter Kompetansekassens hele potensiale. Vi vil derfor fortsette å rette fokus mot den i alle sammenhenger der det er relevant.

Nav-kontor med utfordringer

Vi har fortsatt kommuner som har hatt få eller ingen deltagere de siste årene, og hvor vi er usikre på om kvalifiseringsprogram er tilgjengelig og i hvilken grad.

Manglende deltagere over tid er tatt opp i flere dialogmøter med Nav-kontorets og kommunens ledelse tilstede. Statsforvalteren har fått opplyst at årsaken bl.a. er manglende ressurser og mangel på kompetanse. I slike tilfeller er det gitt konkret tilbud om opplæring og oppfølging, men kontorene har i noen tilfeller ikke hatt intern kapasitet til å ta imot tilbudet.

Vi har også hatt egenvurderingstilsyn, hvor tilgjengelighet til KVP var et av temaene. Nav-kontorene som deltok forteller at egenvurderingen har bidratt til både økt kompetanse og økt antall deltagere i kontoret. Flere kontor viser i denne sammenhengen til at Kompetansekassen var svært nyttig for å utarbeide nye rutiner. På bakgrunn av våre erfaringer etter egenvurderingen, kan det tyde på at tilsyn/egenvurdering er godt supplement som verktøy i arbeidet med å øke antall deltagere.

Selv om enkelte av de aktuelle Nav-kontorene har fått økt antall deltagere, vurderer vi på bakgrunn av blant annet våre egne ROS-analyser samt statistikk fra AVdir (Questback på KVP) at flere bør få tilbud om kvalifiseringsprogram. Utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogram vil derfor fortsatt være et prioritert tema i vår løpende dialog med de aktuelle kommunene og kontorene.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal på bakgrunn av egen innsikt og opplæringstiltak

- gi en overordnet vurdering av hvordan statsforvalteren oppfatter at kontorene jobber for å se aktivitetsplikten for unge under 30 år i sammenheng med alle Navs virkemidler og satsinger for ungdom.
- gi en kort beskrivelse av hvilken målgruppe statsforvalteren erfarer at Nav-kontorene ikke får gitt et hensiktsmessig aktivitetstilbud.

Om aktivitetsplikten ses i sammenheng med andre virkemidler og satsinger i Nav

Nav-kontorene stiller i all hovedsak vilkår om aktivitet for unge under 30 år, men tidligere rapportering har vist at vilkårene som stilles i all hovedsak handler om å registrere seg som arbeidssøker, sende meldekort, søke jobb og gjennomføre møte med veileder.

I egenvurdering på kvalifiseringsprogram (2023 og 2025) ble det funnet at kontorene ikke hadde som praksis å vurdere kvalifiseringsprogram før det ble stilt vilkår om aktivitet.

Nav-kontorene opplyser at de følger ungdomsgarantien, og at oppfølging av ungdom prioriteres. Samtidig opplyser flere, og da særlig de mellomstore og mindre kommunene, at de utfordres i arbeidet med ungdom på grunn av:

- venteliste og manglende bredde i tiltak
- lange avstander i kommunen/markedsområde,
- manglede transportmuligheter,
- manglende kommunale tiltak
- Ikke alle unge kan nyttiggjøre seg tilbudene Nav har
- knapphet i ressurser i kontoret.

Det kan tyde på at selv om kontorene ser alle Nav sine virkemidler og satsinger i sammenheng med aktivitetsplikten, påvirkes muligheten til å ta dem i bruk av andre faktorer.

Hvilke målgrupper får ikke Nav-kontorene gitt et hensiktsmessig aktivitetstilbud til?

Nav-kontorene opplyser i sin tilbakemelding til Statsforvalteren at de følgende gruppene er vanskelige å gi et hensiktsmessig tilbud til:

- Personer med utfordringer knyttet til rus og psykiatri

- Ungdom med store og sammensatte helseutfordringer. Her vises det også til at ikke alle ønsker behandling, og at Nav kan ikke stille vilkår om å motta behandling.
- Personer med kriminell bakgrunn.
- Personer med lave språkferdigheter.
- Andre grupper:
 - Ungdom med lav fungering, manglende oppmøtekompetanse, mestringstro og svært lav selvfølelse.
 - Skolevegrere og ungdom med stort fravær i grunn- og videregående skole
 - Unge med mangelfulle boforhold og eller vansker med transport til og fra.
 - Umotiverte ungdom og hjemmeboende ungdom som ønsker å være passive mottagere av stønad.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i Nav og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

Kommunens behov for kurs og opplæring

Vi vurderer at Nav-kontorene og kommunene fortsatt trenger noe opplæring om økonomisk rådgivning. Det gjelder særlig enklere økonomisk rådgivning (nivå 1 og delvis nivå 2), og større endringer i regelverket om innkreving fra 1. januar 2026.

På spørsmål om behov for opplæring i økonomisk rådgivning, svarer 7 av 17 Nav-kontor ja, 7 Nav-kontor nei, og 3 Nav-kontor har ikke svart. På oppfølgingsspørsmål viser flere av Nav-kontorene, inkludert de 3 Nav-kontorene som ikke svarte, til at de er fornøyde med både grunnkurs og videregående kurs, og at de ønsker et tilbud til både nyansatte og mer erfarne ansatte. Etter vår vurdering tyder svarene på at behovet varierer mellom Nav-kontorene, og at opplæringstilbudet dekker et behov i Nav-kontorene.

Vi viser også til rapporteringen vår fra 2024, og gjentar vurderingen vår av at kurs og opplæring ikke er nok til å sikre en lovlig og god rådgivningstjeneste i alle kommunene. Vi anbefaler tiltak for å sikre en sterkere styring og ledelse av tjenesten.

Deltagere på kursene våre

På grunnkursene, de videregående kursene og nettseminarene vi har vært med på å arrangere i 2025, har deltagerne først og fremst vært kommunalt og statlig ansatte og ledere i Nav, inkludert økonomiske rådgivere/gjeldsrådgivere.

Basiskurset vårt er mer rettet mot kommunale tjenester utenfor Nav-kontoret. I tillegg til Nav-ansatte deltok noen ansatte fra helse- og omsorgstjenesten, bolig-tjenesten og spesialisthelsetjenesten på basiskurset i 2025.

Kompetansehevede tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevede tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i Nav i samarbeid med Nav Fylke, har effekt.

Gjennom ordningen «Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav» hadde Statsforvalteren i 2025 seks prosjekter med ungdom som målgruppe. Prosjektene har hatt som formål å utvikle og prøve ut nye arbeidsmetoder i Nav-kontorene, og bidratt til å styrke kompetansen i oppfølgingen av utsatt ungdom. Erfaringene fra prosjektene gir økt kunnskap om hvordan tjenestene kan organiseres og tilpasses for å møte behovene til ungdom i sårbare livssituasjoner.

Statsforvalteren har i tillegg, i samarbeid med andre embeter, gjennomført kompetansehevede aktiviteter knyttet til kvalifiseringsprogrammet (KVP), og drifter et digitalt KVP-nettverk. Dette samarbeidet vurderes å ha styrket det faglige grunnlaget for Nav-kontorenes arbeid med utsatt ungdom, blant annet gjennom systematisk erfaringsutveksling og refleksjon rundt bruk av KVP som virkemiddel i ungdomsoppfølgingen.

Statsforvalteren deltar, sammen med Nav fylke, i årlige dialogmøter med Nav-kontorene. I 2025 har utenforskap blant ungdom vært et sentralt tema i disse møtene. Dialogmøtene har fungert som en arena for felles drøfting av utfordringer og gode metoder for å støtte ungdom i overgang til arbeid, utdanning og et meningsfylt hverdagsliv, med vekt på helhetlig og koordinert oppfølging. Statsforvalteren vurderer at denne tilretteleggingen for erfaringsutveksling har hatt en positiv effekt. Flere Nav-kontor med pågående utviklingsprosjekter har benyttet dialogmøtene til å dele erfaringer og resultater fra prosjektene, noe som har bidratt til økt kunnskapsoverføring, refleksjon rundt praksis og inspirasjon til videre utvikling av arbeidet med utsatt ungdom ved andre kontor.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan Nav-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Vi vurderer at digitaliseringen gjennom Digisos generelt sett styrker tilgjengeligheten til tjenesten økonomisk sosialhjelp.

Alle 38 kommunene i Trøndelag er koblet på løsningen for digital søknad, og alle unntatt ett Nav-kontor er påkoblet løsningene for innsyn for tjenestemottakeren og Nav kontaktsenter. Det gjør det lettere for mange innbyggere å søke om sosialhjelp, og holde seg oppdatert på status i saken sin.

Digitaliseringen har fortsatt liten effekt for tilgjengeligheten til de fire andre sosiale tjenestene, siden søknadsskjemaet bare er tilpasset økonomisk sosialhjelp. Flere Nav-kontor tar likevel også imot søknader om andre sosiale tjenester i skjemaet.

Det er fortsatt en ulempe at det ikke finnes et felles digitalt verktøy for dialog i de kommunale tjenestene, slik som Modia på statlig side.

Det er også fortsatt slik at digitaliseringen ikke hjelper digitalt sårbare innbyggere. Som Oslo Economics oppsummerer i rapporten sin "Navs tilgjengelighet – Erfaringer fra personbrukere, arbeidsgivere, samarbeidspartnere og Nav-ansatte":

"Overgangen til digitale kontaktflater, samtidig som åpningstidene i publikumsmottak ved de lokale Nav-kontorene har blitt redusert, ser derfor ut til å ha gjort Nav mindre tilgjengelig for de mest vanskeligstilte personbrukerne".

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av sin egen måloppnåelse i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret.

Statsforvalteren har i perioden informert Nav-kontorene om tilskuddsordningen og vært tilgjengelig for veiledning og bistand i søknadsprosessen, tilpasset kontorenes ulike behov. Dette har bidratt til høy søknadsaktivitet og til at søknadene gjennomgående holder god kvalitet.

For å sikre målrettet og effektiv gjennomføring av prosjektene er det gjennomført oppfølgingsmøter med Nav-kontorene. Møtene har gitt Statsforvalteren nødvendig oversikt over framdrift, måloppnåelse og eventuelle behov for justeringer, samt lagt til rette for løpende veiledning og støtte til kontorene.

Rapportering på kommunenes arbeid etter integreringsloven og statsforvalternes oppfølging (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal

- gjøre rede for resultatet av statsforvalterens oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- gi en overordnet vurdering av kommunenes og fylkeskommunenes kunnskap om integreringsloven med forskrifter
- gjøre rede for hva som er de største utfordringene for kommunene og fylkeskommunene i forståelsen av regelverket
- oppgi andelen kommuner som har fått tilbud om opplæring fra statsforvalterne i prosent av totalt antall kommuner som bosetter

- Vi har ikke særskilt fulgt opp kommuner med særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet i 2025.
- Kunnskapen om integreringsloven med forskrifter fremstår som varierende, både mellom ulike kommuner og mellom ulike deler av regelverket i den samme kommunen.
- Vi opplever at de største utfordringene i forståelsen av regelverket handler om forlengelse av introduksjonsprogram (etter tidligere regler) og stans av introduksjonsprogram. Vi har også fått mange spørsmål om vedtak og andre forvaltningsrettslige spørsmål, og om overgangsreglene som vil gjelde for lovendringene fra 1. januar 2026.
- Alle 38 kommuner i Trøndelag har fått tilbud om å delta på «Frokostprat med Statsforvalteren», et digitalt møte med informasjonsdeling og opplæring om integrering. Vi gjennomførte tre frokostprater i 2025. Målgruppen for møtet er ledere og ansatte i voksenopplæringen, flyktningetjenestene og Nav-kontorene i kommunene. Trøndelag fylkeskommune deltar også.
- Det er arrangert to samlinger med ledere i voksenopplæringene. Her deles det erfaringer, det veiledes og informeres om arbeidet med norsk og samfunnskunnskap. Vi ser at dette er nyttig og at kommuner i etterkant tar kontakt for veiledning. Dette fordi de har fått ny kunnskap som skaper nye undringer, og at de har konkrete personer å forholde seg til hos Statsforvalteren. Det er få klager på området, men en del henvendelser fra kommunene.

Rapportering på klagesaker om introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Når det gjelder ordningene introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (begge hjemlet i integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Antall klagesaker totalt: 16

Deltakelse i program/opplæring

- 7 saker
- 5 saker etter integreringsloven, 2 saker etter integreringsloven kapittel 6A
- 6 ikke medhold, 1 opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil

Forlengelse og varighet av program/opplæring

- 4 saker
- 4 saker etter integreringsloven kapittel 6A
- 3 ikke medhold, 1 opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil

Stans av program

- 4 saker om permanent stans
- 2 saker etter integreringsloven, 2 saker etter integreringsloven kapittel 6A
- 1 ikke medhold, 3 opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil

Permisjon

- 1 sak
- 1 sak etter integreringsloven
- 1 ikke medhold

Fritak fra prøve/opplæring

- 4 saker
- 4 saker etter introduksjonsloven
- 4 ikke medhold

Klage midlertidig stans av opplæring

- 1 sak
- 1 sak etter integreringsloven
- 1 sak ikke medhold

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

Sted	Dato	Inviterte	Deltok	Oppmøte-%	Bøker utdelt
Steinkjer	07.12.2025	340	53	16 %	60
Trondheim	18.11.2025	1.566	312	20 %	330

Vi sendte digitale invitasjoner og dette mener vi ga oss bedre påmelding enn tidligere år.

Rapportering på opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven, også etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

I Trøndelag var det første halvår 3824 personer som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Kommunene brukte totalt 279,25 årsverk på dette.

Andre halvår var det 2952 personer som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Kommunene brukte totalt 242,67 årsverk på dette.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal redegjøre for hvordan de bidrar til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Vi har jevnlig dialog om bosettingsarbeid og integrering gjennom den ordinære kommunedialoger, kommunebildene og oppfølging av ulike prosjekter. Prosjektene omfatter blant annet arbeid for å få flyktninger i jobb, oppfølging av familier med flyktningbakgrunn, forebygging av utenforskap og lignende.

Kartleggingene og dialogene viser et sammensatt og variert situasjonsbilde i kommunene. Flere kommuner gir uttrykk for at det er krevende å dimensjonere tjenester rettet mot flyktninger, særlig når behovene endrer seg raskt og tjenestene må bygges opp eller ned. Dette gjelder spesielt mindre kommuner. Som følge av dette registrerer vi at flere kommuner har tatt initiativ til å etablere samarbeidsstrukturer innen bosetting og integrering, herunder inngåelse av formelle samarbeidsavtaler. SF er en viktig støttepartner i dette arbeid.

I 2025 har statsforvalteren etablert flere samarbeidsarenaer med ulike aktører, blant annet med Ffkl, IKVO og UDI, samt videreutviklet et enda tettere samarbeid med fylkeskommunen og NAV Trøndelag. Videre samarbeid og kunnskapsdeling på tvers av aktører vil være avgjørende for å møte framtidige behov på en helhetlig og bærekraftig måte.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

Trøndelag har tre krisesenter i fylket. Sentrene har vært stabile over tid, og er under utvikling. De fysiske rammene på to av krisesentrene ansees å være tilfredsstillende til gode. Trondheim krisesenter står i en prosess med etablering av nytt bygg, og vil kunne gi et godt og forsvarlig tilbud nå dette bygget er tatt i bruk.

Kvaliteten på tilbudet som gis ved krisesentrene vurderes til å være god.

Tilbudet til barn på krisesentrene synes å være god. Retten til grunnskole synes å være ivaretatt, også under opphold på sentrene. Samarbeidet med barneverntjenestene får også positiv omtale fra krisesentrene selv.

Tilgjengeligheten på krisesentrene ansees som tilfredsstillende. Statsforvalteren vurderer imidlertid at kommuner med lang reiseavstand til sitt samarbeidende krisesenter, har en større grad av sårbarhet i sitt krisesentertilbud.

Samarbeid med kommunene i re-etableringsfasen rapporteres som varierende. Også kommunikasjonen mellom sentrene og kommunene på systemnivå har en varierende kvalitet. Noen kommuner synes å være mindre bevisst på sin plikt til å ha tjenester etter denne loven.

Kunnskapen om samisk kultur og samarbeid med kommuner fra samiske forvaltningsområder, synes også å være til stede. Krisesentre melder her om økt kulturforståelse.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	38
Antall krisesentertilbud i fylket	3
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	5
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2025	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2025	0

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Vi viser til tabell vedr. antall saker og resultat.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	807	785	0	22	85 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	740	690	30	20	85 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	65	51	2	12	64 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom nære slektninger, jf. § 3 første ledd	1	0	1	0	0 %
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivf familiemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	8	6	1	1	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav d	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	47	44	3	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Vi har fattet ett vedtak etter barneloven i 2025. Dette vedtaket ble fattet med hjemmel i barneloven § 47 andre ledd. Vi hadde også ytterligere en sak til behandling etter denne bestemmelsen, men denne saken bortfalt.

Vi hadde ingen saker etter barneloven § 47 tredje ledd.

Det kom inn en søknad i 2025 om å gi tvangskraft for avtale, jf. barneloven § 55. Vi etterspurte opplysninger i saken, men vi fikk ikke tilbakemelding til tross for purring. Statsforvalteren vurderte på denne bakgrunn at søknaden ble trukket.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	1
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Statsforvalteren har mottatt noen telefonhenvendelser med ønske om råd og veiledning på problemstillinger knyttet til barneloven. Dette gjelder bestemmelsene vi har vedtaksmyndighet på, dvs. barnelova §§ 47 og 55, men også andre områder. Det har f.eks. vært en problemstilling knyttet til Ukrainske flykninger og mekling. Videre har vi mottatt to klager på eksterne meklere som vi har videresendt til Bufetat ved regionkontoret som riktig instans. Det er i all hovedsak privatpersoner som henvender seg til oss.

Statsforvalteren mottar fortsatt henvendelser som ligger i grenseland barnevernslov/barnelov. Dette er gjerne skriftlige klager hvor det uttrykkes misnøye med barneverntjenestens behandling av barnevernssaken, og hvor det i bunnen ligger en betent foreldrekonflikt. For eksempel at barnevernstjenesten går for langt i å regulere samvær, eller at barnevernstjenesten ikke tar samværsforelderens bekymring om den andre forelder på alvor. I tilsynssaker ser vi på et generelt grunnlag få spor av samarbeid mellom familievern og barnevern. For både barneverntjenesten og oss som tilsynsmyndighet gjelder det å sortere ut det som omhandler barneloven og som vi ikke skal involvere oss i.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Vi startet opp et skriftlig egenvurderingstilsyn med familievernkontoret på Innherred den 14.10.2025. Tema for tilsynet er familievernkontorets opplysningsplikt til barnevernstjenesten, jf. familievernkontorloven § 10. Vi mottok familievernkontorets egenvurdering 06.01.2026. Statsforvalteren har

ennå ikke gjennomgått dette materialet og heller følgelig ikke konkludert i tilsynet.

Ut fra hvilke erfaringer vi gjør oss med dette tilsynet, vil det kunne være aktuelt å gjennomføre tilsvarende tilsyn med fylkets øvrige to familievernkontorer, dvs. familievernkontoret i Namdalen og familievernkontoret i Trondheim.

Det er i løpet av året mottatt to klager som gjelder fylkets familievernkontor. En sak ble løst ved telefonisk kontakt med familievernkontoret, mens den andre ble sendt til familievernkontoret for oppfølging.

I perioden 2022-2024 hadde vi årlige dialogmøter med familievernkontorene. Dette har vi opplevd som nyttig. I 2025 var det imidlertid interne forhold som gjorde at vi ikke kunne prioritere slikt møte.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2025	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023
3	1	0	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Statsforvalteren vurderer at den nasjonale kompetansesatsingen som har vært iverksatt de siste årene, samt lovendringer, har bidratt til å øke kvaliteten i det kommunale barnevernet. Det er likevel fortsatt flere risikoer som gir grunn til bekymring med tanke på ivaretagelse av barn og unges rettssikkerhet og retten til forsvarlige barneverntjenester.

En tydeliggjøring av kommuneledelsens ansvar og kravet til tilstandsrapport har bidratt til større eierskap, ledelse og styring på barnevernsområdet. Videre vurderes det at fleksibiliteten i kompetansetiltakene og muligheten til å tilpasse oppfølgingen (herunder at opplæringen tilbys regionalt og ses i sammenheng med tilsyn) basert på den enkelte tjenestes og kommunes utfordringer og behov, har vært viktig for å bidra positivt i det viktige arbeidet med mål om å utvikle og forbedre barneverntjenestene.

Det vurderes at etablerte nettverksarena i Trøndelag, herunder barnevernledernetverket og læringsnettverkene har en sentral og betydningsfull rolle i barneverntjenestenes drift og lederstøtte, men også utviklingsarbeid innenfor barnevernssektoren. Det er i 2026 behov for å økt innsats på tiltaksutvikling. Se mer om dette i årsrapportens pkt. 3.1.8.

Vi vil nedenfor trekke frem særskilte forhold som vi vurderer som relevant når det gjelder risikoer i barnevernet.

Riktig hjelp til riktig tid, herunder heving av terskler og tiltak for de yngste

Tilsyn, klagesaksbehandling, rapporteringstall, samt mottatt informasjon gjennom dialog og annet utviklingsarbeid viser imidlertid fortsatt at barn, unge og familier i Trøndelag ikke alltid får riktig hjelp til riktig tid. Dette er særlig kritisk for barn som har behov for beredskapshjem eller fosterhjem og som blir boende over lange perioder i midlertidige omsorgssituasjoner. I 2025 er det gjennomført tilsyn i 20 enkeltsaker der Statsforvalteren har vurdert om Bufetat region midt har iverattatt sin bistandsplikt. I alle sakene er det konkludert med lovbrudd. Dette viser at det fortsatt er behov for prioritert innsats på området.

Utviklingen med økning i andel henlagte meldinger og henleggelse av undersøkelser, samt nedgang i barn som mottar hjelpetiltak vedvarer. Enkelte tjenester i Trøndelag har nå en henleggelsesprosent på over 40 % av mottatte bekymringsmeldinger, samtidig som vi ser at andelen undersøkelser som henlegges er på samme nivå. I 2025 har vi gjennomført stikkprøve/dokumenttilsyn med en stor interkommunal tjeneste for å undersøke terskelen for å henlegge meldinger. Det ble konkludert med at fem av syv meldinger var uriktig henlagt, og flere av meldingene hadde svært alvorlig innhold. Å henlegge bekymringsmeldinger som skulle vært undersøkt kan få omfattende og alvorlige konsekvenser for barn og unge.

Videre er Statsforvalteren bekymret for utviklingen når det gjelder de minste barna i barnevernet og nedgangen i antall meldinger som omfatter denne målgruppen. Vi er bekymret for at en ikke lykkes med å fange opp de yngste barna tidlig nok og at det ikke iverksettes nødvendige og tilstrekkelige kraftfulle tiltak.

Vi vurderer at det er grunn til økt innsats på dette området, for å få økt kunnskap om kommunenes og barneverntjenestenes arbeid og vurderinger på meldingsområdet i fylket. Dette vil prioriteres i 2026.

Statsforvalterens vurdering er at sentre for foreldre og barn har en sentral rolle i arbeidet med de yngste barna, både når det gjelder utredning og hjelpetiltak. Sentrene besitter en betydelig og verdifull spisskompetanse. Samtidig viser evalueringen av barnevernsreformen at det er lokale variasjoner i det reelle tilbudet fra Bufetat. Vår erfaring er at dette rammer først og fremst kommuner med lengst geografisk avstand til sentrene. I region nord er det kun tre sentre totalt, hvorav to senter ligger i Trøndelag.

Rettsikkerhet i barnevernet, herunder styring og ledelse

Siden 2023 har det vært en betydelig økning i mottatte klager på enkeltvedtak (275 %) og tilsynssaker (32 %) vedr. kommunalt barnevern. På bakgrunn av dette, har opplæring, veiledning, erfaringsutveksling og dialog knyttet til krav til enkeltvedtak og klagesaksbehandling vært et prioritert område i 2025 overfor barnevernlederne i fylket. Siste år har det vært en nedgang i klager som er endret eller opphevet (fra 48 % i 2024, til 39 % i 2025). Det kan indikere at innsatsen har bidratt til effekt. Ett av tiltakene har vært å gjennomgå, og gi barnevernlederne innsikt i mottatte klager, samt våre vurderinger og konklusjoner. Videre har vi prioritert å gi utfyllende skriftlig veiledning i forbindelse med vår klagesaksbehandling. 33 % av klagen omfatter klager fra fosterforeldre på deres rammevilkår, mens 38 % omhandler klage på hjelpetiltak. Vi vurderer imidlertid at noen av kommunene fortsatt har behov for økt forvaltningskompetanse, særlig knyttet til når et vedtak skal fattes, hva vedtaket skal inneholde og kravene ved klagesaksbehandling.

Særlig om fosterhjemområdet

Vi erfarer at fosterhjemområdet generelt er komplekst og ressurskrevende. I 2025 har Statsforvalteren behandlet 17 klager på barneverntjenestens vedtak om økonomisk godtgjøring, utgiftsdekning til- og oppfølging av fosterforeldre. Vi ser at de sårbarheter som ble avdekket gjennom det landsomfattende tilsynet på fosterhjemområdet (2022-2023) også kommer til syne i kommunenes vedtak. Barneverntjenestens lovpålagte oppfølgingsansvar stiller høye krav til både kompetanse, systematisk arbeid og vurderinger. Fosterhjemsoppfølgingen, og kravene til enkeltvedtak har derfor vært særlig vektlagt i barnevernledernetverket i 2025.

For å få mer kjennskap til barneverntjenestens praksis på området, og hvordan henvendelser og behov for oppfølging og støttetiltak blir vurdert i tjenestene, valgte vi å opprette en "referansegruppe" bestående av en ansatt fra hvert av de fem læringsnettverkene i fylket. I 2025 er det gjennomført fire teammøter hvor vi har løftet ulike temaer knyttet til fosterforeldrenes vilkår. Temaene har bl.a vært grad av frikjøp, kompensasjon ved frikjøp og fosterhjem som ettervernstiltak. Teammøtene og kontaktpersonenes betraktninger om temaene, har gitt oss økt innsikt i - og forståelse for utfordringene barneverntjenestene står overfor. Dette gir oss et viktig grunnlag når videre innsats skal planlegges på området. Videre vurderer vi at involvering av læringsnettverkene vil kunne bidra til mer lik praksis på tvers av tjenestene, samt nettverksbygging på fosterhjemområdet. Det vurderes at dette også vil kunne ha overføringseffekt på andre områder.

Vi ser at det er behov for å tydeliggjøre barneverntjenestenes og Bufetats rolle, nå når Bufetat skal tilby kompetansestøtte på fosterhjemområdet. Forståelsen av hvordan Bufetats tilbud kan komplettere kommunens ansvar er vesentlig for at tiltakene skal være effektive og treffsikre. I samarbeid med Bufetat ses det på mulighet for felles fagdager i 2026 for de som arbeider med fosterhjemsoppfølging i kommunene.

Ledelse og styring, analyse og forbedringsarbeid

Erfaringer fra tilsyn har vist at analyse og forbedringsarbeid, herunder å finne rotårsakene til svikt, kan være en ny og krevende øvelse for tjenestene. Det vurderes at det landsomfattende tilsynet i 2025, som har bestått av tjenestenes egenvurdering av undersøkelsesarbeidet, har vært nyttig i så måte. I Trøndelag har alle tjenestene deltatt på det landsomfattende tilsynet og tilsynsaktiviteten har gitt tjenestene erfaring med forbedringsarbeid i tillegg til kunnskap om metoder og verktøy for oversikt over - og forbedring av egen praksis.

Vi vurderer imidlertid at det er behov for å støtte og følge opp kommunene og barneverntjenestene i dette arbeidet, med mål om bedre effekt. I 2025 har vi valgt å avholde digitale møter i læringsnettverkene på ulike stadier i tilsynsaktiviteten. Læringsnettverkene har fungert godt som arena for veiledning og ikke minst for erfaringsdeling på tvers av tjenestene. Tjenestene har delt erfaringer og inspirert hverandre i forbedringsarbeidet. Møtene i læringsnettverkene har i tillegg bidratt til å styrke den åpne og tillitsbaserte delingskulturen vi ønsker i og mellom barneverntjenestene.

Tjenestene har videre vært omforente om at en slik innretning på tilsynet også vil ha overføringsverdi på andre områder i barnevernets arbeid.

Parallelt med gjennomføringen av det landsomfattende tilsynet ble alle tjenestene invitert til å delta på Bufdirs fullfinansiert kompetansehevede program i regi av Agenda Kaupang og Universitetet i Sørøst-Norge knyttet til internkontroll og kvalitetsarbeid. At opplæringsprogrammet ble gjennomført regionalt, med deltakelse fra nesten alle tjenestene og parallelt med pågående tilsyn, vurderer vi har gitt god effekt.

God ledelse og styring er også trukket frem som en av flere faktorer for å forebygge turnover og sykefravær. Vi vurderer derfor at pågående arbeid med veiledet egenkontroll/tilsyn, samt gjennomførte opplæringsprogram i kvalitetsforbedring og internkontroll vil kunne ha effekt på dette området. Dette vil imidlertid kreve fortsatt innsats fremover. I tillegg vil vi fortsette arbeidet med det som vi har omtalt som Regional kompetansestrategi Trøndelag, der vi vil foreta felles prioriteringer og innsats i dialog med KS regionalt.

Riktig hjelp til riktig tid, herunder helhetlig og samordnet hjelp til barn og unge

Plikten til samarbeid i velferdslovgivningene, lovkrav om plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsproblemer, nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge, «Nasjonalt forløp barnevern - kartlegging og utredning av psykisk, somatisk og seksuell helse, tannhelse og rus», Tverrfaglig helsekartlegging og FactUng er gode grep med mål om bedre hjelp til barn og unge. Vi erfarer imidlertid at det fortsatt er krevende for kommunene å iverksette koordinert, samordnet og tidlig nok hjelp. Kommunesektoren opplever fortsatt utfordringer med å vri ressursinnsatsen mot forebyggende tiltak, samtidig som akutte behov og tiltaksutvikling innenfor den enkelte sektor skal ivaretas. Rekrutteringsutfordringer og økt ansvar for flere oppgaver, samt økte egenandeler skaper økonomisk press og uforutsigbarhet, og dette i en allerede sterkt utfordret kommuneøkonomi. Det er videre en risiko for at kommunenes terskel for å be om kostnads-krevende tiltak (sentre for foreldre og barn, fosterhjem og barneverninstusjon) blir for høy.

Statsforvalteren vurderer at det fortsatt er grunn til å være bekymret for at kommunenes tiltaksapparat ikke er tilstrekkelig differensiert og dimensjonert til å imøtekomme barn og unges behov for hjelp, og at dette medfører at ikke alle mottar hjelp som nytter til riktig tid.

I Trøndelag er det et utstrakt interkommunalt samarbeid innenfor barnevern. Dette vurderer vi som et nødvendig grep for å bidra til økt kvalitet. Til tross for interkommunalt samarbeid erfarer vi at flere tjenester likevel har begrensede tiltak å tilby og det vurderes at tiltaksutvikling på tvers av tjenester og kommuner bør videreutvikles.

For å lykkes i dette arbeidet, vil det også være behov for ytterligere samordnet innsats fra statsforvalterne. De utfordringer det vises til overfor vil også ha betydning for hvordan vi retter innsatsen og kommuniserer utad.

Tvang og inngrep overfor barn i barneverninstitusjon

I 2025 har barn med gjentatt og alvorlig kriminalitet fått stor oppmerksomhet nasjonalt. I Trøndelag er det også barn med omfattende og alvorlige utfordringer, og som har begått gjentatte og alvorlige kriminelle handlinger. Selv om barn på barneverninstitusjon gjerne har flere utfordringer enn andre barn, finner vi det viktig å tydeliggjøre at få av disse er i kategorien av de som nevnes i avsnittets innledning. Vi ser med økende bekymring på hvordan barn på barneverninstitusjon omtales i den offentlige debatten, og vurderer at det er sterk grunn til å følge med på, og sikre at barn ikke utsettes for inngrep uten at det er sørget for å forebygge og vurdere mindre inngripende tiltak, samt at det foreligger en forsvarlig begrunnelse når tvang og inngrep iverksettes. Det har fra 2022 vært sterk økning i antall vedtak og avgjørelser som omfatter bruk av fysisk makt og innskrenkninger. I 2025 har vi mottatt tvangsprotokoller, samt dokumentasjon og informasjon gjennom samtaler med ansatte der det beskrives rutiner og praksis som omfatter mer inngripende tvang enn det Statsforvalteren vurderer er begrunnet tilstrekkelig. Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette, at det er en risiko for at barnets rettigheter og hensynet til vern om barnets personlige integritet ikke ivaretas i tilstrekkelig grad.

Kapasitet, turn-over og rekrutteringsutfordringer

Tilstrekkelig kapasitet er fortsatt en utfordring i flere tjenester, og overgangen til nytt fagsystem har vært ressurskrevende for de aktuelle tjenestene. Kvaliteten på rapportering, samt mangelfull oppdatert og korrekt statistikk fra Bufdir har også vært utfordrende og dette har medført til dels manuelt utarbeidelse av statistikk og analyser.

Statsforvalteren vurderer at det også for 2025 er grunn til å trekke frem sårbarheten og risikoene som oppstår ved høy turnover, høyt sykefravær og rekrutteringsutfordringer. Dette kjennetegner fortsatt flere av barneverntjenestene og medfører en betydelig risiko med tanke på kvalitet og forsvarlighet i de kommunale barneverntjenestene. Kommunene melder om at det også er utfordrende å rekruttere ledere i barneverntjenestene, og noen tjenester har hatt konstituert/midlertidig ledelse i hele eller store deler av 2025. Enkelte tjenester har på bakgrunn av det ovenstående rekruttert ledere og ansatte som bor i lang geografisk avstand fra kommunen, noe som krever pendling. Det vurderes at det kan være grunn til å være oppmerksom på dette, for å se om dette er en tendens eller utvikling i barnevernsektoren. Videre hvordan dette kan påvirke eierskap og tilstedeværelse i tjenesten og kommunen, samt bidrag inn i regionale utviklingstiltak.

Akuttberedskap

Alle barneverntjenestene i Trøndelag har akuttberedskap. Ved utgangen av 2025 er det fire barnevernvakter i fylket. Statsforvalteren vurderer akuttberedskapen som tilfredsstillende.

I 2025 har barnevernvaktene i Steinkjer og omegn og i Trondheim og omegn samarbeidet for å utvikle og tilby barneverntjenestene opplæring, med formål om økt kompetanse, med utgangspunkt i den nye veilederen i akuttarbeid. Resultatet av dette er en podkast der ulike fagpersoner deltar og som vil tilgjengeliggjøres i løpet av første kvartal 2026. Dette vurderes som et innovativt og godt tiltak som vil nå hele regionen, og spres ytterligere ved behov.

Den interkommunale barnevernvakta for Steinkjer og omegn har de siste par årene arbeidet for å utvikle akutt familieråd i akuttsaker. Prosjektet ble avsluttet i løpet av 2025. Erfaringene har medført at aktuelle barnevernvakt har familieråd som et prioritert område i samarbeid med barneverntjenestene.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Askespredning:

Antall innkomne søknader i 2025 er 253.

Det er gitt 193 tillatelser til askespredning.

Det er fattet 50 vedtak om avslag.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Typisk turiststed:

Behandlet 4 søknader om typisk turiststed.

Alle 4 søknadene ble avslått.

Dispensasjon fra åpningstider:

3 søknader om dispensasjon fra åpningstider ble mottatt.

Alle 3 søknadene ble innvilget.

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret. Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

Overordnet vurdering

Statsforvalteren i Trøndelag erfarer at alle kommunene i fylket vårt ser viktigheten av å gi utsatte barn og unge og deres familier et godt og samordnet tjenestetilbud. Etter Statsforvalterens vurdering er det variasjoner knyttet til i hvor stor grad kommunene faktisk har et samordnet tjenestetilbud. De fleste av kommunene i Trøndelag er BTI/BTS-kommuner, og har gjennom dette et verktøy i arbeidet med å sikre god samordning av tjenestene til de som har behov for det. Samtidig er modellen ulikt forankret, og det er variasjoner knyttet til hvor systematisk den er innarbeidet. Flere av kommunene våre jobber godt med spennende og innovative prosjekter. Noen kommuner har endret måten de er organisert på i et forsøk på å bygge ned siloer, og flere kommuner prøver ut ulike modeller der samlokalisering av tjenester til barn, unge og familier er sentralt. Noen kommuner har fått på plass en god struktur rundt ordningen med barnekoordinator. De fleste kommunene i fylket har vedtatt plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker.

Betydningen av endringene i velferdslovgivningen

Endringene i velferdstjenestelovgivningingen har vært viktig og bidrar til et mer systematisk arbeid for helhetlige og koordinerte tjenester til utsatte barn, unge og deres familier. Statsforvalteren i Trøndelag utarbeidet en implementeringsplan for arbeidet i forkant av endringene i regelverket. Vi har gjennomført kompetanseheving på tvers av fagområdene rettet mot både ledelsen og ansatte i kommunene. Gjennom en serie av webinarer har vi tilbudt opplæring i regelverksendringene og veilederen «Samarbeid om tjenester for barn, unge og deres familier», gjennomført et eget webinar om retten til barnekoordinator og tre webinar om taushetsplikt i tverrfaglig samarbeid. Det har vært deltakere fra hele landet, på tvers av sektorer og vi ser at behovet er stort for kompetanseheving på dette området. Vi ser at implementeringsarbeidet tar tid og at fokuset i mange kommuner har vært rettet mot å få på plass ordningen med barnekoordinator. Det mer systematiske arbeidet med å sikre kommunes samordningsplikt har det vært mindre oppmerksomhet rundt. Vi opplever at kommunene har kjennskap til lovendringene, men at det er usikkerhet om hva de innebærer.

Ut fra den kjennskapen Statsforvalteren har til kommunene så har mange lagt koordineringsansvaret til forvaltningskontoret, men som nevnt erfarer vi at det er ordningen med barnekoordinator som vies mest oppmerksomhet og ikke kommunens samordningsplikt. Lovbestemmelsene om samarbeid og samordning er kjent i kommunene, men i ulik grad implementert.

Kommunens kompetanse og behov

Gjennom nasjonale og regionale tiltak erfarer vi at mange av kommunene har ervervet seg god kunnskap om utsatte barn, unge og deres familier. Her er det imidlertid strekk i laget. Vi opplever at kommunene etterspør kompetanse rundt håndtering av taushetsplikten når samhandling skal skje på tvers av sektorer, samt kompetanse rundt håndtering av de mest komplekse sakene der det enkelte fagområdet kommer til kort. Vi ser fortsatt at samhandlingen og kompetansen er mest mangelfull i de mest komplekse sakene hvor også alvorlighetsgraden i utfordringsbildet er stor, og der flere aktører er involvert. Ansatte blir her utrygge på egen kompetanse, redd for å trå feil mht. lovverk, og det kan fortsatt være uklart hvem som skal ta ansvar for koordineringen. Kommunene melder også om økning i alvorlighetsgraden på mange områder, særlig psykisk helse, atferdsproblematikk og vold. Tydelige

samarbeidsrutiner og god kjennskap til hverandres fagområder og løpende kompetansepåfyll er viktig for å styrke kompetansen og tryggheten for å forebygge brist i samhandlingen.

For Statsforvalteren i Trøndelag er samarbeidet på tvers av fagområdene internt viktig for å kunne møte kommunen tverrfaglig. Vi har utarbeidet en plan/flytskjema for samarbeid på tvers av fagområdene i de mer alvorlige sakene og gjennomført ROS-vurdering av samarbeidet.

Hovedutfordringene og embetets innsats

Hovedutfordringene i å lykkes med å gi utsatte barn, unge og deres familier et godt og samordnet tjenestetilbud er, etter vår mening, relatert til at tjenester ofte ikke kjenner til hverandres virkeområder, og at det også er noe å hente på holdning til samarbeid, kultur og forankring. Samtidig ser vi at rutiner ofte er på plass i tjenestene, men at samarbeid kan være vanskelig å få til i praksis pga. ressurser og kapasitet. Videre er det en utfordring å gi et godt og helhetlig tjenestetilbud i de mest komplekse sakene der kommunene, ofte på tross av samhandling, ikke har den kompetansen og ressursene som kreves for å kunne gi gode nok tjenester. Rekrutteringsutfordringer, riktig kompetanse, turn-over og en krevende økonomisk situasjon i mange av kommunene bidrar også til at samhandling og tidlig innsats er krevende. Kommunene ønsker mye hjelp og veiledning til «å oversette» de store tverrsektorielle føringene, «ta de ned», se dem i sammenheng og gjøre de om til god praksis. Manglende kunnskap om tverrsektoriell ledelse og hva som må til for å lykkes med samhandling på ledernivå, sammen med stram og sektorvis budsjettering, er også en utfordring. Det er behov for gode praksiseksempler og kunnskap om god tverrsektoriell ledelse. Kommunene melder at de trenger tid til å få etablert en felles samarbeidskultur som innebærer en felles forståelse av utfordringsbildet, sammen med utvikling av en samarbeidsstruktur og ny praksis som sikrer gode og helhetlige tjenester. Vi ser spesielt at lovendringene om samarbeids- og samordningsplikten, sammen med håndtering av taushetsplikt er krevende. Vi ser at flere av våre kommuner har en krevende økonomi. Kommunene melder selv om bekymring blant annet for barn- og ungefeltet, da mange av budsjettkuttene rammer forebyggende tiltak for utsatte barn og unge.

I 2025 har Statsforvalteren i Trøndelag bidratt til utvikling og kompetanseheving rundt tverrfaglig samhandling rundt utsatte barn og unge gjennom ulike innsatsområder:

- Statsforvalteren i Trøndelag har i 2024 og 2025 deltatt i stimulab-prosjektet tilknyttet livshendelsen Alvorlig sykt barn gjennom kommunebildeeksperimentet. Dette har gitt oss nyttig kunnskap om hvordan vi kan bidra i utviklingen av kommunebildet som et verktøy for en bedre dialog med kommunene om et mer helhetlig og koordinert tjenestetilbud for barn og unge og deres familier som har behov for dette. Det å sette barnas, de unges eller familienes behov i sentrum, gjennomføre hensiktsmessig kartlegging på tvers, ha en plan for oppfølgingen og ansvarsfordeling samt evaluering av tiltakene er kanskje oppsummert de viktigste erfaringene vi tar med oss fra eksperimentene i tillegg til at vi har få, om ingen, målbare indikatorer
- Vi har gjennomført kompetanseheving i taushetsplikt i tverrfaglig samarbeid
- Et av fokusområdene for prosjektskjønnsmidlene i Trøndelag er arbeidet mot utenforskap og for å bedre tverrfaglig samhandling rundt utsatte barn, unge og deres familier. Ungt utenforskap – Fellesløft i Trøndelag er et godt eksempel på hvordan de store regionale aktørene som KS, Fylkeskommunen, Nav og Statsforvalteren har samarbeidet for å finne nye løsninger på en stor samfunnsutfordring som ungt utenforskap.
- Innsatsen gjennom flere av våre oppdrag bidrar på dette området. Her kan arbeidet med barneperspektivet i Nav kjent, å gjøre de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakkemedbarn.no» kjent, arbeidet med veiledere psykisk helse barn og unge, CRPD, kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og det å støtte kommunen i arbeidet med plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker nevnes.
- Vi har sammen med RKBU kartlagt hvor langt kommunene i Trøndelag og Møre og Romsdal har kommet i arbeidet med implementering av Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge. Kartleggingen stilte spørsmål om kommunen har etablert en psykisk helsetjeneste for barn og unge, hvordan den er organisert og eventuelle utfordringer de har i arbeidet m.m. 97,1% av kommunene svarte at de er kjent med veilederen. 61,8% har etablert en psykisk helsetjeneste for barn og unge, og 29,4% er i startfasen med etablering av tjenesten. Når det gjelder utfordringer i arbeidet nevnes mangel på psykologkompetanse og økonomiske utfordringer. Kommunene er avhengige av tilskuddsmidler, og når tilskuddsperioden er over må det gjøres kutt i andre tjenester. Det er også utfordringer når det gjelder rekruttering, ressurser og samarbeidsflyt mellom tjenester. SF i Trøndelag har hatt tett oppfølging av kommunene via fysiske og digitale nettverkssamlinger for kommuner som er i gang med eller ønsker å etablere tjenesten. Det antas at oppfølgingen av og støtten til kommunene i dette arbeidet har vært viktig for utvikling av tjenestene.
- Gjennom koordinering av regionale nettverk som Velferdsnettverket og Kompetansesenternettverket og faste samarbeidsstrukturer med blant andre KS og Trøndelag fylkeskommune, bidrar vi til samarbeid og koordinert innsats mellom regionale aktører. I 2025 har Etatssamarbeidet, som består av ledere av alle de statlige etatene i Trøndelag vedtatt erklæring "Sammen for barn og unge i Trøndelag" og det er utarbeidet en handlingsplan.
- For Statsforvalteren i Trøndelag er samarbeidet på tvers av fagområdene internt viktig for å kunne møte kommunen tverrfaglig. Vi har blant annet utarbeidet en rutine for intern samhandling i saksbehandlingen, gjennomført avdelingsmøter på tvers internt, etablert en arbeidsgruppe på tvers samt utarbeidet en egen handlingsplan for arbeidet med tverrsektorielle oppdragene.

Gjennom våre aktiviteter rettet mot kommunene, ofte i samarbeid med andre regionale aktører og kompetansemiljø, sammen med et kontinuerlig arbeid for å bedre samhandlingen internt, vurderer Statsforvalteren at vi har en sentral rolle og er en viktig bidragsyter i den utviklingen vi har sett de senere årene. Vi erfarer at kommunene etterspør vår veiledning og støtte og at tiltakene treffer behovet i sektor.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere alle helse- og omsorgstjenestene i kommunene, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen samlet

Statsforvalteren vurderer at kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helse- og omsorgstjenestene i kommunene samlet sett er krevende og preget av betydelig sårbarhet. Til tross for utfordringene ser vi at flere kommuner i økende grad jobber systematisk med kunnskapsbasert og langsiktig planlegging av helse og omsorgstjenestene. Kommunene har i hovedsak etablerte og lovpålagte tjenester, men utfordringer knyttet til rekruttering og stabilitet setter dette under press. Situasjonen forsterkes av demografiske endringer, med økende andel eldre innbyggere og samtidig vekst i antall yngre brukere med omfattende og sammensatte behov.

Kommunene rapporterer gjennomgående om utfordringer med å rekruttere og beholde nøkkelkompetanse, særlig sykepleiere, helsefagarbeidere, vernepleiere, helsesykepleiere og fastleger. Kommunenes tilbakemeldinger viser et sammensatt utfordringsbilde med mangel på kvalifisert personell, høyt sykefravær og lav tilgang på vikarer forsterker hverandre. Flere kommuner benytter bemanningsbyrå for å sikre forsvarlig drift. Dette gir kortsiktig stabilitet og bidrar i mindre grad til langsiktig kompetansebygging.

Det er samtidig stor variasjon mellom kommunene. Noen kommuner opplever relativ stabilitet og har lyktes med intern kompetanseutvikling, heltidskultur, systematisk fagutvikling og forbedret oppgavedeling. Andre kommuner melder om høy turnover, betydelig sykefravær, rekrutteringsutfordringer over tid og begrenset kapasitet til utviklingsarbeid. Små fagmiljøer og stor sårbarhet ved fravær er gjennomgående utfordringer. Flere kommuner melder om få eller ingen kvalifiserte søkere til utlyste stillinger, og i mange tilfeller må stillinger lyses ut flere ganger. Der det finnes søkemasse er de få som oppfyller de formelle kompetansekravene. Det er en økende andel ufaglærte i tjenestene. Flere ansatte har fått tilbud om videreutdanninger gjennom tilskuddsordninger.

Statsforvalteren vurderer samlet sett at kommunene står i en vedvarende omstillingssituasjon der kompetanse, kapasitet og bærekraft i helse- og omsorgstjenestene er under press. Samtidig viser rapporteringen at kommunene i stor grad er omstillingsvillige og tar i bruk nye løsninger. Flere kommuner i Trøndelag har iversatt målrettede tiltak for å møte utfordringene. Heltidskultur, tjenestestyrte bemanningsplanlegging og bedre oppgavedeling er noen av tiltakene. Videre vurderer Statsforvalteren at det fortsatt er behov for regional koordinering, styrking av desentraliserte utdanningstilbud, målrettede tilskudd og tett samarbeid mellom kommunene og Statsforvalteren.

Regional koordinatorfunksjon

Statsforvalteren vurderer at den regionale koordinatorfunksjonen, etablert i 2023, har vært et positivt og nødvendig virkemiddel for å understøtte kommunenes arbeid med kompetanse- og tjenesteutvikling. Funksjonen har bidratt til:

- tettere dialog mellom kommunene og Statsforvalteren
- økt oversikt over regionale utfordringer og behov
- bedre samordning av tilskudd, kompetansetiltak og veiledning
- støtte til kommuner i planlegging og prioritering av utviklingsarbeid

Kommunene gir uttrykk for at veiledning, tilgjengelighet og tett oppfølging oppleves som nyttig. Kommunene har gjennom dialog med statsforvalter blitt bevisst sitt gode arbeid med kompetanseheving eller tjenesteutviklingsprosjekt. Det har ført til at flere kommuner leter etter handlingsrom og satser målrettet på å bygge robuste fagmiljø. Kommuner med små og sårbare fagmiljø ser på løsninger for å samarbeide på tvers av kommunegrensene.

Allmennlegetjenesten

Situasjonen for rekruttering til allmennlegetjenesten er noe bedret, men kommunene strekker seg langt i å tilby alternative arbeidstidsordninger og tilleggsgodter. Noen få kommune har ikke lyktes i å rekruttere i fastlegetstillinger. Vi vil følge utviklingen og hvordan dette påvirker kvalitet i tjenesten.

Svangerskapsomsorgen og helsestasjon og skolehelsetjenesten

Tjenestene er prioritert, og har stor sett god årsverksdekning i alle kommuner. Et fåtall kommuner har problemer med å rekruttere helsesykepleiere.

Tannhelsetjenesten

Rekrutteringssituasjonen for tannleger er som tidligere utfordrende i distriktene.

Når det gjelder kvaliteten på den forbyggende tannbehandling er tilgang på tannpleiere viktig. Rekrutteringssituasjonen for tannpleiere har til nå vært tilfredsstillende.

Tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Statsforvalteren vurderer at tilgangen på utdanningstilbud i fylket, herunder desentraliserte og deltidsbaserte helse- og sosialfagutdanninger er gode og avgjørende for å sikre framtidig rekruttering og kompetanse. Desentraliserte sykepleierutdanninger, fagskoleløp og videreutdanninger framheves som særlig viktige tiltak.

Flere kommuner melder om stor interesse for slike utdanninger, men også om begrenset tilgjengelig, varierende opptak og utfordringer knyttet til å fristille ansatte fra drift. Statsforvalteren vurderer derfor at videre utvikling og styrking av fleksible utdanningstilbud er et sentralt virkemiddel for å møte framtidige behov.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

De fleste tilsynssakene har utgangspunkt i bekymringsmeldinger vi mottar, eller at det avdekkes bekymringsverdige forhold knyttet til annen saksbehandling som f.eks. skiftesaker, eller at vergen ber om veiledning i andre forhold. Vi gjør en risikovurdering, og jobber internt med å utvikle ei liste for typetilfeller som har høy sannsynlighet eller konsekvens. Vi ønsker også å gjøre en grundigere vurdering av bekymringsmeldinger for å se om saken skal avsluttes etter innledende undersøkelser, eller om det skal åpnes tilsynssak.

I tillegg gjøres det risikovurderinger for hvilke saker som skal tas ut til lokal kontroll av vergerapport, f.eks. nye vergemål eller saker som ikke tidligere er kontrollert, nye faste verger, saker hvor vi tidligere har gitt veiledning etter kontroll, og vi ønsker å se om dette er fulgt opp.

De vanligste funnene ved tilsyn er manglende bilag, sammenblanding av økonomi, rot i kontostruktur, belastet godtgjøring uten søknad og vedtak, eller søknadspåklagte disposisjoner som er gjennomført uten statsforvalterens samtykke. Dette er vanligst ved salg av eiendom og utdeling av gave eller forskudd på arv. Manglende forståelse av vergens rolle kan være tilfelle for nærstående verger.

For de faste vergene er typiske funn mangel på undersøkelse av vergehavers vilje, f.eks. ved at vergen holder igjen midler», mens vergehaver ønsker å disponere midlene. Andre tilsyn er knyttet til vergens opptreden ovenfor vergehaver, pårørende eller offentlige instanser, hvor vergen har opptrådt ufint eller uprofesjonelt i kontakten med disse.

Den vanligste oppfølgingen er veiledning; muntlig eller skriftlig ved avslutning av tilsynssaken.

Andre tiltak er fratakelse av oppdraget. Vi hadde i 2025 to saker som ble politianmeldt, samt fire saker etter kontroll av vergerapport hvor det vil bli skrevet anmeldelse i 2026. I saker hvor vi har mottatt flere bekymringsmeldinger, eller avdekket forhold som gir grunn til bekymring knyttet til samme verge, skal det gjennomføres samtale med vergen. Vi ønsker både å undersøke forholdene det meldes bekymring for, gi veiledning og se på mulige tiltak.

Det ser ut til å være en økende trend med et økende antall bekymringsmeldinger som gjelder ivaretagelse etter fremtidsfullmakt. Selv om dette ikke er tilsyn med verger, må vi undersøke om fullmektig ivaretar fullmaktsgiver i tråd med det som er beskrevet i fremtidsfullmakten. I denne forbindelse vurderes det også om det er behov for å opprette vergemål. Disse undersøkelsene har mange likhetstrekk med tilsyn av verger.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Vår vurdering er at det er størst behov for økt kompetanse og opplæring hos vergene er når det gjelder rolleforståelse, innhenting av vergehavers vilje, samt utøving av vergerollen. Se forøvrig utfyllende info om arbeidet med tilsyn.

Pga. teknisk feil i Power BI har ikke SF i 2025 fått tilgang til å se om den enkelte verge har gjennomført e-læringskurs eller ikke.

Tiltak som er gjennomført er:

Utsending av infoskriv til foreslåtte verger før gjennomføring av vergesamtale. Dette har gitt resultater ved at foreslått verge er mer forberedt, det er enklere å gi relevant informasjon, og at utbyttet av samtalen blir bedre.

Innholdet i vergesamtalen er revidert og kvalitetssikret finternt for å sørge at viktige opplysninger fra alle saksområder blir gjennomgått.

To digitale møter med faste verger per år der vi legger opp til læring, generell veiledning og erfaringsutveksling .

Saksbehandlerne skal i den enkelte sak spørre om verge har tatt e-læringskursene. Opplevs som et godt tiltak, men for tidlig å si noe om effekten.

Fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten anslå gjennomsnittlig tid fra midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne er fattet, og til saken er oversendt tingretten.

SFTL fattet et midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne i 2025. Saken ble oversendt tingretten etter to dager.

Vergemål

Betegnelse på rapporteringskrav	Anslått saksbehandlingstid (i dager)
Saksbehandlingstid - oversendelse av midlertidige vedtak om fratakelse av rettslig handleevne	2

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2025, fordelt på henholdsvis rettsråd og sakførsel. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Det skal også gjøres en vurdering av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Analysen skal inneholde en vurdering av effekten av innføring av ny modell for økonomisk behovsprøving.

Det er for tidlig å vurdere effekten av ny økonomisk modell i rettshjelpssakene.

For å få en liten pekepinn har vi tatt ut statistikk fra Elements på inngående saker på fritt rettsråd for

januar 2025: 111 inngående

januar 2026: 156 inngående

Det vi vet allerede er at antall saker går opp. Det er flere privatpersoner/borgere som søker selv, og de søker om fri rettshjelp i alle type saker, også de det ikke gis fri rettshjelp i. Disse sakene krever ofte innhenting av opplysninger og behov for økt veiledning fra oss.

Dette, samt et komplisert regelverk og noe dårlig digitalt verktøy gjør av vi bruker mer tid i hver enkelt sak per i dag enn tidligere. Det er en utfordrende tid på området. Det er behov for faglige avklaringer og ytterligere utvikling av de digitale verktøyene.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	1 265	1 227	38
Innvilgede søknader	1 027	1 023	4
Avslåtte søknader	171	133	38

Retts hjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (uker)	5
Antall restanser	135

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivaretatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivaretatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

Det er formidlet forventninger til utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyser gjennom alle brev til oppstart i arealplaner. Disse forventningene er også formidlet i konferanser og møter.

Statsforvalteren vurderer at kommunene ivaretar vår bistand gjennom at kravet om risiko- og sårbarhetsanalyse er ivaretatt i nesten alle arealplaner. Kommunene er litt mer usikre når de skal endre en vedtatt plan, det hender vi må etterspørre ny eller oppdatert risiko- og sårbarhetsanalyse. Kvaliteten på analysene varierer, i enkelte tilfeller er det dårlig sammenheng mellom analysene og planens virkemidler. Vi gir i mange tilfeller faglige råd.

Ved oppstart kommuneplan gir vi råd om at helhetlig ROS skal ligge til grunn for kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, vi vurderer at dette ikke bestandig er fulgt opp. I hovedsak er kommunene likevel oppmerksomme på samfunnsikkerhet i overordnet plan.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?

- Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivaretatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Angi gjerne hvordan kommunen sørger for at informasjon om eksplosivanlegg ikke gjøres allment tilgjengelig i kommunens arealplaner.

Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?

Ved utarbeidelse av nye planer i og rundt storulykkebedrifter minner vi om at det opprettes hensynssoner. Det jobbes pr. febr. 2026 med hensynssoner i 2 reguleringsplaner.

Det er ca. 6 kommuner med hensynssoner i kommuneplanen, oversikten er ikke oppdatert etter 2021. Pr. febr. 2026 er det 6 kommuner i Trøndelag som har sikkerhetsrapportpliktige anlegg etter §9. 9 kommuner har meldepliktige anlegg etter §6.

Tiltakene våre er knyttet til planprosessene, spesielt i kommuneplaner, hvor vi minner om dette. Vi har også gitt innsigelser i noen planer. Vi sjekker FAST registeret når det startes kommuneplanarbeid, og også i enkelte detaljplaner. Temaet berøres også i tilsyn og i møter.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
- Redegjør for hvordan nye risikoer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS
- Redegjør for om og på hvilken måte kommunene har inkludert sikkerhetspolitisk krise og/eller krig som tema i kommunenes arbeid med og oppfølging av helhetlig ROS

ROS Trøndelag ble revidert i 2023 med en oppfølgingsplan som er fulgt opp i nødvendig grad. Mye har skjedd gjennom møter og konferanser for å få etater i Trøndelag til å lage robuste og gode beredskapsplaner samt implementere kriser i det øvre krisespekteret i sitt arbeid. En av målsettingene var å implementere og samordne trygge oppholdssteder i innværende periode men dette er et pågående arbeid i regi av Sivilforsvaret som fortsatt er i støpeskjeen og som ikke er effektivt. Statsforvalteren har spesielt fokus på interkommunalt samarbeid innen beredskapsfeltet og har lovet ut skjønnsmidler til gode prosjekter innen dette. ROS Trøndelag har sikkerhetspolitisk krise og krig i et eget begrenset vedlegg og vi anmoder både regionale og lokale etater til å planlegge for dette. Overgang til nye energibærere er ikke prioritert godt nok i siste versjon av ROS Trøndelag men vil bli tatt med i større grad i revisjonen som pågår i 2026. Kommunene implementerer kriser i det øvre spekteret i noen grad i sine Helhetlige ROS analyser og planer. Vi ser at i de siste 2 årene er dette et tema i mange dokumenter, men dette må det jobbes mer med. Her må det anføres at ny veileder fra DSB om kommunenes roller og ansvar i krig ikke foreligger før 1 juni 26. Vi kan også nevne at det er gjennomført en felles ROS analyse finansiert av skjønnsmidler for Ørland, Stjørdal og Trheim kommune om sammensatte trusler.

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Vi har ikke oversikt hvilke kommuner som integrerer planene for storulykkevirksomheter i sine overordnede beredskapsplaner. Dette er tema på tilsyn på generell basis når dette er relevant og kommunen har større bedrifter i sine kommuner. Inntrykket er at storulykkehendelser er godt redegjort for i ROS

analysene til kommunene men egne kommunale tiltaksplaner for hendelser her, er ikke dokumentert i tilsynene.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Dette er rapportert gjennom et eget skjema.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2024.

Oversikt over innsigelsessaker for 2024 ble oversendt sammen med årsrapport for 2024.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- gi en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- redegjøre kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- gi en omtale av resultater av prosjektene.

Omtrent halvparten av skjønnsrammen til Trøndelag for 2025 gikk til fornyings- og innovasjonsprosjekter. Selv om skjønnsrammen har blitt redusert over år, har det vært en målsetting å opprettholde nivået for prosjektskjønn.

Statsforvalteren i Trøndelag mottok 71 søknader, og det tildelt midler til totalt 33 prosjekter for 2025. Beløpet som ble utbetalt var 45,785 mill. kr. Dette er 1,4 mill. kr lavere enn beløpet som vises i prosjektskjønnsdatabasen. Forskjellen er knyttet til det flerårige prosjektet Digi Trøndelag, som har hatt lavere aktivitet i 2024 og 2025, og hvor beløpet for 2025 ble satt ned.

Hva vektlegges i vurderingen av søknader

Søknadene blir vurdert etter følgende kriterier: Innovasjonsverdi, relevans og nytteverdi for kommunen, prosjektkvalitet og overføringsverdi til andre kommuner. Prosjekter som faller inn under prioriterte områder kan gis en ekstra prioritet (digitalisering, forebygge ungt utenforskap, og bærekraftige tjenester og forvaltning). Vi prioriterer også prosjekter som understøtter samarbeid for å styrke kapasitet og kompetanse.

Innspill til forbedring i prosjektskjønndatabasen

Vi har i mange år gitt tilbakemelding om at søknadsdatabasen må oppdateres slik at det blir enklere å rapportere, følge opp prosjekter, og sikre erfaringsoverføring.

Rapportering og formidling av resultater

Rapporteringsfristen for 2024-midlene, var juni 2025. Alle prosjekter har nå rapportert, men vi erfarer at det er en rekke forsinkelser i framdrift, slik at prosjektperioden strekker seg ut i tid.

I samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, KS og Forskningsrådet har vi arrangert digitale nettverksmøter om forskning og innovasjon i 2025, men planlagt fysisk samling med kommunene ble avlyst på grunn av for lav påmelding. Formålene med disse møtene/samlingene har blant annet vært å legge til rette for erfaringsdeling mellom kommuner. Helse- og omsorgsavdelingen har arrangert digitale webinarer der vi orienterte om ulike tilskuddsordninger, inkludert prosjektskjønn.

Vi vurderer at erfaringsdeling gjennom ulike konferanser og nettverk, er en effektiv måte å spre resultater fra prosjekter på. Her er noen eksempler:

- Helhetlig og bærekraftig ressursforvaltning - Levanger kommune - har delt erfaringer gjennom nettverk for bærekraftig kommuneøkonomi i regi av KS.
- Som en del av Bygdevekst, gjennomfører fire kommuner i Indre Namdal et prosjekt for å utvikle felles fastlegetjeneste og legevakt. De har delt sine erfaringer i en konferanse for politiske og administrative ledere i fylket.

Virkninger og resultater av prosjektene

Selv om vi følger prosjekter og mottar rapporter, er det likevel krevende å gi et samlet helhetsbilde av resultater og virkninger. Vi må her baseres oss på mer generelle inntrykk og observasjoner, som vi kort har oppsummert under.

Samarbeidsprosjekter

Mer må løses i fellesskap og i samarbeid for å møte utfordringene framover. Etter Statsforvalterens vurdering bidrar midlene til at det kan gjennomføres større samarbeidsprosjekter. "Mulighetsstudie om brannsamarbeid i Trøndelag" er et prosjekt som illustrerer akkurat dette. Prosjektet har også fått forskningsmidler fra EU. Et annet eksempel er prosjektet "Omsorgspakken", som alle barnevernstjenestene i Trøndelag står bak. Omsorgspakken skal bidra til å gi barn, foreldre og fosterforeldre forutsigbar og god hjelp den første tiden etter at barnet flytter i fosterhjem. Dette prosjektet avsluttes i 2025/2026.

Kommunene i regionene Trøndelag sørvest, startet i 2025 opp et strategisk kompetansesamarbeid. Prosjektene skal utrede, utarbeide og implementere modeller for strategisk kompetansearbeid på tvers av kommunegrensene. Vi ser at andre regioner i fylket er i gang med lignende samarbeid.

Å tildele midler til prosjekter der mange (eller alle) kommuner er med, legger til rette for at alle kommuner blir med i fornyingsarbeid. Vi vurderer at dette gir ekstra effekt av midlene.

Å arbeide i nettverk, er en nyttig metode for å spre kunnskap om god praksis. På opplæringsområdet har vi over flere år støttet opp under en ordning med regionale utviklingsveiledere. I 2025 er det startet en evalueringsprosess hvordan kommunene kan samarbeide enda bedre om dette.

Et tydelig innspill fra de trønderske kommunene i 2025, er behovet for fornyingsarbeid om styrket samarbeid om beredskap, men arbeidet vil forsterkes ytterligere i 2026.

Kommuner får erfaringer med å jobbe med fornying

Vi vurderer at prosjektskjønn virker risikoavlastende - slik at det settes i gang fornyingsarbeid som kommunen ellers ikke hadde blitt prioritert. Vi vurderer også at kommuner gjennom prosjektskjønn får nyttige erfaringer med å drive fornyingsarbeid, som kan komme til nytte seinere.

Vi erfarer også at mange prosjekter etter hvert kobler på forskning. Spesielt har Trondheim kommune tradisjon for det, noe som legger til rette for erfaringsoverføring til andre.

Mer på tvers - bærekraft - demografi

Seinere år har det kommet i gang flere prosjekter som på ulikt vis handler om bærekraft, der ulike fag og sektorer koples sammen.

Vi har konkret oppmuntret til prosjekter som tar utgangspunkt i de store demografiske endringene mange kommuner nå står i. Mange kommuner har fått et svekket økonomiske handlingsrom de siste årene, samtidig som behovet for fornying og innovasjon har økt.

Statsforvalteren ser at det kunne ha vært nyttig med et større forskningsprosjekt som vurderer tiltak som kan styrke kommunenes arbeid med fornying og innovasjon.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Det skal også gis en kortfattet omtale av statsforvalterens arbeid med anmodninger om å gjennomføre lovlighetskontroller av eget tiltak samt utviklingsstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i lovlighetskontrollsakene.

Vi merker en økt oppmerksomhet/fokus omkring ønske om lovlighetskontroll på initiativ fra oss. Sakene kan omfatte et mangfold av kommunenes saksområder.

Vi åpnet ikke formelt lovlighetskontroll på eget initiativ i noen av disse tilfellene - men hadde dialog - ga veiledning.

Lovlighetskontroller kan være tidkrevende og omfattende - og ha stor offentlig oppmerksomhet. Spesielt knyttet til tema som endring i skolestruktur.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	8	4	12
På eget initiativ	0	0	0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Vi har særlig veiledet om habilitetsreglene. Videre en god del spørsmål knyttet til reglene om uttreden, fritak, opprykk og suppleringsvalg. Vi veileder også mye om regler knyttet til lovlighetskontroller, økonomiske forhold, interkommunalt samarbeid og bestemmelser om generell saksbehandling i folkevalgte organer. Vi ser en tendens til økt oppmerksomhet omkring vår adgang til å foreta lovlighetskontroll av eget tiltak.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilken bistand de har gitt og hvilke tema de har veiledet kommunene om når det gjelder interkommunalt samarbeid. Statsforvalterne skal også, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en overordnet vurdering av utfordringer og fordeler/muligheter med det interkommunale samarbeidet i fylket, for eksempel om det er områder hvor statsforvalterne mener det er nødvendig med mer samarbeid og om samarbeidet i fylket burde organiseres annerledes.

Omfanget av interkommunalt samarbeid i Trøndelag er betydelig og økende. Kommunene samarbeider på et bredt spekter av fagområder, særlig for å håndtere utfordringer knyttet til økonomi, demografi og rekruttering av kompetanse. Samarbeidene anses som både nyttige og nødvendige for å sikre kapasitet, fagmiljøer og robuste tjenester – spesielt i små og sårbare kommuner. Samtidig oppstår utfordringer knyttet til styring, ansvar, ressursbruk og avhengighet mellom kommunene.

Statsforvalteren har bistått kommunene med veiledning og dialog knyttet til etablering, videreutvikling og organisering av samarbeid. Dette har omfattet organisasjonsformer, styringsmodeller, rolle- og ansvarsavklaringer, samt juridiske og administrative rammer. Embetet har også bidratt med erfaringsdeling og publiserte kronikker om fordelene med interkommunalt samarbeid. Videre har faste samarbeidsregioner vært en føring ved tildeling av skjønnsmidler det siste året.

Kunnskapsgrunnlaget viser at Trøndelag har ca. 300 formelle samarbeid, primært gjennom vertskommunemodeller og avtalebaserte ordninger, samt 7 interkommunale politiske råd (IPR). Enkelte kommuner har etablert velfungerende samarbeid både på politisk nivå og innen tjenesteyting, ofte organisert innen faste, funksjonelle kommuneregioner. Slike samarbeid gir gevinster som bedre tjenester, mer effektive løsninger, styrkede fagmiljøer og økt robusthet, samtidig som stabilt samarbeid over tid bygger nødvendig tillit. Det er imidlertid store regionale forskjeller i utviklingen av politisk og tjenestesamarbeid, noe som understreker behovet for kunnskapsdeling og målrettet støtte.

Dialog med kommunene viser flere utfordringer. Utfordrende kommuneøkonomi medfører at interkommunale tjenester ofte underlegges årlige kost-nytte-vurderinger (diskusjoner rundt kostnadsmodeller), noe som svekker stabilitet og forutsigbarhet. Som et eksempel kan vi her nevne at et av våre IPR dette året avviklet stilingen som daglig leder, noe som vil kunne påvirker koordinering og utvikling av samarbeidet.

På områder som helse og omsorg, miljø, barnevern, NAV, plan, beredskap og reindrift vurderes det som modent for mer formalisert samarbeid. For helse er det avgjørende at departementet sikrer tydelig regelverk og avklarte roller for myndighet og ansvar, slik at kommunene fortsatt kan ivareta sitt lovpålagte ansvar, også når tjenester organiseres i fellesskap.

Vårt største IPR, Trondheimsregionen, ble dette året avviklet og erstattet med Trondheims alliansen IPR fra april 2025, et nytt regionalt samarbeid initiert av Trondheim kommune. Det erfarer at flere kommuner ønsker å delta i dette samarbeidet.

Samlet vurderer Statsforvalteren at det interkommunale samarbeidet i fylket har et betydelig utviklingspotensial, men at dette forutsetter god forankring, tydelig ledelse, tilstrekkelig administrativ kapasitet og tillit mellom deltakerkommunene. Ulike prioriteringer og begrensede ressurser gjør det fortsatt krevende å sikre stabile og gode tjenester, men kommunestrukturendringer erfarer vi gir mer helhetlige løsninger for innbyggerne.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentleglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentleglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentleglova.

Vi har hatt ca 50 klagesaker etter offentleglova. Dette inkluderer både flere større saker, og også en del mindre krevende saker. I tillegg mottar vi et betydelig antall veiledningshenvendelser.

En del av klagesakene skaper betydelig arbeid med innhenting av saksdokumenter og saksopplysninger fra underinstansen.

Et tema som går igjen og som vi også har hatt krevende saker på, er vurderinger av grensene for taushetsplikt, både personlige forhold etter FVL § 13 første ledd nr 1 (typisk bekymringsmeldinger) og forretningshemmeligheter etter § 13 første ledd nr 2 (hovedsakelig anbudsdokumenter). En type saker som har fått stor medieoppmerksomhet er saker som gjelder krav om innsyn i navn i søkerlister til kommunale lederstillinger.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2025 er det samordnet statlige innsigelser til 18 kommunale planer. Fordeling av innsigelser; NVE med 9 innsigelser, Bane NOR med 9 innsigelser, Statens vegvesen med 1 innsigelse, Avinor med 6 innsigelser, Forsvarsbygg med 8 innsigelser, Mattilsynet med 1 innsigelse og Kystverket med 1 innsigelse. Det er ikke foretatt avskjæring i 2025 og alle innsigelser som er foreslått fra regional stat er fremmet kommunene. Statsforvalteren har fremmet innsigelse til 87 planer.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har <u>oversendt</u> innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>løst</u> før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>avskåret</u> av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater <u>fremmet</u> for kommunen
Antall planer totalt	18	0	0	18
Statsforvalteren	87	0	0	87
Avinor	3	0	0	3
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	1	0	0	1
Forsvarsbygg	3	0	0	3
BaneNor	9	0	0	9
Kystverket	1	0	0	1
Luffartstilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	1	0	0	1
NVE	8	0	0	8
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksantikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	1	0	0	1
Statsbygg	0	0	0	0

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Se tall i tabell i SYSAM

Vi har hatt prioritet på å opprettholde kontroll på restansene på dette saksområdet. Det har vært utfordrende med vakanser og personer ute i permisjon på området.

I 2025 har vi behandlet 73 % av sakene innen 12 ukers- fristen. Gjennomsnittlig behandlingstid har vært 75 dager.

Det er en krevende øvelse med redusert mannskap, å opprettholde/balansere forsvarlige behandlingstider samtidig, på saksområdene klagesaker etter plan- og bygningsloven, offentlighetsloven og lovlighetskontroller. I tillegg til komplekse saker gående for domstol og sivilombudet.

Fra 1. mai 2026 regner vi med at vi har fullt mannskap på plass

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
195	77	52	38	2	2	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi behandlet 34 klager på reguleringsplan, hvorav 6 klagesaker ble tatt til følge. Vi har hatt en gjennomsnittlig behandlingstid på klagesaker reguleringsplan på vel 4 måneder.

Vi har i 2025 mistet erfaren medarbeider på området og har hatt permisjoner og vakanser på saksområdet. Det tar lang tid å bygge ny kompetanse på dette saksområdet. I tillegg kan klager på reguleringsplaner være omfattende med lang historikk og kompliserte planrettslige problemstillinger.

Fra 1. mai 2026 regner vi med at vi har fullt mannskap på plass hos oss. Vi har frem til nevnte tidspunkt vakanser og personer ute i permisjon på saksområdet. Vi har kontroll på restansene.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	34
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	129
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	25
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	6

Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren bes om å vurdere stat og kommunes innsats for de som ikke selv klarer skaffe seg og beholde en egen bolig, jf. omtale i Meld. St. 13 (2023–2024) Bustadmeldinga.

Hjelpetekst:

2024 var siste år for den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Strategien hadde tre prioriterte innsatsområder (ingen skal være bostedsløse, barn og unge skal ha gode boforhold og personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor). Disse er videreført gjennom det boligsosiale innsatsområdet «Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig» i Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet.

Det bes om en vurdering av utviklingen av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i etterkant av strategien. Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Vi har et godt samarbeid med Husbanken i arbeidet med det boligsosiale innsatsområdet «Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig» i Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet.

Statsforvalteren i Trøndelag gjennomførte i 2025 en webinar-rekke for kommunene med mål om å styrke forståelsen av boligsosial lovgivning og hvordan plan- og bygningsloven kan brukes som virkemiddel i et helhetlig boligsosialt arbeid. Webinaret var rettet mot planleggere, boligkontor, helse- og velferdstjenestene og administrativ ledelse. Formålet var å øke kunnskapen om kravene i boligsosialloven, særlig om kommunens plikt til å planlegge og legge til rette for forsvarlige, inkluderende og tilgjengelige boligforhold, synliggjøre hvordan arealplanlegging, planbestemmelser og strategier kan brukes aktivt for å sikre et godt og helhetlig boligsosialt arbeid og styrke kommunenes forståelse av tverrsektorielt ansvar og bedre samhandling mellom plan, helse/omsorg og boligforvaltning. Gjennom webinarne inviterte vi kommuner til å dele praktiske eksempler. Husbanken presenterte sine virkemidler, inkludert lån, tilskudd og veiledning i knyttet til "bo trygt hjemme" og boliger for vanskeligstilte (knyttet opp mot CRPD). Antall deltakere og tilbakemeldinger i etterkant tyder på at dette var et viktig bidrag for å styrke forståelsen av at det boligsosiale arbeidet er et fellesansvar som krever samarbeid på tvers innad i kommunene.

Videre har vi i samarbeid med Husbanken gjennomført nettverksmøter for kommunene, med flere relevante tema for kommunenes arbeid med vanskeligstilte på boligmarkedet. Dette er særskilt knyttet til utvikling av boliger for personer med nedsatt funksjonsevne, og av boliger og botilbud til personer med ROP-lidelser.

Vi har i 2025 deltatt i et utviklingsarbeid ledet av FAFO, med tema praksis rundt kommunenes arbeid med midlertidig botilbud. Målet er å fremme god praksis i Nav kontorenes arbeid med midlertidig botilbud. Arbeidet er finansiert av AVdir, og har deltagende kommuner fra Trøndelag. Vi har fasilitert nettverk og deling av funn underveis, og dette har hatt god oppslutning og deltagelse fra alle kommuner.

Vår vurdering er at kommunene har oppmerksomhet om sosial boligpolitikk, inkludert eget ansvar og oppgaver. Boligsosialloven har bidratt til å aktualisere og tydeliggjøre kommunens forpliktelser, og vi erfarer at kommunenes oppmerksomhet for loven bedres stadig. Samtidig utfordres kommunene av ytre rammer som mangel på reelle boligsosiale virkemidler, økende grad av vanskeligstilte innbyggere -hvor blant annet prisøkning gjør av bostøtten dekker en mindre andel av bostøtten enn før, og at det generelle utgiftsnivået for bolig har økt med 35 prosent mellom 2011 og 2024. (SSB publisert 040325)

I planarbeidet ser vi at kommunenes samfunnsdel i varierende grad følger opp strategier knyttet til vanskeligstilte, og at kommunene i stor grad har utfordringer med å implementere pliktene som boligsosialloven omhandler. Vi vurderer også at kommunenes ressurser til å arbeide med boligsosial politikk varierer mellom kommunene, og at de melder til oss at de ønsker ytterligere råd og veiledningsaktiviteter fra vår side også i 2026.

Sett i et flerårs-perspektiv vurderer vi at vår innsats på det boligsosiale feltet bør breddes ut, både med økt innsats på tvers av fagavdelinger hos oss - men og med bredere innsats i samarbeid med andre aktører. Isolert sett ser vi at kommuneøkonomi utfordrer kommunenes evne til å jobbe helhetlig med egnede boliger for alle sine innbyggere, og at faktorer som er spesielt utfordrende er knyttet til økt behov for egnede boliger til flyktninger, barnefamilier, ROP-pasienter og midlertidig botilbud i større byer - som Trondheim.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Vi har behandlet én klagesak etter boligsosialloven i 2025. Vi stadfestet kommunens vedtak. Saksbehandlingstiden vår var 96 dager.

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av eget arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming, og gi en kort omtale av utfordringsbildet.

Statsforvalteren i Trøndelag har i rapportperioden fulgt opp universell utforming systematisk i kommunal planlegging og saksbehandling etter plan- og bygningsloven. Oppfølgingen er gjennomført gjennom målrettet veiledning gjennom faglige innspill i planprosesser (oppstart, høring) og tidlig dialog og planforum.

I vårt arbeid ber vi konsekvent om at det gjennomføres en kartlegging av status for universell utforming i forbindelse med varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel. Dette blir imidlertid i liten grad fulgt opp av kommunene. En slik kartlegging er nødvendig for å få et reelt kunnskapsgrunnlag og for å sikre at kommunen kan stille treffsikre krav i den videre planleggingen. Manglende oppfølging viser at dette fortsatt er et utviklingsområde som krever økt bevissthet og kapasitet i kommunene.

Vi ser at universell utforming sikres i bestemmelser i kommuneplanens arealdel om at planforslag skal redegjøre for hvordan universell utforming er ivarettatt. Likevel ser vi at disse redegjørelsene gjennomgående er svært knappe. Etter vår vurdering skyldes dette i hovedsak at kommunene har begrenset kunnskap om universell utforming som fagområde, og dermed svak bestillerkompetanse i planprosesser.

UU er i noen tilfeller omtalt i kommuneplanens samfunnsdel.

På reguleringsplannivå er universell utforming også sikret gjennom planbestemmelsene, som ofte henviser til kravene i TEK.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva som gjøres for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i eget virke og myndighetsutøvelse
- Vurdering av tilstanden i eget embete
- Forventninger til og planer for arbeidet fremover

Statsforvalteren har i sin myndighetsutøvelse/veiledningsrolle etter kommuneloven bidratt til å sikre at lovkravet til kjønnsbalanse ved endringer i sammensetning/suppleringsvalg av politiske organer blir ivaretatt.

Statsforvalteren i Trøndelag har, i samarbeid med Likestillingscenteret KUN, arrangert webinar for kommunene om aktivitets- og redegjørelsesplikten og arbeidsmetoden som følger av plikten i Likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24 og 26. Webinaret fulgt opp med en egen ressurside på hjemmesiden vår. Statsforvalteren i Trøndelag har inngått en samarbeidsavtale med Likestillingscenteret KUN der dette arbeidet inngår. I tillegg jobber Statsforvalteren i Trøndelag med å fremme likestilling gjennom oppdraget med å gjøre FN konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) kjent. Vi har over tid jobbet målrettet med dette oppdraget gjennom opplæring til kommunene, i samarbeid med andre aktører som FFO, Likestillingscenteret KUN og Trøndelag fylkeskommune. Vi ser arbeidet også i sammenheng med den store tverrfaglige satsingen mot ungt utenforskap i fylket vårt. Statsforvalteren i Trøndelag vurderer at vi arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i vår rolle som offentlig myndighet.

Statsforvalteren gir systematiske tilbakemeldinger på alle planforslag med hensyn til CRPD og hvordan kommunene kan bruke virkemidlene i plan- og bygningsloven for å fremme likestilling og ikke-diskriminering.

Vår erfaring er likevel at mange kommuner fortsatt har mangelfull bestillerkompetanse på dette feltet. Dette gjør det utfordrende for kommunene å sikre at planarbeidet fullt ut ivaretar kravene i CRPD, og understreker behovet for ytterligere veiledning og kompetanseheving. For mer om vårt arbeid med implementering av kravene i CRPD se også rapportering på punkt 3.3.1.4.

For vurdering av tilstanden i eget embete, se også punkt 4.2

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000- 20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentare
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Selbu	S		Tilsynsbesøk	5	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Selbu	S		Tilsynsbesøk	5	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Nærøysund	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at de setter i gang den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Nærøysund	M		Digitalt tilsyn	3	Sikrer kommunen at barnet får spesialpedagogisk hjelp i samsvar med vedtaket?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Rindal	S		Tilsynsbesøk	5	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	

Annet	Annet	Verdal	M	Vinne skole	Tilsynsbesøk	6	Annet	Tema: Intensiv opplæring Kontroll spørsmål som det er avdekket brudd på: Verdal kommune ska sørge for at elever ved Vinne skole står i fare for ikke å ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik forventet progresjon blir nådd, jf. opplæringslov § 11-3.
Individuell tilrettelegging	Annet	Trondheim	S		Tilsynsbesøk	1	Annet	Kommunen skal sikre at PPT utarbeider sakkyndig vurdering før de gjør vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring, jf. oppl. §11-7, jf. 11a, jf. kommunelove 25-1. Kommunen skal sikre at PPT utarbeider sakkyndig vurdering uten ugrunnet opphold.
Annet	Annet	Namsos	M		Tilsynsbesøk	6	Annet	Tema: Intensiv opplæring Kontrollspørsmål det er avdekket brudd på: Namsos kommune må sørge for at Bangsund skole • Benytter informasjonen i vurderingen til avgjøre om de elever som er målgruppen for intensiv opplæring, innenfor alle trinnferdigheter, jf. § 11-3 • Iverksette egnede tiltak raskt for elever som står i fare for ikke å ha forventet progresjon i lesing, skriving og regning, jf. § 11-3. • Evaluer effekten av de intensive opplæringen, og følger opp at iverksatte tiltak gir økte ferdigheter i lesing, skriving og regning, jf. § 11-2.

Annet	Annet	Trøndelag Fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	1		Retten til videregående opplæring § 5 og §18_3 Kontrollspørret er avdekket brudd på: Fylkeskommune skal sikre at retten til videregående opplæring oppfylles for alle som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, jf. oppl. § 5-1, jf. kommunelove 25-1.
Annet	Annet	Frøya	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm – Kommunen må sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet på lærere og elev ordinær undervisning som maksimalt er 1 elev per lærer på 1.-4. årstrinn, 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per lærer på 8.-10. årstrinn
Annet	Annet	Indre Fosen	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm – Kommunen må sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet på lærere og elev ordinær undervisning som maksimalt er 1 elev per lærer på 1.-4. årstrinn, 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per lærer på 8.-10. årstrinn
Annet	Annet	Levanger	M		Kun skriftlig dokumentasjon	0		Lærernorm – Kommunen må sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet på lærere og elev ordinær undervisning som maksimalt er 1 elev per lærer på 1.-4. årstrinn, 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per lærer på 8.-10. årstrinn
Annet	Annet	Lierne	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm – Kommunen må sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet på lærere og elev ordinær undervisning som maksimalt er 1 elev per lærer på 1.-4. årstrinn, 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per lærer på 8.-10. årstrinn

Annet	Annet	Malvik	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Meråker	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Midtre Gauldal	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Nærøysund	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Orkland	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr

Annet	Annet	Skaun	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Steinkjer	S		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Verdal	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Namsos	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Annet	Annet	Trondheim	S		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Lærernorm -- Kommunen m sørge for at skolen har et forholdstall mellom tallet p lærere og elev ordinær undervisning s maksimalt er ' elever per læn på 1.-4. årstrir 20 elever per lærer på 5.-7. årstrinn og 20 elever per læn på 8.-10. årstr
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Inderøy	M	Røra skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Inderøy	M	Røra skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Inderøy	M	Røra skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Grong	L	Grong barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at varslingsplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Grong	L	Grong barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Grong	L	Grong barne- og ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at tiltaksplikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage

På barnehageområdet har vi hatt en økning i antall klagesaker i 2025. Vi ser en økning i antall klager etter barnehageloven §§ 37 og 53 og etter forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. Totalt opphever vi 61 % av klagesakene.

Opplæring

På opplæringsområdet har vi stor økning av klagesaker fra 2024 til 2025. Deler av dette kan vi tillegge innføring av ny opplæringslov fra 01.08.2024 og ny oppgaver som er overført til Statsforvalteren.

Innenfor grunnskole har vi en økning på 65 %. Størst økning er det innenfor skoleplass, individuell tilrettelagt opplæring og permisjoner. Vi hadde litt færre klager på standpunkt og skoleskyss enn året før.

Vi registrerer at det er forskjell på resultatene av klagebehandlingen på standpunktvurdering fra grunnskole og til videregående opplæring. For grunnskolen ble 50% av sakene opphevet, men det for videregående opplæring var i overkant av 72 % av sakene som ble opphevet.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 35	5	0	1	4	0
Barnehageloven § 37	9	1	6	2	0
Barnehageloven § 38	0				
Barnehageloven § 53	12	0	0	10	2
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	5	0	2	3	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 5	0				
	31	1	9	19	2

En av sakene omhandler 36 private barnehager, men registreres som 1 sak.

Klagesaker private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Psykososialt skolemiljø, privatskoleloven § 2-4, jf. oppl. § 12-4 og § 12-5	1	0	1	0	0
Individuelt tilrettelagt opplæring, privatskoleloven § 3-6	1	0	0	0	1
Skyss, privatskoleloven § 3-7	9	3	6	0	0
Standpunkt i fag, privatskoleloven §§ 7-4 og 7-5	3	0	1	2	0
	14	3	8	2	1

Klagebehandling private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Psykososialt skolemiljø, privatskolelova § 2-4, jf. oppl § 12-4 og § 12-5	1	1	0	0	0
Muntlig eksamen, privatskoleforskriften § 7-8	3	0	3	0	0
Standpunkt i fag, privatskoleforskriften §§ 7-4 og 7-5	12	0	2	10	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, privatskoleforskrifta § 6-22	16	14	0	0	2
Muntlig eksamen, privatskoleforskriften § 7-8	34	1	33	0	0
Skriftlig eksamen, privatskoleforskriften § 7-7	5	0	5	0	0
Sum	71	16	43	10	2

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skysst, opplæringsloven § 4-1	42	16	22	4	0
Permisjon, opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd	22	1	21	0	0
Skoleplassering, opplæringsloven § 2-6	24	10	11	3	0
Individuell tilrettelegging, opplæringsloven §§ 11-4 til 11-7	23	6	1	15	1
Standpunkt i fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	91	0	46	45	0
Standpunkt i orden og oppførsel, opplæringsforskriften § 10-6	1	0	1	0	0
Særskilt språkopplæring, opplæringsloven § 3-6	2	0	0	1	1
Bortvisning, opplæringsloven § 13-1	3	1	2	0	0
Skriftlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-7	116	37	79	0	0
Sum	324	71	183	68	2

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	138	0	39	99	0
Standpunkt orden og oppførsel, opplæringsforskriften § 10-6	2	0	0	1	1
Klage på skriftlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-7	1 107	155	952	0	0
Muntlige og andre ikke-skriftlige eksamener, opplæringsforskriften § 10-8	12	1	11	0	0
Sum	1 259	156	1 002	100	1

Klager etter oppl.forskrift § 10-7: Tallene er summen av klager for høsten 2024 og våren 2025. Vi har videre behandlet 114 saker om fritak for vurdering med karakter i fremmedspråk jf oppl.forskriften § 9-22.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - andre klagesaker

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skadeerstatningsloven §§1-1 og 1-2	1	0	1	0	0
Fritak fra vurdering med karakter i eitt av dei norske skriftspråka § 9-21.	1	0	1	0	0
Fritak fra vurdering med karakter for elevar som får individuelt tilrettelagd opplæring § 9-19.	1	0	1	0	0
Annullering av eksamen på grunn av juks eller forsøk på juks § 9-42.	1	0	1	0	0
Sum	4	0	4	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - saksbehandlingstid

Førsteinstansbehandling	Dager
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der dere fattet vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum	43

Klagebehandling - Forberedende opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Forberedende opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Forberedende opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-2, jf. kap. 13 i opplæringsforskriften	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Statsforvalteren i Trøndelag har ingen klager på dette området i 2025.					

Klagebehandling - Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Statsforvalteren i Trøndelag har ingen klager på dette området i 2025.					

Klagebehandling - Andre klagesaker for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Statsforvalteren i Trøndelag har ingen andre klager for voksne på opplæringsloven med forskrifter i 2025					

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Statsforvalteren (SF) har, som tidligere omtalt, etablert to samarbeidsforum: ett for Rekom og ett for Dekom. Ved behandling av saker knyttet til Kompetanseløftet møtes de to foraene samlet. SF har lagt ned betydelig arbeid i å forberede møtene, følge opp vedtak og sikre at retningslinjene for tilskuddsordningen forstås og etterlevs. Det er derfor svært positivt at representantene i samarbeidsforaene nå i større grad selv bidrar til å ivareta ordningens intensjoner. Vi opplever at samarbeidsforaene er ansvarliggjort, og at de aktivt arbeider for samme mål i nettverkene og partnerskapene. Representantene har fått god kjennskap til prosessene, og SF sørger for et felles kunnskapsgrunnlag gjennom deling av rapportering, resultater fra spørreundersøkelser, følgeevalueringer og forskning. Samarbeidsforaene involveres i drøftinger av funn, anbefalinger og oppmerksomhetspunkter, og vi ser at de løfter blikket utover egne nettverk og reflekterer over strategier som fremmer utvikling i hele fylket.

En representasjonsmodell som denne har sine utfordringer. Utskifting av representanter og fravær kan gjøre strukturen sårbar. Dette stiller krav til SF som «historieforteller»: gode referater, påminnelser, jevnlig informasjon og grundig forarbeid for alle deltakere. Det er også etablert tiltak for å skolere nye representanter.

Vi vurderer at kompetansetiltakene stort sett er godt forankret i lokale behov, og at tiltakene gjennomføres i reelt partnerskap mellom eiere og UH. Langsiktige planer er utviklet, men vi ser fortsatt utfordringer knyttet til eierskap og forankring, som er nødvendig for å lykkes med kvalitets- og praksisutvikling. Dette vil vi gi økt oppmerksomhet i 2026.

SF har prioritert å sikre forståelse av ordningens intensjoner hos alle aktører, inkludert UH. Dette har vi gjort gjennom faste møtepunkter og løpende dialog. Likevel må vi kontinuerlig arbeide for å unngå målforskyning og sikre at tiltakene faktisk gir effekt for barn og elevers læring og læringsmiljø. Partnerskapsseminaret er en viktig årlig arena for deling av praksiseksempler og erfaringer på tvers av regioner og aktører.

Nettverkskoordinatorene er sentrale aktører i ordningen. SF legger derfor til rette for samlinger og erfaringsdeling for denne gruppen. Koordinatorene gir et innblikk i nettverkene som utfyller informasjonen fra eierrepresentantene. Vi vet at koordinatorene samarbeider godt på tvers av regioner gjennom kontakt, hospitering og kollegial støtte.

Utdanningsforbundet (UDF) er også en viktig aktør. SF har jevnlig møter med UDF i Trøndelag. Dette bidrar til å formidle ordningens intensjoner. De har tett dialog med lokale tillitsvalgte – en gruppe som spiller en viktig rolle i lokalt utviklingsarbeid.

Vi vurderer at tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform. Samtidig ser vi utfordringer som skaper «strek i laget». UH-miljøene har ulik kompetanse og kapasitet, noe som påvirker støtte, kvalitet og regionale forskjeller. Videre lykkes kompetansenettverk med koordinator i full stilling bedre i rollen som partner overfor UH og i støtten til eiere og ledere. Dette handler både om stillingsstørrelse, kompetanse og mandat. Samarbeidskulturen mellom kommunene over tid spiller også en viktig rolle. Gapet mellom nettverk som utvikler kapabilitet, og nettverk som primært bruker strukturen til å generere tilskudd, har vært stabilt de siste årene. Dette er vi svært bevisste på, og det er en viktig begrunnelse for vår innsats for økt skjønnsmiddelbruk til regionalt samarbeid. Det er også derfor tre av kommunene i Oppfølgingsordningen, som utgjør ett kompetansenettverk, har fått gjennomføre prosjektet som nettverk – ikke enkeltvis.

Som ledd i overgangen til nytt helhetlig system for karriere- og kompetanseutvikling har alle kompetansenettverk fått i oppdrag å vurdere sin egen struktur («rigg»). De har gjennomført lokale prosesser for å identifisere nødvendig organisering i 2026, med en utvidet målgruppe og en modell som favner mer enn kollektiv kompetanseutvikling. Dette har vært hovedoppgaven i 2025, i tillegg til ordinær oppfølging av økonomi og forvaltning.

Vi vurderer at partnerskapene nå har en bedre forståelse av kriterier og retningslinjer, og at det er bygd gode samarbeidsstrukturer. Enkelte partnerskap trenger fortsatt tett oppfølging. Det er samtidig viktig at overgangen til nytt system ikke medfører for mange endringer, da det vil gi store transaksjonskostnader.

Systematisk utviklingsarbeid over tid er nødvendig. Det er ikke tilstrekkelig med samlinger på planleggingsdager/fagdager. Tiltak må knyttes tett til praksis. Dette løftes kontinuerlig, og følges gjennom beslutningsgrunnlag, innspillingsprosesser og analyser av rapportering – sentrale elementer i vårt eget ROS-arbeid. Vi ser også at manglende evne eller mot til å prioritere er en utfordring, slik også påpekt tidligere i rapporten.

Private aktører har like muligheter gjennom både Rekom og Dekom og inngår i regionale kompetansenettverk. Vi vurderer at private barnehager og skoler opplever seg inkludert, men at prioriteringer ikke alltid treffer deres behov. SF barnehage har hatt en representant for private barnehager siden oppstarten i 2019. I tillegg var også PBL representert fra oppstarten, men de har trukket seg ut av SF bl.a. på grunn av at de erfarte at de private barnehagene ble inkludert. Fra 2026 vil én privatskolerepresentant inngå i samarbeidsforum skole, og vi ser frem til å se effekten av dette.

SF har arbeidet systematisk med forvaltning og tilrettelegging for god måloppnåelse. Samtidig består utfordringer knyttet til ulikheter i ressurser og kompetanse mellom aktørene. Dette krever fortsatt langsiktighet, tydelige forventninger og balanserte prioriteringer.

Det bes om at vi spesifiserer om det er gitt midler til kollektiv kompetanseutvikling, spesielt til samiske barnehager. I Røros er to samiske barnehager med på tiltaket *verdibasert ledelse i et inkluderingsperspektiv*. I tillegg er Røyrvik barnehagen med på tiltaket *kommunikasjon og språk (språklig bevisstgjøring, samisk språk og kultur)*.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	88	32	120
Totalt	88	32	120

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	6 780 500	29
Totalt	6 780 500	29

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis i skoler	SePU	440 200	Fosen	259 442	100 000	799 642
Kompetanseløftet	Språk og lekemiljø og ASK	Dronning Maud Minne høgskole	193 000	Fosen	125 000		318 000
Kompetanseløftet	Autisme	Dronning Maud Minne høgskole	200 000	Innherred	64 521	100 000	364 521
Kompetanseløftet	SFO-tiltaket	Nord universitet	150 000	Innherred	190 000		340 000
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis	Nord universitet	85 000	Innherred	35 000		120 000
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis og begynneropplæring	Nord universitet	175 000	Verdal og Levanger	200 000	100 000	475 000
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis i barnehagen	Nord universitet	200 000	Verdal og Levanger	201 583		401 583
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis i barnehagen	Dronning Maud Minne høgskole	249 418	Ytre Namdal	100 000	100 000	449 418
Kompetanseløftet	PIL og inkluderende praksis	NTNU	560 000	Værnesnettverket	230 000	100 000	890 000
Kompetanseløftet	Sosioemosjonelle vansker og inkluderende fellesskap, videreføring av inkluderingsanalysen	Nord universitet	195 000	Indre Namdal	194 221	100 000	489 221
Kompetanseløftet	SFO - Inkluderende praksis	NTNU og Nord universitet	640 000	Trøndelag sørvest	67 783	100 000	807 783
Kompetanseløftet	PPT som profesjonelt læringsfellesskap	Dronning Maud Minne høgskole	100 000	Trøndelag sørvest	30 000		130 000
Kompetanseløftet	PPT- ledelse og systemarbeid	NTNU, Nord universitet, Dronning Maud Minne høgskole	750 000	Malvik og Trondheim	900 000	300 000	1 950 000
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis i barnehagen	Nord universitet, Dronning Maud Minne høgskole	750 000	Malvik og Trondheim	233 145		983 145
Kompetanseløftet	ASK	Dronning Maud Minne høgskole	300 000	Malvik og Trondheim	300 000		600 000
Kompetanseløftet	Vurdering for alle - inkluderende praksis	NTNU	0	Malvik og Trondheim	200 000		200 000
Kompetanseløftet	PIL og inkluderende praksis	NTNU og Læringsmiljøsentret	1 212 100	Nettverket for videregående skoler	348 000	100 000	1 660 100
Kompetanseløftet	ASK	Dronning Maud Minne høgskole	70 000	Midtre Namdal	100 000	100 000	270 000
Kompetanseløftet	Samhandling PPT og skoler	Nord universitet	110 000	Midtre Namdal	200 367		310 367
Kompetanseløftet	Prosessveiledning og skreddersøm	Nord universitet	650 000	Gauldalsnettverket	501 904	100 000	1 251 904
Kompetanseløftet	Ulike fellestiltak (Inkluderende praksis, PPT, Samisk)	NTNU, Nord universitet, Dronning Maud Minne høgskole	703 285	PPT-ledernetverket	400 000		1 103 285
Desentralisert ordning	Skoleledelse	NTNU	205 000	Ytre Namdal	77 158	100000	382 158
Desentralisert ordning	Inkluderende praksis- variert og praktisk undervisning	NTNU	200 000	Ytre Namdal	55 000		255 000
Desentralisert ordning	DigSkole	NTNU	900 000	Trøndelag sørvest	113 317	100000	1 113 317
Desentralisert ordning	Forebygge vold og uønskede hendelser i skolen	Nord universitet	150 000	Midtre Namdal	50 000	100000	300 000
Desentralisert ordning	Profesjonsfellesskap og organisering av undervisning i et to-lærersystem.	Nord universitet	50 000	Midtre Namdal	50 000		100 000
Desentralisert ordning	Praktisk arbeid med regning i alle fag	Nord universitet	50 000	Midtre Namdal	10 000		60 000
Desentralisert ordning	Læreplanens Overordnet Del og Verdiløftet	Nord universitet	50 000	Midtre Namdal	15 000		65 000
Desentralisert ordning	Språkplanen og Læreres Profesjonsfellesskap	NTNU	75 000	Midtre Namdal	100 000		175 000
Desentralisert ordning	Vurdering i fagene Norsk, matematikk og engelsk	NTNU	0	Midtre Namdal	30 000		30 000
Desentralisert ordning	Arbeidslivsfag - nettverk for ansatte i Malvik-Trondheim	NTNU	50 000	Malvik/Trondheim	25 000	300000	375 000
Desentralisert ordning	Begynneropplæringstiltaket - fellestiltak Trøndelag	NTNU	0	Malvik/Trondheim	50 000		50 000

Desentralisert ordning	Lesing og skolebibliotek	NTNU	640 000	Malvik/Trondheim	100 000		740 000
Desentralisert ordning	Profesjonsfaglig Digital kompetanseutvikling i skolen og KI	NTNU	400 000	Malvik/Trondheim	100 000		500 000
Desentralisert ordning	Praktiske og estetiske former for læring og vurdering	NTNU	260 000	Malvik/Trondheim	50 000		310 000
Desentralisert ordning	PLF-nettverk SFO-ledere Malvik-Trondheim	NTNU	200 000	Malvik/Trondheim	50 000		250 000
Desentralisert ordning	Veiledningsped (universitetsskole)	NTNU	350 000	Malvik/Trondheim	0		350 000
Desentralisert ordning	Samiske perspektiver på LK2020	NTNU og Nord universitet	100 000	Malvik/Trondheim	25 000		125 000
Desentralisert ordning	Skapende aktivitet i klasserommet	Vitensenteret/NTNU	390 000	Malvik/Trondheim	0		390 000
Desentralisert ordning	Utviklingsløyper	Naturfagsenteret	224 907	Malvik/Trondheim	0		224 907
Desentralisert ordning	Vold og trusler i skolen	NTNU	30 000	Malvik/Trondheim	0		30 000
Desentralisert ordning	Profesjonelt læringsfellesskap	Nord universitet	140 000	Levanger/Verdal	30 907	100000	270 907
Desentralisert ordning	Den autoritative voksenrollen	Nord universitet	400 000	Levanger/Verdal	30 000		430 000
Desentralisert ordning	Begynneropplæring	Nord universitet	175 000	Levanger/Verdal	20 000		195 000
Desentralisert ordning	2. språkspedagogikk	NTNU	0	Nettverket for videregående skoler	300 000	300000	600 000
Desentralisert ordning	Ledelse	NTNU	733 291	Nettverket for videregående skoler	0		733 291
Desentralisert ordning	Samiske perspektiver i LK20	Nord universitet	132 000	Nettverket for videregående skoler	0		132 000
Desentralisert ordning	Pedagogisk bruk av KI i opplæringen	NTNU	800 000	Nettverket for videregående skoler	200 000		1 000 000
Desentralisert ordning	Gjennomføring av samlinger i partnerskap	NTNU	0	Nettverket for videregående skoler	925 131		925 131
Desentralisert ordning	Tverrfaglighet, dybdelæring og motivasjon	NTNU og Nord universitet	155 000	Innherredsnettverket	50 000	100000	305 000
Desentralisert ordning	Inkluderende praksis	NTNU og Nord universitet	415 000	Innherredsnettverket	170 000		585 000
Desentralisert ordning	Fellestiltak Læreplan og vurdering	NTNU	0	Innherredsnettverket	41 311		41 311
Desentralisert ordning	Fådeltpedagogikk og bruk av ulike læringsarenaer	Nord universitet	305 932	Indre Namdal	30 000	100000	435 932
Desentralisert ordning	Motivasjon for læring - gjennomføring og vurdering LK20	Nord universitet	90 000	Indre Namdal	10 000		100 000
Desentralisert ordning	DigSkole	NTNU	150 000	Gauldalsnettverket	39 200	100000	289 200
Desentralisert ordning	Inkluderende praksis	NTNU	530 000	Gauldalsnettverket	200 000		730 000
Desentralisert ordning	Inkluderende praksiser	SePU	553 550	Fosennettverket	135 810	200000	889 360
Desentralisert ordning	Utviklingspartner for kompetansenettverkene	NTNU	3 000 000	Alle nettverk i Trøndelag	0		3 000 000
Desentralisert ordning	Utviklingspartner for kompetansenettverkene	Nord universitet	2 000 000	Alle nettverk i Trøndelag	0		2 000 000
Desentralisert ordning	Webinarer for lokalt gitt eksamen - oppgaveutvikling og vurdering	NTNU	150 000	Alle nettverk i Trøndelag	0		150 000
Desentralisert ordning	Tiltakene God begynneropplæring og God undervisnings- og vurderingspraksis	NTNU	1 557 838	Alle nettverk i Trøndelag	0		1 557 838
Regional ordning	Ledelse av barnehagebasert kompetanseutvikling, inkluderende praksis og kultur for mangfold	Dronning Maud Minne høyskole	677 000	Fosen kompetansenettverk	162 755	100000	939 755
Regional ordning	Barnets stemme i et inkluderingsperspektiv, ledelse av utviklingsarbeid, pedagogisk ledelse av utviklingsarbeid med fokus på bruk av ASK for alle barn, verdibasert ledelse i et inkluderings-perspektiv	Dronning Maud minne høyskole	1 433 592	Gauldal kompetansenettverk	0	100000	1 533 592
Regional ordning	Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning, Kommunikasjon og språk (Språklig bevisstgjøring, samisk språk og kultur), Barnehagen som pedagogisk virksomhet - styrking av ledergruppen	Nord universitet	370 000	Indre Namdal kompetansenettverk	240 196	100000	710 196
Regional ordning	Lærende nettverk - Inkluderende praksis i barnehage	Dronning Maud minne høyskole	980 909	Innherred kompetansenettverk	55 000	100000	1 135 909
Regional ordning	Ledelse av barnehagebasert kompetanseutvikling, «Nettverk på sporet» Utviklingsstøttende tiltak til kompetansenettverket	Dronning Maud minne høyskole (950') og Nord U (150')	1 100 000	Levanger og Verdal kompetansenettverk	11 960	100000	1 211 960
Regional ordning	Tidlig innsats og gode overganger, digital praksis i barnehagen, ledelse av pedagogiske prosesser, vurdering og ped.dok., lek og læringsmiljøer, inkluderende prosesser	Dronning Maud minne høyskole (3 770') Nord universitet (1 630') Steinerhøgskolen (355')	5 755 000	Trondheim og Malvik kompetansenettverk	551 179	400000	6 706 179
Regional ordning	Ledelse av inkluderende prosesser	Dronning Maud minne høyskole	722 958	Midtre Namdal kompetansenettverk	177 000	100000	999 958
Regional ordning	Flerkulturalitet/flerspråklig, Psykososialt barnehagemiljø, Ledelse av pedagogiske prosesser, Språkstøtte	Dronning Maud minne høyskole	1 159 173	Værnes kompetansenettverk	0	100000	1 259 173
Regional ordning	Inkluderende barnehagemiljø og ledelse av utviklingsprosesser, LISA - ledelse i språkarbeid	Dronning Maud minne høyskole (910'), Nord universitet (640')	1 550 000	Trøndelag sørvest kompetansenettverk	83 726	100000	1 733 726
Regional ordning	Ledelse av utviklingsarbeid på egen enhet	Dronning Maud minne høyskole	460 000	Ytre Namdal kompetansenettverk	213 118	100000	773 118
Regional ordning	MIB -menn i barnehagen, rekruttering og beholde	Dronning Maud minne høyskole	110 000	For alle regionene i fylket, ved koordinator for MIB	0	40000	150 000
Kompetanseløftet	Tilrettelegging for samarbeidsforum	Nord, NTNU, DMMH	0	Alle nettverk	0		325 031

Desentralisert ordning	God undervisnings- og vurderingspraksis etter LK20	Høgskolen i Østfold	50 000	Alle nettverk i Trøndelag	0		50 000
Desentralisert ordning	Ledelse av PLF og oppfølging enkeltskoler	NTNU	300 000	Værnesnettverket	230 000	100000	630 000
Desentralisert ordning	Tilrettelegging for samarbeidsforum		45 648	Alle nettverk i Trøndelag	0		45 648

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Se også punkt 3.1.7.1.2.1. Kommunene i uttrekk 2022 ville ikke ha blitt trukket ut i 2025, noe som sier at de har hatt utbytte av ordningen. Statsforvalteren sitt arbeide med å finne de rette veilederne, samarbeidet med dem og at vi er tett på mener vi er sentral punkter for å få resultater.

For uttrekk 2025 som er i forfasen er det for tidlig å se om det er noen forbedringer i læringsmiljø og læringsutbytte. Det vi imidlertid ser gjennom å være tett på, er at kommunen har fått et større fokus og engasjement om egne læringsresultater, noe som er viktig inn i gjennomføringsfasen. Dette vitner også om en gryende økt kapasitet, da riktige prioriteringer er essensielt for å klare å frigjøre kapasitet.

Håndhevingsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

I årsrapporten skal statsforvalterne rapportere om håndhevingsordningen knyttet til skolemiljø. Rapporteringen skal omfatte følgende punkter for 2025:

- Antall meldinger om skolemiljø mottatt
- Antall vedtak fattet
- Utfallet av vedtakene
- Grunnlag for avvisning i vedtakene
- Eventuelle særlige grunner for å behandle saken
- Saksbehandlingstid
- Vedtak som konkluderer med brudd på regelverket
- Oppfølging av vedtakene

Statsforvalteren vil motta et eget skriv med nærmere beskrivelse av hvordan rapporteringen skal gjennomføres.

1. Antall meldinger om skolemiljø mottatt i perioden 01.01-31.12.2025:

Vi har mottatt 93 meldinger om skolemiljø i denne perioden, inkludert meldinger der vi har fattet eller skal fatte vedtak, meldinger der vi har fattet eller skal fatte avvisningsvedtak og meldinger der parten trekker før vi realitetsbehandler eller avviser dem.

2. Antall vedtak fattet i perioden 01.01-31.12.2025:

Vi har fattet 64 vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum, der vi har avgjort om plikten til å rette opp situasjonen med egnede tiltak. Dette antallet gjelder ikke avvisningsvedtak etter § 12-6.

3. Utfallet av vedtakene:

I 55 tilfeller har vi fattet vedtak om at skolene/kommunene hadde brudd på regelverket etter § 12-6 andre ledd første punktum.

I 9 tilfeller har vi fattet vedtak om at skolene/kommunene hadde oppfylt regelverket etter § 12-6 andre ledd første punktum.

Vi har fattet 21 vedtak om avvisning i 2025.

4. Grunnlag for avvisning i vedtakene i perioden 01.01-31.12.2025

Grunnlag for avvisning i vedtakene, jf. § 12-6 første ledd, i 2025:

- Vi har ingen avvisningsvedtak på grunnlag av at saken ikke gjaldt en elev.
- Vi har ingen avvisningsvedtak på grunnlag av at saken ble meldt av noen som ikke kan melde den.
- Vi har 16 avvisningsvedtak på grunnlag av at saken ikke er tatt opp med rektor eller det er under en uke siden den er tatt opp med rektor.
- Vi har fem avvisningsvedtak på grunnlag av at eleven ikke lengre går på den bestemte skolen.

Vi har et spørsmål angående rapporteringen av avvisnings- og trukket-saker: Dersom vi avviser saken på bakgrunn av at eleven har fått det trygt og godt, skulle dette også vært et alternativt grunnlag for avvisning, i tillegg til de fire overnevnte årsakene? Per i dag rapporterer vi dette som «trukket-saker», siden avslutningen av slike saker ofte skjer i dialog med foresatte. Men hva hvis foresatte ønsker å beholde saken, men vi vet at eleven har fått det trygt

og godt før vi har realitetsbehandlet saken, og vi har behov for å avvise den?

5. Særlige grunner for å behandle saken

Vi har ikke behandlet noen saker i 2025, som følge av at det var særlige grunner til å behandle dem, selv om vilkårene for avvising var oppfylt.

6. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (virkedager) i sakene vi fattet vedtak om i perioden 01.01-31.12.2025.

Vi hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 43 dager i sakene vi fattet vedtak om i 2025.

Av disse:

- 42 dagers gjennomsnittlig saksbehandlingstid (virkedager) i vedtak som konkluderer med brudd på regelverket.

- 45 dagers gjennomsnittlig saksbehandlingstid (virkedager) i vedtak som konkluderer med oppfylt regelverk

7. Vedtakene om brudd på regelverket i perioden 01.01-31.12.2025

I 51 av de 55 vedtakene om brudd på regelverket i 2025, påla vi kommunen eller fylkeskommunen å rette forholdet, jf. § 12-6 fjerde ledd første punktum. I de resterende vedtakene med brudd avsluttet vi saken uten pålegg, fordi eleven skulle bytte skole eller vedtaket ble skrevet like før skoleslutt v/skolebytte.

I ingen av de 55 vedtakene om brudd på regelverket i 2025, vedtok vi hva skolen skulle gjøre for at eleven skal få det trygt og godt, jf. § 12 fjerde ledd andre punktum.

8. Oppfølging av vedtakene om brudd på regelverket i perioden 01.01-31.12.2025

I 42 av de 51 vedtakene om brudd på regelverket i 2025 der vi ga pålegg om å rette forholdet, vurderte vi at det var sannsynlig at kommunen eller fylkeskommunen hadde gjennomført vedtaket innen fristen vi satte, jf. § 12-6 femte ledd andre punktum.

I 9 av de 51 vedtakene om brudd på regelverket i 2025 der vi ga pålegg om å rette forholdet, vurderte vi at det ikke var sannsynlig at kommunen eller fylkeskommunen hadde gjennomført vedtaket innen fristen vi satte, jf. § 12-6 femte ledd andre punktum.

9. Tvangsmulkt i perioden 01.01.-31.12.2025

Vi har varslet om tvangsmulkt i ett tilfelle i 2025.

Vi har ikke vedtatt tvangsmulkt i 2025, men saken er pågående i 2026. I oppfølgingsbrevet fra desember 2025, da vi varslet kommunen om tvangsmulkt, skrev vi at vi vurderte å fastsette tvangsmulkt pålydende kr. 3000,- per virkedag fra og med fristen i februar 2026, dersom de fortsatt ikke hadde oppfylt vedtaket vårt.

10. Hvordan håndhevingsordningen fungerer

Vår erfaring med håndhevingsordningen etter ny opplæringslov er positiv. Vi opplever at ordningen fungerer etter hensikten, slik at elevene får det bedre.

Vi liker godt at forventningen etter ny lov er fremoverrettet i stedet for tilbakeskuende. Det gjør noe med inngangen i de sakene som meldes. Vi tror videre at framtidsperspektivet i dagens ordning, er til hjelp og appellerer til bedre kommunikasjon mellom hjem og skole, særlig der relasjon og samhandling har vært betent over tid. Ordningen forsterker ikke gamle konflikter, heller tvert om.

Vi ser fortsatt at mange skoler ikke har kommet i gang med arbeidet til riktig tid. Men ordningen gjør at det skjer en rask utvikling i saken etter at den er meldt til SF. Skolen får et «puff» til å rette opp. Ordningen gjør det også mulig for skolene å rette opp før vedtakstidspunktet. Eleven får det bedre, noe som er målet. Når skolene først kommer i gang med arbeidet, gjør de alle deler av arbeidet bedre, eksempelvis å dokumentere elevens synspunkt og evaluere tiltak.

Vi opplever at dokumentasjonsinnsendingen er enklere for alle parter etter ny ordning. Skolene foretar bedre valg av hva de sender inn. Saksopplysningene er mer oversiktlige, og vi mottar ikke "alt" de har lengre. Vi opplever at skolene og kommunene har et større håp om å få oppfylt aktivitetsplikten, noe som er motiverende.

Vi opplever at flere skoler får oppfylt aktivitetsplikt og at skolene retter forholdene raskere. Det er positivt at vi kan avslutte saken raskere enn før. Vi avslutter de aller fleste etter første oppfølging. Vi har også flere saker som trekkes eller avvises før realitetsbehandling, noe som bygger opp under at skolene bruker tida si godt etter meldt sak. Vi mottar sjeldent ny melding i de sakene som er trukket og avvist, noe som kan tyde på at skolene ikke bare gjør en god jobb i øyeblikket, men følger opp saken over tid.

Etter ny ordning gjennomfører skolene vedtakene raskere, selv om vi ikke lengre gir konkrete pålegg. Vedtaket gir imidlertid informasjon om hva vi vurderer mangler, så det blir en pekepinn for skolene/kommunene.

Ordningen har bidratt til å lette arbeidet vårt betraktelig, og retter fokus mot det vesentligste – at eleven skal få det trygt og godt. Vi har forenklet våre maler, strukturer og rutiner som følge av endringer i ordningen. Det har derfor vært positivt for tidsbruk og ressursbruk i skolemiljøteamet. Ordningen har ført til at vi skriver kortere vedtak med mer fokus på klarspråk. Foresatte, elev, skolene og kommunene slipper å forholde seg til mange detaljer og mye informasjon som alle er kjent med. For Trøndelag sin del kom ny håndhevingsordning delvis parallelt med restanseprosjektet i 2024, slik at arbeidet vårt med å forenkle rutiner og framgangsmåter gikk litt hånd i hånd, og fikk gode synergier i arbeidet.

Det er fortsatt mange saker med sammensatte og komplekse utfordringer (skolemiljø, ITO, bekymringsfullt fravær). Det kan være utfordrende å beskrive effekten av ordningen når det gjelder disse sakene, hvor eleven er avhengig av parallell oppfølging fra skolen/kommunen på tvers av opplæringsloven, og noen ganger også tverrfaglig. Vi avgrensner i skolemiljøvedtakene, men vi ser jo ofte at eleven er avhengig av flere tiltak og tilrettelegging av ulik grad for å få det godt og trygt på skolen.

Seksjon opplæring har tro på at vi skal komme i mål med 30 virkedager i 2026, selv om vi er klar over at vi har en vei å gå.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2025.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Se tabell.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2025.	29,2
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2025.	7,6
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	4,5
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	3,6
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	18,0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	2,0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Arbeidet med ajourhold av AR5 går greit. Vi har fått få tilbakemeldinger fra kommunene om utfordringer med ajourføring av AR5. De fleste kommunene har tilgang til AR5Web nå, 5 kommuner har ikke tilgang.

Det er gjennomført periodisk ajourhold i 8 kommuner i Trøndelag i løpet av 2025. Hos spesielt en kommune ble det samlet sett et stort omfang på endringene etter periodisk.

AR5 har vært tema under forvaltningskontroll for tre kommuner i 2025. Erfaringen fra forvaltningskontrollene viser at oppfølging av usikre flater i etterkant av periodisk ajourhold ikke alltid blir prioritert hos enkelte kommuner.

Årets kartlegging av rutinebeskrivelser for AR5 i kommunene viser at 29 av 38 kommuner har utarbeidet det. Det er ni kommuner som oppgir at de ikke har rutinebeskrivelse for ajourføring av AR5. Tall fra NIBIO viser at 36 av 38 kommuner i 2025 har gjort endring i AR5-datasettet i SFKB. Det er lite jordbruksareal i de kommunene som ikke har levert endringsdata til SFKB. (Ada ferdig)

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	9	0	38

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Det er ikke anmeldt saker etter landbrukets særlover. En sak kunne vært anmeldt innen skogbruk (Inderøy kommune). Imidlertid tilsier tidligere erfaringer fra Trøndelag at anmeldelse etter skogbruksloven i svært liten grad fører fram, jf politiadvokaten i Trøndelag om skogbruksloven: "I praksis gir dette straffebelagte handlingsnormer uten substansielt innhold". Hogsten i Inderøy ble anmeldt av Statsforvalteren etter annet særlovverk (vannressursloven

mv). Statsforvalteren har ved flere anledninger etterlyst at LMD tar initiativ til en snarlig revisjon av skogbruksloven og bærekraftforskriften. Vi kan ikke se at anmeldelse etter skogbruksloven har noen hensikt før straffebestemmelsene i denne blir juridisk holdbare.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Kommunene foretar relevante og gode vurderinger i sakene oversendt fra Mattilsynet. Det har i 2025 vært færre saker, og det er fortsatt en stor utfordring at forvaltningen får sakene tilsendt tett opp til fristene for endelig behandling av søknader om produksjonstilskudd. Saker vi har fått oversendt blir gjennomgått før fristen for endelig godkjenning. Det har også i år vært tema på møter for å løfte kvaliteten og sikre likebehandling mellom kommunene.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	1	1	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	2	2	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	2	0	2
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	0	0	0

Begge sakene i punkt 3 C, hører kanskje ikke hjemme der.

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	1	1	1	1

Kun 1 møte i 2025. Vanskelig å få til møte etter omorganiseringen i Mattilsynet.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Vi har jobbet tett med pelsdyrnæringen også i 2025. Vårt ansvar er nå i stor grad behandling av søknader om kompensasjon for kostnader til riving og opprydding. God dialog skaper en felles forståelse for regelverket, og styrker omdømmet til Statsforvalteren i Trøndelag.

Status for Trøndelag er at det er utbetalt 406 millioner i erstatning etter avvikling av hold av pelsdyr, og det er bevilget 122 millioner til kompensasjon av kostnader til riving og opprydding. Det er totalt 57 pelsdyroppdrettere som er innvilget erstatning, og alle har fått tilbud om avtale om endelig erstatning.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	32	0	16	16
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	5	0	0	5
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	101 524 848	0	57 954 048	43 570 800

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.

I Reindriftsavtalen av 2024/2025 ble avtalepartene enige om at det skulle gjennomføres en evaluering av "Ut på Vidda" - tjenesten. «Ut på vidda» er en lærings- og omsorgsbasert tjeneste utviklet av reindriftsfamiliene selv og som tilbys på markedet til offentlig, privat og frivillig sektor. Inntekten fra salget av tjenestene skal bidra til å gi disse familiene en tilleggsinntekt.

Programmet ga i de første årene ikke de ønskede resultatene gjennom økt aktivitet og inntekt. Etter omorganiseringen med pilotprosjektet "Reindriftsåret - åtte årstider i reindriften" i 2023, har det vært mer positive og målbare resultater hos tilbyderne i de fem ulike pilotkommunene. I pilotprosjektet har

kommunene hatt tilgang til tilskuddsmidler for å kjøpe tjenester og det har vært et godt grep. 1600 barn og unge har hos tilbyderen i Namsskogan fått en unik opplæring i samisk reindrift, kultur og levemåte og lærerne har brakt denne kunnskapen tilbake til sine klasserom og gir i dag flere tusen elever årlig et bedre opplæringsstilbud.

Vi ser absolutt et behov for et slikt tilbud både i offentlig og privat sektor, men tilbudet er avhengig av enten tilskudd eller en robust kommuneøkonomi for at drifta skal være lønnsom og drivverdig.

Det har ikke blitt gjort så mye for å øke antallet av aktive tilbydere i Trøndelag i 2025, men det blir satt fokus på dette nå. I samarbeid med statsforvalterne i Nordland og Troms og Finnmark, vil vi ha et møte der det blir satt fokus på dette prosjektet og hvordan vi kan øke engasjementet, initiativet og aktiviteten i tida fremover.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Landbruk: Landbruksavdelingen har et større fagmiljø enn de gamle fylkene hadde hver for seg. Etter sammenslåingen innførte avdelingen at en på mange fagområder nå har både folk med hovedansvar og delansvar. Dette har gitt gode faglige og praktiske gevinster. De økonomiske rammene er vesentlig redusert. Avdelingen har flyttet noen ressurser fra utviklingsretta arbeid til kontroll og forvaltning. Ved utgangen av august er antall stillinger redusert med 10 siden sammenslåingen (01.01.18) fra 41 til 31 stillinger. Antall årsverk er redusert med 6. Dette øker sårbarheten, stiller krav til effektivisering og utgjør en viktig skranke for å kunne oppnå den etterspurte gevinstrealiseringa.

Eiendomslovgiving jord- og konsesjonslov: Statsforvalteren har et større fagmiljø som følge av ny struktur og har nå to ansatte jurister i avdelingen. Det styrker dette fagområdet både innen rådgivning, veiledning, forvaltningspraksis, profesjonalisering og likebehandling. Vi vektlegger kommunedialogen og rådgivning og kontakt med enkeltkommuner for å bidra til likebehandling mellom kommunene.

Husdyrkonsesjon: Det viktigste her er å ha nok ressurser tilgjengelig for oppgaven. Vi har 2 medarbeidere som jobber med dette, men de har også andre oppgaver. Regelverket har blitt mer arbeidskrevende og komplisert med 2 konsesjonsgrenser (innsatte og utrangerte purker) som skal følges opp, samt regelverket rundt midlertidig konsesjon. Vi har også en utfordring med å ha nok kapasitet til å følge opp driftsfellesskapsaker og foretakskontroller med telling av svin. I dette bildet blir det vanskelig å peke på konkret gevinstrealisering på dette området. Det som er avgjørende er at vi har nok kapasitet til å gjøre jobben.

Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd: Her har det skjedd en profesjonalisering og styrking av systematikken for kontrollarbeidet i avdelingen. Vi har fått mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, økt profesjonalisering og likebehandling mellom kommunene og mellom de to tidligere fylkene i det nye Trøndelag. Både for PT og regionalt miljøtilskudd. Over tid mener vi at kontrollarbeidet gir resultater og hever kvaliteten på arbeidet kommunene gjør med disse ordningene.

For Miljøtilskudd ble det utarbeidet felles regelverk ved sammenslåinga, og det er arbeidet mye med å etablere samme forståelse omkring tolking av regelverket i kommunene.

For PT har regelverket hele tiden vært det samme, men her har det likevel vært en del ulik praksis mellom kommunene, som det nå er arbeidet med å harmonisere.

REIN: For Reindriftsavdelingen, som har få ansatte, har sammenslåingen av de to reindriftskontorene vært en klar fordel. Med flere ansatte blir bredden i kompetansen større, avdelingen blir mer robust til å håndtere arbeidstopper og mindre sårbar ved vakanser/arbeidsfravær. På flere områder har det blitt gjennomført en harmonisering av praksis i arbeidet mellom de to tidligere embedene/avdelingene. Denne harmoniseringen, samt større bredde i kompetansen, mener vi har gitt en bedre rettssikkerhet for reindriftsutøverne.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2025.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	6	0	6	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	9	0	9	0
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	1	0	0	1
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0			
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0			
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	7	1	6	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0			
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	13	4	9	0
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0			

Kommentar: vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon: 4 avslått og 9 innvilget.

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	6	0	0	6	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	3	2	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	9	0	0	9	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	7	4	3	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	1	0	0	0	0	0	0	1	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	4	3	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	7	1	0	6	0	0	0	0	Hvor skal saker etter § 9a rapporteres?
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar (landbrukseiendom) - konsesjonsloven § 9	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0								
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	1	0	0	0	0	1	0	0	Sendt til L.dir for klagebehandling

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	101	101	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

95,89 daa midlertidig omdisponert, 5,22 daa permanent omdisponert.

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	11	8	3	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0			

1 sak er påklaget til L.dir, men den er ikke behandlet enda.

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	45	15	0	0	30

Steinkjer, Selbu og Stjørdal var pålagt å sende inn saker i hele eller deler av 2025.

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0				

Ingen saker i 2025

Statsforvalteren som førsteinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget	Avslått	Innvilget på vilkår
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbruksseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	13	9	4	0
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0			

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Graden av måloppnåelse

Levedyktige rovviltbestander

- Bjørn – under bestandsmål (3/2,2)
- Jerv – under bestandsmål (10/8)
- Gaupe – over bestandsmål (12/17,5)

- Kongeørn – på bestandsmål

Totalt sett liten grad av måloppnåelse.

Bærekraftig beitenæring:

Reindrift: Måloppnåelse i liten grad (ulikheter mellom distrikt).

Sau: Måloppnåelse - middels, men med variasjoner mellom besetninger, og mellom år og ulike beiteområder.

Totalt sett liten til middels grad av måloppnåelse.

Beitebruk

Beitebruken med sau og storfe på utmark er godt organisert i Trøndelag, Samlet er det nå registrert 100 beitelag i fylket. Samtidig er det registrert årlig nedgang i antall beitebrukere med sau, og reduksjon i antall slipp av sau og lam på utmarksbeite siden 2017, bortsett fra i 2025, der det ble registrert en liten økning i antall vinterfora sau i Trøndelag, og derav økt slipp av sau og lam på utmarksbeite. Økningen i 2025 sammenfaller med trenden nasjonalt.

Samtidig er totaltapene i Trøndelag er høye i 2025 sammenlignet med resten av landet. Tall fra organisert beitebruk i 2025 viser et snittap av lam på 8,45 % i Trøndelag, mens gjennomsnittet for hele landet samlet var på 6,49 %. Tapsprosenten på voksne søyer i Trøndelag var høyest i landet i i 2025, med et snittap på 4,24%. Landsgjennomsnittet lå på 3,06%. Snåsa beitelag og Raubeinssetra beitelag slipper sau på utmarksbeite i randsonen rundt forvaltningssonen for bjørn, og hadde et snitt-tap på voksne søyer på henholdsvis 32 og 12,2% i 2025. Med så stor tapsprosent på voksne søyer er det, uavhengig av tapsårsak, svært vanskelig å opprettholde en bærekraftig beitenæring.

Generelt gjelder det at beitelag og beitebrukere som slipper sau og lam på utmarksbeite i rovdyrutsatte områder har utfordringer med å opprettholde vanlig drift. Høye rovdyrtaf i en besetning påvirker kjøttproduksjon og avlsarbeid, slipp og sanketid, og medfører økt behov for tilsyn og anna ekstra arbeidsinnsats hos beitebruker og i beitelaget.

Er områder med god beitekvalitet og høye slipp tall innenfor beiteprioritert område?

Jf NIBIO RAPPORT | VOL. 7 | NR. 208 | 2021 Arealregnskap i utmark finner en blant de beste fjellbeitene i landet i sørlige deler av Trøndelag. Dette har bakgrunn i Trondheimsfeltet som dekker store deler av Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal kommune, samt deler av Holtålen, Røros og Tydal kommune. Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal er de kommune i Trøndelag som slipper flest sau og lam på utmarksbeite. Kommunene er også prioriterte beiteområder i forhold til jerv og bjørn. Oppdal og Rennebu er i tillegg prioritert beiteområde i forhold til gaupe.

Med så mange dyr på utmarksbeite kan et skadevoldende rovdyr utgjøre stor skade selv om en til slutt lykkes med skadefelling, slik tilfellet var i 2025 med skadevoldende bjørn i dette området. På grunn av høye sauetaill på beite var det heller ikke mulig å tilby tilskudd til tidlig nedsanking i Rennebu i 2025.

I nordlig del av Trøndelag har vi de høyeste beitekvalitetene i indre strøk på østsiden av Trondheimsfjorden og nordover. Dette er områder som sammenfaller med forvaltningsområdet for jerv og bjørn. Her er den organiserte beitebruken er mer fragmentert, og det er i snitt færre beitebrukere i lagene og antall slipp av sau og lam er i snitt lavere enn i fjellkommunene i sørlige deler av Trøndelag.

Innenfor forvaltningssonen for bjørn (og til dels i randsonen rundt) har beitebruken i stor grad tilpasset seg rovdyrtrykket. På tross av rike beiteressurser er det få saubruk igjen innenfor og i randsonen rundt forvaltningssonen for bjørn, og sau på beite holdes i stor grad på innmarksbeiter innenfor rovdyravvisende gjerder.

Telldataer og besetningsdata

Per i dag er datoer for når tall på besetningsstørrelse og tap skal leveres til ulike ordninger for tilskudd og erstatning (produksjonstillegg, rovvilterstatning og organisert beitebruk) ulike. Dette medfører i enkelte tilfeller avvik mellom innmeldte besetningsdata til de ulike ordningene. Dette er uheldig og kan i visse tilfelle medføre feilutbetalinger. SF ser at en felles dato for levering av disse tallene vil gi forvaltningen bedre informasjon om besetningene og vil i tillegg gjøre innrapportering for dyreeier enklere. Alternativet er at systemene snakker sammen slik at søker får opp forslag til tall basert på tidligere rapportering i andre system. Se kap 5.4 i NIBIO-rapport, som omtaler det samme her: [NIBIO Brage: Tapsårsaker hos lam på Høylandet, beitesesongen 2023](#).

Forbedringer i søknadsskjemaet for erstatning

I dialog med politiet knyttet til enkeltsaker har vi fått generell tilbakemelding på at det bør opplyses på søknadsskjema for erstatning at å oppgi feil dyretall/tapstall kan medføre straff. Søker bør bekrefte at dette er lest og forstått.

Avvik: I 2025 var søknadsskjemaet i elektronisk søknadssenter åpent til 3. november, noe som skaper utfordringer for statsforvalterne. Søknadsskjemaet bør stenges umiddelbart etter at søknadsfristen er gått ut. Signalene fra Miljødirektoratet skaper usikkerhet om søknader innsendt etter søknadsfrist skal behandles eller ikke.

Effekt av egen innsats

Mer konfliktstoff i media enn i fjor, tross stor innsats på dialog. Flere skadesituasjoner med bjørn som skadevolder sammenlignet med 2024 er antagelig årsaken. Totalt sett ble det behandlet 70 skadefellingssøknader i 2025, hvorav 42 av de var knyttet til bjørn. Totalt ni bjørn ble felt i Trøndelag i

2025. Bare i beitesesongen for sau (1. juni til 15. september) ble det behandlet en søknad annenhver dag (inkl. helg). Innsatsen på skadefellingsområdet er stor og konfliktnivået er tidvis høyt.

Endringsbehov fremover: Nærmere bestandsmålet på jerv og gaupe vil redusere tap både innen reindrift og sau.

Avvik: Uttak av to binner under skadefelling sommeren 2025 påvirker muligheten for oppnåelse av målet om tre årlige ynglinger av bjørn i regionen. Det vil ikke være mulig å nå bestandsmålet for bjørn med dagens forutsetninger. Hovedårsaken til dette er skadefelling og annen avgang av binner utenfor forvaltningsområdet i Trøndelag og på svensk side.

Måloppnåelse med kvotejakt: Kvotejakten i Trøndelag er svært effektiv, og kvotene fylles som oftest opp. Hunndyrkvoten er den begrensende faktor og er konfliktskapende.

Avvik: Til tross for effektiv kvotejakt på gaupe er bestanden godt over det regionale bestandsmålet på 12 familiegrupper. Vanskelig å sette "rett" kvote for å holde bestanden nede på det regionale bestandsmålet.

Måloppnåelse med lisensfelling: Lisensfelling jerv har vært effektiv i forvaltningsområdet. I beiteprioritert område blir kvotene liten grad fylt opp. Det har vært noe forbedring i 2025.

Avvik: Målsettingen i rovviltforlikets pkt. 2.2.10 om at lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv er ikke oppfylt.

Avvik: Jerv er under det fastsatte bestandsmålet. Utfordringene med registreringsforholdene under overvåkingsarbeidet er problematisert i NINA Rapport 2643 - Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2025. Det er usikker om det lave antallet registrerte ynglinger faktisk skyldes en reell nedgang i bestanden, eller om det er en konsekvens av få dager med snøføre og god sikt.

Måloppnåelse med skadefelling:

Bjørn: Skadefellingsforsøkene har vært effektive.

Jerv: Skadefellingsforsøk har ikke vært effektive.

Gaupe: Skadefelling på barmark er ikke effektive. Fellingsforsøk vinterstid resulterer oftere i vellykka fellinger.

Ulv: Vi er ikke kjent med noen bekreftede observasjoner av ulv i Trøndelag i 2025.

Statsforvalteren saksbehandler søknader om skadefelling raskt, og innenfor kravet om tre dagers saksbehandlingstid.

Behandling: SF er rask på å besvare søknader om skadefelling, også i beiteprioriterte områder. Alle er behandlet innenfor tidsfristen på tre virkedager. For områder med kjent forekomst med binner (Roktdalen og Harran i 2025) har behandlingstiden vært lengre, men fortsatt innenfor tidsfristen.

Uttak: Om skadefellingen er vellykket varierer. Noen fellinger skjer raskt etter gitt tillatelse, og noen fellingsstillatelser klarer man ikke å fylle. Det er en positiv trend over år i hvor raskt man lykkes med skadefellinger.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak:

Statsforvalteren i Trøndelag fikk tildelt til sammen kr 13 071 000,- over 1420.73 posten, tilskudd til tilrettelegging for kommunale og interkommunale skadefellingslag inkludert.

I Trøndelag ble det tildelt til sammen kr 6 446 559,- i tilskudd til tapsforebyggende tiltak, akutte tiltak inkludert, fordelt på kr 2 456 881,- (kr 124 500,- til akutte tiltak) til tamreindriften og kr 3 989 678,- (kr 583 419,- til akutte tiltak) til sauenevingen. Kr 642 683,- ble tildelt til tiltak i beiteprioriterte områder, mens det meste, kr 5 803 876,- ble tildelt til tiltak innenfor forvaltningsområdet enten til gaupe, jerv eller bjørn. Det ble tildelt kr 2 270 451,- i tilskudd til konfliktdempende tiltak, kr 1 550 642,- i godtgjøring og refusjon av utgifter i forbindelse med skadefelling/skadefellingsforsøk, kr 1 781 662,- i tilskudd til tilretteleggingstiltak for kommunale og interkommunale skadefellingslag og kr 77 192,- til andre tiltak som kompensasjon for å ha dokumentert jerveyngling og refusjon av utgifter i forbindelse med sportrening for hunder i Tackåsen i Sverige.

Avvik: Av tildelte midler ble kr 12 126 506,- benyttet, noe som gjorde at statsforvalteren hadde et underforbruk på kr 944 494,- som ble returnert til Miljødirektoratet. Statsforvalteren orienterte direktoratet om underforbruket høsten 2025. Underforbruket skyldtes at kostnadene med godtgjøring og refusjon av utgifter i forbindelse med skadefelling av ni bjørner ble vesentlig mindre enn budsjettet slik at den avsatte akutt-potten ikke ble brukt opp, samt at enkelte tiltak det var innvilget tilskudd til ikke ble gjennomført eller ble rimeligere enn budsjettet.

Tap av sau til rovvilt:

I 2025 er det erstattet totalt 4 789 sau og lam som tapt til fredet rovvilt. Dette er en oppgang fra i fjor, men en svak nedadgående trend de siste fem årene. Årsaken til økningen i år er betydelige skader fra bjørn i 2025, der antall sau tapt til bjørn var vesentlig høyere enn i 2024.

Avvik: I Oppdal, Rindal, Rennebu og Midtre Gauldal oppsto det i perioden juli til august en omfattende skadesituasjon der 73 sau og geit ble dokumentert tapt til bjørn. I disse områdene beitet over 20 000 sau, og skadepotensialet var følgelig betydelig. Det ble gitt flere skadefellingstillatelser før en hannbjørn ble felt i Midtre Gauldal 28. August.

I tillegg oppsto det i løpet av sommeren utfordringer knyttet til binner utenfor forvaltningsområdet, særlig i Roktdalen i Snåsa kommune og i Harran i Grong kommune. Gjennom DNA-analyser ble fire binner påvist i områdene Harran og Roktdalen. Det ble dokumentert totalt 37 skader i området rundt

Harran, mens det i Rokkdalen ble påvist 48 skader. To binner ble felt på skadefelling, begge i Snåsa kommune.

Tap av tamrein til rovvilt: For reindriftsåret 2024/2025 ble det for reinbeitedistriktene i Trøndelag erstattet totalt 3 910 tamrein tapt til fredet rovvilt. Til sammenligning ble det i reindriftsåret 2023/2024 erstattet 4 510 tamrein. Klimamodellen ble lagt til grunn ved erstatningsutmålingen for reindriftsåret 2024/2025. Erstatningsarbeidet ble ferdigstilt innen den forskriftsfestede fristen 1. september.

Spesielt om reindrift: Vi opplever det som utfordrende med å finne tiltak som fungerer for reindrifta. Det skyldes blant annet at reindrift foregår ute hele året og dekker store arealer (tilnærmet heldekkende fra Nord-Trøndelag og nordover). Det skal etter rovviltforliket ikke være skadepotensiale i kalvingsområder for tamrein. Dette fungerer ikke så lenge det er overlapp mellom kalvingsområder og prioriterte rovviltområder.

Det er årlig et stort gap mellom omsøkt tap til rovvilt og dokumentert/erstattet tap til rovvilt. Vi mener det bør prioriteres mer forskning på dette feltet, for et bedre kunnskapsgrunnlag som kan gjøre det lettere å treffe med tiltak.

Åteprosjekt Lierne

Låarte sijte og sida-andelen i Tjåehkere sijte som har rein i Hestkjølen i Lierne kommune har over flere år hatt tap av reinskalver forvoldt av bjørn. Binner med unger og enkeltindivider av bjørn trekker inn i kalvingsområdene i kalvingsperioden og forårsaker tap av reinsdyrkalver. Tiltak for å begrense tapene har vært etterspurt, og i samarbeid mellom reinbeitedistriktene, Naturporten, Statens naturoppsyn og Statsforvalteren ble det i 2023 startet opp et tiltak med å etablere åteplasser for om mulig å lokke bjørn bort fra kalvingsområdene. Prosjektet er todelt, der Naturporten i Lierne har ansvaret med å etablere og drifte åteplassene, mens reinbeitedistriktenes ansvar er å gjennomføre ekstraordinært tilsyn og forsøk på å drive bjørn i retning åteplassene for å avverge skade i kalvingsområdene. Prosjektet ble videreført i 2025.

Tiltakspakke rein-energi

Regjeringen la frem en tiltakspakke for å legge til rette for bedre ivaretagelse av reindriften ved planlegging og utbygging av energi den 20. desember 2023. Ved fremlegging av tiltakspakken påpekte regjeringen at rovvilt i reinbeiteområdene forsterker utfordringen ved arealinngrep, og tiltakspakken inneholder derfor flere tiltak for å redusere rovvilttapet i reindriftsnæringen. Rovviltnemnda har fulgt opp de punkter som er under nemndas myndighet, med å legge til rette for presise tapsforebyggende uttak av rovdyr gjennom kvotejakt/lisensfelling i reinbeitedistrikter som er særlig utsatte og som har store tap til rovvilt.

KLMI/LAND/REIN - Ferdig

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Cirkumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Forvaltninga av utvalgte kulturlandskap går bra. De fleste områdene er nå i "driftsfase" og mindre av tildelte midler går derfor til investeringer. Redusert tildelingsramme løses med at alle områdene får litt redusert tildeling, men med mulighet for ekstratildeling til områder som har tiltak som krever et ekstra "løft". Klima og miljøavdelingen har nedprioritert arbeidet med utvalgte kulturlandskap. Dette er uheldig, og vil på sikt kunne gi redusert fokus på naturmangfold.

Forvaltningen av landbrukets verdensarv Røros bergstad og Cirkumferensen går også veldig bra, men oppstartsfasen siden 2023 har ressurskrevende, særlig for Røros kommune, som har forvaltningsansvaret ordningen. Dette har bakgrunn i at området er relativt nytt som landbrukets verdensarv (fra 2023), og det fra 2024 ble området utvidet til å inkludere hele Cirkumferensen som dekket et areal på 5000 km² og inkluderer i 5 kommuner i Trøndelag og Innlandet fylke. Det er så lagt ned en formidabel innsats i Røros kommunen for å koordinere innsatsen lokalt, særlig har kommunal landbruksforvaltning samt verdensarv koordinator og byantikvaren i Røros kommune bidratt positivt, slik at ordningen nå er godt kjent i hele området, og det er utarbeide retningslinjer for tilskudd slik at en treffer med midlene og bidrar til å styrke landbruket jf formålet med ordningen. Det er imidlertid behov for å se på hvordan arbeidsbelastningen i Røros kommune kan kompenseres når omfanget av arbeidet, særlig for kommunal landbruksforvaltning i Røros, er så stort.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Cirkumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Ja, alle områdene
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Styrka, alle områdene
Er det positive trender i områdene?	ja. Alle områdene. Ildsjelene er fortsatt viktige og gjør en god jobb. Økt fokus på beredskap, ønske om økt matproduksjon og bedre økonomi har positivt virkning. Kommunene prøver med sin begrensede tid å stimulere til, og støtte opp under arbeidet i områdene.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Redusert antall grovfôrspisende husdyr vil gjøre det krevende å opprettholde verdiene. Beitende husdyr er i alle områdene viktige for skjøtselen.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Behov for beitedyr til skjøtselsoppgaver blir tilleggsnæringer for enkelte. Synliggjøring av verdiene gir og økt attraktivitet for områdene noe som er positivt særlig for reiseliv og matsatsinger. Satsingen i landbrukets verdensarv, Røros bergstad og cirkumferensen, har så langt gått i hovedsak til å sikre det tradisjonelle landbruket i områder. Økt ramme for 2026 gir imidlertid rom for nye investeringer og ny næringsutvikling i området
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Ja med unntak av Tarva har forvaltningsplan. Forvaltningsplan for Tarva forventes ferdig første halvår 2026. Leka og Budalen fikk ferdig oppdatering av sine forvaltningsplaner i 2025. Forvaltningsplanen for verdensarven Røros Bergstaden og Cirkumferensen skal revideres. En mer detaljert plan for å sikre landbruket i området vil bli inkludert i ny plan. Men arbeidet må sees i sammenheng med Regional plan for Røros bergstad og Cirkumferensen, som nå er i prosess. Vi vurderer at eksisterende forvaltningsplan, sammen med utarbeidede retningslinjer for tilskudd til landbrukets verdensarv, Røros bergstad og Cirkumferensen er godt nok styringsverktøy for ordningen fram til ny forvaltningsplan er på plass.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Ja, Alle områdene. Oppdaterte planer er viktig for gode prioriteringer. Det er samtidig viktig at planene er romslige nok til at nye positive tiltak, som en ikke har tenkt på før, kan støttes.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Det fungerer godt mellom kommunene, regional forvaltning og landbruksavdelinga hos statsforvalteren. Det er uheldig at KLMI prioriterer ned arbeidet med UKL på grunn av manglende ressurser. Dette gjør at KLMI er lite med i arbeidet. Vi ser også at Ørland kommune, med to områder, sliter med å få nok ressurser til oppfølging av ordninga. I og med at landbrukets verdensarv er nytt og dekker 5 kommuner i to fylker er det spesielt ressurskrevende for Røros kommune som har forvaltningsansvaret for ordningen og koordinerer innsatsen lokalt og behandler søknader for hele området. Det er etablert en samarbeidsgruppe der alle kommunene deltar og kan bidra med lokal kunnskap. Dette er positivt. Det er likevel behov for å se på hvordan merbelastningen i Røros kommune, spes mht kommunal landbruksforvaltning, kan kompenseres for ekstra innsats på vegne av hele området.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Statsforvalteren i Trøndelag har jobbet bevisst de siste årene for å tilpasse oss nye budsjetterammer, med tilhørende fordeling på departementsområdene. Vi hadde 229,7 årsverk i 2025, en reduksjon på 0,6 årsverk fra 2024. Og sammenligner vi med 2021 er nedgangen ca.16,7 årsverk.

Lønnsoppgjøret 2024 ble først utbetalt i 2025, etter brudd i forhandlingene i 2024. Så vi har utbetalt to lønnsoppgjør i 2025. Kompensasjon for lønnsoppgjør 2024 fikk vi i 2024, så det er en del av overført mindreforbruk fra 2024 til 2025.

Samlet har vi en økning i ressursbruk på driftskapitlet på ca kr. 20 mill. fra 2024 til 2025. Av dette utgjør økte lønnsutgifter inkl. overtid/reisetid og sosiale utgifter ca. kr. 15,7 mill. Vi har en nedgang i Nav refusjoner på kr. 1,75mill. inkl. aga. Lønnsandelen av driftsutgiftene er på 81,61% (en økning på 0,06% fra 2024). Husleieandelen av driftsutgiftene utgjør 9,59%, en nedgang på 1,07%, noe som i hovedsak skyldes en nedgang i fellesutgiftene.

Embetet totalt har omtrent samme reiseutgifter i 2025 som i 2024. Vi har gjennomført flere fysiske samlinger også i 2025, deriblant en for hele embetet, men vi bruker digital samhandling i form av webinar og teamsmøter der vi kan.

Vi har en reduksjon i konsulentbruk i 2025 som skyldes at vi hadde bruk av feil konto i konteringen i 2024 på ca. kr. 2mill.

Statsforvalteren i Trøndelag avsluttet regnskap 2025 med et samlet mindreforbruk på kap.1520.01 på kr. 4,278 millioner.

Se også årsregnskap med noter i kapittel 6 for mer informasjon om embetets regnskap, samt forklaringene per departementsområde nedenfor.

Embetet ser stadig etter forbedret oppgaveløsning for å utnytte ressursene mest effektivt. Vi har etablerte kontroll- og rapporteringstidspunkt gjennom året, og det gir oss naturlige stoppunkt for å se på samlet status og eventuelle avvik. Det å se driftskapitlet og fagmidlene i sammenheng er viktig ved vurdering av samlet status.

Nedenfor er det kommentert særskilte forhold knyttet til ressursrapporteringen per departementsområde på drift og fagdep. lønn.

Generelt har vi en økning på de fleste områdene knyttet til at vi hadde to lønnsoppgjør utbetalt i 2025. Lønnsoppgjør 2024 ble utbetalt først i 2025 (etterbetalt ca. 10 måneder) i tillegg til lønnsoppgjør 2025. På drift påvirker også prisvekst tallene.

KLD Drift: Økning på området pga utbetaling av to lønnsoppgjør i 2025, vridning fra fagmidler til drift pga redusert tildeling avfallsplaner, helårseffekt på forvalterstilling samt reduserte sykepenger. **Fag:** Reduksjon fra 2024 pga redusert tildeling avfallsplaner havner.

LMD Drift: Økning på området pga utbetaling av to lønnsoppgjør i 2025. Noe økt utbetaling av overtid/reisetid. Nedgang i NAV refusjoner. **Fag:** Reduksjon pga tildeling fra Landbruksdirektoratet i 2025 ble innbetalt til konto, så utgiftene ble ført på kap.152021.

KD Drift: Økning på området pga utbetaling av to lønnsoppgjør i 2025. Området ble også tilført ekstra midler fra KD – arbeid med klagebehandling. **Fag:** Økning på eksamen videregående skole, skyldes klagehonorar til nemndsmedlemmer for klagesensur for S/L kodene som ble overført fra Fylkeskommunen H2024 (ble utbetalt i 2025). Økningen må også ses opp mot økte salærseter til sensorene. Godtgjørelse til sensorer utgjør 15,08 mill.

uten aga i 2025, som er en økning på 1,63 mill fra 2024.

BFD Drift: Økning på området pga utbetaling av to lønnsoppgjør i 2025. Området har en redusert tildeling på vold og opptrappingsplan. Økning i midlertidige pga vakante stillinger. **Fag:** Ingen vesentlige avvik

JD Drift: Økning på området pga to lønnsoppgjør utbetalt i 2025, samt økt tildeling til beredskap i 2025. Nye stillinger er besatt. Økning i overtid. Vergemål har helårseffekt på vakante stillinger i 2025. **Fag:** Ingen vesentlige avvik. Økning er på godtgjøring til representanter (asyl).

DFD drift: Økningen på området skyldes i hovedsak to lønnsoppgjør utbetalt i 2025. I tillegg har vi økt inngang overhead i 2025 på kr.1,1 mill, husleie er kpi-justert, og vi fikk ingen stor avregning fellesutgifter i 2025 som i 2024. Innføringskostnad knyttet til SRS og DFØ HR påløp i 2025, og vi har økte utgifter til rekruttering i 2025 på annonser og bistand. Økte kostnader knyttet til oppgradering av møterom/oppussing på Steinkjer. Vi har reduserte utgifter til porto pga vi har åpnet for elektronisk utsendelse til advokat- og legekontor, en nedgang på kr 0,27mill fra 2024 (44%).

KDD drift: Økning på området pga utbetaling av to lønnsoppgjør i 2025. Vakante stillinger er besatt i 2025. **Fag:** Ingen vesentlige endringer.

AID Drift: Økningen skyldes i hovedsak utbetalingen av to lønnsoppgjør i 2025. Tildelt ekstra midler i 2025; styrking tilsyn og veiledning til kommunene i integreringsarbeidet. **Fag:** Ingen vesentlige endringer

HOD Drift: Økning på området pga 2 lønnsoppgjør ble utbetalt i lønnsoppgjør ble utbetalt i 2025, vakante stillinger er besatt, noe økt overtid pga restanser og vi hadde utbetaling av sluttoppgjør til fylkeslege og ass.fylkeslege. **Fag:** Kontrollkommisjonene (KK) har en økning på kr 2,455mill, en generell økning klagesaker. Utskifting av ledere/ vara i KK medfører ekstra arbeid for nye ledere, samt etterarbeid for avtroppende ledere. I tillegg fikk vi ny tildeling til bistand kommunal planlegging av helse og omsorgstjenestene.

Andre Drift: Ingen vesentlige avvik. **Fag:** negativt avvik pga økning i NAV refusjoner i 2025.

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2025	Driftskapittel 2024	Fagdep. 2025	Fagdep. 2024
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	6 576	5 547	3 992	3 956
Barne- og familiedepartementet	11 925	10 226	1 470	1 565
Helse- og omsorgsdepartementet	32 628	30 506	21 316	18 631
Justis- og beredskapsdepartementet	29 221	25 672	370	284
Klima- og miljødepartementet	30 504	26 856	12 749	12 960
Kommunal- og distriktsdepartementet	26 496	24 885	1 102	1 027
Kunnskapsdepartementet	17 242	15 670	24 746	23 691
Landbruks- og matdepartementet	37 537	34 679	56	508
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	38 658	36 472	0	0
Andre	350	433	245	378
Sum	231 137	210 946	66 046	63 000

Tallene stemmer med regnskapet. Drift kap. 1520.01 er summen av kap.152001+452002. Fagdep. er lønnskonto 5000-5899 på alle fagkapitler, unntatt kap.1520.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Regnskapsresultatet på kap 1520 endte med et mindreforbruk på 4.7 millioner tilsvarende 2% av bevilgningen.

Rapporteringen vår på kap. 3.2 viser at vi rapporterer noen avvik på enkeltdepartementetsområder. Vi har et bevisst forhold til prioritering av ressurser og oppgaver og avvikene er som sådan resultat av bevisst prioritering av for knappe ressurser. På tross av dette mener vi at embetet på de fleste områder har løst samfunnsoppdraget på en god måte.

Vi så i 2025 en gledelig nedgang i sykefraværet kombinert med en bekymringsfull økning i turnoveren. Utviklingen av turnover er en trend vi må følge nøye. For å få løst samsfunnsoppdraget vårt på en god måte er det avgjørende at vi beholder dyktige medarbeidere videre.

Vi vil rette ros til DFD som tok initiativ til balanseprosjektet. Vi har over år sett et stadig økende misforhold mellom ressurser og oppgaver. Å få gjennomført noen av de foreslåtte tiltak i prosjektet kombinert med også å få tatt ut effekter av digitalisering og robotisering vil være avgjørende for å at skal kunne levere like godt på samfunnsoppdraget i fremtiden.

Se også statsforvalterens beretning kap.1. og øvrige redegjørelser i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6. Se også kommentarer under punkt 3.4.

3.6 Andre forhold

Produktansvarlig for utvikling av verktøyet kommunebildet

Statsforvalteren i Trøndelag har over flere år hatt rollen som produktansvarlig for utviklingen av verktøyet Kommunebildet.

Arbeidet er organisert som et prosjekt og ledes av en styringsgruppe bestående av KDD, STAF (ansvarlig for utvikling) og en representant fra embetene (v/ Fred Ivar Syrstad, assisterende SF i Vestfold og Telemark). Vårt embete har hatt denne rollen siden prosjektets oppstart i september 2020, og har

hatt et godt samarbeid med øvrige embeter. Det løpende arbeidet er blitt forankret gjennom et brukerforum. Erfaringene viser at dialog med andre embeter er avgjørende, og at en kombinasjon av utvikling, drift og testing gir bedre løsninger og mer robust forvaltning.

Bruken av verktøyet har økt betydelig, og interessen har også vokst blant andre statlige aktører som jobber med kommuner. Tverretattlig samarbeid er nå etablert med Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Statped.

Finansieringen skjer årlig via søknad om midler, men det er et ønske om mer forutsigbare tildelinger fremover, samt tilstrekkelige utviklingsmidler for å imøtekomme brukernes behov og ønsker.

I det siste året er det kommet på plass flere nye funksjonaliteter og her nevnes spesielt 1) Kommuneprofiler og 2) fylkesbilde; **Kommuneprofil** skal gi et samlet bilde av alle fagområder i kommunene. Oversikten gjør det mulig for embetene å filtrere og identifisere hvilke kommuner som har de største utfordringene og på hvilke fagområder. Dette legger til rette for samarbeid på tvers av fagområder der utfordringene er størst, og bidrar til helhetlige løsninger. **Fylkesbilde** utvikler fylkesvise kommunebilder for hvert tjenesteområde. Dette verktøyet støtter strategisk planlegging, rapportering og årlig virksomhetsplanlegging (VP-arbeid). Funksjonaliteten gir embetene kunnskap om situasjonen på fylkesnivå, slik at endringer kan fanges opp tidlig, og virkemidlene kan tilpasses best mulig.

Kommunebildet erfares å være et nyttig verktøy både internt i embetene og i samarbeid med kommuner og andre partnere. Gevinstene inkluderer bedre helhetlig strategisk planlegging, en mer bedre utnytting av virkemidler, løpende oppfølging, rapportering og bedre kobling mellom fagområder på tvers av embeter..

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Våre viktigste styringsverktøy er tildelingsbrevet, hovedinstruksen, og virksomhetsstrategien som operasjonaliseres i lederavtalene og de avdelingsvise virksomhetsplaner for hvert enkelt driftsår.

Embetet har individuelle lederavtaler mellom statsforvalteren og ass. statsforvalter/direktørnivået. Disse lederavtalene består både av noen felles mål som gjelder alle avdelinger, gjerne utledet av embetets overordnede strategidokument, og noen avdelingsmål og individuelle mål. Fellesmålene i lederavtalene evalueres underveis i ledermøte i løpet av året og gjennom individuelle samtaler med statsforvalteren.

I juni ble den første helhetlige Ledelsens gjennomgang gjennomført. Det var en systematisk gjennomgang av styringssystem, internkontroll, risikovurderinger og resultater innenfor temaene:

- Overordnede strategier
- Organisering, ansvar og medvirkning - Etske retningslinjer
- Varsling, avvik og forbedringsforslag
- Mål og resultatstyring, herunder risikovurderinger

Vi bruker Plandisc som planleggingsverktøy på vår interne styring og for overordnede aktiviteter på embetet.

Statsforvalteren i Trøndelag har mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsipp og har rammefordelt det meste av budsjettet til resultatansvarlige avdelingsdirektører.

Vi mener vårt styringssystem er tilpasset den risiko og vesentlighet vi opererer under, og at de fungerer på en akseptabel måte.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring (ROS) er en integrert del av mål- og resultatstyringen i avdelingene og embetet.

Hver avdeling skal i forbindelse med virksomhetsplanarbeidet i starten av året gjennomføre risikovurderinger av oppdrag i tildelingsbrev og hovedinstruks. På områder med høy risiko skal risikoreducerende tiltak iverksettes.

Malen for virksomhetsplanlegging i avdelingene er gjennomgått og revidert i 2025 for bl.a. å sikre at avdelingene har tilstrekkelig bevissthet om risikovurderinger knyttet til virksomhetsplanleggingen

Embetet har de siste årene opplevd utfordringer på enkeltområder med å nå de målkrav som settes til oss. Både i VP- arbeidet og de tertialvise styringssamtalene er måloppnåelse og eventuelle avvik fra målkrav tema. Embetet vil orientere angjeldende departementet dersom det i løpet av året oppstår vesentlig risiko for manglende måloppnåelse.

Dette kombinert med ledelsens gjennomgang på risikoutvalgte områder, vermerunde, et avvikssystem som begynner å bli godt implementert og månedlige økonomirapporter fra april og ut året gjør at vi mener vi har god oversikt over potensielle risikoområder for vår virksomhet.

I 2025 valgte embetet å gå til innkjøp av en risikovurderingsmodul fra Datakvalitet, samme leverandør som har levert avvikssystemet vårt. Det er utarbeidet rutiner for risikovurderinger, for å søke å sikre likhet mellom avdelingene og alle avdelinger skulle, som en del også av implementeringen gjennomføre ROS vurdering av informasjonssikkerhetsområdet.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Embetets arbeid med internkontroll er basert på Reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten, eForvaltningsforskriften § 15 og på Forskrift for systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Til grunn for vårt arbeid med virksomhetsplanlegging og internkontroll ligger risiko- og vesentlighetsvurderinger. Internt i embetet er arbeidet med internkontroll organisert gjennom et internt, tverrgående Forum for internkontroll. Forum for internkontroll er et rådgivende organ for embetets arbeid med internkontroll. Forumet skal støtte embetsledelsen og avdelingene i deres arbeid med internkontroll, og det skal fremme erfarings- og informasjonsutveksling samt innovasjon på området internkontroll. Forumet skal fremme felles praksis på tvers av avdelingene i embetet.

I 2025 har det bl.a. blitt jobbet med:

- Fokus på prosedyre og praksis for avvik og avvikshåndtering i avdelingene
- Utviklet ny prosedyre for styringsbiblioteket
- Innkjøp av ny ROS – modul gjennom Datakvalitet.
- Det er også jobbet med en prosedyre for dokumentlagring som vil bli sluttbehandlet i ledergruppen i 2026.

Embetet ble i 2025 Miljøfyrtårnsertifisert på våre 4 kontorsteder. Vi jobber dermed nå mer systematisk gjennom gode rutiner, tydelige mål og kontinuerlig

forbedring på området miljøledelse.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Statsforvalteren i Trøndelag merker økende diskrepans mellom omfang på oppgaver og ressurser til å løse de. Først og fremst handler dette om utviklingen innenfor enkelte av rettsikkerhetsområdene. Spesielt innenfor helse og sosialområdene har vi vekst i klagesaker som utfordrer oss kombinert med økt kompleksitet innenfor enkelte saksområder som krever lengre saksbehandlingstid per sak for å ivareta rettsikkerheten til innbyggere. Selv om produktiviteten vår øker innenfor flere av disse saksområdene, der vi klagesaksbehandler flere saker for hvert år, er det allikevel krevende og ivareta målkravene til saksbehandling på enkeltaksområder innenfor for eksempel rettighetsklager og tilsyn.

Ett annet område vi erfarer stor økning i saker er på vergemålsfeltet. Det har ikke vært en tilsvarende økning i økonomiske rammer/personalressursen til disse oppgavene tilsvarende. Det er vanskelig å se hvilke organisatoriske grep, ut over det vi allerede har gjort, som kan kompensere for økningen.

I 2026 må vi derfor se om det er tilstrekkelig ressursene til oppgavene, og om de er fordelt riktig. Vi må også vurdere om det er kapasitet til å innfri målkrav på andre områder, f.eks. kontroll av vergerapporter. Det kan se ut som om vi i større grad gjør funn/finner avvik i de sakene vi selv har plukket ut for kontroll («lokale kontroller»), enn i sakene som plukkes ut ved bruk av en regelmotor («sentrale kontroller»). Vi må derfor vurdere om vi i 2026 kun skal gjennomføre lokale kontroller, og på denne måten frigjøre ressurser til å behandle nye søknader om vergemål.

På klima- og miljøområdet er arbeidet vårt i for stor grad avhengig av årlige prosjektmidler og gebyrfinansierte stillinger, noe som gir begrenset forutsigbarhet og utfordringer knyttet til langsiktig kapasitetsbygging. Det er særlig utfordrende på naturmangfoldsområdet der stadige ansettelse på prosjektmidler tar mye tid og kapasitet både i lederoppfølging og kollegaopplæring.

Rekruttering til miljøfaglige stillinger er generelt god, men det har vært krevende å oppnå en jevnere kjønnsbalanse, da søkergrunnet i liten grad har omfattet kvalifiserte mannlige søkere.

På klima- og miljøområdet ble det mot slutten av 2025 ansatt jurist i 100 prosent stilling. Allerede kort tid etter ansettelsen ser vi en tydelig styrking av den juridiske kvaliteten i saksbehandlingen. I tillegg er det gjennomført målrettet kompetanseheving for alle ansatte knyttet til ny forvaltningslov, noe som bidrar til økt rettssikkerhet og mer enhetlig praksis.

Statsforvalteren har også over tid prioritert kompetanseutvikling innen naturrestaurering. Dette har resultert i opparbeidet spisskompetanse og økt gjennomføringsevne, og styrker vår rolle i oppfølgingen av nasjonal politikk på området.

Vi har fremdeles, heldigvis et lavt sykefravær i embete, men vi så i 2025 en økende turnover enn vi har vært vant til. Fra at vi har ligget på 2-3% de siste 5-6 årene, men unntak av en ketchueffekt etter pandemien i 2022, fikk vi i 2025 en turnover på 7.5%. Selv om dette ikke er veldig høyt nasjonalt er det uheldig fordi det stjeler kapasitet fra de vi allerede har ansatt for å få onboardet nye. Det er fortsatt risiko for tap av erfarne medarbeidere til bedre lønnede stillinger. Dette har allerede konsekvenser for saksbehandlingstider, blant annet ved at fristen på 12 uker i flere klagesaker etter plan- og bygningsloven ikke overholdes.

Selv om vi jevnt over rekrutterer godt til stillinger, har vi i 2025 jobbet med en rekrutteringsanalyse der vi har gått gjennom alle faste utlysninger i perioden 2022-24 for å identifisere hvorvidt det er enkelte typer stillinger eller kompetanseområder vi evt. rekrutterer dårligere enn ønsket. Arbeidsmarkedet fremover krever nok at vi er mer proaktive, enn vi har måttet være, for å sikre at vi fremdeles får rekruttert så god kompetanse som vi ønsker.

Selv om vi håper at balanseprosjektet initiert av DFD vil medføre et større samsvar mellom oppgaver, krav og ressurser enn det vi erfarer på enkeltdepartementsområder i dag, er vi avhengige av å få tatt ut effektene som ligger i økt digitalisering og økt bruk av kunstig intelligens i saksbehandlingen enn det vi har greitt hittil. Fremdeles er det arbeidsprosesser med en del unødig manuelt arbeid der det ligger et betydelig potensial i forhold til effektivisering. Her er vi imidlertid helt avhengige av et godt samspill på tvers av embetene og sammen med STAF og DFD for å få nok trykk på dette arbeidet.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Alle kontorlokaler vi disponerer er leide og i hovedsak alt IKT-utstyr ble overtatt av Fylkesmennenes Fellesadministrasjon fra 1.01.2019.

Fagavdelingene har oversikt over eget utstyr for bruk i arbeidet utenfor embetet.

Reindriftsavdelingen leaser 1 bil, mens vi eier 4 snøscootere, 4 bilhengere, 8 tilsynshytter/brakker med innbo og løsøre, samt generelt feltutstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen

Vi har et godt samarbeid med Riksrevisjonen. De hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2024. Årsrevisjonen for 2025 er ikke ferdigstilt.

Informasjonssikkerhet

Embetet har et sikkerhetsutvalg bestående av bl.a ass. statsforvalter, organisasjons- og utviklingsdirektør, kommunikasjon og sikkerhetsleder. Utvalget

ble utvidet i 2025 gjennom at også personvernkontakten tilslutter seg sikkerhetsutvalget.

På informasjonsikkerhetsområdet opererer vi i samhandling med og grensesnitt mot STAF som har ansvaret for at IKT infrastrukturen vår er rigget på en forsvarlig måte og fagutvalget for informasjonssikkerhet som bl.a. jobber med internkontrollen på informasjonssikkerhetsområdet.

Det ble i 2025 besluttet at sikkerhetsutvalget skulle foreta ledelsens gjennomgang på informasjonssikkerhetsområdet som skal forankres i ledergruppen. Dette arbeidet vil strekke seg inn i 2026.

Embete er tydelig på at alle nyansatte skal ta grunnleggende opplæring også i informasjonssikkerhet. Høxhant er et godt tiltak for å sikre høy bevissthet omkring informasjonssikkerhet gjennom året.

Alle embeter ble i 2025 bedt om gjennomføre stikkprøver knyttet til bruk av Foxit i innsynssaker. Som en del av dette ble det gjennomført totalt stikkprøvekontroll i over 50% av sakene der hel eller delvis innsyn var gjort med Foxit. Det ble funnet 1 avvik men dette avviket innebar ikke brudd på personopplysningsloven og ble følgelig ikke meldt datatilsynet.

Embetet hadde rundt 50% deltakelse på sikkerhetskulturundersøkelsen og resultatene av denne er gjennomgått i sikkerhetsutvalget. I embetet ble det meldt 32 avvik på informasjonssikkerhetsområdet i 2025. 22 av disse avvikene omhandler STAF mens av de resterende 10 er 2 knyttet til feil begått hos eksternt part. De 8 avvikene som gjelder interne forhold i embetet er gjennomgått og i hovedsak dreier dette seg om enkelte episoder med menneskelig feil/slurv.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

For alle nyansatte gjennomfører vi «Statsforvalterskole» som en del av onboardingen. Her deltar statsforvalter og assisterende statsforvalter i tillegg til flere av våre ansatte i kommunikasjon- og organisasjons- og utviklingsavdelingen med relevant info

SFTL ble i 2023 godkjent lærebedrift i faget service- og administrasjon. Vi har gjennomført opplæring på en lærling som besto fagprøven i juni 2025. Vi har ikke rekruttering ny lærling pt.

En av våre ansatte renholdsbetjenter besto i 2025 fagbrevet som renholdsoperatør, der fagprøven ble avlagt i våre lokaler ved kontorsted Steinkjer.

Likestilling, diskriminering, inkludering og mangfold

SFTL gjennomførte i 2023 risikovurdering på området likestilling og mangfold der alle diskrimineringsgrunnlag ble gjennomgått. Det ble etter det utarbeidet handlingsplan for 2024-2025 som ble vedtatt i øverste ledergruppe. Handlingsplanen ligger tilgjengelig på vår hjemmeside.

Jf. redegjørelsesplikten gjennomførte vi i 2025 lønnskartlegging for å se om det er forskjeller som skyldes kjønn. SFTL gjennomfører annethvert år undersøkelser på lønnsforskjeller pga. kjønn og ufrivillig deltid. Nøkkeltallene i vedlegg 7 viser en positiv utvikling i likelønnen mellom kvinner og menn i kategori 1 dvs. emb.ledelse/avddir. Der har lønnsutviklingen vært slik at kvinners lønn nå er 96,8% av menns lønn mens tilsvarende tall for året før var 86,7%. Når man vurderer likelønnen i denne kategorien må man hensynta at embetsledelsen hos oss p.t. er menn. På de andre kategoriene er det mindre endringer, men det er gledelig at likelønnen totalt sett i embetet har jevnet seg ut gjennom at kvinners lønn av menns lønn har bedret seg fra 92.1% til 93.9% fra 24 til 25.

En utfordring for oss er å få rekruttert menn. Vi blir en stadig mer kvinnekjønn arbeidsplass. I 2025 hadde vi 230 årsverk totalt hvorav 71 årsverk var menn. Til sammenligning var vi i 2022 238 årsverk totalt hvorav 82 årsverk menn.

Gjennom året var det 39 utlysninger, faste og midlertidige stillinger. Det er variasjon i antall søker stil stillingene, men gjennomsnittet er 26.2 søker per stilling. Kjønnfordeling i søkermassen er 38% menn og 62 % kvinner. Tall for ansettelser viser at det er ansatt 75 % kvinner og 25 % menn i de utlyste stillingene. Embetet arbeider aktivt med inkludering og mangfold som synliggjøres i utlysningstekster. Av søkere til stillingene har 4,8 % av søkerne opplyst om innvandrerbakgrunn, 2,7 % opplyst om funksjonsnedsettelse og 2,7 % har opplyst om hull i CV.

Vi har et mål i vår rekruttering og ansette minst 5% ansatte med funksjonsnedsettelse/hull i CVen. En gjennomgang av våre ansettelser i 2025 viser at vi i 7.8% av ansettelsene ansatte noen i denne målgruppen. Vi har retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold, herunder mobbing, diskriminering og trakassering.

I tillegg til punkt 4.3. kan vi nevne at vi har hatt 5 personer på arbeidstrening via NAV i 2025. Disse har hatt tilhold ved vår opplærings- og velferdsavdeling, helse- og omsorgsavdeling, klima- og miljøavdeling og kommunal- og justisavdeling.

Alle ledere og ansettelsesrådet gjennomfører kurset mangfoldsrekruttering (DFØ).

HMS-arbeid

Arbeidsmiljøutvalget (AMU)

Vårt AMU er sammensatt av 3 ansattrepresentanter og 3 fra arbeidsgiversiden. En fra HR er sekretær og en ansatt fra de tillitsvalgte er valgt som observatør. I 2025 ble det avholdt 4 møter, to av disse var fysiske møter og ble gjennomført sammen med medbestemmelsesmøte (MBA) på virksomhetsnivå i de sakene som var felles for begge utvalgene.

Fast kontaktperson fra bedriftshelsetjenesten Avonova deltar i våre AMU-møter. SFTL har benyttet seg av rammeavtalen for bedriftshelsetjenester (i samarbeid med STAF og andre statsforvaltere) for valg av bedriftshelsetjeneste.

Arbeidsmiljø

Vi jobber med området Akan. Vi har to Akan-kontakter som har vært på grunnkurs i Akan-modellen i 2025. Akan-utvalget er AMU og Akan-kontaktene. Det jobbes forebyggende og i aktuelle saker.

Verneombudene og HR har hatt flere felles møter i 2025. Vi har 7 verneombud med vara. Vernetjenesten var delaktig i planlegging og gjennomføring av vernerunden som ble gjennomført i mai/juni. Resultat fra vernerunde er presentert til de ansatte, både som resultat på embetsnivå og resultat for den aktuelle avdeling den ansatte tilhører. Tiltaksplaner er utarbeidet avdelingsvis. Noen fellestrekk på tiltakene er høy/økende arbeidsbelastning, tilbakemeldingskultur, temperatur og støy.

Psykososialt arbeidsmiljø var tema både i MUST (2024) og i vernerunden (2024 og 2025). Oppfølging og tiltaksplaner følges opp i den enkelte avdeling og i AMU. AMU har hatt sak på agenda i 2025 angående endrede krav (fra 1.januar 2026) til det psykososiale arbeidsmiljøet. Dette vil videre bli tema i 2026 og risikokartlegging på området skal gjennomføres.

Høsten 2025 fikk alle ansatte tilbud om ergonomisk gjennomgang. Bedriftshelsetjenesten hadde da gjennomgang med 42 ansatte. I tillegg foretas slike gjennomganger fortløpende ved behov.

Vi har i 2025 tilbudt to førstehjelpskurs med bruk av hjertestarter.

Alle verneombud, AMU-representanter og ledere får tilbud om 40 timers HMS-kurs. I 2025 var det 7 stk som deltok på dette.

I 2025 er vår nye prosedyre for avvik og avvikshåndtering implementert i virksomheten. Embetet har jobbet mer med avvik, avvikskultur og avviksrapportering for å ivareta helse, miljø og sikkerhet og for å sikre kvalitet / forbedring i arbeidet vi utfører. Rapportene viser et økende antall avvik, også på HMS-området. Vi oppfatter det økende antall avvik mer som en indikasjon på at vi er i ferd med å bygge en kultur for å melde, heller enn en reell økning.

Ytre miljø

SFTL ble i 2025 miljøfyrtåmsertifisert og har på den måten satt opp handlingsplan med tiltak som vil redusere negativ påvirkning på ytre miljø, på kort og lang sikt. I tillegg har vi en aktiv miljøvernavdeling som på eget initiativ har hatt dugnad med å plukke søppel i nærmiljøet.

Medbestemmelse

Medbestemmelsen i embetet evalueres årlig i tråd med føringer i embetets tilpasningsavtale. Det foretas en oppsummering av aktiviteter i medbestemmelsesmøter både på embetsnivå og på avdelingsnivå. I medbestemmelsesapparatet på embetsnivå ble det i 2024 gjennomført 6 møter med 33 saker inklusive eventuelt. Gjennom året har ingen saker vært til forhandling, men 13 saker er drøftet og 16 Informasjonssaker.

Nytt av året er at to av møtene siste før sommeren og siste før årsskifte, gjennomføres delvis sammen med AMU der agenda treffer begge fora. De to møtene er fysiske møter, resten gjennomføres digitalt på Teams.

Tilpasningsavtalen har føringer om medbestemmelse på avdelingsnivå, og alle avdelinger forholder seg til denne, men dog med varierende møter hyppighet. På avdelingsnivå behandles drøfting og Informasjonssaker.

Det ble på vårparten nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe som har gjennomgått og utarbeidet forslag til justeringer av embetes lønnspolitiske retningslinjer, som forhandles av partene sist i februar 2026.

I løpet av året er det gjort en rekrutteringsanalyse etter initiativ fra partene, der hensikten var å kartlegge om det er faggrupper/områder vi rekrutterer dårligere enn det vi ønsker. Resultater fra denne kartleggingen ble vurdert av den partssammensatte arbeidsgruppen som har evaluert embetets lønnspolitiske retningslinjer.

4.3 Fellesføringer 2025

4.1.1 Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfortavtrykk og energibruk

For å ivareta kravene i fellesføringen om systematisk og helhetlig arbeid, valgte embetet og jobbe mot en Miljøfyrtåmsertifisering. Miljøfyrtåm er et helhetlig internkontrollsystem på miljøledelsesområdet med krav om sertifisering fra eksternt part, årlig rapportering og resertifisering. Det ble satt ned en arbeidsgruppe og utarbeidet/revidert dokumentasjon i tråd med sertifiseringskravene i Miljøfyrtåmordningen. Dette innebar bla revidering av miljøpolicy, reisepolicy samt en handlingsplan for å redusere embetets CO2 avtrykk i tråd med vesentlighetsanalysen som ble foretatt. Kontorstedene våre Steinkjer, Trondheim, Røros og Snåsa ble i 2025 miljøfyrtåmsertifisert.

Embetet har i 2025 startet arbeidet med og revidere fylkesROS for Trøndelag. 2025 har vist oss at også Trøndelag er utsatt for konsekvensene for klimaendringer bl.a. knyttet til bl.a. mer ekstremvær og skred med derpåfølgende bortfall av kritisk infrastruktur. Dette vises betydelig oppmerksom i arbeidet med revidering av fylkesROS.

4.1.2 Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring

Vi har etter drøftinger med tillitsvalgte satt et lokalt mål om at 5 % av alle nyansettelser i embetet skal være funksjonsnedsettelse eller hull i CV. En gjennomgang av alle ansettelser foretatt i 2025 viser at 7.8% av alle ansettelser er personer med nedsatt funksjonsevne.

NAV deltok på et møte i utvidet ledergruppe i september 2025 der temaet inkluderende rekruttering var tema.

4.1.3 Redusere konsulentbruken

Årsregnskapet til embete viser en nedgang i konsulentbruken fra 3.1 millioner i 2024 til 1,9 millioner i 2025. Vi har fremdeles noen feilføringer på miljøområdet der utgifter til vannforskriften som skulle være ført på 6780 er ført på 6730.

Det er innleide noe eksternt kompetanse i oppfølging av medarbeiderundersøkelsen i 24 på enkeltavdelinger og rekrutteringsbistand i forbindelse med rekruttering av ny fylkeslege. Resterende er i hovedsak knyttet til konferanser med innleie av konferansier, innledere mv. samt noe bistand i forbindelse med arbeidet med å få embetet Miljøfyrtånsertifisert i 2025.

4.2 Innføring av statlige regnskapsstandarder (SRS)

Innføring av SRS har krevd periodevis mye arbeid i 2025, særlig knyttet til opplæring fra DFØ, møter for å harmonisere praksis på tvers av embetene samt arbeidet med åpningsbalansen med tellelister og dokumentasjonsnotat. SRS har vært tema på to samlinger for utvidet ledergruppe i embetet i forhold til å implementere de nye kravene til regnskapsføring som følge av SRS.

Vi vurderer at vi er i rute i forhold til innføringen pr. årskiftet og så vil vi måtte bruke 2026 til å gjøre oss erfaringer med eventuelle merverdier i rapportering og styring som en konsekvens av SRS.

4.3 Oppfølging av Digitaliserings- og IKT-strategien

Oppfølgingen av den vedtatte Digitaliserings- og IKT-strategien (DIKT) har foregått på flere områder. For embetet er det viktig at vi gjør aktivt bruk av fellesfora som Beslutningsforberedende forum, og embetet er også representert i BFFs arbeidsutvalg v assisterende statsforvalter. Vi deltar også i andre fellesfora, herunder Samarbeidsforum og Fagutvalget for informasjonssikkerhet. Vi har også søkt å bidra i de prioriterte prosjektene innenfor DIKT-strategien som ble vedtatt etter arbeidsverkstedet vinteren 2025.

Deltakelsen i felles arbeidsverksted i februar 2025 hadde høy prioritet. Videre har alle embetets fagavdelinger gjennomført en kartlegging av egen digital modenhet. Disse aktivitetene har bidratt til å høyne bevisstheten om sammenhengen mellom digitalisering, innovasjon og kompetansebygging i egen organisasjon.

Informasjonssikkerhet har høy prioritet, gitt den geopolitiske utvikling og trusselvurderingene fra de nasjonale tjenestene. Vi prioriterer deltakelse i Fagutvalget for informasjonssikkerhet og nasjonal sikkerhetsmåned i oktober. Resultatene fra kartleggingen om sikkerhetskultur viser at vi ligger på samme nivå som de andre embetene, men embetet jobber med å spisse egne prioriteringer på området. Ved utgangen av året initierte embetet den første utgaven av Ledelsens gjennomgang innen informasjonssikkerhet.

4.4 Andre forhold

Program for forebygging:

Statsforvalteren i Trøndelag har fått fullmakt på 600000 kroner til stilling, til oppdraget Program for forebyggende sosialt arbeid og helheltlig forebyggende innsats lokalt (Program forebygging) fra Arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet er et samarbeid mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og fire statsforvalterembeter: 1. Innlandet, 2. Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, 3. Trøndelag og 4. Troms og Finnmark. Programmet har fem forskjellige hovedelementer og virkemidler, og vil etter plan pågå i totalt fem år fra start den 1. januar 2024. Fra statsforvalterembetene har vi de to første årene av prosjektet aktivt deltatt inn i to: Tilskuddsmidler til forsøks- og utviklingsarbeid og Arenaer for utveksling av erfaringer.

Det er tolv Nav kontor i landet som mottar tilskuddsmidler til å drifte prosjekter i henhold til tilskuddsordningen Tilskudd til utvikling av samarbeid med frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører for å forebygge utenforskap og sosial ekskludering. Tre av prosjektene drives av Nav-kontorer i Innlandet, i samarbeid med frivilligheten: Ringsaker, Gjøvik og Hamar. Vi har besøkt prosjektene og hatt dialogmøter som et ledd i oppfølgingen. Vi har også bidratt til å utvikle og drifte et læringsnettverk mellom disse tolv Nav-kontorene. Det er planlagt og gjennomført en rekke møter for Læringsnettverket, både digitale og fysiske. I samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet har vi videre startet arbeidet med å utvikle delrapporteringer, kalt delleveranser. Disse skal prosjektene levere gjennom år 2026, for i større grad kunne innhente og dokumentere erfaringer og funn knyttet til utvalgte temaer. Innføring til den første delleveransen ble gitt til prosjektene i desember 2025, med frist for innlevering 1. februar 2026.

Vi har gjennom året hatt faste ukentlig møter i arbeidsgruppen mellom statsforvalterembetene og Arbeids- og velferdsdirektoratet for idémyldring, drøfting og planlegging av løpende og kommende oppgaver. I tillegg har vi faste ukentlige møter for embetene som samarbeider om oppdraget. Dialogen med prosjektene og mellom embetene og Arbeids- og velferdsdirektoratet har gitt verdifull læring om behov og utfordringer, men også muligheter til utvikling av de sosiale tjenestene knyttet opp mot samarbeidet med frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Kommunenes utfordringsbilde er forsterket, og generalistkommunesystemet er under økende press. Hvordan kommunene innretter seg for å sikre innbyggere likeverdige tjenester og ivareta oppgaver og roller som både myndighetsutøver og samfunnsutvikler vil påvirke Statsforvalterens oppgaver. Statsforvalteren har en viktig rolle i å støtte kommunene i omstilling, innovasjon og fornying. Bruk av kunstig intelligens i kommunal sektor gir både nye muligheter og nye utfordringer, og vil trolig også kreve tilpasning i embetets arbeidsformer og kompetanse.

Interne grep for å håndtere veksten på alle fagområder er sterkere prioritering av hvilke oppgaver som må gjøres, aksept for å melde avvik til oppdragsgivende departement ut fra ROS-vurderinger, der vi ikke har mulighet til å levere på alle oppdrag. Vi har også på enkelte pressede områder økt bruk av ROS-vurderinger for å gjøre tilsynsaktiviteten vår mer treffsikker.

Utfordringen er jo at den økende saksmengden på rettsikkerhetsområdet vrir ressurser fra vårt arbeid med kompetansehevende og kvalitetshevende tiltak. Vi er på vårt beste når vi greier å koble det vi ser gjennom våre tilsyn og klagesaksbehandling med kompetansehevende tiltak. Således er det en «ond sirkel» når vi på enkelte saksområder ikke har tilstrekkelig kapasitet til slike tiltak for å bedre rettsikkerheten for innbyggere.

Innenfor for eksempel klima og miljøområdet påvirkes måloppnåelsen av flere vesentlige risikoforhold, både eksterne og interne. En sentral ekstern risikofaktor er begrenset kapasitet og kompetanse i kommunene, der små og sårbare fagmiljøer innen miljøforvaltning gir økt risiko for mangelfull eller forsinket gjennomføring av nasjonal politikk. Statsforvalteren bidrar med veiledning og tilrettelegging for kommunesamarbeid, men dette reduserer ikke risikoen fullt ut.

Videre påvirkes måloppnåelsen av utviklingstrekk på naturområdet som i stor grad ligger utenfor Statsforvalterens direkte virkemidler. Dette gjelder blant annet rømming fra oppdrett, sykdom hos elvemusling og vedvarende nedgang i sjøfuglbestander. Uten tilstrekkelig nasjonal og tverrsektoriell oppfølging vurderes risikoen for manglende måloppnåelse på disse områdene som høy. For verneprosesser kan overordnede rammebetingelser, herunder forhold knyttet til reinbeitedistrikter og arealbruk, utgjøre en risiko for framdrift og gjennomføring.

Internt representerer begrenset kapasitet innen enkelte fagområder, kombinert med økte krav til dokumentasjon, datakvalitet og samordning, en risiko for redusert gjennomføringsevne. Avhengighet av midlertidige prosjektmidler og gebyrfinansierte stillinger gir begrenset forutsigbarhet i bemanning og kompetanseutvikling, og øker sårbarheten i langsiktig oppgaveløsning.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

De store globale hendelser innvirker på oss i Trøndelag. Trøndelag sin rolle som forsvarsregion blir stadig viktigere. Dette betyr økt fokus på beskyttelse av samfunnet, samarbeid med Forsvaret generelt og ikke minst Trøndelags evne til å motta alliert støtte i en sikkerhetspolitisk krise. Statsforvalterens samordning i dette arbeidet vil fortsatt kreve økt fokus og ressursinnsats i beredskapsarbeidet fremover.

Økende tilfang av saker og oppgaver har de siste årene tvunget frem et tydeligere produktivitetsfokus. Utfordringen er hvis dette går på bekostning av det strategiske utviklingsfokus. Vi opplever av og til at sentrale politikere skaper forventninger på våre vegne opp mot kommunene uten at f.eks nødvendige endringer skjer i sentrale planretningslinjer for å understøtte dette. Dette gjør at vi kommer i skvis mellom juss/retningslinjer og politiske signaler. Dette får over tid negative konsekvenser for vårt omdømme. Samtidig må også vi være kritiske til egen praksis i forhold til om vi i stor nok grad differensierer virkemiddelbruken vår.

Statsforvalteren i Trøndelag opplever å ha gode relasjoner til eksterne samarbeidspartnere og vi mener vi har relativt god oversikt over sentrale utviklingstrekk i Trøndelag gjennom Kommunebildet og «Trøndelag i Tall». Vi merker imidlertid at strammere prioritering av ressursene gjør at vi ikke er like mye ute i kommunene som vi ønsker. Det er hyggelig at det er etterspørsel etter våre dyktige fagfolk fra enkeltkommuner og regionale samarbeidspartnere, og vi forsøker å stille opp der vi har kapasitet. DFØ rapporten fra 2022 som evaluerte statsforvalterstrukturen viste at lokalkunnskapen i embetene var god men under press. Vi skal i 2026 gjennomføre en omdømmeundersøkelse mot bl.a. kommunene for å ettergå deres opplevelse av samhandlingen mot oss. Det vil gi oss nyttig kunnskap for oss i utviklingen av kommunedialogen fremover for å sikre at vi når de mål sentrale departement beskriver for oss i relasjon til kommunene.

At Statsforvalteren i Trøndelag er til stede på flere kontorsteder er i rekrutteringssammenheng en fordel. Dette gjør at vi rekrutterer fra flere arbeidsmarkeder. Samtidig er det viktig for oss, i forhold til den regionale målsettingen om en balansert utvikling i Trøndelag, å være bevisste på hvor vi lyser ut hvilke stillinger. De kravene som er stilt til oss om tilstedeværelse av kompetansesarbeidsplasser også bl.a. i Steinkjer krever en bevissthet som gjør at vi ikke kan lyse ut alle stillinger både i Trondheim og Steinkjer. Dette krever bevisst styring, da arbeidsmarkedenes ulike størrelse ellers vil medføre en uønsket flytting av årsverk fra Steinkjer til Trondheim. Slitasjen ved flere kontorsteder merkes mest hos lederne som skal følge opp ansatte. Alle ledere har ansatte på minst to kontorsteder. Hittil har vi vurdert at fordelene ved å rekruttere bredt, samt reiseavstander mot kommuner o.a. er større enn ulempene ved «nomadisk ledelse på hjul», men dette er noe vi må ha fokus på fremover.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Trøndelag.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Trøndelag. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra koordineringsembetene på henholdsvis HR og økonomi.

For nærmere omtale av nøkkeltall vises det til kap.4.2 på personalområdet og kap.3.4 på økonomiområdet. Se også ledelseskomentaren til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	4 727.8
Budsjettavvik (%)	2.0 %

For en nærmere forklaring til budsjettavviket på drift kap.1520.01, se punkt 3.4 og ledelseskomentar til årsregnskapet.

Husleie

Husleie (tusen kr)	
Husleie (% av driftsutgifter)	9.6 %

Embetet betaler husleie på flere lokasjoner. Framleie av lokaler inntektsføres netto. Husleien har en økning pga justering av konsumprisindeks, men totalt har vi hatt en reduksjon i kostnader fra 24-25 pga lavere felleskostnader. Husleie i % av driftsutgifter er redusert fra 2024 (10,7%).

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	151 504	83 172	68 332

Tallene for 2024 var 75.856 i Elements og 64.074 i vergemål, så vi har hatt en økning på 8,27% fra 2024 totalt sett.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
152001	231 237
152021	4 212
Post 01 (unntatt 152001)	28 190
Post 20-29 (unntatt 152021)	150 043
Post 30-39	25 612
Post 40-49	958
Post 60-69	123 812
Post 70-79	62 863
Post 80-89	5 609

Beløp i 1000. Belastningen på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 646.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.6 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	344.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.1 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 302.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.7 %
Antall legemeldte sykedager for menn	203.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.2 %
Avtalte arbeidsdager for menn	16 764.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 827.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.5 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	40 505.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	141.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.8 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	476.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.2 %

Sykefraværet for 2025 totalt endte på 4,6 %. En positiv utvikling med en nedgang på 1,0 % sammenlignet med 2024. Gjennomsnitt 9 embeter er et fravær på 6,0 %. SFTL ender da med et totalt sykefravær på 1,4 % under gjennomsnittet for alle embeter.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	187.0	71.4 %	75.0	28.6 %	742 630.0	791 161.0	93.9 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	5.0	50.0 %	5.0	50.0 %	1 262 320.0	1 303 500.0	96.8 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	15.0	68.2 %	7.0	31.8 %	972 127.0	1 003 383.0	96.9 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	107.0	70.9 %	44.0	29.1 %	739 862.0	753 073.0	98.2 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	50.0	73.5 %	18.0	26.5 %	664 768.0	676 562.0	98.3 %
Kategori 5: Kontorstillinger	5.0	83.3 %	1.0	16.7 %	602 477.0	482 600.0	124.8 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	5.0	100.0 %	0.0	0.0 %	512 462.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger							

Kategori 1 er uendret sammenlignet med 2024, 50/50 kvinner og menn. Rekruttering gjennom året har påvirket at andel kvinners lønn av menns lønn nå er 96,8 %, en endring fra 86,7 % ved forrige årsskifte. Kategori 2 har en endring i antall, ved årsskifte redusert med 2 menn som medfører at andelen menn i prosent endres fra 37,5 % til 31,8%. Kvinners andel av menns lønn er ubetydelig endret, 96,9%. kategoriene 3 og 4 viser en økning i kvinneandel på 2% fra forrige årsskifte til 72,5%. Sammenlignes de to kategoriene med gjennomsnitt for 9 embeter viser tallene at kvinneandelen er litt lavere hos SFTL 72,2 %, gjennomsnitt 9 embeter er 73,9%.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Totalt antall årsverk	229.7
Totalt antall årsverk for kvinner	158.3
Totalt antall årsverk for menn	71.4
Totalt antall årsverk for faste stillinger	217.1
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	12.6
Sum andel administrasjon	5.3 %
Økonomi	3.4
Lønn	0.3
Personal	3.4
Resepsjon/sentralbord	0.9
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	4.1
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

På sum antall årsverk har embetet en liten nedgang på 0,6 årsverk fra 2024. På administrasjon har vi tatt med årsverk knyttet til Organisasjons- og utviklingsavdelingen (ORGU), som embetets felles administrative enhet. Adm.direktøren er fordelt forholdsmessig ut på fagområdene. Embetsledelsen og øvrige direktører er ikke tatt med. På resepsjon/Sentralbord har vi lagt inn vår andel av stillingsressursene. Ressursene til renhold/vaktmester/innkjøpskoordinator/servicetorg Statens hus o.l. ligger under andre adm. oppgaver. Vårt sentralbord er Engerdal. Øvrige adm.ressursbruk i fagavdelingene er ikke tatt med da denne er vanskelig å måle.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Turnover i prosent	7.5 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	241.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	18.0
Totalt antall ansatte som sluttet	27.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	9.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	18.0

Turnover endte for 2025 på 7,5%. Dette er en betydelig økning sammenlignet med 2024, 3,9%. Gjennomsnittlig turnover for 9 embeter er for 2025 6,5%, og SFTL ender da opp med en turnover 1,0 % over gjennomsnittelig turnover for 9 embeter.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	187	75	262
Sum antall deltidsansatte	5	1	6
Sum antall midlertidige ansatte	10	8	18
Sum antall ansatte med personalansvar	15	10	25
Ufrivillig deltid	0	0	0

Det er en økning på 10 personer i antall ansatte det siste året fra 252 til 262. Økningen på 10 er alle kvinner, og 4 av de 10 er en økning i midlertidige stillinger. Antallet deltidsansatte er redusert med 2, og er nå 4 personer. Blant de 4 deltidsansatte er det nylig gjennomført en undersøkelse, og en av respondentene signaliserer at hen ønsker og er tilgjengelig for å utvide sin stillingsandel noe og har innledet en dialog med leder om dette.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	231 137.0
Administrativ kostnadsdekning	10 444.0
Brutto driftsutgifter	241 581.0
Lønn kap.152001	197 155.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	81.6 %

Tall i 1000. Lønnsandel i 2025 (81,61) er en liten økning på 0,06% fra 2024 (81,55).

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Sum antall ansatte	262
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	22
Antall ansatte 30 - 39 år	51
Antall ansatte 40 - 49 år	55
Antall ansatte 50 - 59 år	99
Antall ansatte over 60 år	35
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	17
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	837
Antall kvinner i foreldrepermisjon	10
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	9
Dagsverk foreldrepermisjon menn	268
Antall menn i foreldrepermisjon	6

Sammenlignet med 2024 har endringen med 10 flere ansatte har påvirket alderssammensetningen noe. I aldergruppen over 50 år er det omtrent ikke endring. 9 færre ansatte i gruppen 40-49 år. Vi finner en økning ansatte i aldersgruppene 20-29 år og 30-39 år på henholdsvis 8 og 10 personer. Ansatte i foreldrepermisjon gjennom året er omtrent uendret, 10 kvinner og 6 menn, som er 1 kvinne mer sammenlignet med 2024. Dagsverk i permisjon er endret for for begge kjønn med en nedgang på 127 dagsverk for kvinner og en økning på 52 dagsverk for menn. Sammenlignet med 8 andre embeter antall kvinner i foreldrepermisjon 1 person mer. For menn er gjennomsnitt i permisjon under 3, som er halvparten av resultatet for SFTL 2025.